

Begroting 2021 - 2024

Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting

Inhoudsopgave

Begroting 2021 - 2024	1
Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting	2
Leeswijzer	3
Inleiding	5
Een programmabegroting met ontwikkelkansen voor Dalfsen	5
Financieel meerjarenbeeld	9
Weerstandsvermogen	11
Hoofdstuk 2 Ombuigingen.....	12
Begroting in balans: selecteren en stimuleren	13
Hoofdstuk 3 Programma's	21
Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	22
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	40
Programma 3 Beheer openbare ruimte	47
Programma 4 Economische zaken	57
Programma 5 Onderwijs en vrije tijd	63
Programma 6 Inkomensondersteuning	75
Programma 7 Sociaal domein	83
Programma 8 Duurzaamheid en milieu.....	96
Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.....	105
Hoofdstuk 4 Paragrafen	115
Paragraaf 1 Lokale heffingen	115
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	120
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	140
Paragraaf 4 Financiering	149
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	152
Paragraaf 6 Verbonden partijen	157
Paragraaf 7 Grondbeleid	176
Paragraaf 8 Duurzaamheid	185
Hoofdstuk 5 Bijlagen.....	187
1 Kerngegevens	187
2 Lasten en baten 2021 tot en met 2024.....	188
3 Geraamde incidentele bedragen	189
4 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	191
5 Reserves en voorzieningen	194
6 EMU-saldo en geprognosticeerde meerjarenbalans	196
7 Investeringskredieten	200
8 Budgetneutrale wijzigingen.....	201
9 Definities verplichte beleidsindicatoren	202
10 Uitgangspunten begroting 2021 - 2024	205
11 Taakvelden	206
12 Afkortingen	209

Leeswijzer

In deze leeswijzer beschrijven wij voor u de opbouw van de programmabegroting 2021-2024.

Hoofdstuk 1 is de *bestuurlijke samenvatting* van de programmabegroting met daarin de inhoudsopgave, bijhorende leeswijzer, een inleiding en het financieel meerjarenbeeld.

Hoofdstuk 2 gaat nader in op de *ombuigingen*. In de inleiding van dit hoofdstuk schetsen wij het proces wat wij hiertoe hebben doorlopen. De in dit hoofdstuk opgenomen ombuigingsvoorstellen presenteren wij in lijn met de negen kaderstellende vragen die wij in de Perspectiefnota 2021-2024 aan uw raad hebben gesteld.

In hoofdstuk 3 zijn de *programma's* beschreven. De programmabegroting bestaat net als voorgaande jaren uit negen programma's.

Per programma zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Een korte omschrijving van het programma.
- Een overzicht van beleidsvelden welke onderdeel uitmaken van het programma met de daarvoor verantwoordelijke portefeuillehouder.
- De beleidsindicatoren behorend bij het programma. Per beleidsindicator treft u een vergelijking van Dalfsen met gemeenten in heel Nederland en een vergelijking met gemeenten met een vergelijkbare gemeentegrootte. In bijlage 5.9 treft u een nadere omschrijving c.q. definitie van de indicatoren.
- Belangrijke ontwikkelingen. De ontwikkelingen zoals beschreven in de perspectiefnota worden hier niet opnieuw beschreven. Het betreft alleen een weergave van de (nieuwe) ontwikkelingen welke in de perspectiefnota nog niet zijn genoemd.
- Wat we binnen het programma meerjarig willen bereiken, wat we ervoor gaan doen en wat het mag kosten (de drie W-vragen). De tweede W-vraag richt zich vooral op het komende begrotingsjaar (2021). Het gaat daarbij om speciale taken, niet de jaarlijks terugkerende. Bij de derde W-vraag 'Wat mag het kosten?' zijn de lasten en baten per beleidsveld weergegeven in een tabel. In dit onderdeel wordt zoveel mogelijk aangegeven met een ■ of de betreffende prestatie beïnvloed wordt door de bezuinigingen.
- Een overzicht van de verbonden partijen indien de samenwerking betrekking heeft op het betreffende programma.
- Relevante beleidsplannen en verordeningen. Helaas zijn nog niet alle beleidsplannen in digitale vorm te raadplegen. Wij streven ernaar om hier zo volledig mogelijk in te zijn.
- Wat mag het kosten, hier zijn de rekeningcijfers 2019 en de begrote bedragen 2020 t/m 2024 opgenomen (incl. bijstellingen en bezuinigingen).
- De financiële bijstellingen in 2021 t.o.v. 2020 op hoofdlijnen toegelicht. NB. De afwijkingen zijn aangeduid als - (min) of + (plus). Een - (min) betekent hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020. Ook wordt aangegeven of een afwijking een technische wijziging is (dus een wijziging als gevolg van regelgeving o.d.).
- Bezuinigingen, de keuze van het college wordt hier per post beschreven.

Hoofdstuk 4 bevat de *paragrafen* die zijn voorgeschreven in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV), te weten:

Paragraaf 1 Lokale Heffingen. Deze paragraaf bevat de geraamde inkomsten, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen waarin o.a. de kostendekkendheid inzichtelijk wordt gemaakt, een aanduiding van de lokale lastendruk en tot slot de beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In april 2020 is de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen vastgesteld met daarin twee belangrijke wijzigingen. De wijzigingen met ingang van de begroting 2021 betreffen het opnemen van niet-financiële risico's en het berekenen van het benodigde weerstandsvermogen door gebruik te maken van de Monte Carlo Simulatie. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het doorlopen risicomanagementproces en vindt u een overzicht van de niet-financiële en financiële risico's met daarbij per risico een toelichting, de oorzaak, het gevolg en de getroffen beheersmaatregelen. Vervolgens wordt ingegaan op de beschikbare

weerstandscapaciteit, de benodigde weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen waaruit blijkt in welke mate de gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een overzicht van de financiële kengetallen die in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen. In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele (civiele) kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen aangegeven wat de beleidskaders zijn, de kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en de financiële consequenties van het beleidsdoel.

Paragraaf 4 Financiering. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Tevens treft u een overzicht aan van de langlopende geldleningen en het rentebeleid van de gemeente.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering. Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Er wordt o.a. ingegaan op de volgende onderwerpen: organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, samenwerking, inkoopbeleid, informatievoorziening & automatisering, geo-informatie en documentbeheer, juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid.

Paragraaf 6 Verbonden partijen. In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen van de gemeente. Per verbonden partij treft u de financiële ratio's aan, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en de risico's.

Paragraaf 7 Grondbeleid. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling zal geven aan haar grondbeleid. Ingezoomd wordt op de ontwikkelingen, risicomanagement, de algemene reserve grondbedrijf, parameters en de actualiteit van de grondexploitaties.

Daarnaast bevat dit hoofdstuk een paragraaf (8) duurzaamheid. Dit is een niet verplichte paragraaf, maar bij de behandeling van de Perspectiefnota 2019 - 2022 heeft de raad besloten deze paragraaf in de programmabegroting op te nemen. Dit vanwege het feit dat de gemeente duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan. Duurzaamheid heeft consequenties voor meerdere programma's waardoor het 'versnipperd' wordt. Doel van de paragraaf duurzaamheid is een samenhangend beeld van duurzaamheid in Dalfsen te schetsen.

Hoofdstuk 5 bevat een aantal (vooral cijfermatige) *bijlagen*.

Separaat zijn er een aantal notities bijgevoegd:

Notitie ombuigen;

Notitie niet ombuigen;

Notitie inkomsten verhogen;

Notitie Corona;

Notitie Septembercirculaire;

Notitie Onderzoek Kostendekkendheid tarieven en leges

Inleiding

Een programmabegroting met ontwikkelkansen voor Dalfsen

Voor u ligt de Programmabegroting 2021 - 2024. Deze bevat de opdracht om vanuit de Perspectiefnota 2021 - 2024 te komen met ombuigingsvoorstellen om per 2023, of zoveel eerder als mogelijk, te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

Het opstellen van een programmabegroting vereist een kritische blik naar beoogde uitgaven. En leidt tot het versoberen van projecten en dienstverlening. Het schrappen van budget maakt dat er ook afscheid genomen wordt van inzet en de wijze waarop mensen werden geholpen of beloond. Dit is een forse opgave waar met de hele organisatie in de zomerperiode hard aan is gewerkt. Diezelfde kritische blik maakt echter ook dat er creatief naar kansen is gekeken en gezocht naar efficiëntere manieren van werken. Versoberen leidt daarmee niet tot stilstand. De komende tijd staan plannen voor nieuw beleid op de rit waar onder meer die kansen een plek in gaan krijgen. Zo blijven wij als gemeente vasthouden aan wie wij zijn en voor wie wij het doen; Het stimuleren en ondersteunen van onze Dalfser gemeenschap voor nu en de toekomst die voor ons ligt.

Met de programmabegroting 2021-2024 bieden wij u aan op welke wijze wij toewerken naar een sluitende begroting in 2023. Het voorstel voor invulling van de ombuiging is zowel cijfermatig als inhoudelijk reeds in deze begroting verwerkt. Dat wil zeggen dat in de programma's inhoudelijk zoveel als mogelijk wordt aangegeven op welke punten de ombuiging invloed heeft op de te realiseren prestaties. Om dit extra te markeren is de betreffende tekst schuin gedrukt en staat er een rood blokje: ■. Daarnaast is er per programma een extra paragraaf bezuinigingen toegevoegd.

Het is aan de raad om met de voorstellen om tot die cijfers te komen in te stemmen. Ons voorstel gaat uit van een sluitende begroting vanaf 2023 e.v.. In 2021 en 2022 zal derhalve een beroep worden gedaan op de algemene reserve vrij besteedbaar voor een bedrag van € 1.660.000. Om deze structureel sluitende begroting te kunnen realiseren, stellen wij u verschillende ombuigingen voor ten aanzien van zowel te realiseren ambities als het bestaande beleid. Dit brede pakket aan ombuigingen raakt alle programma's.

Eveneens wordt u een voorstel gedaan om onze inkomsten de komende jaren verder te verhogen. Ondanks de forse opgave geeft het college met deze begroting verder invulling aan het coalitie-document "Dichtbij-DALFSEN-Dichtbij" en het meer gedetailleerde bestuursprogramma en bestuurskalender. Dit alles binnen een verantwoord financieel kader.

Wij presenteren u onze ombuigingsvoorstellen per programma in lijn met de kaderstellende vragen die wij in de Perspectiefnota 2021-2024 aan de raad hebben gesteld. Uit uw beantwoording in de Algemene beschouwingen hebben wij de rode draad gehaald die door de ombuigingen moet lopen.

Diverse (separate) notities

Zoals aangegeven is ons voorstel in voorliggende begroting verwerkt. Wij hebben de keuzemogelijkheden voor uw raad inzichtelijk gemaakt, zodat u op basis van dit inzicht de mogelijkheid heeft om af te wijken van de ons door voorgestelde invulling van de ombuigingsopgave. Evenals vorig jaar ontvangt u daarvoor (separaat) een lijst ombuigingen, inkomsten verhogen en een lijst niet ombuigen.

Aangezien de septembercirculaire pas verschijnt op/na Prinsjesdag zijn de gevolgen daarvan niet meer in de begroting meegenomen. De notitie volgt daarom separaat.

Vanaf begin 2020 hebben we te maken met de corona-pandemie. Omdat de informatie hieromheen per dag aan (grote) veranderingen onderhevig is, hebben we ervoor gekozen een separate notitie op te nemen om de gevolgen enigszins te kunnen duiden.

De uitkomsten van het onderzoek kostendekkendheid (aangevraagd bij de vaststelling van de begroting 2020-2023) zijn op het moment van schrijven van dit voorstel nog niet ontvangen, deze worden daarom separaat nagezonden en zijn derhalve nog niet in de begroting verwerkt.

Samenstelling van het gemeentebestuur

Het gemeentebestuur wordt gevormd door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Het college van B&W vormt het dagelijks bestuur en de gemeenteraad het algemeen bestuur. De gemeenteraad is het hoogste bestuurlijke orgaan en stelt de kaders voor het beleid vast, stelt de financiële middelen voor de uitvoer van de programma's vast en heeft een controlerende rol ten opzichte van het college van B&W. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de raadsbesluiten en heeft daarnaast een aantal eigenstandige taken.

Het college bestaat uit de burgemeester, mevrouw E. van Lente en drie wethouders, de heer A. Schuurman, de heer J.W. Uitslag en de heer R.W.J. van Leeuwen. De gemeentesecretaris/algemeen directeur is bij de vergaderingen van B&W aanwezig als secretaris en adviseur. Deze functie is vacant en wordt waargenomen door de heer H.J. van der Woude.

Het college met van boven naar beneden: wethouder A. Schuurman, wethouder J.Uitslag, gemeentesecretaris/algemeen directeur (interim) H. van der Woude, burgemeester E. van Lente en wethouder R. van Leeuwen.

Het college vergadert iedere week op dinsdag. Ieder lid van het college van B&W is verantwoordelijk voor een aantal specifieke beleidsterreinen (portefeuilles) van de gemeente.

Portefeuilleverdeling college van B&W

Burgemeester drs. E. van Lente

Kabinet en representatie, Dienstverlening, Algemene bestuurlijke aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Rampenbestrijding, Bestuurszaken en communicatie, Privaatrechtelijke en juridische zaken, Personeel en organisatie, Strategische beleidsvorming, Burgerzaken, Internationale aangelegenheden.

Intergemeentelijke samenwerking, Bestuurlijke vernieuwing, Facilitaire zaken, Informatievoorziening en automatisering, Project Waterfront (in samenwerking met wethouder Van Leeuwen).

Wethouder/locoburgemeester drs. R.W.J. van Leeuwen

Financiën, Planning en control, Werkgelegenheid en participatie, Waterbeleid en Waterschap, Klimaatadaptatie, Onderhoud en beheer openbare ruimte (groen en grijs), Grondexploitatie, Bedrijventerreinen, Energiebedrijven, Werkvoorzieningschappen (Larcom), Verkeer en vervoer, Project Waterfront (coördinerend; in samenwerking met burgemeester Van Lente), Project centrumplan Lemelerveld.

Wethouder A. Schuurman

Economische zaken, Agrarische zaken en plattelandsvernieuwing, Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen, Milieu en duurzaamheid, Afvalbeleid, Integrale handhaving, Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting, Structuurvisies, Monumenten, Archeologie en Centrumplan/ Centrumvisie Dalfsen.

Wethouder drs. J.W. Uitslag

Welzijn, Jeugd(hulp), Gehandicaptenbeleid, WMO, Sport, Sportaccommodaties (beheer), Cultuur, Maatschappelijk werk, Volksgezondheid, Recreatie en toerisme, Onderwijs en educatie, Coördinatie beleid kernen, Project Ruimte voor de Vecht, Leader.

Samenstelling gemeenteraad

De gemeenteraad bestaat uit 21 leden raadsleden verdeeld over zes politieke partijen. De gemeenteraad van Dalfsen heeft de volgende zetelverdeling:

Zetelverdeling	2018 - 2022
Gemeentebelangen	9
CDA	5
ChristenUnie	3
Partij van de Arbeid	2
D66	1
VVD	1
Totaal	21

Gemeentebelangen

J. Ramaker, H. Ellenbroek, I. Haarman, G. Jutten, I. Kappert, H. Kleine Koerkamp, W. van Lenthe, W. Pessink en J. Upper.

CDA

B. Ramerman, R. Kouwen, W. Massier, B. Ruitenbergh en J. Schiphorst-Kijk in de Vegte.

Christen Unie

L. Nijkamp, R. Lassche-Visscher en M. Veldman.

PvdA

L. Broere, J. Eilert.

D66

B. Schrijver

VVD

G. Veldhuis

De gemeenteraad wordt bijgestaan door de griffier, drs. J. Leegwater.

Financieel meerjarenbeeld

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkeling van het financieel meerjarenbeeld. Het startpunt is de meerjarenraming zoals vastgesteld in de Perspectiefnota 2021-2024. Vervolgens zijn de ontwikkelingen op dit saldo toegelicht.

De ontwikkelingen bestaan uit nagekomen voorstellen, de inzet van stelposten, bijstellingen en ombuigingen. De volgende tabel laat het totaal saldo begroting 2021-2024 zien inclusief deze ontwikkelingen.

Tabel: Saldo meerjarenbegroting 2021-2024

	Totaal saldo begroting	2021	2022	2023	2024
	(- is nadeel)				
	Saldo ppn 2021-2024	-2.832.000	-1.982.000	-1.572.000	-1.961.000
1	Raadsbesluit voorplein	0	14.750	14.750	14.750
2	Amendement meubilair en akoestiek hal	9.000	29.000	0	0
3	Meicirculaire	45.000	163.000	-79.000	338.000
	Subtotaal	-2.778.000	-1.775.250	-1.636.250	-1.608.250
4	Inzet stelposten	353.000	355.000	508.000	535.000
5	Bijstellingen	-658.000	-643.000	-599.000	-928.000
6	Ombuigingen	1.501.000	1.985.250	1.993.250	2.091.250
	Totaal begrotingssaldo 2021-2024	-1.582.000	-78.000	266.000	90.000
	Begrotingssaldo structureel	-1.376.000	-30.000	306.000	97.000
	Begrotingssaldo incidenteel	-206.000	-48.000	-40.000	-7.000
	Totaal begrotingssaldo 2021-2024	-1.582.000	-78.000	266.000	90.000

De opbouw van het begrotingssaldo 2021-2024 is als volgt te verklaren.

1. Voorplein

Er heeft separate besluitvorming plaatsgevonden over het Voorplein in april 2020. Dit geeft een voordeel op de afschrijvingslasten.

2. Amendement meubilair en akoestiek hal

Bij de behandeling van de Perspectiefnota heeft u een amendement aangenomen met betrekking tot meubilair en akoestiek hal aangenomen. Door uitstel van deze investeringen (van € 50.000 en € 200.000) vindt er een verschuiving van de afschrijvingslasten plaats. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2021 en 2022.

3. Meicirculaire

Daarnaast bent u met een afzonderlijke notitie u in juni van dit jaar geïnformeerd over de doorrekening van de meicirculaire. Deze notitie heeft u in aanvulling op de perspectiefnota 2021 - 2024 vast gesteld.

4. Inzet stelposten

Bij de meicirculaires nemen we op basis van cijfers van BZK ramingen op voor de ontwikkeling van loon- en prijscompensatie in de komende jaren. Deze ramingen worden weggezet in zogenaamde stelposten in de begroting omdat nog niet exact bekend is wat de werkelijke ontwikkeling is. Deze stelposten worden ingezet voor de dekking voor de in de perspectiefnota genoemde verhogingen door indexatie.

5. Bijstellingen

Na het vaststellen van de perspectiefnota zijn nog een aantal autonome ontwikkelingen (structureel en incidenteel) aangedragen door de eenheden. Voor een toelichting op deze posten verwijzen wij u naar hoofdstuk 3. Programma's, financiële bijstellingen per programma.

6. Ombuigingen

Bij de vaststelling van de perspectiefnota hebben wij de raad toegezegd een structureel sluitende meerjarenbegroting, in ieder geval met ingang van 2023 en zoveel eerder als mogelijk, te presenteren. Om een sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren is er door de organisatie gewerkt aan een ombuigingsplan (zie hiervoor hoofdstuk 2. Ombuigingen en hoofdstuk 3. Programma's, bezuinigingen per programma).

Het meerjarenperspectief is sluitend. Het saldo van de begroting 2021 is € 1.582.000 nog negatief en loopt naar € 90.000 positief in 2024. Het saldo bestaat uit een structureel saldo en een incidenteel saldo. Een sluitend structureel saldo is bepalend voor het toezichtregime van de provincie. In 2023 en 2024 verwachten we een overschot op de begroting en dit verrekenen we met de algemene reserve. In de begrotingsjaren onttrekken we aan de algemene reserve omdat we in deze jaren een tekort verwachten. Per saldo wordt € 1.304.000 onttrokken aan de algemene reserve.

Weerstandsvermogen

De raad heeft bij de algemene beschouwingen aangegeven dat de ratio van het weerstandsvermogen mag dalen, maar dat deze niet lager dan 2,0 mag uitkomen.

In de paragraaf weerstandsvermogen bij deze paragraaf wordt nog vermeld dat deze ratio 5,3 bedraagt. Hierbij is geen rekening gehouden met de wijzigingen in de algemene reserves als gevolg van de tweede bestuursrapportage en de ontwikkeling van de begrotingssaldo in deze begroting. Positieve dan wel negatieve begrotingssaldi worden afgewikkeld via de algemene reserve. Wanneer hiermee rekening gehouden wordt komt de ratio van het weerstandsvermogen uit op 4,2 wat nog ruim boven het minimaal gestelde niveau van 2,0 ligt.

Incidentele weerstandscapaciteit		
Algemene reserve vaste buffer	3.500.000	
Algemene reserve vrij besteedbaar	5.346.000	
Reserve herstructurering openbaar groen	384.000	
Reserve volkshuisvesting	2.132.000	
Totaal incidentele weerstandscapaciteit		11.362.000
Structurele weerstandscapaciteit		2.500.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		13.862.000

Ratio weerstandsvermogen	2021
Benodigde weerstandscapaciteit	3.300.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	13.862.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsverm.)	4,2

Onderzoek inzet algemene reserve vrij besteedbaar ("slim" investeren)

Ons beleid is om de afschrijvingslasten van alle investeringen binnen de exploitatie op te vangen. Er is echter een mogelijkheid om alsnog, voor grote investeringen uit het verleden, een beroep te doen op de algemene reserve om afschrijvingslasten te dekken en op die manier de exploitatie te ontlasten. Dit kan uiteraard ook met toekomstige investeringen.

De onderzochte investeringen kennen een relatief lange afschrijvingstermijn, waardoor de onttrekking aan de reserve hoog is en het voordeel voor de exploitatie relatief laag. Daarom is er niet voor gekozen nu relatief veel incidentele middelen in te zetten voor een relatief laag structureel voordeel. In de toekomst kan deze optie alsnog worden overwogen (Centrumplan, Sportvelden), dit heeft wel invloed op het weerstandsvermogen en dus de ratio.

Hoofdstuk 2 Ombuigingen

Begroting in balans: selecteren en stimuleren

Deze begroting die aan uw raad wordt aangeboden, vloeit voort uit de perspectiefnota 2021-2024 en de interne bezuinigingsronde van de achterliggende tijd. Een periode waarin uiterst kritisch is gekeken naar interne budgetten en waarbij een selectie is gemaakt voor bezuinigingen. In de perspectiefnota is de onzekere tijd waarin wij moeten navigeren benoemd. De maatregelen om het coronavirus te bestrijden hebben impact op de volksgezondheid, op ons gevoel van vrijheid en veiligheid, en op onze economie. Voor de mensen is er in korte tijd veel veranderd, zoals geen handen schudden, niet omhelzen, 1,5 meter afstand houden en maar maximaal 3 volwassen thuis ontvangen. Ook in Dalfsen raakt de crisis grote en kleine bedrijven, de horeca, de vrijetijdseconomie, de verenigingen, de stichtingen en daarmee al onze inwoners. Naast de coronacrisis lagen en liggen er ook nog andere uitdagingen. De (financiële) problemen binnen het sociaal domein zijn nog verre van opgelost. Voor wat betreft de energietransitie staan we nog pas aan het begin en datzelfde geldt voor het vraagstuk van de klimaatadaptatie en biodiversiteit. En ook liggen er vraagstukken rondom huisvesting en woningbouw en speelt op lokaal niveau het Centrumplan voor Dalfsen een belangrijke rol.

De neiging zou kunnen bestaan om deze ontwikkelingen voorlopig 'on hold' te zetten. Het opstellen van de programmabegroting in deze turbulente tijd is een pittige opgave. Juist door plannen te blijven realiseren en niet alle nieuwe ontwikkelingen voor ons uit te schuiven, geven we een impuls aan de samenleving. Daarnaast willen we ook voor onze kwetsbare inwoners een vangnet blijven bieden. Met de keuzes die we maken zorgen we ervoor dat we ons blijven inzetten voor onze inwoners en ondernemers en houden we de voorzieningen op peil. Dat vraagt om een goede balans tussen investeren en versoberen. Met de programmabegroting 2021-2024 die wij aan uw raad voorleggen, blijven we vasthouden aan waar we voor staan: het stimuleren en ondersteunen van onze samenleving, nu en voor de toekomst.

Prioriteiten voor uw raad zijn deze periode: burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing, klimaatbeleid en duurzaamheid, transformatie in het sociaal domein, armoede, Omgevingswet, wonen en verkeersveiligheid.

Begin 2020 is de nieuwe toekomstvisie 'Voor Elkaar' vastgesteld. Daarin staat centraal dat wij de onderlinge verbondenheid in onze gemeenschap willen stimuleren, koesteren en benutten. Vanuit de waarden noaberschap, erbij horen, respect, dynamiek en nuchterheid zetten wij in op de sociale verbondenheid. Die visie biedt ons een kompas om in de huidige ontwikkelingen de juiste stappen te zetten, ook in tijden van bezuiniging.

Om vanuit de raad kaders voor de begroting mee te geven, heeft u in de algemene beschouwingen van de perspectiefnota 2021-2024 een aantal vragen beantwoord, met als oogmerk om met ingang van 2023, of zoveel eerder als mogelijk, een sluitende begroting te realiseren.

Kaders vanuit de raad

1. Aanwending reserves en vergroting risico's
<ul style="list-style-type: none">Bent u bereid om het weerstandsvermogen zo nodig stapsgewijs terug te brengen naar een ratio van 2,0?
2. Maatschappelijke effecten van bezuinigingen
<ul style="list-style-type: none">Vindt u dat het stimuleren van de economie door nu (extra) te investeren ten koste mag gaan van onze financiële (reserve)positie? En ziet u hierin een verantwoordelijkheid voor de gemeente?Bent u van mening dat het college moet onderzoeken of we plannen van particulieren en bedrijven procedureel kunnen versnellen en onze eigen plannen naar voren kunnen halen?
3. Bijstellen ambities
<ul style="list-style-type: none">Mogen grote projecten worden stilgelegd en uitgesteld tot er financieel gezien betere tijden aanbreken?Is het voor u bespreekbaar om de stelpost 'Ingrepen Rijk en ambities Raad' te laten vervallen?
4. Bestaand beleid
<ul style="list-style-type: none">Zijn er voor u 'no-go-areas' als het gaat om bezuinigingen?
5. Sociaal domein
<ul style="list-style-type: none">Hoe staat u tegenover bezuinigingen binnen het sociaal domein?
6. Voorzieningen
<ul style="list-style-type: none">Is voor u het sluiten dan wel privatiseren van één of beide zwembaden het onderzoeken waard?
7. Hondenbelasting
<ul style="list-style-type: none">Moet de hondenbelasting afgeschaft worden? En zo ja, waar voorziet u de benodigde dekking
8. Verhoging inkomsten
<ul style="list-style-type: none">Is voor u een verdere verhoging van de gemeentelijke belastingen waaronder de OZB, bespreekbaar?
9. Overige suggesties
<ul style="list-style-type: none">Heeft u specifieke suggesties voor bezuinigingen?

Uit uw inbreng in de algemene beschouwingen hebben wij de volgende conclusies getrokken:

- Om te komen tot een sluitende begroting worden de lasten van de inwoners alleen verhoogd als het echt niet anders kan. De hondenbelasting wordt behouden. Als we geen lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers willen doorvoeren, betekent dit dat er op uitgaven bezuinigd moet worden.
- U bent daarbij bereid om uw eigen ambities als raad bij te stellen door inzet van de stelpost ambities raad.
- Voor de kwetsbare inwoners en klimaat, duurzaamheid en veiligheid moet aandacht blijven. Hier moet niet op bezuinigd worden. Al hoeven we met de ambities voor duurzaamheid niet voorop te lopen.
- Investerings moeten niet stopgezet worden. Wel is het van belang om op het gebied van projecten vooral kritisch te zijn en een goede afweging te maken. Wat is noodzakelijk en levert direct een resultaat op voor de inwoners en wat niet? Wat moet écht nu gedaan worden en waar kan er gefaseerd worden in tijd?
- De oplopende kosten in het Sociaal Domein moeten gestopt worden door regie, duidelijke afspraken en preventie. Het is van belang de mensen die recht op zorg en ondersteuning hebben dat ook krijgen. Doen wat moet, streng aan de poort, duidelijkheid richting aanbieders en sturen op zelfredzaamheid.
- Voorzieningen voor de inwoners, waaronder de zwembaden, de bibliotheken en Kulthurhusen willen we behouden.
- Daarnaast zijn we actief richting het rijk om te pleiten voor een hogere uitkering voor het sociaal domein, zijn we tegen de opschalingskorting en zijn we zeer kritisch op de herverdeling van het gemeentefonds. Via onder andere de VNG hebben we dit laten weten.

Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2021-2024 hebben we u aangegeven dat wij komen met bijstellingen tot een bedrag van 2,5 miljoen euro. In totaal is er door de organisatie voor 3 miljoen euro aan bezuinigingen aan het college voorgesteld. Wij hebben in al deze mogelijkheden een keuze gemaakt waarvan wij denken dat deze enerzijds recht doet aan uw inbreng in de algemene beschouwingen en aan uw prioriteiten en anderzijds aan de belangen van onze inwoners, ondernemers, verenigingen en andere betrokken partijen. We doen het in Dalfsen namelijk voor elkaar.

De bijstellingen waar wij niet voor hebben gekozen zijn als bijlage bij deze begroting gevoegd. Het is uiteraard aan uw raad om keuzes te maken. Randvoorwaardelijk is wat het college betreft om goedkeuring van de provincie te krijgen. Dit betekent dat we een sluitend meerjarenperspectief moeten presenteren waarbij de jaren 2023 en 2024 met een positief resultaat sluiten.

Beschrijving van de keuzes op hoofdlijnen per programma

1. Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Publieke Dienstverlening

De inwoners en ondernemers van de gemeente Dalfsen staan voor ons centraal. Onze dienstverlening willen wij voor hen optimaal op orde hebben. We kiezen daarom voor een persoonlijke benadering in een fysieke en ook waar kan in een digitale omgeving. Daarom investeren we in digitale dienstverlening zodat inwoners en bedrijven 24/7 een beroep op ons kunnen doen. Denk daarbij aan toekomstige bruidsparen die in ondertrouw gaan. Zij kunnen straks op elk gewenst moment zelf de aanvraag indienen en hoeven niet naar het gemeentehuis te komen. Voor degenen die dat niet willen is er altijd een afspraak aan de balie mogelijk. En een uitvaartondernemer kan door in te loggen met eHerkenning digitaal aangifte doen van een overlijden. Waar mogelijk maken we hiermee een efficiëncyslag door slimmer te werken en overbodige stappen in processen over te slaan en bieden we onze inwoners en ondernemers de service om plaats en tijd onafhankelijk onze diensten af te nemen.

Sluiting servicepunt Lemelerveld

We willen goed bereikbaar zijn voor al onze inwoners in alle kernen en kijken naar hoe we hier efficiënt en effectieve keuzes in kunnen maken. Waar het gebruik van de digitale dienstverlening groeit, neemt het bezoek naar het servicepunt af. Met de verhuizing van het consultatiebureau naar de Mozaïek en het goed inrichten van het Infopunt, sluiten we het servicepunt in Lemelerveld. Het kan voelen alsof we een stap terugzetten als gemeente in Lemelerveld, maar juist door de digitale bereikbaarheid van de gemeente en het fysieke Infopunt in de kern ondervangen we het wegvallen van deze service. Voor inwoners die niet in staat zijn om naar het gemeentehuis te komen bestaat de mogelijkheid om bezoek aan huis te ontvangen en is het ook mogelijk om documenten, zoals een reisdocument of rijbewijs, thuis te laten bezorgen. Tijdens de maanden dat de servicepunten vanwege de coronacrisis gesloten waren, is hier ervaring mee opgedaan. Het lijkt erop dat inwoners en ondernemers er in geslaagd zijn alternatieven te benutten. Er is gedurende de periode maart-september een zeer gering aantal klachten binnengekomen over het gesloten zijn van het servicepunt in Lemelerveld.

Bedrijfsvoering

Binnen de bedrijfsvoering van de gemeente zijn op uiteenlopende onderwerpen de budgetten afgeroomd, waardoor voorzieningen worden versoerd en diensten enigszins worden beperkt. Zo kan door de aanschaf van een nieuw financieel administratiesysteem het begrote bedrag voor licentiekosten van begrotingssoftware worden verlaagd en is ook extra inzet van externe consultants ten behoeve van ons huidige financiële systeem in de toekomst niet meer nodig.

Versobering voor personeel

Doen wat echt noodzakelijk is maakt dat we als gemeente ook kritisch kijken naar de algemene personeelskosten. Op formatie willen we niet bezuinigen, omdat de werkdruk nog steeds een aandachtspunt is, en we geen taken als zodanig afstoten. De inzet van het personeel waarderen we zeer en die waardering willen we blijven tonen. We vinden het dan ook van belang om voor het behouden en aantrekken van personeel een aantrekkelijke werkgever te blijven. Met het doorvoeren van een versobering op onder meer het budget van de kerstpakketten en speciale bijeenkomsten waaronder teambuilding houden we deze waardering in een afgeslankte vorm in stand. Ook naar het aanbod van Arbovoorzieningen is kritisch gekeken. Behouden blijven trainingen voor het waarborgen van de veiligheid, de EHBO/BHV. Het stimuleren van bewegen, door middel van de Fitpas en de vitaliteitscoach komt te vervallen.

2. Openbare orde en veiligheid

Openbare Orde en Veiligheid & Vergunning Toezicht en Handhaving

We vinden het belangrijk om onze inwoners en ondernemers een veilige woon- en leefomgeving te bieden. Mede door het inzetten van onze capaciteit op de gebieden milieu, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening, brandveiligheid, APV en overige voor de fysieke leefomgeving relevante wetten en regels werken wij hieraan. Voor het waarborgen van die kwaliteit behouden we de ingezette lijn en wordt hierop niet versoberd. Het belang van het behouden van die lijn is ook bewezen in de afgelopen periode rondom het informeren over en handhaven van de corona-maatregelen. Het is belangrijk om extra ogen en oren in onze samenleving te hebben om te zien en te horen wat er speelt, wat nodig is en waar echt opgetreden moet worden. We zetten in op toezicht en handhaving door onze eigen BOA's en vinden het belangrijk om te blijven controleren op leeftijd in de horeca. Door een aantal inzichten op basis van opgedane ervaring, bijvoorbeeld doordat er minder gebruik wordt gemaakt van externe bureaus voor advies, kunnen budgetten naar beneden worden bijgesteld.

3. Beheer openbare ruimte

Openbare Ruimte

We zetten ons in om de door de raad vastgestelde onderhouds- en beeldkwaliteit zoveel als mogelijk te handhaven. Op onderdelen stellen we onze inspanningen tijdelijk bij om bij te dragen aan de bezuinigingsopgave. Deze zijn in eerste instantie nauwelijks merkbaar of zichtbaar. Schoon, heel en veilig zijn de belangrijkste 3 uitgangspunten hierbij. Volgend jaar leggen wij een nieuw beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) aan u voor. Daarin staat beschreven langs welke lijn we de komende jaren, samen met gebruikers, bewoners en bedrijven, de openbare ruimte in stand houden en blijven ontwikkelen. Aan u wordt dan gevraagd om een keuze te maken in het onderhoudsniveau van het groen en grijs. Daarmee krijgt u ook de kans om het onderhoudsniveau bij te stellen en daarmee een bezuiniging mogelijk te maken.

Speelvoorzieningen

We stoppen de komende jaren met het 'omvormen' van speelplekken, op basis van eerder door de raad vastgestelde plannen en ambities. Ook worden speelvoorzieningen die zijn afgeschreven en afgekeurd, de komende jaren voorlopig niet vervangen, maar vanuit het oogpunt van veiligheid alleen verwijderd. Dat betekent niet dat onze speelvoorzieningen geen aandacht meer krijgen. In samenwerking met de eenheden Ruimtelijke Ordening en Maatschappelijke Ondersteuning wordt onderzocht hoe wij in de toekomst om kunnen gaan met speelvoorzieningen vanuit een nieuwe kijk op spelen en wonen.

Gladheidsbestrijding

We reserveren structureel minder geld voor de gladheidsbestrijding. Door de mildere winters, is de inzet hiervoor lager, en hoeven we hier structureel minder kosten voor te ramen. Bij een koudere winter met grotere inzet, zullen we de incidenteel benodigde meerkosten van aan u verantwoorden.

Temporiseren investeringen

De reeds geplande investeringen voor materieel temporiseren wij waardoor de afschrijvingslasten lager worden. Jaarlijks wordt beoordeeld of vervanging technisch noodzakelijk is. Door te beoordelen op de kwaliteit en niet de leeftijd proberen we langer te doen met bijvoorbeeld ons rijdend materieel zolang dit verantwoord is en de onderhouds- en reparatie kosten niet extreem hoog worden.

Verkeer- en vervoer

Van A naar B gaan klinkt heel eenvoudig, maar vraagt op het gebied van verkeer en vervoer de nodige aandacht. Naast een goede doorstroming werken we ook aan verkeersveiligheid. Bij de uitvoering van ons verkeer- en vervoersbeleid spelen we zo veel mogelijk in op de speerpunten uit het beleid van provincie en rijk en maken daar waar mogelijk gebruik van subsidies die worden verstrekt. We zetten verkeersveiligheidsprojecten volgens het actieplan verkeersveiligheid met een geringe bezuiniging voort.

4. Economische zaken

Centrumplan Dalfsen

Van een visie op het centrum van Dalfsen is het afgelopen jaar gewerkt aan een Centrumplan. Een aantrekkelijk centrum voegt veel toe aan het samenwonen, samenwerken en samenleven. In samenspraak met inwoners en ondernemers zijn daarom de eerste ideeën voor het plan besproken, waarna deze zijn verwerkt in een totaal concept. Na vaststelling van het totaalplan zal de uitvoering gefaseerd plaatsvinden. Aan u de raad wordt gevraagd het besluit te nemen over de uitwerking van het eerste deelgebied. Voor de realisatie van het Centrumplan blijven we alert op kansen die vanuit het rijk, door middel van het verstrekken van subsidie, worden geboden. Voor het vergroten van die kans benutten we hierin ook de samenwerkingskracht vanuit de regio.

5. Onderwijs en vrije tijd

Sport

Door het stimuleren en bevorderen van bewegen en sporten dragen we bij aan de gezondheid van onze inwoners. Bij onze inzet op sport wordt daarbij bewust gekeken naar de inwoners voor wie er een drempel ligt om daar aan mee te doen. Wij richten onze aandacht daarom vooral op groepen voor wie het van belang is dat zij (blijven) bewegen omdat ze een groter risico op gezondheidsachterstand hebben en/of omdat ze vaker sociaal uitgesloten worden in de maatschappij. Bovendien is bewegen voor veel mensen van belang voor het fysiek en mentaal welbevinden. Zo blijven we inzetten op het ondersteunen van gymnastiekonderwijs en zijn we aangesloten bij JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht). Een landelijk initiatief waarvan de deelname vanaf nu geen financiële verplichting meer vraagt.

Jeugdsportsubsidies

Met de jeugdsportsubsidiëring steunen we via de deelname van jeugdleden de sportverenigingen. Op basis van de beleidsregels jeugdsportsubsidie kunnen sportverenigingen, die aangesloten zijn bij een overkoepelende (landelijke) sportorganisatie, namelijk voor elk jeugdlid jaarlijks een subsidiebedrag ontvangen van € 8,52 per jeugdlid. Deze subsidiëring betreft echter geen wettelijke taak. Vanuit die invalshoek stellen we voor dat deze subsidie kan worden afgeschaft door de betreffende beleidsregels in te trekken. Daartegenover staat dat we wel blijven investeren in de sportvelden. Op deze manier trachten we de exploitatielasten van de verenigen naar beneden bij te stellen en kan het gemis aan subsidies worden opgevangen

Cultuur

Kunst en cultuur zijn van groot belang voor welzijn en welbevinden van onze inwoners en hebben daarmee een preventieve waarde. Het is en blijft dus van belang om cultuur en kunst toegankelijk te houden voor jong en oud. In het nieuwe cultuurbeleid dat nagenoeg gereed is wordt met een kleiner budget nagestreefd dat kunst en cultuur, ondanks dat het geen wettelijke taak is, onze kernen blijft verrijken. Daarbij dragen kunst en cultuur in positieve zin bij aan ons aanbod op het gebied van recreatie en toerisme, en hebben kunst en cultuur daarmee ook een economische waarde.

Recreatie & toerisme

Recreatie en toerisme vormen belangrijke pijlers voor de economie van onze gemeente. Gezien de impact van het Corona-virus op de vrijetijdseconomie is het van belang deze sector te steunen en te blijven ontwikkelen. Het Vechtdal onderscheidt zich door het beleefbare landschap, de verbindende Vecht, de persoonlijke gastvrijheid en de rust en ruimte. In de Visie Vechtdal 3.0 wordt op de kracht van het Vechtdalmerk, de vrijetijdsprogramma's en de samenwerking van overheden en ondernemers voortgebouwd. In 2021 zullen op basis van Visie Vechtdal 3.0; programma's en projecten worden (door)ontwikkeld en uitgevoerd. Hierbij wordt verbinding gelegd met het provinciaal beleidsprogramma Gastvrij Overijssel 2.0 en uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Vecht. Door samen te werken kan elkaars kennis en kunde worden benut en is het inzetten van externe deskundigheid een waarop bezuinigd kan worden.

6. Inkomensondersteuning

Integratie statushouders

Met inkomensondersteuning richten wij ons op bijstandsverlening, minimabeleid, schuldhulpverlening en de inburgering van nieuwkomers. 2021 zal in het teken staan van de invoering van de nieuwe wet inburgering, waarin we in regionaal verband samen werken als het gaat om de verschillende inburgeringsroutes. Voor de uitvoering van de wet Inburgering ontvangen wij vanaf 2021 een decentralisatie-uitkering. Bij de decembercirculaire wordt hiervoor het definitieve budget vastgesteld. Voor de integratie van statushouders kan op de begroting een structurele bezuiniging van 25% worden opgenomen. Hierdoor is minder budget beschikbaar voor het uitvoeren van de aandachtspunten die uit de evaluatie van het plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen' zijn gekomen. Tegelijkertijd kunnen met het invoeringsbudget voor de nieuwe wet inburgering een aantal trajecten opgestart worden, die ons zowel voorbereiden op de nieuwe wet maar die ook aansluiten op onze eigen aandachtspunten. Of er structureel voldoende budget zal zijn voor de uitvoering van de wet, is op dit moment nog lastig in te schatten.

7. Sociaal domein

Preventie en voorzieningen

In de basis zijn wij er voor de inwoners die ons nodig hebben. Dat begint bij de jongste inwoners. Gezondheid en veiligheid staan voorop en we blijven dan ook inzetten op het behoud van consultatiebureaus, peuteropvang en voorschoolse educatie. Wij vinden het belangrijk dat kinderen op een veilige en goede manier kunnen deelnemen aan bewegingsonderwijs. Daarom willen wij niet bezuinigen op het vervoer dat hiervoor nodig is.

Waardering blijven wij ook tonen en belonen voor al onze mantelzorgers, gezien hun nauwe betrokkenheid en hulp die zij inzetten voor een ander.

Op logopedie kan wel worden bezuinigd. Er ligt een goede voorziening voor logopedie die loopt via de huisarts en de zorgverzekering. Om die reden kiezen we ervoor logopedie niet langer als gemeente in eigen huis te organiseren.

Zoals eerder genoemd biedt het opstellen van een nieuw preventiebeleid een nieuw startpunt om aan de voorkant, op basis van een aangescherpt budget, afspraken te maken. Bij het opstellen van het beleid en de uitvoering kan rekening worden gehouden met een 5% lager totaalbudget. De gevolgen die een lager totaalbudget heeft voor diverse partijen, bijvoorbeeld voor de bibliotheek of het welzijnswerk, zijn afhankelijk van de keuzes die in samenspraak met onze ketenpartners worden gemaakt.

We onderzoeken op welke wijze we onze zwembaden anders kunnen beheren, waarbij we ook kijken naar privatisering .

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Wij ondersteunen de inwoners die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn en helpen om ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen. In het kader van 'Grip op sociaal domein' wordt onderzocht wat echt noodzakelijk is in uren, voorzieningen of andersoortige hulp. Taakstellend willen we jaarlijks € 100.000 extra bezuinigen, oplopend naar € 400.000 in 2024. We onderzoeken of het aantal uren voor huishoudelijk hulp naar beneden kan worden bijgesteld en er wordt strikter gekeken naar onze eigen kaders en wet- en regelgeving. Het laten afnemen van de kosten staat wel op gespannen voet met de toenemende vergrijzing van onze bevolking. Dit maakt het behalen van de taakstelling wel extra uitdagend.

Jeugd

Voor zowel Jeugd als Wmo geldt dat we de (samen)werking van en met het voorveld willen versterken. Dit betekent onder meer dat gekeken wordt naar de toegang tot zorg en een doorontwikkeling van de Multidisciplinaire Teams (MDT's) en Sociale Kernteams (SKT's). Daarnaast zal ingezet worden op versterking van de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Voor jeugd worden in regionaal verband een aantal businesscases uitgewerkt die moeten leiden tot meer grip op de uitgaven. In 2021 zal bovendien gewerkt worden aan een nieuw inkoopmodel wat ook moet bijdragen aan betere beheersbaarheid van de kosten. Een voordeel op de begroting is ontstaan doordat de bijdrage aan het Regionale Serviceteam Jeugd Overijssel, door een bijstelling in de begroting van RSJ, is verminderd.

Participatie

Als onderdeel van de participatiewet begeleiden wij inwoners zonder werk, die daar zelfstandig moeite mee hebben, waar mogelijk naar werk. Een ieder moet naar vermogen mee (kunnen) doen in de samenleving. Voor participatie geldt dat het plan van aanpak dat is geschreven naar aanleiding van het doelmatigheidsonderzoek zal worden geïmplementeerd, wat er toe moet leiden dat beter gestuurd kan worden op de inzet van de re-integratiemiddelen.

8. Duurzaamheid en milieu

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid hebben we een aantal ambities die onder meer vorm krijgen in samenwerking met de regio. De Regionale Energiestrategie van West-Overijssel heeft een eerste aanzet gekregen in het concept bod en wordt nu nader uitgewerkt. Daarnaast zijn we gestart met de transitievisie Warmte. Bij het realiseren van meer bewustzijn rondom duurzaamheid spelen de Duurzame Dorpen een belangrijke rol. Gedreven door intrinsieke motivatie zetten zij zich in voor kleinschalige energiebesparingen in de woning en opwekking met behulp van zon en wind. Onder meer door het helpen bij het subsidiëren van initiatieven steunen wij hen. Doordat we regelmatig subsidiemiddelen voor onze duurzaamheidsambities binnenhalen, waaronder de RRE-uitkering die door de inzet van de Duurzame Dorpen is gerealiseerd, hoeven we ook minder beroep te doen op onze eigen middelen. Daarom kan structureel bezuinigd worden op een deel van het duurzaamheidsbudget en blijven we toch de projecten uitvoeren.

Ongediertebestrijding

Voor ongediertebestrijding, onder meer de eikenprocessierups en luisbestrijding, reserveren we structureelminder geld. Preventieve maatregelen blijven we nemen. Ook hier ramen we eventueel incidenteel middelen bij, afhankelijk van de verschillen die per jaar/seizoen kunnen ontstaan rond ongedierte en de plaagdruk ervan.

9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Omgevingswet

Gezien de inzet die de implementatie van de Omgevingswet vraagt kunnen we het extra jaar van uitstel van de inwerkingtreding goed benutten om op 1 januari 2022 te voldoen aan de vereisten van de Omgevingswet. Wel raken de Corona-maatregelen ook de invoering van de Omgevingswet. Laagdrempelige ontmoetingen voor participatie en training vinden hun plek nu via de digitale weg. De komende periode wordt, op basis van onder meer de inbreng van inwoners en ketenpartners, gewerkt aan het opstellen van de omgevingsvisie. Het uitstel van de Omgevingswet heeft geen financiële gevolgen voor het programma Implementatie Omgevingswet. Wel zien wij de kans om vanuit voortschrijdend inzicht € 100.000 (verdeeld over 2020 en 2021) te bezuinigen voor het ontwikkelen van het Omgevingsplan. Onder meer door deze gefaseerd op te stellen.

Wonen

Als gemeente willen we onze huidige en toekomstige inwoners een goed woon- en leefklimaat bieden. Met het vaststellen van de nieuwe Woonvisie eind 2019 zijn de hierop aansluitende doelen, in samenwerking met onze partners, opgesteld en vastgelegd. De wens om hier te wonen, maar tevens ook de wens om hier te werken groeit nog steeds. De vraag naar nieuwe woon- en bedrijfskavels houdt, volgens de prognoses ook voor de langere termijn, aan. We willen blijven voldoen aan die vraag en in de komende begrotingsperiode hopen we te kunnen starten met de nieuwe uitleglocatie Oosterdalfsen Noord. Afhankelijk van de uitkomsten van diverse onderzoeken verwachten we eind 2023/ begin 2024 te kunnen starten met de uitgifte van woningbouwkavels. Tot die tijd is het mogelijk diverse inbreidingslocaties en uitgifte van bestaande uitbreidingslocaties nieuw aanbod toe te voegen. De grondexploitatie van deze locaties staan er over het algemeen goed voor.

Hoofdstuk 3 Programma's

Toelichting verplichte beleidsindicatoren

Binnen de programma's treft u - zoals u gewend bent - de verplichte beleidsindicatoren aan onder een apart kopje. Wij zijn op grond van het BBV verplicht te rapporteren over deze beleidsindicatoren. Ontsluiting van de indicatoren vindt plaats via de website www.waarstaatjegemeente.nl (specifiek product 'Besluit Begroting en Verantwoording'). De op deze site gepubliceerde data wordt door ons als bron gebruikt. 1 augustus 2020 is hierbij als peildatum gebruikt. Op dat moment is als het ware een 'foto' gemaakt van de data op deze site. Wij zijn afhankelijk van de data die door de bronhouders op deze site wordt gepubliceerd. In sommige gevallen betreft dit verouderde data.

De site [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) is overigens een zeer toegankelijke website waar voor alle indicatoren naar wens verdieping kan worden gevonden. Denk aan vergelijking binnen de provincie, regio, grootteklasse, maar ook een vergelijking tussen verschillende jaren.

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving van het programma

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden).

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de beleidsvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Bestuur Burgerzaken Overhead (personeel, huisvesting, automatisering)
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Algemene baten en lasten Overhead (planning en control) Algemene uitkering Belastingen en heffingen Overige gebouwen en gronden Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	Eigen gegevens	7,34	n.b.	n.b.
Het betreft de formatie van de gemeente Dalfsen, dus exclusief Stichting Dalfsen Werkt.						
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	Eigen gegevens	7,08	n.b.	n.b.
Het betreft de bezetting van de gemeente Dalfsen exclusief Stichting Dalfsen Werkt. Het is niet gebruikelijk om de werkelijke bezetting voor een toekomstig begrotingsjaar te schatten. Derhalve is de werkelijke bezetting in fte opgenomen op 1 januari 2020.						
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	Eigen begroting	€ 676	n.b.	n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	2020	Eigen begroting	5,63 %	n.b.	n.b.
Overhead	% van totale lasten	2020	Eigen begroting	13,9 %	n.b.	n.b.
Voor de volledigheid merken wij op dat voor deze indicatoren, in tegenstelling tot de overige beleidsindicatoren, geen landelijke bron beschikbaar is. Deze indicatoren zijn uit de eigen gegevens/begroting overgenomen. Om deze reden is de vergelijking met andere gemeenten niet te maken. Omdat de cijfers gebaseerd zijn op deze begroting, zijn de cijfers van andere gemeenten op dit moment nog niet landelijk bekend.						

Belangrijke ontwikkelingen

Bestuurlijk samenspel raad en college

De wisselwerking tussen samenleving en overheid, en daarbinnen tussen de verschillende politieke, bestuurlijke en ambtelijke schakels, valt of staat met de invulling van samenwerking. Bij het verkennen van de ontwikkeling van het bestuur is in 2019 de meeste aandacht uitgegaan naar het participatiedeel van de democratie, oftewel de wijze van betrekken van inwoners bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. In september 2020 is traject 'Goed Goan' gestart en ligt de focus meer op de interne samenwerking, oftewel het bestuurlijk samenspel tussen raad en college (representatieve democratie). Wel met de notie dat het bestuurlijk samenspel niet in isolatie functioneert, maar plaats vindt in de brede context van de Dalfser samenleving en de ambtelijke organisatie.

In 2021 wordt 'Goed Goan' vervolgd met sessies en werkbezoeken, gericht op het verkrijgen van inzichten over het bevorderen van een soepel samenspel van inwoners, bedrijven, organisaties en overheid. Het proces en de weg ernaar toe zijn daarbij evenzo belangrijk als het uiteindelijke resultaat van het traject Goed Goan. Uitgangspunt is niet meteen in structuuroplossingen te schieten, maar de tijd te nemen om samen ervaringen en verwachtingen bij het bestuurlijk samenspel te doorgronden. Dit is een continu proces van reflectie. Om te voorkomen dat opgedane inzichten tijdens het traject 'Goed Goan' over (de invulling van) de rol van de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie van het traject Goed Goan vervliegen, wordt in een visiedocument vastgelegd wat het traject ons heeft opgeleverd, welke (voorlopige) keuzes we hebben gemaakt en waarom en wat benodigde structuuraanpassingen zijn die gemaakte keuzes vereisen.

Participatiebeleid

Participatiebeleid hangt nauw samen met de (door)ontwikkeling van het bestuur. Steeds meer maakt participatie onderdeel uit van het proces van het tot stand komen van beleid en besluiten. We ontwikkelen steeds vaker samen met onze inwoners en bedrijven ons beleid en vinden het belangrijk om te weten wat onze inwoners van ons verwachten. Op diverse plekken in de gemeentelijke organisatie wordt aan participatie gewerkt. Door het ontwikkelen van eenduidig participatiebeleid en het investeren in en beheren van aansluitende participatietools ontwikkelt participatie zich van decentraal naar centraal. Door meer regie op participatie te creëren wordt voorkomen dat er grote verschillen in aanpak en middelen ontstaan, wordt herkenbaarheid en eenduidigheid ook extern gerealiseerd en kan een goede afweging gemaakt worden in besluitvorming over nieuwe initiatieven.

Mede door het coronavirus is het grote belang van online en offline participatietools ervaren. Voor de korte termijn kan met quick wins online participatie worden georganiseerd. Voor de lange termijn is het noodzakelijk om op basis van participatiebeleid keuzes te maken in middelen die daarop aansluiten. Begin 2021 wordt de raad geconsulteerd over de kaders voor participatie, waarna participatiebeleid ontwikkeld wordt. Daarbij maken we naast de ervaringen tot nu toe, ook gebruik van de inzichten uit het traject van bestuurlijke vernieuwing uit 2019.

Regio Zwolle

De nieuwe Agenda van Regio Zwolle zet veel in beweging. Naast de lopende inzet binnen de opgaven economie en menselijk kapitaal zijn in 2020 de tafels Leefomgeving en Energie van start gegaan. In 2020 is daarnaast de Regiodeal Regio Zwolle met het Rijk gesloten.

De invulling en aanpak van de vijf regionale opgaven wordt in 2021 verder uitgewerkt. De sleutel om de voordelen uit de regionale samenwerking naar Dalfsen te halen, ligt in een actieve bijdrage aan coalitions of the willing. Dit vergt zowel intern als extern richting de Regio een stevige inzet, deze structuur is in 2020 versterkt.

Op diverse ontwikkelingen zijn al coalitions of the willing, denk hierbij aan de human capital agenda (HCA). De verwachting is dat in 2021 meer coalitions of the willing zullen ontstaan. De Visie op Regio Zwolle (2020) geeft inzicht in de vraagstukken die voor onze gemeente van belang zijn binnen Regio Zwolle, zodat kan worden aangesloten bij coalitions of the willing die bijdragen aan onze (economische) opgaven. Het thema leefomgeving is een belangrijk spoor om op aan te (blijven) haken. Voorbeelden van aanvullende belangen van Dalfsen liggen onder andere binnen de thema's inclusieve economie, bereikbaarheid en duurzame energie.

Wat willen we bereiken?

1.1 Algemene baten en lasten

Dit beleidsveld bevat de treasury activiteiten, het begrotingsaldo en de stelposten voor onvoorzien. Op dit onderdeel zijn geen specifieke doelen geformuleerd.

Wat gaan we ervoor doen?

- De raad een meerjarenbegroting aanbieden waarbij het meerjarige perspectief conform voorschriften een sluitende begroting laat zien.

1.2 Algemene uitkering

Dit beleidsveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het betreft de grootste inkomstenpost voor de gemeente. Op dit onderdeel zijn geen specifieke doelen geformuleerd.

1.3 Belastingen en heffingen

We streven naar zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners en bedrijven. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

1.4 Bestuur

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We brengen de raad in positie om zijn kaderstellende, controlerende en autoriserende bevoegdheden zo goed mogelijk te kunnen vervullen.

Hoe meten we dat?

Voor dit onderdeel zijn geen indicatoren geformuleerd.

Wat gaan we ervoor doen?

- De rekenkamercommissie zal onderzoeken uitvoeren op basis van het door de commissie opgestelde onderzoeksprogramma.
- Eind 2021 wordt het visiedocument "Goed Goan" door de raad behandeld.

1.5 Burgerzaken

Dit beleidsveld bevat de diverse werkzaamheden met betrekking tot de basisregistratie personen (BRP) en burgerlijke stand. In de BRP worden alle administratieve mutaties bijgehouden, zoals verhuizingen, reisdocumentgegevens, ouder-kindgegevens etc. Naast het vastleggen van deze gegevens is ook controle en onderzoek één van de kerntaken. Identiteitsfraude is één van de meest voorkomende vormen van fraude in Nederland, hierop is expertise ontwikkeld binnen de eenheid. In de akten van de burgerlijke stand worden rechtsfeiten zoals geboorte, huwelijk en overlijden vastgelegd. De bijhouding en bewaring van deze authentieke akten is één van de kerntaken bij burgerzaken. Gegevensverstrekking uit zowel de BRP als de Burgerlijke Stand is dagelijks werk voor de eenheid, het gaan dan om uittreksels met persoonsgegevens of afschriften van bijvoorbeeld geboorteakten. Komende jaren ontwikkelt dit beleidsveld zich naar 2 aandachtsvelden, namelijk persoonsinformatiemanagement en identiteitsmanagement.

Meerjarig doel: Wat willen wij bereiken?

In 2021 gaat de ontwikkeling van iBurgerzaken door, hierdoor neemt de self-service mogelijkheid van inwoners en ondernemers toe. In 2021 vindt er communicatie richting deze doelgroepen plaats om hen te informeren over deze mogelijkheden.

Hoe meten wij dat?

Voor dit onderdeel zijn geen indicatoren geformuleerd.

Wat gaan we ervoor doen?

- De applicatie I-Burgerzaken verder ontwikkelen en benutten. We doen dit door o.a. de modules huwelijken en overlijden digitaal aan te bieden aan inwoners en uitvaartondernemers en hieraan externe bekendheid geven.
- Meer sturing geven aan het gebruik van de beschikbare online kanalen. We hanteren daarbij het uitgangspunt "digitaal waar mogelijk en maatwerk waar het moet". Heel concreet: als een inwoner belt voor een afspraak om een verhuizing door te geven, dan onderzoekt de medewerker in het KCC of deze inwoner de aangifte wellicht ook online kan doen en helpt de inwoner daarbij als dat nodig is.

1.6 Overhead

Volgens de BBV is overhead te definiëren als: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadfuncties staan dus niet rechtstreeks ten dienste van de burger, maar leveren indirect een bijdrage aan het functioneren van de organisatie.

1.6.1 Communicatiebeleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het doel van het communicatiebeleid is: "goede communicatie, dienstverlening en omgevingsmanagement als grondhouding en instelling van al onze bestuurders en medewerkers". Dus geen mechanisch of technisch gebruik van middelen en vaardigheden, maar samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden werken aan een goed bestuur, goede plannen en projecten (en de uitvoering daarvan), goede besluitvorming en goede producten en diensten. Dat sluit naadloos aan bij het partnerschap dat Dalfsen op alle fronten wil realiseren.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2019	2021	2022	2023	2024
Waardering communicatie van de gemeente	Burgerpanel	6,7 (2015)	*	*	7	-	-
Beoordeling participatie bij totstandkoming beleid	Burgerpanel	6,4 (2015)	6,4	*	7	-	-
Betrokkenheid inwoners bij gemeenteraad	Burgerpanel	16% zeer goed 44% matig 35% geen (2015)	2% helemaal mee eens 10% mee eens 39% neutraal 33% oneens 10% helemaal oneens 6% geen mening **	*	> 50% matig (betrokkenheid vergroten met 20%)	-	-

De cijfers uit het communicatieonderzoek van 2015 gelden als nulmeting. In het communicatiebeleid 'In de Kern' 2017- 2022 zijn deze als basis gebruikt voor het opstellen en uitvoeren van het beleid.

* Bij de tussentijdse meting in 2019 is het beoordelen van de waardering aan het burgerpanel niet uitgevraagd met het vragen van een cijfer. Zodoende kan deze voor 2019 niet worden genoteerd. In het volgende onderzoek, gepland in 2021, wordt hier wel naar gevraagd.

** Vraagstelling aan burgerpanel was: Ik voel mij momenteel betrokken bij de gemeenteraad.

Wat gaan we ervoor doen?

- In 2020/2021 wordt participatie verder vormgegeven mede door het ontwikkelen van participatiebeleid en door actief jeugd te betrekken bij lokale democratie.
- Raadscommunicatie wordt in 2020/2021 vormgegeven in een raadscommunicatiebeleid. De ontwikkelingen die voortvloeien uit het project 'Bestuurlijke vernieuwing' worden hier in meegenomen.
- In de organisatie bewustwording behouden en stimuleren rondom effectief communiceren (o.a. Factor C)
- Het online communicatiebeleid actief inzetten

1.6.2 Dienstverlening

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

De inwoners en ondernemers van de gemeente Dalfsen staan centraal. Daarom kiezen we voor een persoonlijke benadering in een digitale omgeving en leveren we maatwerk, waarbij vraagstukken integraal opgepakt worden. We vragen een actieve rol van onze inwoners en ondernemers. Initiatieven worden gewaardeerd, we bieden ruimte en denken mee. Dit doen we vanuit onze Dalfser klantwaarden: duidelijk, gebruiksvriendelijk, mensgericht en transparant.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Burgerpeiling: waardering alle inspanningen van de gemeente	waarstaatjegemeente.nl	7,04 (2015)	-	-	-	-

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan de in het beleidsplan Dienstverlening opgenomen activiteiten;

1.6.3 Financieel beleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het behouden van een financieel gezonde gemeente met daarbij de doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus - als belangrijk instrument voor de raad om kaders te stellen - verdient blijvende aandacht. Uitgangspunten zijn een solide financieel beleid met een sluitende meerjarenbegroting en positieve jaarrekening. We zetten in op een begroting waarin de structurele uitgaven voorzien zijn van structurele dekking. Met de fasering die we hiervoor inzetten komen we in 2024 uit op 0%.

Hoe meten we dat?

Indicator*	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Dekking uit reserves voor exploitatie	Begroting	0,6% (2019)	0,5%	0,4%	0,2%	0%

*Voor de verplichte financiële kengetallen verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat gaan we ervoor doen?

- Bij aanpassing van structurele lasten zorgen wij voor (voorstellen met) structurele dekking;

1.7 Overige gebouwen en gronden

Dit beleidsveld bevat de baten en lasten van onroerend goed dat niet aan een specifiek beleidsveld is toe te rekenen. Op dit onderdeel zijn geen specifieke doelen geformuleerd. Voor wat betreft duurzaamheid gemeentelijke gebouwen verwijzen wij u naar programma 8.

Verbonden partijen

GBLT

Gemeente Dalfsen neemt deel aan GBLT. GBLT draagt zorg voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet WOZ.

Shared Service Centre - ONS (SSC-ONS)

Sinds 2020 is de gemeente Dalfsen volwaardig deelnemer van het Shared Service Centrum ONS. De andere deelnemers zijn de gemeenten Zwolle, Kampen en Westerveld en de provincie Overijssel. De gemeente Zwartewaterland heeft het voornemen om in 2021 toe te treden tot de GR SSC-ONS. Binnen de GR SSC-ONS zijn de bedrijfsvoeringstaken Inkoop, Personeels- en salarisadministratie (PSA) en het ICT beheer ondergebracht. De omgevingsdienst IJsselland neemt de diensten van PSA af.

Deelnemingen

Daarnaast nemen we deel aan de Stichting administratiekantoor Dataland en hebben we aandelenbelangen in diverse vennootschappen: BNG, Vitens, Wadinko, Enexis Holding N.V. en nog twee deelnemingen (CSV Amsterdam B.V. en Publiek Belang Elektra B.V.).

Stichting Dataland zal per 1 januari 2022 haar werkzaamheden beëindigen en de verwachting is dat de twee resterende deelnemingen naar aanleiding van de verkoop van Essent, eind 2020 zullen worden ontbonden. Zie hiervoor ook de toelichting in de paragraaf verbonden partijen.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevendende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

Toekomstvisie Dalfsen 2030 'Voor Elkaar'
Raadsagenda "Een Kleurrijke kubus 2018 - 2022"
Coalitiedocument Dichtbij-DALFSEN-Dichtbij 2018 - 2022
In de Kern - Communicatiebeleid 2017-2022
Handboek Burgerparticipatie 2012
Nota Inkoop- en aanbestedingsbeleid (2014)
Verordening basisregistratie personen (BRP) gemeente Dalfsen 2014
Verordening commissie bezwaarschriften
Nota reserves en voorzieningen (2019)
Verordening inzake de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid wordt betrokken (Inspraakverordening) (2006)
Financiële verordening 212 gemeente Dalfsen (2020)
Controleverordening 213 gemeente Dalfsen (2017)
Onderzoeksverordening 213A gemeente Dalfsen (2017)
Regeling Budgettering gemeente Dalfsen 2017
Uitvoeringsregels treasury 2017 gemeente Dalfsen
[Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018](#)
Reglement van orde B&W (2001)
Verordening rechtspositie wethouders 2019
Organisatieverordening 2017
Delegatie- en mandaatstatuut

Raad

Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Dalfsen 2019
Reglement van orde voor de vergaderingen van de raadscommissie van de gemeente Dalfsen 2019
Verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2019
Verordening onderzoeksrecht gemeenteraad (2004)
Verordening rekenkamercommissie Dalfsen (2013)
Verordening op de commissie planning en control van de gemeente Dalfsen
Verordening op de fractieondersteuning (2015)
Verordening op de ambtelijke bijstand 2019
Verordening op het burgerinitiatief (2005)
Gedragscode integriteit ambtsdragers 2017
Verordening betreffende de raadspenning (2006)

Griffie

Griffieplan 2017-2022, De Verbinding
Instructie voor de griffier 2017
Organisatieverordening griffie Dalfsen
Verordening op de werkgeverscommissie voor de griffie

Financiën

Wat mag het kosten?

Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-12.590	-13.648	-13.004	-13.049	-13.503	-14.193
Baten	44.335	45.932	46.618	47.935	48.582	49.279
Saldo van lasten en baten	31.745	32.284	33.614	34.886	35.079	35.086
Storting in reserves	-107	-3.915	-500	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	2.586	5.244	1.265	583	578	488
Resultaat	34.225	33.614	34.379	35.469	35.657	35.575

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.1 Algemene baten en lasten	266	18	-337	-651	-1.128	-1.818
1.2 Algemene uitkering	36.643	37.936	38.443	39.361	39.922	40.339
1.3 Belastingen en heffingen	5.462	5.998	6.470	6.875	7.014	7.168
1.4 Bestuur	-2.151	-1.465	-1.597	-1.614	-1.602	-1.602
1.5 Burgerzaken	-973	-861	-905	-911	-929	-845
1.6 Overhead	-7.613	-9.214	-8.200	-7.915	-7.911	-7.870
1.7 Overige gebouwen en gronden	112	-128	-259	-259	-286	-286
Saldo van lasten en baten	31.745	32.284	33.614	34.886	35.079	35.086
1.8 Mutatie reserves	2.480	1.329	765	583	578	488
Resultaat	34.225	33.614	34.379	35.469	35.657	35.575

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 1.1 Algemene baten en lasten

Salarissen, nadeel 2021 € 135.000 oplopend tot € 198.000 in 2024

Het nadeel ontstaat door het opnemen in de salarisbegroting van toegekende salarisverhogingen (extra periodieken, toekenningen van een hogere schaal) die in het jaar 2020 eenmalig gedekt zijn uit de flexibele schil. Deze aanpassing is nu structureel opgenomen in de salarisbegroting. Het budget voor het dekken van de kosten van ziekte en zwangerschap hebben we afgeschaald. Daarnaast hebben we een stelpost opgenomen van € 159.000 (1% van de salarissen) om CAO-ontwikkelingen 2021 te kunnen dekken.

Structureel

Beleidsveld 1.3 Belastingen en heffingen

Onroerende zaak belastingen, voordeel 2021 € 71.000, 2022 € 145.000, 2023 € 214.000, 2024 € 300.000

De OZB opbrengsten en tarieven worden elk jaar vastgesteld. De tarieven worden berekend op basis van de vastgestelde opbrengsten, op basis van het huidige areaal. Hierbij wordt rekening gehouden met de waardemutaties van de onroerende zaken.

Vanaf 2021 verwachten wij hogere ozb opbrengsten. Dit wordt veroorzaakt door de areaaluitbreidingen in de afgelopen jaren. Door deze areaaluitbreidingen ontstaan hogere OZB opbrengsten.

Structureel

Overige belastingen, nadeel € 9.000

Op basis van de prognose van GBLT laten de opbrengsten van de hondenbelasting een kleine verlaging van € 3.000 zien in de komende jaren. De verwachting is dat de inkomsten van de toeristenbelasting licht dalen met € 6.000 per jaar als gevolg van de Corona-crisis.

Structureel

1.6 Overhead

Stelpost indexatie, nadeel 2024 € 500.000

Al jaren ramen wij de algemene uitkering tegen lopende prijzen. Dat wil zeggen wij volgen de berekening waarin rekening wordt gehouden met loon- en prijsstijging. Aan de uitgavenkant in de begroting volgen we deze beleidslijn niet maar rekenen we met constante prijzen. Voor prijsmutaties wordt geen automatische compensatie opgenomen maar nemen we alleen compensatie op waar dit nodig is, voor loonmutaties nemen we standaard 1% op. Niet meegenomen zijn de extra salariskosten ten gevolge van de vertrekkend secretaris.

In het kader van een structureel sluitende begroting kan dit worden verbeterd en wordt geadviseerd om vanaf 2023 een stelpost voor loon- en prijscompensatie op te nemen. Aan de inkomstenkant ontvangen wij immers ook een vergoeding van het rijk. Vooralsnog gaan we uit van een stelpost van 0,5 miljoen euro, jaarlijks zal dit bedrag opnieuw beoordeeld worden.

Ook voor het jaar 2024 wordt voorgesteld een stelpost van € 500.000 op te nemen.

Structureel

Budget kindergemeester, nadeel 2021 € 7.000

De bedoeling was om in juni 2020 de selectie voor een kindergemeester te starten en in november/december 2020 de Dag van de Kindergemeenteraad te organiseren. Vanwege het uitbreken van het coronavirus is de situatie op scholen en op het gemeentehuis nog niet als vanouds. Na overleg met een aantal scholen is dan ook besloten de uitvoering van het voorstel wat op te schuiven in de tijd.

In 2020 heeft uw raad akkoord gegeven op het beschikbaar stellen van middelen van € 7.000 voor 2020 en € 9.000 voor 2021. Vanwege het verplaatsen van de uitvoering van de kindergemeester en kindergemeenteraad naar 2021 is het noodzakelijk dit budget beschikbaar te stellen.

Incidenteel

Bezuinigingen

Beleidsveld 1.1 Algemene baten en lasten

Medezeggenschap personeel, voordeel € 8.000

Structureel kan op het budget voor medezeggenschap € 7.900 per jaar worden bezuinigd. Dit betreft grotendeels de kosten voor personele inleen als vervanging van ondernemingsraad leden (€ 5.000) en een deel overige kosten (€ 2.900).

Bezuiniging
Structureel

Algemene stelposten, voordeel € 505.000 (structureel miv 2021)

zie tabel voor afwijkende bedragen

In de meerjarenbegroting 2020 – 2023 is op grond van de besluitvorming in uw raad op 7 november 2019 een structurele stelpost “ambities raad” opgenomen. Van de stelpost resteert structureel € 502.000 (zie onderstaande tabel). Gezien de dreigende negatieve uitkomsten van de nieuwe meerjarenbegroting 2021 – 2024 stelt ons college uw raad voor deze restant stelpost, waar na de besluitvorming zoals onderstaand weergegeven, nog geen nadere invulling aan was gegeven, geheel te schrappen ten behoeve van het sluitend maken van de begroting.

Jaar	2021	2022	2023	2024
Stelpost obv september circulaire 2019 ambities raad (raad 7-11-2019)	599.000	725.000	634.000	634.000
af: inzet consultatiebureaus / Servicepunt L'veld / Prev gezondheid	-70.720	-40.720	-40.720	-40.720
af: inzet kinderburgemeester/kinderraad	-9.000			
af: Trefkoele+	-25.000			
af: uitbreiding formatie griffie	-91.000	-91.000	-91.000	-91.000
Restant stelpost ambities raad	403.280	593.280	502.280	502.280
Stelpost eindigende reserve onttrekkingen	102.000			
Totaal stelposten	505.280	593.280	502.280	502.280

Bezuiniging
Structureel

Beleidsveld 1.4 Bestuur

Formatie griffie, voordeel € 20.000

De werving van de raadsadviseur is afgerond, het dienstverband is vastgesteld op 24 uur. Hierdoor treedt een besparing op van € 20.000.

Bezuiniging
Structureel

Doelmatigheidsonderzoek, voordeel 2023, 2024 € 10.000

Op grond van de Gemeentewet dient het college periodiek (twee-jaarlijks) onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur. Dit wordt uitgevoerd door externen met als doel expertise in huis te halen op een betreffend beleidsterrein. In plaats van inhuren externen kunnen de onderzoeken ook in eigen beheer uitgevoerd worden. Dit betekent wel extra werkdruk wat ten koste kan gaan van andere werkzaamheden. Bij uitvoering in eigen beheer kan de raming in 2023 van € 10.000 vervallen. Daarnaast vervalt de raming van 2024.

Bezuiniging
Incidenteel 2023, 2024

Economisch beleid, voordeel € 12.000

Het totaal budget voor regio Zwolle bedraagt € 131.000. Dit is bestemd voor de bijdrage per inwoner (in 2020 € 2,30 * 28.585 is € 65.746. De bijdrage voor het ontwikkelfonds Upgrade jezelf is € 52.800. Met andere woorden er zit € 12.300 ruimte in het budget om te worden meegenomen in de bezuinigingen. Overigens nog goed om te vermelden dat aan het ontwikkelfonds 19 van de aangesloten 22 gemeenten meedoen.

Bezuiniging
Structureel

Beleidsveld 1.5 Burgerzaken

Huur Servicepunt Lemelerveld incl. ICT kosten, voordeel miv 2022 €12.000

Met de verhuizing van het consultatiebureau naar de Mozaïek en het goed ingerichte Infopunt voor inwoners, sluit het servicepunt van de gemeente in Lemelerveld. Het servicepunt was beperkt open (2 uur per week) en wordt de laatste jaren slechts door een aantal inwoners bezocht. Met de digitale bereikbaarheid en het Infopunt kan het wegvallen van deze service worden ondervangen. Voor het aanvragen en verlengen van een reisdocument en rijbewijs kunnen inwoners terecht in het gemeentehuis in Dalfsen. Het aanvragen van uittreksels en het doorgeven van een verhuizing kan in het gemeentehuis van Dalfsen, maar ook digitaal via www.dalfsen.nl. Voor inwoners die niet in staat zijn om naar het gemeentehuis te komen bestaat de mogelijkheid voor een bezoek aan huis en is het ook mogelijk om documenten thuis te laten bezorgen. Mochten inwoners ondersteuning nodig hebben bij de digitale weg, dan kunnen zij goed geholpen worden in het Kulturhus bij het Infopunt. De huur van het Servicepunt bedraagt jaarlijks € 5.720 de ICT kosten bedragen jaarlijks € 5.900.

Bezuiniging ■
Structureel

Verstrekken gratis plastic kaarthouders, voordeel € 2.000

Bij de uitgifte van rijbewijzen en ID-kaarten worden gratis plastic kaarthouders/hoesjes verstrekt. Dit is een extra service van de gemeente waarmee gestopt kan worden. Dit levert een voordeel op van € 2.202

Bezuiniging ■
Structureel

Verkiezingen en referenda, voordeel € 3.000

De gemeente kan er voor kiezen om minder, dan de huidige 19 stemlokalen in te richten bij verkiezingen. Door 25% minder stemlokalen in te richten zijn er ook 25% minder leden van een stembureau met bijbehorende vergoeding nodig, voordeel € 3.000.

Afhankelijk van de corona maatregelen is het mogelijk dat de gemeente bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in maart 2021 noodgedwongen minder stemlokalen in kan richten om bijvoorbeeld aan de 1,5 meter richtlijn te kunnen voldoen. Aangezien de richtlijnen erg onderhevig zijn aan de actualiteit, wordt de berichtgeving op de voet gevolgd en zo nodig wordt hierop geanticipeerd.

Bezuiniging ■
Structureel

Beleidsveld 1.6 Overhead

Bestuursondersteuning B&W, voordeel € 1.500

Dit betreft diverse kleine posten waaraan geen structurele verplichtingen ten grondslag liggen.

Bezuiniging ■
Structureel

Bedrijfskleding, voordeel 2021 € 3.000

Het bedrag voor bedrijfskleding kan voor 2021 voor 50% vrijvallen.

Bezuiniging ■
Incidenteel

Huur kunst, voordeel € 4.000

In het gemeentehuis zijn de wanden van de kantoorruimtes voorzien van kunst die wordt gehuurd. Voorstel is om de huurovereenkomst deels te beëindigen en alleen voor kunst in de representatieve ruimtes de overeenkomst voort te zetten. Als alternatief voor de gehuurde kunst worden wissellijsten aangeschaft en voorzien van een in eigen beheer gedrukte print. Streven is om deze kosten op te vangen binnen bestaande budgetten.

Bezuiniging ■
Structureel

Huisvesting voormalig gemeentehuis Nieuwleusen, voordeel € 25.000

Bij verkoop van het Olde Gemeentehuis in Nieuwleusen komen de exploitatielasten te vervallen. Dit levert structureel een bezuiniging op van € 24.882 per jaar. Verkoopopbrengst pm. (incidenteel)

Bezuiniging ■
Structureel

Kantoorkosten, voordeel € 15.000

Bij de aanbesteding van de catering in 2019 zijn de vaste kosten voor het bedrijfsrestaurant lager uitgevallen. Dit levert ons met ingang van 2020 een voordeel op van € 15.000 per jaar.

Bezuiniging ■
Structureel

Website, voordeel € 5.000

Voor het aansluiten op het Ondernemersloket heeft de raad structureel € 5,000 beschikbaar gesteld. Inmiddels heeft de KvK deze kosten op zich genomen en worden ons als gemeente geen kosten in rekening gebracht voor de aansluiting op het Ondernemersloket.

Bezuiniging ■
Structureel

Planning en Control, voordeel € 8.000 miv 2022

In de begroting is een budget geraamd van € 43.000 structureel dat gebruikt wordt voor licentiekosten begrotingssoftware en enige externe ondersteuning opstellen jaarrekening. Het budget is nogmaals kritisch beoordeeld. Mede door de aanschaf van een nieuw financiële systeem is de verwachting dat er uiteindelijk iets minder gebruik hoeft te worden gemaakt van dit budget zodat het met ingang van 2022 met € 8.000 kan worden verlaagd.

Bezuiniging ■
Structureel

Financieel beheer, voordeel € 18.000 miv 2022

Op dit moment is de implementatie van een nieuw financieel pakket in volle gang. Als de nieuwe applicatie op 1 januari 2021 goed werkt kan er met ingang van 2022 bezuinigd worden op de extra inzet van consultants voor ons huidige financieel systeem. Daarnaast kan op de overige kosten ook nog een kleine besparing gerealiseerd worden.

Bezuiniging ■
Structureel

In- en externe contacten, voordeel € 5.000 miv 2021

Op de post representatie kunnen we met ingang van 2021 € 5.000 bezuinigen door het versoberen van bijeenkomsten. We onderzoeken of we de huldiging van de kampioenen en de nieuwjaarsreceptie (voor inwoners en ondernemers) los kunnen koppelen en kijken hoe we in contact kunnen blijven met inwoners en ondernemers en een apart moment voor de huldiging van de kampioenen te houden (en deze niet meer specifiek te richten op sportkampioenen, maar bijvoorbeeld ook op culturele kampioenen). Een nader voorstel volgt begin 4e kwartaal.

Bezuiniging ■
Structureel

Archiefkosten, voordeel € 13.000 miv 2021

De intentie was om vanaf 2021 een DVO (dienstverleningsovereenkomst) te sluiten met het HCO voor bepaalde diensten. Het HCO sluit echter geen DVO's meer af. Aangezien we nog geen verplichting hebben om ons digitale archief over te brengen is er voorlopig geen noodzaak om hierin te voorzien.

De verplichting tot het hebben van een gecertificeerde archivaris is met de laatste wijziging van de Archiefwet namelijk geschrapt. Dit levert een structureel voordeel op van € 7.000

Er is in het verleden regelmatig gebruik gemaakt van externe consultants van Join. Omdat het proces inmiddels grotendeels is uitontwikkeld, wordt er minder beroep gedaan op deze externe ondersteuning, een besparing van € 6.000.

Bezuiniging ■
Structureel

Algemene personeelskosten, voordeel € 20.000

Op de diverse budgetten voor personeelskosten worden de volgende bezuinigingen gerealiseerd.

- Kerstpakketten € 2.000
- Diverse personeelsgerelateerde vergoedingen € 3.500
- Representatiekosten personeel € 3.000
- Tweejaarlijkse eenheidsuitje/teambuilding i.p.v. elk jaar € 7.000
- Afschaffen eindejaarscabaret € 4.500

Bezuiniging ■
Structureel

Arbovoorziening personeel, voordeel € 26.000

Diverse Arbovoorzieningen kunnen worden geschrapt, zoals de Fitpas (€ 8.500), de inzet van de vitaliteitscoach (€ 6.000) en de Zorg van de Zaak (€ 3.000). Op de aanschaf van Arbo materieel van € 2.500 worden bezuinigd. EHBO/BHV trainingen kunnen ter waarde van € 6.000 ten laste worden gebracht van het reguliere opleidingsbudget.

Bezuiniging ■
Structureel

Werving en selectie personeel, voordeel € 9.500

We gaan minder assessments afnemen en kiezen voor een goedkoper alternatief. Door de kosten ten laste van het reguliere opleidingsbudget te brengen levert deze bezuiniging een structureel voordeel op van € 9.500 per 2021.

Bezuiniging ■
Structureel

ICT/Service desk, voordeel € 23.000

We maken binnen de gemeente Dalfsen gebruik van laptops, tablets en mobiele telefoons. Nu de ICT dienstverlening is overgedragen aan ONS nemen zij ook dit onderdeel over. Vanaf 2021 wordt de inkoop, uitgifte en het beheer door ONS geregeld. Hierdoor kan budget afgeraamd worden.

Bezuiniging ■
Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Medezeggenschap personeel	-7.900	-7.900	-7.900	-7.900
Algemene stelposten	-505.280	-593.280	-502.280	-502.280
Formatie griffie	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Doelmatigheidsonderzoek	0	0	-10.000	-10.000
Economisch beleid	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Servicepunt Lemelerveld en plastic kaarthouders	0	-12.000	-12.000	-12.000
Plastic kaarthouders	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Verkiezingen en referenda	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Bestuursondersteuning BenW	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Bedrijfskleding	-3.000	0	0	0
Huur kunst	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Huisvesting voorm.gem.huis Nieuwleusen	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Kantoorkosten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Website	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Planning en Control	0	-8.000	-8.000	-8.000
Financieel beheer	0	-18.000	-18.000	-18.000
In- en externe contacten	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Archiefkosten	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
Algemene personeelskosten	-20.100	-20.100	-20.100	-20.100
Arbovoorziening personeel	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
Werving en selectie personeel	-9.500	-9.500	-9.500	-9.500
ICT/Service desk	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000
TOTAAL PROGRAMMA 1	-700.280	-823.280	-742.280	-742.280

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Algemene baten en lasten	-490	508	18	-887	550	-337	-397	42	-355
1.2 Algemene uitkering	0	37.936	37.936	0	38.443	38.443	0	507	507
1.3 Belastingen en heffingen	-393	6.391	5.998	-393	6.864	6.470	0	473	472
1.4 Bestuur	-1.484	19	-1.465	-1.616	19	-1.597	-132	0	-132
1.5 Burgerzaken	-1.200	339	-861	-1.281	375	-905	-80	36	-44
1.6 Overhead	-9.795	581	-9.214	-8.461	260	-8.200	1.334	-321	1.013
1.7 Overige gebouwen en gronden	-285	157	-128	-365	106	-259	-81	-51	-132
Saldo van lasten en baten	-13.648	45.932	32.284	-13.004	46.618	33.614	644	686	1.330
1.8 Mutatie reserves	-3.915	5.244	1.329	-500	1.265	765	3.415	-3.979	-564
Resultaat	-17.563	51.176	33.614	-13.504	47.883	34.379	4.059	-3.293	766

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020).

De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

Algemene baten en lasten, - € 355.000

De flexibele schil en de stelpost voor 1% salarisverhoging, gezamenlijk € 359.000 staan i.t.t. 2020 geraamd onder dit beleidsveld. Dit betreft ook de stelposten voor ziekte en zwangerschapsvervangings ter grootte van € 117.000 en vergoedingen van het UWV, groot € 29.000 en aan aantal kleinere wijzigingen ter hoogte van € 20.000.

In 2020 is de VPB geraamd op € 99.000 in 2021 is er tbv VPB geen raming opgenomen.

De voorziene baten zijn € 13.000 hoger dan in 2020 in verband met hogere rente/dividend in 2021.

Algemene uitkering, + € 507.000

De algemene uitkering 2021 is geraamd op basis van de meicirculaire 2020.

Belastingen en heffingen, + € 472.000

De ozb opbrengsten zijn € 477.000 hoger dan in 2020. Dit wordt veroorzaakt door de bij de begroting 2020 vastgestelde stijging van 6%, door areaaluitbreidingen. Daarnaast is er sprake van een geringe daling van de toeristenbelasting.

Bestuur, - € 132.000

De belangrijkste afwijking worden verklaard door bijdrage aan de Regio Zwolle ad € 131.000. Deze is vanuit programma 4 m.i.v. 2021 verantwoord in programma 1 (budgetneutraal).

Burgerzaken, - € 44.000

In 2021 is er een budget van € 22.000 geraamd voor de Tweede Kamer verkiezingen. In 2020 vonden er geen verkiezingen plaats.

Voor loonkosten en de implementatie van iBurgerzaken (bij PPN toegekend) is in 2021 € 30.000 meer benodigd dan in 2020. Het betreft € 15.000 loonkosten en € 15.000 voor het project I-Burgerzaken.

Als gevolg van meer aanvragen van reisdocumenten en rijbewijzen in 2021 zijn zowel de baten (€ 36.000) als de afdracht van de rijksleges (€ 26.000) in 2021 hoger.

Met ingang van 2021 is voor de huur van het Servicepunt Nieuwleusen een bedrag van € 9.000 geraamd.

Overhead, + € 1.013.000

In verband met de overgang/afroning naar het SSC-ONS zijn er in 2020 € 600.000 extra lasten geraamd, met name (versnelde) afschrijvingslasten en advieskosten. Voor een groot deel, € 352.000, staat hier een bate (bijdrage SSC-ONS, zie verschil geraamde baten op dit beleidsveld) tegenover. In 2020 (via budgetoverheveling bij de jaarrekening 2019) is er door het rijk een budget beschikbaar gesteld de vorm van een subsidie van € 106.000.

In 2021 staan lagere apparaatskosten geraamd voor € 194.000 (verschuiving van programma 1 naar 2 conform BBV, personeel openbare orde en veiligheid).

Ten behoeve van inhuur in verband met ziekte en zwangerschap zijn er op dit beleidsveld in 2020 voor € 220.000 lasten geraamd (dekking hiervoor wordt gevonden in de stelposten ziekte, zwangerschap, flexibele schil).

In 2021 zijn er voor een bedrag van € 60.000 minder lasten geraamd tbv de invoering van het nieuwe financiële systeem.

Er wordt een totaal van € 150.000 aan bezuinigingen voorgesteld op dit beleidsveld.

Overige gebouwen en gronden, - € 132.000

De afschrijving ten bedrage van € 81.000 voor de Stoomfabriek stond in 2020 opgenomen onder programma 5 en met ingang van 2021 staan de lasten geraamd in dit programma 1.

Als gevolg van leegstand is de huur van Kindercentrum De Driehoek ad € 54.000 komen te vervallen met ingang van 2021.

Onderdeel 1A Bestuur

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1.4 Bestuur	-1.597	-1.614	-1.602	-1.602
1.5 Burgerzaken	-905	-911	-929	-845
Saldo van lasten en baten	-2.502	-2.524	-2.532	-2.447
Resultaat	-2.502	-2.524	-2.532	-2.447

Onderdeel 1B Ondersteuning

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1.6 Overhead	-8.200	-7.915	-7.911	-7.870
1.7 Overige gebouwen en gronden	-259	-259	-286	-286
Saldo van lasten en baten	-8.460	-8.174	-8.197	-8.156
1.8 Mutatie reserves	765	583	578	488
Resultaat	-7.694	-7.591	-7.619	-7.667

Onderdeel 1C Algemene dekkingsmiddelen

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1.1 Algemene baten en lasten	-337	-651	-1.128	-1.818
1.2 Algemene uitkering	38.443	39.361	39.922	40.339
1.3 Belastingen en heffingen	6.470	6.875	7.014	7.168
Resultaat	44.576	45.585	45.808	45.689

1.1 Algemene baten en lasten

Het overzicht Algemene dekkingsmiddelen bevat daarnaast het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen.

Opbrengstsoort x € 1	2021	2022	2023	2024
Treasuryactiviteiten	339.130	342.192	321.192	283.192
Overige baten en lasten	-676.305	-992.887	-1.449.268	-2.100.843
Totaal	-337.175	-650.695	-1.128.076	-1.817.651

Meer informatie over het beleid rond de treasury activiteiten is te vinden in de paragraaf Financiering. De overige baten en lasten bestaan onder andere uit een stelpost voor onvoorziene uitgaven, de flexibele schil en personele mutaties. Daarnaast is er een stelpost ingesteld voor de gevolgen van loon- prijscompensatie. Strikt genomen vallen deze lasten niet onder de algemene dekkingsmiddelen.

1.2 Algemene uitkering

Dit overzicht bevat de prognose van de Algemene uitkering voor de komende vier jaar.

x € 1	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering	38.443.000	39.361.000	39.222.000	40.339.000

1.3 Belastingen en heffingen

Het overzicht Algemene dekkingsmiddelen bevat alle heffingen waarvan de besteding niet gebonden is.

Te denken valt hierbij aan opbrengsten OZB en toeristenbelasting.

Belastingopbrengst x € 1	2021	2022	2023	2024
OZB opbrengsten	6.513.888	6.928.125	7.078.419	7.232.721
Toeristenbelasting	190.000	190.000	190.000	190.000
Hondenbelasting	131.915	133.264	134.627	135.996
Precariobelasting	27.816	27.816	28.095	28.374
Kosten heffing	-393.440	-404.640	-416.960	-418.960
Totaal	6.472.200	6.876.587	7.016.204	7.170.155

Een toelichting op de diverse belastingopbrengsten wordt gegeven in de paragraaf Lokale Heffingen.

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het integrale veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, ketenpartners en burgers. Samen met deze en andere partners op het gebied van veiligheid wordt aan het integrale veiligheidsbeleid uitvoering gegeven. Dit betreft zowel de sociale veiligheid (bv. jeugdoverlast, huiselijk geweld etc.) als ook de fysieke veiligheid (rampenbestrijding en crisisbeheersing, verkeersveiligheid etc.). Er wordt actief ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen in het veiligheidsdomein.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Openbare orde en veiligheid
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	2019	Bureau Halt	38	132	122
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	CBS	0,5	2,2	1
Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	2,1	6,3	4,7
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	2	4,9	3,5
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2018	CBS	0,9	2,5	2

Belangrijke ontwikkelingen

Uitvoeringsprogramma integrale veiligheid 2021-2022

Vanaf 2021 wordt uitvoering gegeven aan de acties zoals neergelegd in het uitvoeringsprogramma 2021-2022. Deze richten zich op de vastgestelde prioriteiten uit het Beleidsplan integrale veiligheid 2019-2022.

1. Woninginbraken
2. Te hard rijden
3. Woonoverlast
4. Zelfredzaamheid en Risicocommunicatie

Naast deze lokale prioriteiten / thema's is er een aantal onderwerpen / thema's dat zich bij uitstek leent voor een regionale aanpak, onder regie van het RCIV (Regionaal Coördinatiepunt Integrale Veiligheid), RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) en/of het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland. In de komende jaren zullen vooral de volgende onderwerpen worden opgepakt:

1. Ondernijning (met name aanpak drugs/hennepteelt)
2. Cybercrime
3. Personen met verward gedrag

Wat willen we bereiken?

2.1 Openbare orde en veiligheid

Integrale veiligheid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Op basis van objectieve en subjectieve veiligheidscijfers is in oktober 2018 het Beleidsplan integrale veiligheid vastgesteld door de gemeenteraad met daarin de nieuwe prioriteiten voor het integrale veiligheidsbeleid voor de periode 2019 - 2022. Eind 2021 wordt een nieuwe veiligheidsanalyse (Veiligheidsmonitor en politiecijfers) gehouden waarmee we kunnen vaststellen of de gestelde doelstellingen zijn behaald. Lokale speerpunten uit het voorgestelde veiligheidsbeleid 2019 - 2022 zijn het terugdringen van problematiek rondom woninginbraken, aanpak woonoverlast en te hard rijden. Concrete uitvoeringsmaatregelen zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2019-2020. Met de (zowel regionaal als lokaal op te pakken) thema's 'Ondermijning' en 'Personen met verward gedrag' zijn we in 2020 al aan de slag gegaan en de aanpak krijgt een vervolg in 2021 en verder. Eind 2020 worden voor 2021 en 2022 concrete maatregelen vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2021-2022.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aantal woninginbraken	Politiecijfers	40 stuks (2017)	30	25	20	15
Te hard rijden (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor (1)	61% (2017)	-	55%	-	-
Aanpak woonoverlast (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor (2)	24% (2017)	-	20%	-	-

* veiligheidsmonitor wordt vierjaarlijks uitgevoerd.

(1) De door inwoners ervaren overlast door te hard rijden is in 2022 met 6% gedaald ten opzichte van 2017.

(2) De door inwoners ervaren overlast door omwonenden is in 2022 met 4% gedaald t.o.v. 2017.

Wat gaan we ervoor doen?

- Brede voorlichting via diverse beschikbare kanalen, sociale media, burgernet etc.;
- Nauwe samenwerking met politie, o.a. donkere dagen offensief;
- Creëren bewustwording bij weggebruikers, o.a. door plaatsen snelheidsdisplays en diverse educatie en voorlichtingsprojecten;
- Opnemen van de Wet aanpak woonoverlast in de APV van de gemeente, nadat hiertoe de noodzakelijke voorliggende stappen (escalatieladder) zijn doorlopen, o.a. de inzet van buurtbemiddeling.
- Eind 2020 worden voor 2021 en 2022 concrete maatregelen vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2021-2022.
- Eind 2021 wordt een nieuwe veiligheidsanalyse (Veiligheidsmonitor en politiecijfers) gehouden waarmee we kunnen vaststellen of de gestelde doelstellingen zijn behaald.

Evenementenbeleid

Meerjarig doel: wat willen wij bereiken?

De gemeente Dalfsen vindt het belangrijk dat er evenementen georganiseerd worden in de gemeente en wil evenementen zo goed als mogelijk faciliteren. Evenementen zijn een belangrijk onderdeel van het leven in Dalfsen. Ze zorgen voor levendigheid en een aantrekkelijke sfeer. Ook bieden evenementen werkgelegenheid, stimuleren zij uitgaven binnen de gemeentegrenzen en zijn ze daarmee van belang voor de lokale economie. Daarnaast dragen aansprekende en kwalitatief hoogwaardige evenementen bij aan profilering van de gemeente en daarin liggende dorpskernen.

Op het houden van evenementen wordt echter wel verschillend gereageerd. Dat kan komen door de aard van het evenement of door de overlast die evenementen soms geven, bijv. in de vorm van geluidhinder. Een goede balans tussen de voor- en nadelen van evenementen is daarom essentieel.

Hoe meten we dat?

Voor dit onderdeel zijn geen indicatoren vastgesteld.

Wat gaan we ervoor doen?

- Opstellen 'nota evenementenbeleid' en ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland. Veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis.

Bij de vaststelling van de kadernota verbonden partijen (2016) is besloten dat aan het begin van iedere raadsperiode een gemeentelijke visie wordt opgesteld, waarin wordt aangegeven wat de gemeente wil realiseren bij/met de verbonden partij. Met de in april 2019 vastgestelde Visie op de Veiligheidsregio 2019-2023 is aangegeven welke specifieke bijdrage de veiligheidsregio levert aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen van de gemeente en welke prestaties en producten hiervoor worden geleverd.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Algemene plaatselijke verordening \(2018\)](#)

Bestuurlijke Nota Veiligheidsstrategie 2019-2022

Beleidsplan integrale veiligheid 2019-2022

Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

Meerjarenbeleidsplan Veiligheidsregio IJsselland 2019-2022

Regionaal Risicoprofiel 2019-2022 Veiligheidsregio IJsselland

[Beleidsregels evenementen](#)

Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2019-2020

Regionaal Repressief Dekkingsplan 2019-2022 (Brandweer)

Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen

Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 Politie Eenheid Oost-Nederland

[Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving 2017-2021](#)

Financiën

Wat mag het kosten?

Openbare orde en veiligheid	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-2.258	-2.611	-2.552	-2.553	-2.553	-2.554
Baten	158	148	103	103	103	103
Saldo van lasten en baten	-2.100	-2.463	-2.450	-2.451	-2.451	-2.451
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	35	35	35	35	35	35
Resultaat	-2.066	-2.428	-2.415	-2.416	-2.416	-2.417

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
2.1 Openbare orde en veiligheid	-2.100	-2.463	-2.450	-2.451	-2.451	-2.451
Saldo van lasten en baten	-2.100	-2.463	-2.450	-2.451	-2.451	-2.451
2.2 Mutatie reserves	35	35	35	35	35	35
Resultaat	-2.066	-2.428	-2.415	-2.416	-2.416	-2.417

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 2.1 Openbare orde en veiligheid

Hogere bijdrage Veiligheidsregio, Nadeel 2021-2022 € 38.000

Budgetneutraal

De bijdrage van de gemeente Dalfsen voor 2021 bedraagt € 1.865.438 tegenover € 1.827.414 in 2020. Dit betekent een verhoging van € 38.000. Dit is inclusief de bijdrage voor Bevolkingszorg van € 8.187 (vanaf het jaar 2018 wordt er een bijdrage betaald voor bevolkingszorg. Conform de bestuurlijke afspraken naar aanleiding van de businesscase bevolkingszorg wordt deze op basis van inwoneraantallen verdeeld). De verhoging is toe te schrijven aan de indexering voor lonen (2,6%) en prijzen (1.3 % voor 2019 en 1.7% voor 2020), conform de uitgangspunten in de vergadering van het algemeen bestuur op 12 februari 2020. Aangezien deze lasten een indexering betreffen stellen wij voor deze in 2023 en 2024 t.l.v. de stelpost loon prijs indexatie (vanuit programma 1) te brengen, waardoor de wijziging in die jaren budgetneutraal meegenomen kan worden.

Structureel

Bezuinigingen

Beleidsveld 2.1 Openbare orde en veiligheid

2.2 Apv/Politiezaken, voordeel € 2.000

Dit budget wordt als bezuiniging vanaf 2020 structureel afgeraamd met € 2.000 aangezien de bijdrage voor Burgernet structureel omlaag gaat, dit in verband met een andere beheerstructuur.

Bezuiniging ■

Structureel

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Openbare orde en veiligheid	-2.611	148	-2.463	-2.552	103	-2.450	59	-46	13
Saldo van lasten en baten	-2.611	148	-2.463	-2.552	103	-2.450	59	-46	13
2.2 Mutatie reserves	0	35	35	0	35	35	0	0	0
Resultaat	-2.611	183	-2.428	-2.552	137	-2.415	59	-46	13

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020).

De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

Openbare Orde en Veiligheid, + € 13.000

In 2020 staan incidenteel de lasten geraamd voor de ruiming van het vliegtuigwrak, € 390.000. Het budget voor inhuur staat in 2020 nog geraamd op € 39.000, in 2021 wordt dit budget ingezet tbv het budgetneutraal in dienst nemen van de BOA's.

In 2021 staan hogere apparaatskosten geraamd voor € 316.000 (uitbreiding formatie obv PPN, verschuiving van programma 1 naar 2 conform BBV en in dienst nemen eigen BOA's ipv inleen). Daarnaast is in 2021 € 38.000 bijgeraamd voor een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en € 15.000 t.b.v. buurtbemiddeling.

In 2020 is er sprake van teruggaaf van de bijdrage over het jaar 2019 inclusief piket vergoeding, dit levert een afwijking op van € 46.000.

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de zorg voor het beheer en de aanleg van alle voorzieningen in de openbare ruimte, zoals openbaar groen, speelplaatsen, volkstuinten, wegen, civiele kunstwerken en openbare verlichting en het gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid (verkeersveiligheid).

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Openbaar groen Verkeer en vervoer Mutatie reserves

Belangrijke ontwikkelingen

Bereikbaarheid

Voor de Regio Zwolle is een Bereikbaarheidsambitie vastgesteld. Het belangrijkste doel is het op peil houden – en waar mogelijk verbeteren – van de doorstroming op het hoofdwegennet. Daarvoor is een breed scala aan maatregelen nodig. Bij de uitvoering hebben de zogeheten corridors een rol (een aantal gemeenten rondom een snelweg of spoorlijn). De Corridor Vechtdal met Dalfsen, Ommen en Hardenberg is een van de zes corridors. De corridors gaan aan de slag met het verkennen van de haalbaarheid van projecten om de verplaatsingsbehoefte en -afstand te verminderen, het aantrekkelijker maken van duurzame vervoerwijzen als (elektrische) fiets en openbaar vervoer en het slim en duurzaam wijzigen van mobiliteitsgedrag. De ambities van de Regio Zwolle sluiten goed aan op de gemeentelijke doelstellingen, o.a. op het gebied van stimuleren van fietsgebruik. Verkeersverbindingen voor o.a. auto, fiets en OV zijn heel belangrijk bij de groei van en de opgaven voor de regio.

De kern Dalfsen groeit aan de oostzijde en een aantal directe aansluitingen op de N340 gaan komende jaren vervallen. Er gaat gewerkt worden aan een visie op de ontsluitingsstructuur van Dalfsen aan de oostzijde. Er is ook een relatie met het Centrumplan voor de kern Dalfsen waar aan gewerkt wordt en waarin verkeer en parkeren belangrijke onderdelen zijn. Denk aan de verkeerscirculatie, de aansluiting op Rondweg en Vechtdijk en de kwaliteit en kwantiteit van parkeervoorzieningen voor auto en fiets.

Uit cijfers blijkt dat de maatregelen in het kader van het Covid-19 virus een duidelijk invloed hebben op de mobiliteit. Het totaal aantal verplaatsingen is afgenomen en dat is o.a. sterk zichtbaar in het OV. Thuiswerken is toegenomen. Wat de effecten op de langere termijn zijn is niet bekend. Het Corona Mobiliteitsprotocol heeft geadviseerd zoveel mogelijk niet te reizen door thuis te werken en tot 15 kilometer zoveel mogelijk de fiets te pakken en de spits waar mogelijk te mijden. Dit sluit aan bij de principes van mobiliteitsmanagement (slim werken - slim reizen) en bij het stimuleren van fietsgebruik zoals verwoord in de Integrale Fietsvisie en het duurzaamheidsbeleid.

Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 heeft als doel : "op weg naar nul verkeersslachtoffers in 2050". Vanuit het Rijk is voor de komende tien jaar (2020-2030) een investeringsbedrag van € 500 miljoen vrijgemaakt voor cofinanciering van verkeersveiligheidsmaatregelen in verschillende tranches. Er is een menukaart van maatregelen opgesteld waaruit gekozen kan worden. Als gemeente Dalfsen gaan we kijken of we gebruik kunnen maken van de eerste tranche voor het nemen van verkeersveiligheidsmaatregelen op het onderliggend wegennet (via de Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021).

Doorontwikkeling IBOR en vervangingsopgaven kapitaalgoederen.

De voorbereidingen voor het doorontwikkelen van het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) zijn opgestart. In 2021 leggen wij het nieuwe beleidsplan IBOR aan u voor. Een startnotitie en een door uw Raad vast te stellen "Kadernota" gaan hieraan vooraf.

Bij het opstellen van het nieuwe IBOR beleidsplan zullen wij nadrukkelijk aandacht besteden aan de actuele onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen van dat moment op basis waarvan wij nieuwe onderhoudskeuzes zullen voorleggen aan uw Raad.

Bij deze keuzes brengen wij tevens de mogelijkheden in beeld met betrekking tot een lagere beeldkwaliteit in relatie tot (nieuwe) mogelijke bezuinigingen. In het beleidsplan IBOR beschrijven we verder de lijnen waarlangs we als gemeente, samen met de gebruikers van de openbare ruimte zoals bewoners en bedrijven, de komende jaren de openbare ruimte in stand willen houden en ontwikkelen. Daarbij is het uitgangspunt dat de openbare ruimte als één geheel wordt ervaren en de gebruiks-, inrichtings- en beheerkwaliteiten met elkaar in balans zijn. Er is een nauwe samenhang tussen de genoemde kwaliteiten en de kosten van onderhoud.

Daarnaast brengen we in beeld wat de consequenties zijn van onderhoudskeuzes in relatie tot de verwachte vervangingstermijn van onze kapitaalgoederen en koppelen we de voorgestelde keuzes aan een "Meerjaren uitvoeringsprogramma" voor het onderhoud en een "Meerjaren uitvoeringsprogramma" voor vervanging van deze kapitaalgoederen.

Voor de drie grootste groepen kapitaalgoederen qua areaal en financiën, te weten groen (bomen, beplanting, gras, hondentoiletten en beschoeiingen), wegen en kunstwerken is een eerste verkenning gestart.

Wat willen we bereiken?

3.1 Openbaar groen

3.1.1 Openbaar groen

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Bijdragen aan de missie en visie van de gemeente Dalfsen door behoud van een duurzame, veilige, nette en groene omgeving als kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm*.	Schouw	100% (2016)	100%	100%	100%	100%

*De onderhoudsnorm is A voor dorpscentra, de hoofdstructuren en begraafplaatsen. Voor de overige functiegebieden geldt onderhoudsnorm B.

De te behalen prestatie is opgenomen in figuur 1 van het IBOR en volledigheidshalve ook opgenomen in Hoofdstuk 4 van deze begroting bij paragraaf 3 "onderhoud kapitaalgoederen" onderdeel "Algemeen".

Als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm, wordt 100% voldaan aangegeven.

Wat gaan we ervoor doen?

- Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren;
- Twee keer per jaar meten van de onderhoudskwaliteit van alle in het IBOR genoemde kapitaalgoed volgens de beeldsystematiek van het CROW;
- Uitvoering van taken en werkzaamheden zodanig inrichten dat de gemeente Dalfsen haar 'goud' certificaat van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer blijft behouden. (in bezit sinds 2010).

3.1.2 Speelvoorzieningen

Onderstaande doelen en indicatoren komen uit het beleidsplan Spelen (2014-2023) en hebben betrekking op de uitvoering van het omvormingsplan. Bij de vaststelling van het beheerplan spelen (2019-2023) is besloten om vooralsnog geen uitvoering te geven aan deel 3: omvormingsplan. Met de voorgestelde bezuinigingen wordt vanaf 2022 gestopt met de omvorming en vervanging en worden vernielde en of afgekeurde toestellen op basis van gehouden of nog te houden inspecties enkel nog verwijderd.

Om die reden blijven de indicatoren achter bij de eerder vastgestelde doelen.

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Voorzien in een passende en aantrekkelijke speelruimte voor de kinderen, door te zorgen voor:

1. Voldoende speelruimte in relatie tot buurtopbouw en kinderdichtheid;
2. Gevarieerde inrichting van de speelruimte die aansluit op de behoeftegroepen;
3. Betrokkenheid van gebruikers, ouders, omwonenden en professionals bij de speelruimte.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Toegroeien naar 24 centrale buurtplekken	Eigen gegevens	19 (2018)	21	22	23	24
Toegroeien naar 61 steunplekken	Eigen gegevens	51 (2018)	55	57	59	61
Omvormen speelplekken naar 33 informele speelplekken	Eigen gegevens	11 (2018)	19	24	29	33

Een centrale buurtplek is een goed bereikbare speelplek per buurt of cluster van buurten die geschikt is voor een brede doelgroep van 0 t/m 18 jaar. Een steunplek is een aanvullende speelvoorziening afgestemd op de specifieke buurtleeftijd.

Wat gaan we ervoor doen?

- Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen; ·
- Omvormen reguliere speelplek naar kleinere steunplekken; ·
- Omvormen formele speelplekken met toestellen naar informele speelplekken zonder toestellen;
- Aanleggen nieuwe speelplekken.

Bezuiniging ■

3.2 Verkeer en vervoer

3.2.1 Verharding

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Bijdragen aan de missie en visie van de gemeente Dalfsen door behoud van een duurzame, veilige en nette omgeving als kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm B/C.	Schouw	100% (2016)	100%	100%	100%	100%

De te behalen prestatie is opgenomen in figuur 1 van het IBOR. 100% voldaan wordt als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm.

Wat gaan we ervoor doen?

- Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren;
- Twee keer per jaar meten van de onderhoudskwaliteit volgens de beeldsystematiek van het CROW;
- Uitvoering van taken en werkzaamheden zodanig inrichten dat de gemeente Dalfsen haar 'goud' certificaat van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer blijft behouden. (in bezit sinds 2010).

3.2.2 Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

De hoofddoelstelling van het verkeer- en vervoerbeleid (GVVP) van de gemeente Dalfsen is als volgt: Het bevorderen van een vlotte en veilige afwikkeling van het verkeer dat noodzakelijk is voor de ontwikkeling van welvaart en welzijn in de gemeente Dalfsen, waarbij de hinder zoveel mogelijk wordt beperkt, duurzame verplaatsingen worden gestimuleerd en de ruimtelijke kwaliteit wordt gerespecteerd.

De hoofddoelstelling is uitgewerkt en gespecificeerd in een aantal subdoelstellingen. Deze zijn geclassificeerd in twee primaire thema's, verkeersveiligheid en bereikbaarheid/mobiliteit en een drietal secundaire thema's, duurzaamheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

In 2020 is de Integrale Fietsvisie vastgesteld en daarmee is het fietsbeleid geactualiseerd. Een van de hoofddoelstellingen uit het fietsbeleid is het stimuleren van een verdere groei van het fietsverkeer.

Hoe meten we dat?

De ambities en de doelen uit het GVVP vormen de basis voor de concrete uitvoering van maatregelen in de komende jaren. De uitvoering vindt op een aantal verschillende manieren plaats. De projecten zijn in het uitvoeringsprogramma (UVP) terecht gekomen, die in 2019 is geactualiseerd.

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024
Uitvoering project uit uitvoeringsprogramma GVVP, jaarlijks 1 project	Eigen gegevens	1	1	1	1
Uitvoering project uit Uitvoeringsprogramma Fiets	Eigen gegevens	1	1	1	1

Wat gaan we ervoor doen?

- In 2021 is de planvorming van de (snel-)fietsroute Dalfsen - Ommen (Dalfser deel) gereed
- In 2021 starten we met planvorming voor verbeteren van de fietsroute Lemelerveld - Raalte
- In 2021 starten we -nadat er een visie is ontwikkeld op de ontsluitingsstructuur voor Nieuwleusen met een verkenning voor het verbeteren van de inrichting van de Burg, Backxlaan

3.2.3 Verkeersveiligheid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We streven naar minder ongevallen. Niet alleen concrete ongevallen maar ook gevoel van onveiligheid (subjectieve veiligheid) speelt hierbij een rol. Samen met maatschappelijke partners, plaatselijk belangen, adviseurs en burgers besteden wij hier aandacht aan. De fietser, de eigen buurt en schoolroutes zijn hierbij speerpunten.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aanpak onveilige situaties, jaarlijks één project.	Eigen gegevens	-	1	1	1	1

Wat gaan we ervoor doen?

- In 2021 gaan we de kruising Buldersweg - Prinses Beatrixlaan verbeteren.

Verbonden partijen

N.v.t.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Beleidsplan integraal beheer openbare ruimte \(2017\)](#)

[Wegenbeheerplan \(2017-2020\)](#)

[Beheerplan civiele kunstwerken \(2018-2022\)](#)

[Beleidsplan recreatie en toerisme voor periode 2011-2020 \(2011\)](#)

[Beleidsplan Licht in de Openbare Ruimte](#)

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan voor periode 2016-2026

Uitvoeringsprogramma GVVP 2019-2022

Integrale Fietsvisie Gemeente Dalfsen (2020) en Uitvoeringsprogramma Fiets 2019 - 2022

Kadernota Parkeernormen (2020)

[Nota openbaar vervoer \(2010\)](#)

[Groenstructuurplan 2013-2017 \(actualisatie in 2020\)](#)

Groenbeheerplan 2008-2012

Strategisch bedrijfsplan (2014)

[Gladheidsbestrijdingsplan \(2018-2019\)](#) actualisatie 4e kwartaal 2019.

[Beheerplan beheersing eikenprocessierups \(2017-2021\)](#)

[Speelruimteplan 2014-2023](#)

Beheerplan Spelen (2019-2023)

[Steenmarterbeheerplan \(2017-2023\)](#)

Kapvergunningenbeleid (onderdeel van de APV en bestemmingsplannen Buitengebied en Kernen)

[Beleidsregels kappen houtopstanden 2018](#)

[Notitie beoordeling aanvraag kappen houtopstanden \(2018\)](#)

Hondenbeleid in de kernen 2017-2020

Gedragscode Wet Natuurbeheer 2016 (ligt bij ministerie voor goedkeuring)

Nota algemene begraafplaatsen 2009

Beheerplan spelen 2019-2023

Financiën

Wat mag het kosten?

Beheer openbare ruimte	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-5.331	-5.441	-5.580	-5.436	-5.440	-5.475
Baten	377	266	268	269	269	270
Saldo van lasten en baten	-4.955	-5.175	-5.312	-5.167	-5.171	-5.205
Storting in reserves	-178	-9	0	-20	-20	-20
Onttrekkingen aan reserves	345	267	226	226	116	66
Resultaat	-4.788	-4.917	-5.086	-4.961	-5.075	-5.158

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3.1 Openbaar groen	-2.260	-2.316	-2.380	-2.252	-2.240	-2.257
3.2 Verkeer en vervoer	-2.695	-2.859	-2.932	-2.915	-2.931	-2.948
Saldo van lasten en baten	-4.955	-5.175	-5.312	-5.167	-5.171	-5.205
3.3 Mutatie reserves	166	257	226	206	96	46
Resultaat	-4.788	-4.917	-5.086	-4.961	-5.075	-5.158

Financiële bijstellingen

Toerekening aan investeringen, nadeel € 75.000

Er ontstaat een nadeel in verband met het aflopen van de dekking uit investeringen (na 3 jaar) voor loonkosten ten bedrage van € 75.000.

Structureel

Bezuinigingen

Investeringskredieten, betreft beide beleidsvelden, voordeel 2021 € 30.000, vanaf 2024 € 68.000

Het investeringsplan is gebaseerd op de administratieve afschrijvingstermijnen. Voor daadwerkelijke vervanging wordt normaal gesproken jaarlijks beoordeeld of dit technisch noodzakelijk is. In verband met de bezuinigingen hebben we de technische staat van alle tractie-middelen (dus ook waarvoor in latere jaren een vervangingsinvestering in het investeringsplan is opgenomen) beoordeeld. De technische staat achten wij op dit moment nog zodanig dat het voor een aantal investeringen verantwoord is af te wijken van de reguliere afschrijvingstermijnen en de normaal te verwachten gebruikslevensduur en de vervangingen te temporiseren, bijvoorbeeld vervanging van een tractor en een Ford transit. Dit levert een voordeel op.

Daarnaast worden een aantal investeringen voor minder geld uitgevoerd met een structureel voordeel op kapitaallasten tot gevolg. Een voorbeeld hiervan is de vernieuwing van de Jagtclusterallee.”

Bezuiniging ■

Structureel

3.1 Beleidsveld Openbaar groen

Speelvoorzieningen, voordeel 2021 € 20.000, vanaf 2022 € 70.000

We stoppen met vervangingen en omvormingen. Dit houdt in dat we alleen nog zorgen dat speeltoestellen veilig zijn. Speelplekken zullen versoberen en minder aantrekkelijk worden. Een groot deel van het huidige Speelruimteplan (2014-2023) wordt daarmee niet uitgevoerd.

Bij de ombuigingen van 2019 is al besloten om speeltuinen niet meer om te vormen in 2020 en 2021. Deze maatregel kan worden doorgezet na 2022 en verder. Dit betekent een structureel voordeel vanaf 2022 van €50.000.

Bij de ombuigingen van 2020 wordt voorgesteld bestaande speelplekken te versoberen. Vernielde en of afgekeurde toestellen op basis van gehouden of nog te houden inspecties worden enkel nog verwijderd en niet meer vervangen. Dit betekent een structureel voordeel vanaf 2021 van €20.000.

Bezuiniging ■

Structureel

3.2 Beleidsveld Verkeer en Vervoer

Buurtbus, voordeel € 5.000

In de begroting 2020 is geld geraamd voor de 3 buurtbussen in de gemeente waarbij de budgetten voor de buurtbus zijn samengevoegd. Abusievelijk is dit budget niet afgeraamd. Dat geeft een structureel voordeel van € 5.000.

Bezuiniging ■

Structureel

Verkeersmaatregelen, voordeel € 2.000

Het totale budget ligt rond € 40.000, waarvan € 30.000 subsidie van de provincie. Eigen middelen bedragen € 10.000. Hiervan stellen we voor € 2.000 te bezuinigen.

We hebben nog geen keuze gemaakt welk concreet project kan afvallen, maar gedacht kan worden aan:

- Een lagere bijdrage voor verkeerslessen/ educatie
- Schrappen van scootmobielcursussen
- Minder projecten van de ANWB (streetwise) (verkeerslessen ouderen, educatie)

Bezuiniging ■

Structureel

Gladheidsbestrijding, voordeel € 10.000

Ivm de mildere winters lijkt een structurele bezuiniging van € 10.000 haalbaar zonder de strooiroutes aan te passen.

Bezuiniging ■

Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Investeringskredieten	-30.000	-82.000	-69.000	-68.000
Speelvoorzieningen	-20.000	-70.000	-70.000	-70.000
Buurtbus	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Verkeersmaatregelen	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Gladheidsbestrijding	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
TOTAAL PROGRAMMA 3	-67.000	-169.000	-156.000	-155.000

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil	Vershil	Vershil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Openbaar groen	-2.444	128	-2.316	-2.510	130	-2.380	-66	2	-65
3.2 Verkeer en vervoer	-2.997	138	-2.859	-3.070	139	-2.932	-73	1	-73
Saldo van lasten en baten	-5.441	266	-5.175	-5.580	268	-5.312	-140	2	-137
3.3 Mutatie reserves	-9	267	257	0	226	226	9	-40	-31
Resultaat	-5.450	533	-4.917	-5.580	495	-5.086	-130	-38	-168

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020).

De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

3.1 Openbaar groen, - € 65.000

In 2021 staat de vervanging van een deel van de beschoeiing gepland. Hiermee is € 110.000 gemoeid. Speeltuinen worden niet meer omgevormd en dit geeft een bezuiniging van € 20.000. Door vervangingen van tractie middelen te temporiseren is er ten opzichte van 2020 een voordeel van € 13.000 op de afschrijvingen. Het budget voor de kanspost € 8.000 is overgeheveld naar programma 5, waardoor hier lagere lasten zijn. Tot slot zijn er diverse kleine bijstellingen te melden, samen € 4.000.

3.2 Verkeer en vervoer, - € 73.000

In 2020 was er incidenteel € 50.000 beschikbaar voor het aanpassen van de wegenlegger. Voor onderzoek en visieontwikkeling op de verkeerskundige effecten van de groei van de Regio Zwolle is € 30.000 nodig in 2021. Vanaf 2021 ontstaat een nadeel van € 75.000 op loonkosten doordat dekking uit investeringen verval. De afschrijvingen zijn in 2021 € 10.000 hoger dan in 2020. Naast een aantal bezuinigingen zoals, gladheidsbestrijding en de buurtbus en verkeerskundige maatregelen, met een structureel voordeel van € 17.000 zijn er tot slot diverse verschillen te melden van ongeveer € 25.000.

Programma 4 Economische zaken

Omschrijving van het programma

De ambitie van het economische beleid in Dalfsen is het behouden van een vitale economie die inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt, in aansluiting op hetgeen de regio doet en biedt. Programma 4 omvat alle activiteiten die bijdragen aan bovenstaand doel en heeft betrekking op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en ambulante handel.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Economie
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie bedrijven Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Funciemenging	%	2019	CBS BAG/LISA*	53,0	53,2	49,9
*LISA: Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen						
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	2019	LISA	160,2	151,6	147,3

Belangrijke ontwikkelingen

Regio Zwolle

De economische Agenda als onderdeel van Regio Zwolle zet voor 2021 in op Kennispoort en haakt aan op economische projecten uit de Regio Deal. Met een totale extra investering van ca. 3,4 mln voor de Regio Zwolle is er een gezamenlijke inspanning op innovatie stimulering en stimulering circulariteit. Al eerder is en wordt er in het kader van de coalitions of the willing inzet verricht op de menselijk kapitaal agenda. Werknemers en werkzoekenden in Regio Zwolle kunnen zich (sinds juli 2020) gratis laten (bij-)scholen via het Ontwikkelfonds Regio Zwolle. Dit initiatief is ontstaan vanuit de campagne Upgrade Jezelf, onderdeel van Regio Zwolle.

Bedrijventerreinen

De economische groei van vóór Corona vertaalde zich eveneens in de aantrekkende markt voor bedrijventerreinen. De verwachting is in navolging van economische ontwikkelingen dat de belangstelling voor kavels toch nog aanhoudt. Die belangstelling hangt mede samen met het algemene producenten- en consumentenvertrouwen en de daarmee samenhangende investeringsgeneigdheid.

Op dit moment zijn de exploitaties De Grift, Stappenbelt en 't Febriek in uitvoering. Ook zijn voorbereidingen voor 't febriek Zuid II gaande, waarbij in 2020 bouwgrond is aangekocht en verwacht wordt om deze grond in 2021 uitgeefbaar te hebben.

In de paragraaf grondbeleid wordt verder ingegaan op de wijze waarop de gemeente in 2021-2023 invulling zal geven aan haar grondbeleid.

Wat willen we bereiken?

4.1 Economie

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het behouden van een lokale vitale economie die de inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt. Dit in aansluiting wat de regio doet. Daarvoor moeten ook voldoende en aantrekkelijke vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en ondernemers beschikbaar zijn.

Het huidige economische beleid wordt voortgezet en vindt zijn verdere uitwerking voor de toekomst in de nieuwe Omgevingsvisie Dalfsen.

De gemeente Dalfsen heeft de ambitie de detailhandelsstructuur binnen de gemeente vitaal en toekomstbestendig te maken. We houden hierbij rekening met trends in de markt en we spelen in op lokale ontwikkelingen en kansen. De bestending van de hoofdcentra als levendige dorpshartten, ieder op hun eigen schaalniveau en met hun onderscheidende karakter, staat hierbij centraal.

Hoe meten we dat?

Hiervoor zijn geen eigen indicatoren beschikbaar, we verwijzen u naar de verplichte beleidsindicatoren.

Wat gaan we ervoor doen?

- Zorgen voor voldoende vestigingslocaties voor ondernemers;
- Vertaling van de verkenning naar een verdiepingsslag voor de mogelijke verwerving van bedrijventerreinlocaties;
- Lokale initiatieven (waar mogelijk) faciliteren via bedrijvenloket en bedrijfscontactfunctionaris;
- Leveren van input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vanuit het beleidsveld economie en bijbehorende ontwikkelingen;
- Het onderhouden van goede contacten met ondernemers via bijvoorbeeld een bedrijfscontactavond, bijwonen van vergaderingen van ondernemersverenigingen/industriële clubs en bedrijfsbezoeken door ons College.

4.2 Grondexploitatie bedrijven

Dit beleidsveld betreft de grondverkoop van bedrijventerreinen door de gemeente. Voor informatie over dit beleidsveld wordt verwezen naar paragraaf 7 grondbeleid.

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Structuurvisie buitengebied 2012-2022 met een doorkijk naar 2030 \(2012\)](#)

[Structuurvisie kernen gemeente Dalfsen 2010-2020 met een doorkijk naar 2025 \(2010\)](#)

[Nota economisch beleid 2013-2020 \(2013\)](#)

[Evaluatie en actualisatie Nota economisch beleid 2013-2020 \(2015\)](#)

[Detailhandelsstructuurvisie 2017 - 2023 \(2017\)](#)

[Beleidsplan recreatie en toerisme voor periode 2011-2020 \(2011\)](#)

[Evaluatie Beleidsplan Recreatie en Toerisme 2011-2020](#)

[Nota Kampeerbeleid \(2011\)](#)

[Beleidsregels Ontwikkelen met Kwaliteit in het buitengebied van de gemeente Dalfsen](#)

[Standplaatsenbeleid](#)

Financiën

Wat mag het kosten?

Economische zaken	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-7.011	-1.045	-1.755	-1.108	-179	-179
Baten	7.676	801	1.584	937	8	8
Saldo van lasten en baten	664	-244	-171	-171	-171	-171
Storting in reserves	-840	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	27	0	0	0	0	0
Resultaat	-149	-244	-171	-171	-171	-171

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4.1 Economie	-138	-257	-171	-171	-171	-171
4.2 Grondexploitatie bedrijven	803	13	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	664	-244	-171	-171	-171	-171
4.3 Mutatie reserves	-814	0	0	0	0	0
Resultaat	-149	-244	-171	-171	-171	-171

Financiële bijstellingen

N.v.t.

Bezuinigingen

N.v.t.

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Economie	-265	8	-257	-179	8	-171	86	0	86
4.2 Grondexploitatie bedrijven	-780	793	13	-1.576	1.576	0	-796	783	-13
Saldo van lasten en baten	-1.045	801	-244	-1.755	1.584	-171	-710	783	73
4.3 Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-1.045	801	-244	-1.755	1.584	-171	-710	783	73

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020).

De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

4.1 Economie, + € 86.000

Vanaf 2021 is de bijdrage aan Regio Zwolle overgeheveld van programma 4 naar programma 1, € 100.000 (budgetneutraal). Daarnaast zijn er diverse kleine bijstellingen, waaronder een bijstelling voor de elektra ten behoeve van de markten.

Programma 5 Onderwijs en vrije tijd

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie en volwasseneneducatie. Ook leefbaarheid en vrije tijd vallen binnen dit programma. Er wordt ingezet op goede voorzieningen in de gemeente wat de leefbaarheid bevordert. Het gaat hierbij niet alleen om fysieke voorzieningen, maar ook de kracht van de samenleving is een belangrijk uitgangspunt. Sport en sportbeleving, cultuur en ook recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers op het gebied van onderwijs en vrije tijd.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Cultuur Kulturhuizen Onderwijs Recreatie en toerisme Sport
Portefeuillehouder van Leeuwen	Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jr	2018	DUO/Ingrado	1,8	1,9	1,3
Het is lastig een betrouwbaar aantal per kalenderjaar aan te leveren, aangezien gegevens worden vergaard per schooljaar. Een toename is zichtbaar als gevolg van de instroom nieuwkomers. In een aantal gevallen gaat het nl. om nieuwkomers, die veelal niet starten op een school (binnen zeven dagen) per datum inschrijving gemeente.						
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 Inwoners 5-18 jr	2018	DUO/Ingrado	15	23	21
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers	2018	DUO/Ingrado	1	1,9	1,6
% Niet-sporters	%	2016	Gezondheidsmonitor (CBS, RIVM, GGD'en)	49,3	48,7	49,3

Belangrijke ontwikkelingen

Onderwijs

Wet- en regelgeving rondom onderwijshuisvesting is volop in ontwikkeling. Naast uitbreiding van mogelijkheden om een nieuwe school op te richten via het wetsvoorstel "Meer ruimte voor nieuwe scholen" is er nieuwe wet- en regelgeving in aantocht op basis van het onderzoek naar de kwaliteit van onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs. Zo worden gemeenten verplicht een Integraal Huisvestingsplan (IHP), met huisvestingsbeleid en investeringsprogramma op te stellen, waarbij samenwerking plaatsvindt met schoolbesturen. Ook wordt renovatie als huisvestingsvoorziening in de wet opgenomen en creëert de wet de mogelijkheid voor schoolbesturen in het primair onderwijs mee te investeren. De verwachting is dat het betreffende wetsvoorstel in het najaar van 2021 naar de Tweede Kamer wordt gestuurd. Bovenstaande nemen wij mee bij de nadere uitwerking van de Visie op integrale kindcentra en het IHP. Afzonderlijk vraagstuk is de ontwikkeling van het leerlingenaantal van het Agnieten College. Deze neemt toe, waarbij vanaf schooljaar 2020/2021 tijdelijke huisvesting in een leegstaand lokaal in gebouw de Driehoek plaatsvindt. In 2021 actualiseren we met het Agnieten College de leerlingenprognose om meer inzicht te hebben op de ontwikkeling van het leerlingenaantal in de komende jaren en hoe zich deze verhoudt tot de beschikbare onderwijshuisvestingscapaciteit.

Visie Vechtdal

Voor recreatie en toerisme in het Vechtdal hebben we ambities. In de Visie Vechtdal 3.0 wordt op de kracht van het Vechtdalmerk, de vrije tijds programma's en de samenwerking van overheden en ondernemers voort gebouwd. De impact van Corona op de Vrije Tijds Economie (VTE) ook in het Vechtdal onderstreept het belang van steun voor en ontwikkeling van de VTE. Onderscheidend voor het Vechtdal zijn vooral het beleefbare landschap, de verbindende Vecht, de persoonlijke gastvrijheid en de rust en ruimte. We willen het aanbod beter verbinden en zichtbaar maken, daarnaast hebben verbreding, verduurzaming en vernieuwing de aandacht. Hierbij wordt de kwaliteit van het gebied benut en gerespecteerd en de identiteit verder versterkt. Onze uitdaging is om huidige en nieuwe bezoekers te boeien en op ontwikkelingen te blijven inspelen. In 2021 zullen op basis van Visie Vechtdal 3.0, programma's en projecten worden (door)ontwikkeld en uitgevoerd. Hierbij wordt verbinding gelegd met het provinciaal beleidsprogramma Gastvrij Overijssel 2.0 en uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Vecht.

Leerlingenvervoer

Bij het leerlingenvervoer staat de zelfredzaamheid van het kind en/of ouders voorop, zoals bijvoorbeeld de verstrekking van een fiets. De gemeente voelt zich verantwoordelijk voor het bieden van hulp aan het gezin en wil tegelijkertijd de eigen verantwoordelijkheid stimuleren. De uitdaging is om één en ander samen te brengen. Op enkele onderdelen zijn besparingsmogelijkheden die we in samenhang met de nieuwe modelverordening leerlingenvervoer willen verkennen en meenemen bij de behandeling van de nieuwe verordening leerlingenvervoer begin 2021.

Cultuur

Voor de periode vanaf 2021 stellen wij nieuwe beleidsdoelen op. Een belangrijk onderdeel van het nieuwe beleidsplan is de verbinding met het sociaal domein. Cultuur zetten we in als middel om doelstellingen in het sociaal domein te behalen. In het najaar van 2020 bieden we de raad verschillende scenario's aan om hier inhoudelijk en financieel vorm aan te geven.

De Spil

Naar aanleiding van de in 2020 uitgevoerde evaluatie zou kunnen blijken dat er een investering nodig is voor het gebouw en het groot onderhoud. In het najaar van 2020 wordt het onderzoek gepresenteerd.

Wat willen we bereiken?

5.1 Cultuur

5.1.1 Cultuurbeleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Vooralsnog gelden de doelen zoals vastgesteld in het cultuurbeleid 2017-2020. Voor de periode na 2020 wordt op basis van de kadernota cultuur die in oktober 2020 is vastgesteld nieuw beleid opgesteld in 2021, met nieuwe doelen, die zien op de inzet van cultuur als bijdrage aan de preventie van zorg en participatie en zingeving van mensen.

Hoe meten we dat?

In het cultuurbeleid 2021-2024 worden nieuwe prestaties opgenomen. Totdat het nieuwe beleid is vastgesteld, worden onderstaande prestaties gemonitord.

Wat gaan we ervoor doen?

- Alle basisscholen en het Agnietencollege nemen deel aan het cultuureducatieprogramma en ontwikkelen een plan dat past binnen de gestelde criteria en bij de ontwikkeling van de eigen school.
- De Historische Kring Dalfsen en Nijluus'n van Vrogger hebben een (digitale) schatkamer ontwikkeld, met daarin de belangrijkste verhalen uit de gemeente.
- Er worden minimaal drie nieuwe initiatieven ondersteund vanuit de subsidieregeling 'initiatieven vanuit de samenleving'.

5.1.2 Bibliotheekbeleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

De bibliotheek is een centrale functie in de kulturhusen en de plaats om kennis te delen en te halen, informatie te vergaren, waarbij digitale mogelijkheden een prominente plek inneemt. De rol van de bibliotheek verandert van leverancier van boeken naar een netwerkorganisatie die leren en ontwikkelen bevordert. De bibliotheek heeft de regiefunctie in de taalsamenwerking in Dalfsen. In september 2019 is het meerjarenbeleid bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen 2019-2022 vastgesteld en in mei 2020 het uitvoeringsplan bibliotheek Dalfsen.

De bibliotheek zet in op de thema's: Iedereen doet mee, Jeugd en Onderwijs en Cultuur.

- De bibliotheek verschaft toegang voor iedereen tot het vergroten van de (basis) vaardigheden.
- Het taalpunt is professioneel ontwikkeld in het non formele leren en biedt een op maat aanpak die aansluit bij de behoeften / wensen van taalvragers.
- Het infopunt is een verbindende plek waar thema's, programma's en activiteiten onder de aandacht worden gebracht.
- De bibliotheek biedt mogelijkheden voor ontwikkeling en educatie.
- De bibliotheek bevordert lezen en kennismaken met literatuur via het onderwijs.
- De bibliotheek ontwikkelt zich tot een grote ontmoetingsruimte die van en voor partners en gebruikers is en waar de brede culturele omgeving van de gemeente een plek heeft.

Hoe meten we dat?

- De bibliotheek organiseert jaarlijks ten minste 3 activiteiten voor kinderen die het lezen bevorderen, zoals de nationale voorleeswedstrijd, BoekStart en de bibliotheek op school.
- De bibliotheek stelt jaarlijks een actieplan op voor de aanpak van laaggeletterdheid.
- De bibliotheek heeft op ten minste drie momenten de makerkar ingezet, zodat inwoners kunnen leren en experimenteren met digitale technologie.

Wat gaan we ervoor doen?

- Vanuit de thema's iedereen doet mee, jeugd en onderwijs en cultuur wordt per kern een kern specifiek plan opgesteld en uitgevoerd.

5.2 Kulturhusen

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

De kulturhusen faciliteren o.a. de volgende doelen:

1. 'Reuring' in de kern;
2. Bevorderen van (sociale) nabijheid en ontmoeting;
3. Leefbaarheid in de kern;
4. Participatie van burgers;
5. Initiatieven en voorzieningen in eigen wijken stimuleren en ontplooiën.

Het behalen van deze doelen is van een aantal factoren afhankelijk. Deze factoren liggen niet allemaal binnen de invloedssfeer van het kulturhus en de gemeente. Het kulturhus draagt slechts voor een gedeelte bij aan het behalen van de doelen.

Om het kulturhus bij te laten dragen aan het behalen van deze doelen zijn er een aantal voorwaarden. Enerzijds moet het gebouw goed geëxploiteerd worden, anderzijds moet er synergie zijn tussen de participanten in het kulturhus..

Wat gaan we ervoor doen?

- Onderzoek doen naar exploitatie en synergie participanten in de kulturhusen
- meetinstrument (indicatoren ontwikkelen)

Hoe meten we dat?

Voor dit onderdeel zijn geen indicatoren geformuleerd

5.3 Onderwijs

5.3.1. Onderwijs

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Goed onderwijs is onontbeerlijk voor elk individu om zich te kunnen ontwikkelen en ontplooiën.

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor de onderwijshuisvesting. We willen dat kinderen in Dalfsen in een aantrekkelijke en gezonde leeromgeving naar school kunnen gaan, zoveel mogelijk in de buurt en in samenhang met andere voorzieningen. De ontwikkeling van Integrale Kindcentra, zoals vastgelegd in de Visie op integrale kindcentra draagt daar mogelijk aan bij. Nadat eind 2020 op praktische wijze de mogelijkheden, wensen en voorwaarden per kern in beeld zijn gebracht, volgt in 2021 nadere uitwerking, onder andere in een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het IHP is dan een logisch vervolg op de verkenning en uitwerkingen op diverse terreinen, waarbij rekening wordt gehouden met wijzigende wet- en regelgeving, zoals het vraagstuk renovatie. Zo mogelijk wordt daarbij ook in breder verband gekeken naar huisvestingsvragen waar de gemeente mee te maken heeft en blik daarbij vooruit op een periode van 20 jaar. Tegelijkertijd betrekken we in overleg met de schoolbesturen hierbij ook de Verordening onderwijshuisvesting.

Hoe meten we dat?

Op basis van de Visie en in het nieuwe Integraal huisvestingsplan worden indicatoren geformuleerd waarmee de uitvoering van het beleid gevolgd kan worden. Deze zijn nu nog niet beschikbaar.

Wat gaan we ervoor doen?

- uitwerking verkenning mogelijkheden per kern, onder andere in een Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- actualisatie leerlingenprognose Agnieten College
- actualisatie Verordening onderwijshuisvesting gemeente Dalfsen

5.3.2. Peuteropvang en VVE

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Om de ontwikkelkansen voor (jonge) kinderen goed te organiseren hebben wij de volgende inhoudelijke doelstellingen geformuleerd in het beleidskader voor peuteropvang en VVE:

1. Peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie is van kwalitatief hoog niveau;
2. Alle peuters uit Dalfsen gaan naar peuteropvang en een (dreigende) (taal) ontwikkelingsachterstand wordt vroegtijdig gesignaleerd;
3. Er is een doorlopende lijn van peuteropvang naar basisschool.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
VVE voorzieningen voldoen aan alle gemeentelijke kwaliteitseisen	Eigen gegevens	80% (2020)	100%	100%	100%	100%
Bereik van doelgroeppeuters	Registratie GGD	85% (2017)	95%	95%	95%	95%

Wat gaan we er voor doen?

- Opnieuw oppakken van de resultaatafspraken met voor-en vroegscholen inclusief afspraken over monitoring van de resultaten.
- Concrete afspraken met JGZ over monitoring non-bereik voorschoolse educatie

5.4 Recreatie en toerisme

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Recreatie en toerisme vormen belangrijke pijlers voor de economie van onze gemeente. Wij bevorderen recreatie en toerisme door het continueren van de samenwerking in Vechtdalverband om zo het A-merk "Vechtdal" zichtbaar te laten zijn. Het beleidsplan recreatie en toerisme speelt in op toeristische ontwikkelingen en sluit aan bij huidige trends en ontwikkelingen in de toeristische sector. Met als resultaten:

1. Meer gasten;
2. Meerdaagse beleving (seizoensverbreding van dag- en verblijfsrecreatie);
3. Meer directe omzet binnen de recreatie of toeristisch-recreatieve gerelateerde sectoren (en voor horeca en middenstand);
4. Meer lokale werkgelegenheid binnen de recreatief toeristische sector en gerelateerde sectoren.
5. Actief inspelen op kansen die de toeristische markt biedt of beter kan benutten.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar)	Eigen gegevens	197.667 (2018)	194.000	196.000	197.000	198.000
Aantal werkzame personen in de sector	LISA	882 (2018)	865	870	875	880

Wat gaan we ervoor doen?

- Het participeren in het samenwerkingsverband Vechtdal Vrijtijdseconomie.
- De Visie Vechtdal uitwerken naar een programma met projecten.
- Binnen Ruimte voor de Vecht invulling geven aan het onderdeel vrijetijdseconomie.
- Leveren van input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vanuit het beleidsveld vrijetijdseconomie en bijbehorende ontwikkelingen;

5.5 Sport

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het meerjarig doel van het in september 2019 vastgestelde beleidsplan "Een leven lang bewegen en sporten" is:

"de inzet van bewegen en sporten als middel voor het behalen van gezondheidswinst en het stimuleren van meedoen". Uitwerking heeft plaatsgevonden in het uitvoeringsplan 'Kerngezond Dalfsen'.

Vanuit het bovengenoemde doel willen we bereiken dat met name inwoners die op dit moment weinig bewegen en sporten, in beweging komen. De aandacht in dit beleidsplan ligt daarom vooral op groepen voor wie het van belang is dat zij (blijven) bewegen omdat ze een groter risico op gezondheidsachterstand hebben en/of omdat ze vaker sociaal uitgesloten worden in de maatschappij. Bovendien is bewegen voor veel mensen van belang voor het fysiek en mentaal welbevinden.

Hoe meten we dat?

Indicator	Nul-meting (2019)	2021	2022	2023	2024
Het aantal doorverwijzingen vanuit de keukentafelgesprekken naar beweeg en sportactiviteiten in het voorliggend veld neemt jaarlijks toe.	0	5	10	20	20
Er vindt uitstroom plaats van het aantal jeugdigen dat na projecten gericht op motorische ontwikkeling doorstroomt naar het reguliere beweeg- en sportaanbod.	0	3	3	3	3
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het reguliere beweeg- en sportaanbod neemt jaarlijks toe.	0	5	10	15	15
Het aantal deelnemers dat een stap vooruitgaat op de participatieladders als gevolg van de trainingen neemt jaarlijks toe.	0	3	6	9	9
Het aantal ouderen dat deelneemt aan het kennismakingsaanbod neemt jaarlijks toe.	0	20	40	60	60
Het aandeel volwassenen (21-45) dat deelneemt aan georganiseerde sport bij een vereniging neemt in vier jaar tijd toe met 5%.	2.522 (peiling 2017)		2.648		

Wat gaan we ervoor doen?

- Bewegen en sporten is één van de aandachtsgebieden in de integrale uitvraag van de MDT's
- Jaarlijks worden basisschoolleerlingen gescreend op motorische ontwikkeling en algemene fitheid.
- Er starten in 2021 trainingen voor mensen in de bijstand waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft.
- Jaarlijks wordt er een kennismakingsdag voor 65+ sport georganiseerd in de verschillende kernen, inclusief afname van fit-testen.
- We ondersteunen sportaanbieders en sportverenigingen door in 2020 te starten met een flexibele sportcarrousel 30+ (Sports4you).

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Meerjarenbeleidsplan VSV regio IJssel-Vecht 2017-2021](#)

[Vechtdalkompas \(2014\)](#)

[Nota economisch beleid 2013-2020 \(2013\)](#)

[Algemene subsidieverordening gemeente Dalfsen 2013 \(2013\)](#)

[Beleidskader Wmo-Wpg 2013-2016 \(2013\)](#)

[Structuurvisie buitengebied 2012-2022 met een doorkijk naar 2030 \(2012\)](#)

[Structuurvisie kernen gemeente Dalfsen 2010 –2020 met een doorkijk naar 2025 \(2010\)](#)

[Beleidsplan recreatie en toerisme voor periode 2011-2020 \(2011\)](#)

[Evaluatie Beleidsplan Recreatie en Toerisme 2011-2020](#)

[Nota Kampeerbeleid \(2011\)](#)

Instructie medewerker leerplicht/RMC gemeente Dalfsen 2013

Beleidsregels leerlingenvervoer 2020

Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs voor basisonderwijs (2015)

[Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs](#)

Visie op integrale kindcentra (2019)

[Cultuurbeleid 2017-2020 gemeente Dalfsen "Schatkamer van Dalfsen - ruimte voor initiatief"](#)

Beleidsregels subsidie peuteropvang en voorschoolse educatie gemeente Dalfsen 2020

[Beleidsplan 'Een leven lang bewegen en sporten' \(2019\)](#)

Kerngezond Dalfsen Uitvoeringsplan 2020-2021

Meerjarenbeleid bibliotheek 2019-2022

'Peuteropvang & Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)'

Beleidskader en uitvoeringsafspraken 2018-2021

Financiën

Wat mag het kosten?

Onderwijs en vrije tijd	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-6.611	-5.873	-5.895	-5.574	-5.563	-5.650
Baten	892	606	676	599	528	531
Saldo van lasten en baten	-5.719	-5.267	-5.219	-4.974	-5.035	-5.119
Stortingen in reserves	-161	-92	-70	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.603	888	753	533	533	533
Resultaat	-4.277	-4.472	-4.536	-4.442	-4.502	-4.586

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
5.1 Cultuur	-1.138	-1.254	-1.101	-1.031	-1.031	-1.031
5.2 Kulturhuizen	-1.951	-1.145	-1.229	-1.211	-1.210	-1.209
5.3 Onderwijs	-1.700	-1.955	-1.851	-1.795	-1.808	-1.813
5.4 Recreatie en toerisme	-127	-148	-231	-152	-144	-144
5.5 Sport	-803	-766	-807	-784	-842	-921
Saldo van lasten en baten	-5.719	-5.267	-5.219	-4.974	-5.035	-5.119
5.6 Mutatie reserves	1.442	796	683	533	533	533
Resultaat	-4.277	-4.472	-4.536	-4.442	-4.502	-4.586

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 5.5 Sport

Regeling specifieke uitkering stimulering sport, nadeel voor 2023 € 75.000

Deze regeling heeft een looptijd tot en met 2023. Echter, gemeenten kunnen een beroep doen op de regeling tot 2023 (dus t/m 2022 kunnen we een aanvraag indienen en niet ook voor het jaar 2023). Wel vindt er tussentijds nog een evaluatie plaats, waarbij bekeken wordt of de regeling wordt verlengd, maar de situatie tot op heden is dat tot en met 2022 een aanvraag ingediend kan worden. Dit betekent een nadeel voor 2023 van € 75.000. In 2024 was hier reeds rekening mee gehouden.

Incidenteel

Bezuinigingen

Beleidsveld 5.1 Cultuur

Cultuur, voordeel € 15.000

Op dit moment wordt het nieuwe cultuurbeleid ontwikkeld. Gezien de bezuinigingstaakstelling is voor een sobere aanpak gekozen. Er wordt in oktober 2020 één scenario (en drie alternatieven) voorgesteld in de kadernota Cultuur waarbij het voorgestelde scenario een besparing van € 15.000 oplevert ten opzichte van het huidige budget.

Bezuiniging ■

Structureel

Beleidsveld 5.3 Onderwijs

Peuteropvang en VVE, voordeel € 117.000

Afgaande op de gerealiseerde aantallen in 2019 kan het beschikbare budget met € 102.000 naar beneden worden bijgesteld vanaf 2021.

Om overschrijding van het budget te voorkomen wordt een budgetplafond ingesteld.

Er is dan geen ruimte meer om een stijging in peuterplekken op te vangen. Het instellen van een budgetplafond heeft als gevolg dat wanneer het aantal ouders dat gebruik wil maken van de gesubsidieerde peuteropvang stijgt door de toegenomen werkloosheid, wachtlijsten ontstaan. Hierdoor stromen peuters op latere leeftijd in en profiteren zij minder lang van het ontwikkelingsgerichte aanbod.

Daarnaast is er nog een budget van € 15.000 voor kosten voor resultaatafspraken en monitoring. Omdat op dit moment niet helder is wat de kosten hiervoor zullen zijn, stellen we voor deze ook mee te nemen in de bezuinigingen. Wanneer duidelijk is welke kosten gemoeid zijn met de monitoring op de resultaatafspraken komt hier een nieuw voorstel voor. Dit wordt meegenomen in de ontwikkeling van de integrale kindcentra.

Bezuiniging ■

Structureel

Bibliotheek-als onderdeel van Preventie/voorveld, zie programma 7

Momenteel zijn we aan de slag met nieuw preventiebeleid waarin zowel het welzijns- als het gezondheidsbeleid wordt opgenomen. Voor de uitvoering van dit beleid zijn wij als gemeente zelf actief met consultants, beleidsmedewerkers etc. maar voor een groot deel wordt dit ook gedaan door een aantal partijen die wij subsidie verlenen. Door te kijken naar een nieuwe wijze van werken in het voorveld samen met de partijen, gaan we bekijken welke efficiëntieslag er nog te maken is. Vanuit grip op sociaal domein gaan we bijvoorbeeld aan de slag met de toegang, waar kunnen inwoners als eerste terecht met een vraag of lichte hulpvraag en wie verleent de indicaties. Verder gaan we in het nieuwe preventiebeleid keuzes maken in onderdelen waar we meer en minder op in willen zetten.

Door dit in gezamenlijkheid te doen met partners, kunnen we waarschijnlijk efficiënter gaan werken en ook goed in beeld krijgen welke effecten het zal hebben als we anders of minder in gaan zetten. Wij verwachten op het totaal van onze eigen uitvoering en op de subsidies die wij aan een aantal partijen verlenen op het gebied van welzijn/gezondheid/preventie € 100.000 te kunnen bezuinigen. Één van deze partijen betreft de bibliotheek. Aangezien het grootste deel van de budgetten onder programma 7 valt, wordt deze bezuiniging opgenomen onder programma 7.

Bezuiniging ■

Structureel

Logopedie, voordeel vanaf 2022 € 65.000

In het kader van preventie houdt de gemeente zich actief bezig met het voorkomen van taal- en spraakachterstanden. Doel van de gemeentelijke logopedie is vroeg signalering. Door taal en/of spraakproblemen bij (jonge) kinderen in een vroeg stadium te constateren, kan dit tijdig worden aangepakt, waardoor ontwikkelachterstand van het kind in een later stadium kan worden voorkomen. Logopedie is echter geen wettelijke taak. Signalering vindt ook plaats door de jeugdarts van de GGD, pedagogisch medewerkers bij peuterspeelzalen en leerkrachten in het onderwijs. Daarnaast is logopedie een behandeling waarvoor door de huisarts een verwijzing kan worden gedaan en welke behandeling (deels) door de zorgverzekeraar wordt vergoed. Gelet op deze alternatieven is actieve inzet vanuit de gemeente niet noodzakelijk. Door vanuit de gemeente niet langer actief in te zetten op logopedie is een bezuiniging mogelijk van €65.000.

Bezuiniging ■

Structureel

Beleidsveld 5.4 Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme, voordeel € 8.000

Het budget wordt onder meer gebruikt voor het onderhoud van de routestructuren, een bijdrage Westermolen en het vermarkten van het Vechtdal. Daarnaast moet dit jaar de revisie van het fiets- en wandelnetwerk worden uitgevoerd. Op een deel van het budget kan worden bezuinigd. Het gaat hier om een bedrag van € 7.600. Dit betekent onder meer dat we minder mogelijkheden hebben voor advieskosten en het organiseren van bijeenkomsten.

Bezuiniging ■

Structureel

Beleidsveld Sport

Bijdrage vanuit sport, voordeel € 5.000

De gemeente Dalfsen neemt vanaf 2020 deel aan JOGG (jongeren op gezond gewicht). Met de JOGG aanpak werkt de gemeente Dalfsen aan een integrale wijkgerichte methode om de omgeving van jongeren bewuster te maken van het belang van voldoende bewegen en gezond eten. De jaarlijkse financiële bijdrage aan JOGG bedroeg €5.000. Onlangs heeft JOGG kenbaar gemaakt dat JOGG gemeenten geen financiële bijdrage meer hoeven te betalen. Hiermee vervalt de structurele financiële bijdrage van € 5.000 voor de gemeente Dalfsen.

Bezuiniging ■

Structureel

Afschaffen jeugdsportsubsidie, voordeel vanaf 2022 € 28.000

Op basis van de beleidsregels jeugdsportsubsidie kunnen sportverenigingen, aangesloten bij een overkoepelende (landelijke) sportorganisatie, voor elk jeugdlid jaarlijks een subsidiebedrag ontvangen van € 8,52 per jeugd lid. Deze subsidiëring betreft geen wettelijk taak en besloten kan worden deze subsidie af te schaffen door de betreffende beleidsregels in te trekken. Met de verenigingen is hier reeds over gesproken. Het verlies aan inkomsten wordt gecompenseerd door investeringen te doen die de exploitatielasten naar beneden bijstellen. Rekening houdend met de geldende inspraakprocedure die gevolgd moet worden bij het intrekken van beleidsregels, betekent dit dat deze bezuiniging niet eerder kan ingaan dan per 1 januari 2022.

Bezuiniging ■

Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Cultuur	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Peuteropvang en VVE	-117.000	-117.000	-117.000	-117.000
Logopedie	0	-65.000	-65.000	-65.000
Recreatie en toerisme	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Bijdrage vanuit sport	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Afschaffen jeugdsportsubsidie	0	-28.000	-28.000	-28.000
TOTAAL PROGRAMMA 5	-145.000	-238.000	-238.000	-238.000

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Cultuur	-1.276	22	-1.254	-1.109	8	-1.101	166	-14	152
5.2 Kulturhuizen	-1.261	116	-1.145	-1.346	118	-1.229	-85	2	-84
5.3 Onderwijs	-2.135	181	-1.955	-2.032	181	-1.851	104	0	104
5.4 Recreatie en toerisme	-164	16	-148	-327	96	-231	-163	80	-83
5.5 Sport	-1.037	271	-766	-1.081	273	-807	-44	3	-41
Saldo van lasten en baten	-5.873	606	-5.267	-5.895	676	-5.219	-22	70	48
5.6 Mutatie reserves	-92	888	796	-70	753	683	22	-135	-113
Resultaat	-5.965	1.493	-4.472	-5.965	1.429	-4.536	0	-65	-65

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020). De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

5.1 Cultuur + € 152.000

De afschrijving ten bedrage van € 81.000 voor de Stoomfabriek stond in 2020 opgenomen onder dit beleidsveld, m.i.v. 2021 staan de lasten geraamd in programma 1, beleidsveld Overige gebouwen en gronden (budgetneutraal).

De raming voor DNA van Dalfsen is in 2021 € 67.000 lager dan in 2020. Dit wordt veroorzaakt door een budgetoverheveling van 2019 naar 2020.

Door overheveling van het budget voor de kanspot (vanuit programma 3) en het budget maatschappelijke duurzaamheid (programma 7) naar programma 5 is het budget in 2021 € 10.000 hoger dan in 2020. De bezuiniging ■ op dit beleidsveld bedraagt € 15.000.

5.2 Kulturhuizen - € 84.000

Het grootste verschil van 2021 t.o.v. 2020 wordt veroorzaakt door de afschrijving op de buitenruimte van de Spil. Dit betekent meer lasten van € 75.000 in 2021 dan in 2020.

Het resterende bedrag zijn diverse kleine verschillen.

5.3 Onderwijs + € 104.000

In 2020 is er een incidenteel budget beschikbaar van € 45.000 voor het IHP (Integraal huisvestingsplan onderwijs).

In 2021 is er een hoger budget beschikbaar voor leerlingenvervoer (€ 15.000)

In 2020 is budget ingezet voor personeel van derden (€ 51.000) ivm ziekte en zwangerschap.

De afschrijvingslasten zijn in 2021 € 20.000 lager dan in 2021.

5.4 Recreatie en toerisme - € 83.000

Hogere lasten in 2021 vanwege de inzet op de Regio Deal (Sport en Spelen) van € 160.000

De afschrijvingslasten van o.a. de route markering vindt voor het eerst plaats in 2021, € 10.500.

Minder inzet van advieskosten €7.600 (bezuiniging ■).

Vanuit de Regio deal, netwerksamenwerking Ruimte voor de Vecht is in de perspectiefnota een bijdrage van € 80.000 (Sport en Spelen) geraamd in 2021 (incidenteel)

5.6 Mutatie reserves - € 113.000

De onttrekking ten behoeve van DNA van Dalfsen is in 2020 € 67.000 hoger dan in 2021. Daarnaast is in 2020 een onttrekking aan de reserve t.b.v. IHP ten bedrage van € 45.000 geraamd. De onttrekking t.b.v. de afschrijving € 81.000 van de stoomfabriek is miv 2021 geraamd in programma 1 (zie ook toelichting bij Cultuur).

In 2021 is er een onttrekking aan de reserve geraamd van € 80.000 t.b.v. een incidentele bijdrage aan de Regio deal, netwerksamenwerking Ruimte voor de Vecht (Sport en spelen).

Programma 6 Inkomensondersteuning

Omschrijving van het programma

Het programma omvat bijstandsverlening, minimabeleid, schuldhulpverlening en vreemdelingen/inburgering nieuwkomers. Allen gericht op inkomensondersteuning.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Inkomen Integratie vergunninghouders
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Personen met een bijstandsuitkeringen	Aantal per 10.000 inwoners	2e hj 2019	CBS	156,7	373,9	245,1

Belangrijke ontwikkelingen

Participatie

Als gevolg van de corona-crisis stijgt het aantal werklozen. Een groot aantal hiervan kunnen een beroep doen op regelingen vanuit het UWV (WW) en gemeente (Participatiewet). Het aantal uitkeringsgerechtigden neemt in 2020 en 2021 toe. Meer hierover wordt vermeld in de notitie corona, die als separate bijlage bij de begroting wordt meegezonden.

In 2020 en 2021 wordt gewerkt aan meer Grip op Participatie en Re-integratie. Daarbij staan betere registratie van gegevens en meer uniformiteit in werkwijzen centraal. In april 2021 vindt een evaluatie plaats van de stand van zaken tot dan. Met en in de Arbeidsmarktregio Zwolle wordt ingezet op betere Werkgeversdienstverlening en betere matching tussen vraag en aanbod van werkgevers en werkzoekenden. Landelijk wordt gewerkt aan een 'cao participatiewet' voor werknemers met een arbeidsbeperking. De details hiervan -en daarmee de impact op de uitvoering- zijn nog niet bekend en worden in het najaar van 2020 verwacht.

Statushouders

2021 zal in het teken staan van de invoering van de nieuwe wet inburgering, waarin we in regionaal verband samen werken als het gaat om de verschillende inburgeringsroutes. Nieuwe inburgeraars moeten sneller en beter kunnen participeren, liefst via betaald werk. Intensievere en duale inburgeringstrajecten kunnen hier een bijdrage aan leveren. Lokaal zullen we verder uitvoering geven aan de aandachtspunten uit de evaluatie van het plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen'.

Aanpassing individuele studietoelage

Jongeren met een beperking die een studie volgen kunnen op grond van de Participatiewet in aanmerking komen voor een individuele studietoelage. Gemeenten hebben nu nog de mogelijkheid zelf de hoogte van de studietoelage te bepalen. Bedoeling is dat vanaf 2021 de hoogte van de studietoelage landelijk wordt bepaald via een ministeriële regeling. Er zijn normbedragen vastgesteld per leeftijd. Deze bedragen wijken niet zo veel af van de bedragen die nu in de gemeente Dalfsen worden gehanteerd.

Naast de vaststelling van landelijke normbedragen, is een tweede verandering dat de omschrijving van de doelgroep is aangepast. De omschrijving wordt: "personen die door ziekte of gebrek niet in staat zijn naast de studie inkomsten te verwerven". Het is nog onduidelijk of door deze nieuwe definitie het gebruik van de regeling veel zal veranderen.

Wijzigingen Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)

In 2021 wordt een wijziging van de Wgs van kracht hetgeen betekent dat gemeenten actiever moeten omgaan met signalen van (mogelijke) problematische schuldsituaties. Daarnaast is een wetwijziging in voorbereiding die gemeenten de mogelijkheid geeft advies uit te brengen bij de kantonrechter als door een inwoner bij de rechter een verzoek wordt gedaan tot bewindvoering. Deze wijziging gaat mogelijk van kracht in 2021.

Beide wijzigingen hebben tot gevolg dat gemeenten meer inzet moeten plegen om uitvoering te geven aan de Wgs. Er zal worden bezien of de huidige capaciteit/formatie voldoende is om de wijzigingen van de Wgs te kunnen uitvoeren.

Wat willen we bereiken?

6.1 Inkomen

6.1.1 Kindregeling

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

In 2018 is de kindregeling in werking getreden. Kern van de regeling is dat alleen nog bestedingen kunnen worden gedaan via de webshop. Per kind is € 400 per jaar beschikbaar.

Doel is dat via de regeling kinderen kunnen participeren in de samenleving en dat met financiële ondersteuning bepaalde producten kunnen worden gekocht of dat activiteiten kunnen worden bekostigd. Met de regeling wordt getracht een zo groot mogelijk bereik te realiseren onder de doelgroep.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aantal kinderen dat bestelling heeft gedaan via de webshop	Eigen administratie	224 (2018)	270	270	270	270

Wat gaan we ervoor doen?

- Wij proberen in de webshop een gevarieerd aanbod te hebben van organisaties met hun producten, diensten en activiteiten.

6.1.2 Schuldhulpverlening

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het aantal bewindvoeringen in de Gemeente Dalfsen, dat wordt vergoed uit de bijzondere bijstand, terugdringen.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aantal huishoudens met bewindvoering	Eigen administratie	90 (2018)	92	90	90	90

Wat gaan we ervoor doen?

- Contacten met verwijzende instanties intensiveren om in zo vroeg mogelijk stadium handelend te kunnen optreden om het aantal bewindvoeringen zoveel mogelijk te beperken;
- Nieuwe vormen van budgetbeheer creëren als alternatief voor bewindvoering, dit is bijvoorbeeld het product "Budgetbeheer Plus". Met dit instrument worden vaste lasten betaald en ontvangt cliënt een vast bedrag per week voor overige uitgaven;
- Indien mogelijk gebruik maken van adviesrecht voor kantonrechters.

6.1.3 Participatie

In 2019 is de beleidsnota "afstand tot de arbeidsmarkt" beleid en uitvoering Participatiewet 2019-2022 vastgesteld. Voor de 3-W-vragen verwijzen wij u naar programma 7.

6.2 Integratie statushouders

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Wij willen optimale randvoorwaarden creëren waarin statushouders zo snel en zo goed mogelijk kunnen integreren en naar vermogen kunnen meedoen in de Nederlandse en lokale samenleving. Daarbij blijven wij ook in de toekomst nauw samenwerken met onze lokale partners en vrijwilligersorganisaties, maar werken ook regionaal samen met andere gemeenten in het kader van de nieuwe wet Inburgering.

2021 zal grotendeels in het teken staan van de invoering van de nieuwe wet inburgering, zie belangrijke ontwikkelingen.

Verder blijven we ons inspannen om aan de taakstelling van statushouders te kunnen voldoen.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Percentage statushouders dat na een half jaar participeert*	Eigen gegevens	60% (2019)	70%	75%	75%	75%

*Met participeren bedoelen we in dit kader dat iemand een baan heeft, in een traject bij een werkgever zit (taal/werkstage, proefplaatsing, etc.) of vrijwilligerswerk doet.

In de huidige praktijk lijkt het toch nog vaak moeilijk haalbaar om binnen een half jaar al in een traject richting werk of maatschappelijke participatie te zitten. Het nieuwe inburgeringsstelsel biedt kansen om dit doel wel te bereiken.

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Taakstelling en realisatie te huisvesten statushouders	Eigen gegevens	69% (2019)	90 à 95%	100%	100%	100%

Wat gaan we ervoor doen?.

- Notitie over de invoering van de nieuwe wet inburgering in Dalfsen opstellen.
- Inzetten op de 'ondertussengroep' conform bestuurlijke afspraken VNG-Rijk.
- Uitvoering geven aan aandachtspunten uit de evaluatie en doorontwikkeling 'Thuis in Dalfsen'.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek. Het betreft een samenwerkingsverband met betrekking tot het voorkomen en het opsporen van fraude met de sociale zekerheidsregelingen die door de gemeenten worden uitgevoerd. De gemeente heeft hiertoe haar bevoegdheid, in het kader van opsporing en voorkomen van fraude op grond van de uit te voeren sociale zekerheidsregeling, overgedragen aan de gemeente Zwolle.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

Beleidsplan armoede en schuldhulpverlening 2019-2022 (vastgesteld januari 2019)

[Afstemmingsverordening \(2017\)](#)

Evaluatie en doorontwikkeling 'Thuis in Dalfsen' 2019

Beleidsplan "afstand tot de arbeidsmarkt", beleid en uitvoering Participatiewet 2019-2022

Verordening re-integratie Participatiewet, IOAW, IOAZ gemeente Dalfsen 2017

Beleidsregels bestuurlijke boete gemeente Dalfsen 2017

Beleidsregels bijzondere bijstand Dalfsen 2016

1e wijziging Beleidsregels bijzondere bijstand Dalfsen 2016

Financiën

Wat mag het kosten?

Inkomensondersteuning	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-6.136	-6.512	-7.219	-7.602	-7.612	-7.613
Baten	3.582	4.358	4.957	5.331	5.331	5.331
Saldo van lasten en baten	-2.555	-2.154	-2.262	-2.271	-2.281	-2.282
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	40	65	0	0	0	0
Resultaat	-2.515	-2.089	-2.262	-2.271	-2.281	-2.282

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
6.1 Inkomen	-2.345	-1.922	-2.144	-2.109	-2.111	-2.112
6.2 Integratie vergunninghouders	-210	-232	-118	-162	-170	-170
Saldo van lasten en baten	-2.555	-2.154	-2.262	-2.271	-2.281	-2.282
6.3 Mutatie reserves	40	65	0	0	0	0
Resultaat	-2.515	-2.089	-2.262	-2.271	-2.281	-2.282

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 6.1 Inkomen

Participatiewet / bijstand / vangnet, nadeel € 64.500 2022 ev € 89.500

Als gevolg van de coronacrisis stijgt het aantal werklozen en het aantal werkzoekenden. Een aantal werklozen kan direct een beroep doen op de Participatiewet, anderen hebben eerst recht op een WW uitkering en een gedeelte komt niet in aanmerking voor inkomensondersteuning als gevolg van ander gezinsinkomen en/of vermogen. Landelijk wordt uitgegaan van een stijging van 50% in 2021. Wanneer we de cijfers van Dalfsen vergelijken met andere gemeenten, is de verwachting dat zeker een stijging gaat plaatsvinden, echter in mindere mate dan het landelijk gemiddelde. Voor de gemeente Dalfsen gaan we nu uit van een gemiddelde stijging per maand met 5 personen tot en met 2021. Dit leidt tot een bijraming van het participatiebudget (met 1.100.000 in 2021 en 1.499.000 in 2022 e.v.) en een verwacht groter beroep op de vangnetuitkering (hetgeen leidt tot een voordeel van 1.134.000 in 2021 en 1.508.500 in 2022 e.v.)

Verder is met ingang van 2020 sprake van een nieuwe financieringssysteem bij de BBZ. Daardoor vindt structurele bijraming van € 99.000 op de begroting plaats. Met elkaar verrekenend, levert dit in 2021 een nadeel op van 64.500 en in 2022 en verder een nadeel van 89.500.

Opgemerkt dient te worden dat één en ander in sterke mate afhankelijk is van de ontwikkelingen rondom COVID-19 en het BUIG dat wordt toegekend: een stijging van dit budget leidt direct tot een evenredige verhoging van 7,5% van het tekort dat voor eigen rekening van Dalfsen komt en een evenredige verlaging van het beroep op de vangnetuitkering.

Structureel

Bezuinigingen

Beleidsveld 6.1 Inkomen

Regeling participatie ouderen, voordeel vanaf 2022 € 11.500

Doelgroep is mensen in de leeftijd vanaf AOW-leeftijd met een laag inkomen. Op dit moment maken 35 personen/echtparen gebruik van de regeling. De huidige bedragen bij de ouderenregeling zijn € 625 per jaar voor een alleenstaande en € 745 voor een echtpaar. Voorstel is de bedragen vast te stellen op respectievelijk € 315 en € 375 (- 50%). De huidige bedragen zijn vrij hoog. Zelfs nog hoger dan de individuele inkomenstoelage die geldt voor personen onder de AOW-leeftijd.

Bezuiniging ■

Structureel

Kindregeling, voordeel vanaf 2022 € 25.000

In de huidige regeling ontvangt elk kind van 0 tot 18 jaar € 400 per jaar als het gezin aan de voorwaarden voldoet. Voorgesteld wordt dit bedrag te variëren naar leeftijd. Kinderen in de leeftijd van 0 t/m 6 jaar ontvangen € 200 per jaar; kinderen in de leeftijd van 7 t/m 11 jaar ontvangen 300 per jaar en kinderen in de leeftijd van 12 t/m 17 jaar ontvangen € 400 per jaar. Achtergrond is dat de regeling bedoeld is om het "meedoen in de samenleving" te stimuleren. Bijvoorbeeld door middel van een schoolreisje, deelname aan sport, aanschaf van laptop, fiets en dergelijke. Naarmate de kinderen ouder worden nemen in het algemeen deze kosten toe. Bij de huidige leeftijdsverdeling van de kinderen die gebruik maken van de gemeentelijke kindregeling is de besparing circa € 25.000

Bezuiniging ■

Structureel

Beleidsveld 6.2 Integratie vergunninghouders

Integratie Statushouders, voordeel € 28.000

Vanaf 2021 krijgen wij een decentralisatie-uitkering voor de uitvoering van de wet Inburgering. De hoogte hiervan wordt bij de decembercirculaire definitief bepaald maar loopt naar verwachting op van ongeveer € 36.000 in 2021 tot € 88.000 in 2023. Omdat nog niet helemaal helder is welke kosten van dit uitvoeringsbudget betaald moeten worden en of het toereikend is, is het lastig om te bepalen of en zo ja welke besparing mogelijk is vanaf 2021.

We stellen voor om voorlopig van de huidige structurele middelen (112.000 euro) in de reguliere begroting 25% op te nemen als structurele bezuiniging, en indien nodig met een voorstel te komen indien blijkt dat voor de uitvoering van de Wet Inburgering meer geld nodig is. We zullen door deze bezuiniging (€ 28.000) mogelijk niet intensief kunnen inzetten op alle aandachtspunten genoemd bij de evaluatie en doorontwikkeling van het plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen'.

Bezuiniging ■

Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Regeling participatie ouderen	0	-11.500	-11.500	-11.500
Kindregeling	0	-25.000	-25.000	-25.000
Integratie statushouders	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
TOTAAL PROGRAMMA 6	-28.000	-64.500	-64.500	-64.500

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil	Vershil	Vershil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Inkomen	-6.280	4.358	-1.922	-7.100	4.957	-2.144	-821	599	-221
6.2 Integratie vergunninghouders	-232	0	-232	-118	0	-118	114	0	114
Saldo van lasten en baten	-6.512	4.358	-2.154	-7.219	4.957	-2.262	-707	599	-108
6.3 Mutatie reserves	0	65	65	0	0	0	0	-65	-65
Resultaat	-6.512	4.423	-2.089	-7.219	4.957	-2.262	-707	534	-173

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020). De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

6.1 Inkomen, - € 221.000

De mutatie op de lasten wordt bijna volledig verklaard door het nadeel op de participatiewet als gevolg van corona. Dit nadeel wordt grotendeels opgevangen door de vangnetuikering (verhoging van de baten). Daarnaast zijn er hogere apparaatslasten, vanuit lokale toegang (programma 7) zijn personeelslasten overgeheveld naar schuldhulpverlening en inkomensregelingen

6.2 Integratie vergunninghouders, +114.000

In 2020 is het budget door budgetoverheveling € 65.000 hoger dan in 2021. In de meicirculaire 2020 is een budget opgenomen voor Inburgering dat in 2020 € 21.000 hoger is dan in 2021. In het kader van de bezuinigingen is er in 2021 (e.v.) een bedrag van € 28.000 aangedragen.

6.3 Mutatie reserves, - € 65.000

In 2020 staat er een onttrekking uit de reserves via budgetoverheveling t.b.v. integratie vergunninghouders van € 65.000.

Programma 7 Sociaal domein

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt met name gedoeld op de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. Ook het jeugd- en jongerenwerk en het welzijnswerk zijn onderdeel van dit programma.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Jeugdzorg Lokale toegang Preventie Publieke gezondheid WMO
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Participatie Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Jongeren met delict voor rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2018	CBS	0	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	CBS	2	7	5
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	CBS	72,4	68,8	69,2
Werkloze jongeren	%	2018	CBS	2	2	2
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2e hj 2019	CBS	0,7	1,2	1,2
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2e hj 2019	CBS	-	0,4	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2e hj 2019	CBS	580	670	539
Banen	Aantal per 1.000 inwoners (15 - 64 jaar)	2019	CBS/LISA	745,8	792,1	702,4
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners (15 - 64 jaar)	1e hj 2018	CBS	85,6	305,2	-
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2e hj 2019	CBS	10,2	12,2	12

Belangrijke ontwikkelingen

Grip op sociaal domein

Om grip te krijgen op blijvend stijgende kosten in het Sociaal Domein is het programmaplan Grip op Sociaal Domein opgestart. Op basis van het programmaplan wordt gestuurd op de volgende doelen:

- wij sturen en monitoren continu op processen, budgetten en afspraken en sturen tijdig bij op beleid, budgetten en uitvoering;
- wij werken doelmatig, rechtmatig, en leveren maatwerk op gefundeerde basis;
- preventie heeft een prominente plek in al ons beleid en werkwijzen binnen de gemeente en in onze samenwerkingsrelaties met partners;
- algemene voorzieningen worden voortdurend doorontwikkeld zodat zij aansluiten op verlagen of voorkomen van kosten voor maatwerkvoorzieningen.

Hieronder is per domein kort omschreven welke maatregelen onderzocht dan wel uitgevoerd worden in het kader van het programmaplan Grip op Sociaal Domein:

Wmo

Voor de Hulp bij het Huishouden (HH) wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het aanscherpen van de lichte toets voor de algemene voorziening HH en overgaan naar 1x per 2 weken HH i.p.v. elke week.

Voor de Wmo-begeleiding wordt gekeken hoe we beter kunnen sturen op uitstroom naar de Wet langdurige zorg (WLz) wanneer er sprake is van intensieve ondersteuning, en of algemene voorzieningen opgezet kunnen worden om de instroom in de maatwerkindicaties te beperken.

Voor woonvoorzieningen en vervoervoorzieningen wordt onderzocht of beleidsregels aangescherpt kunnen worden door bijvoorbeeld meer vormen als algemeen gebruikelijk te verklaren. Daarnaast wordt er bij de hulpmiddelen meer gestuurd op overnamen door het zorgkantoor bij en WLz-indicatie en terugkoop van hulpmiddelen uit ons depot door onze leverancier als middelen langdurig niet gebruikt worden.

Deze ideeën worden de komende tijd onderzocht op de haalbaarheid ervan, en indien het haalbaar is, zal er een doorberekening plaatsvinden van de mogelijke kostenbesparing en/of investering die nodig is.

Jeugd

Voor zowel Jeugd als Wmo geldt dat we de (samen)werking van en met het voorveld willen versterken. Dit betekent onder meer dat gekeken wordt naar de toegang tot zorg en een doorontwikkeling van de Multi Disciplinaire Teams (MDT's) en de Sociale Kern Teams (SKT's). Daarnaast zal ingezet worden op versterking van de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Daarnaast wordt voor jeugd in regionaal verband een aantal businesscases uitgewerkt die moeten leiden tot meer grip op de uitgaven. In 2021 zal bovendien gewerkt worden aan een nieuw inkoopmodel wat ook moet bijdragen aan betere beheersbaarheid van de kosten.

Participatie

Voor participatie geldt dat het plan van aanpak dat is geschreven naar aanleiding van het doelmatigheidsonderzoek zal worden geïmplementeerd, wat er toe moet leiden dat beter gestuurd kan worden op de inzet van de re-integratiemiddelen.

Nieuw gezondheidsbeleid

Elke vier jaar stelt de Minister een landelijke nota gezondheidsbeleid vast. De Wet Publieke Gezondheid (WPG) verplicht gemeenteraden om binnen twee jaar na openbaarmaking van de landelijke nota een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast te stellen. Het huidige uitvoeringsplan kerngezond Dalfsen 2020-2021 past binnen de uitgangspunten van de landelijke nota gezondheidsbeleid 2016-2019 en de lokale nota preventief gezondheidsbeleid. In februari 2020 is de landelijke nota 'gezondheid breed op de agenda 2020-2024 gepubliceerd'. Dat betekent dat er met ingang van 2022 nieuw lokaal gezondheidsbeleid ontwikkeld moet zijn. Wij bekijken of we dit beleid kunnen koppelen met het te ontwikkelen welzijnsbeleid tot preventiebeleid.

Wat willen we bereiken?

Sociaal Domein

Gezien de samenhang in het sociaal domein is er voor gekozen om aan het begin van dit programma de algemene geformuleerde kaders aan te geven, die betrekking hebben op de diverse beleidsvelden binnen het programma Sociaal Domein.

Ons doel is dat al onze inwoners zelfstandig kunnen meedoen aan de samenleving, een ieder op zijn of haar eigen niveau. Bestaanszekerheid als basis is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast streven we er naar dat iedereen beschikt over een sociaal netwerk en dat binnen zorgvragen passende en duurzame oplossingen centraal staan. De transformatie in het sociaal domein draagt bij aan het fijn wonen, werken en leven in de gemeente Dalfsen. Dichter bij de kern van onze opdracht als gemeente en dichtbij onze inwoners.

Als gemeente willen we zorgen dat hulpvragen in een vroegtijdig stadium worden opgelost, of worden voorkomen. We zetten daarom in op preventie, vroeg signalering, en de voorliggende voorzieningen.

7.1 Jeugdzorg

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We willen door middel van de jeugdzorg jeugdige inwoners van onze gemeente in staat stellen om:

- gezond en veilig op te groeien;
- te groeien naar zelfstandigheid;
- om voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren.

Hoe meten we dat?

Via het regionaal monitoringssysteem hebben we zicht op het aantal indicaties en de kosten. Inhoudelijke sturing wordt ontwikkeld binnen het programma Grip op sociaal domein.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering programmaplan Grip op sociaal domein waarmee we via een aantal projecten meer inzicht krijgen in de uitgaven van de jeugdzorg en hoe we deze kunnen beïnvloeden. De projecten zijn gericht op: preventie jeugd, samenwerking onderwijs en jeugdhulp, samenwerking gecertificeerde instellingen, optimaliseren werkprocessen, jeugdigen in verblijf. De projecten vinden deels lokaal en deels regionaal plaats.

7.2 Lokale toegang

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het ondersteunen van inwoners bij hun eigenlijke hulpvraag (de vraag achter de vraag) en gezamenlijk werken vanuit de bedoeling. Vanuit de MDT's werken we integraal over de beleidsvelden heen, met als doel dat de hulp die nodig is geboden kan worden en met de verwachting dat wanneer integraal gekeken wordt, passender en efficiëntere oplossingen geboden kunnen worden.

De inwoner heeft waar mogelijk een centrale en regisserende rol in het toewerken naar een toekomstbestendige oplossing. Inmiddels behoort dit tot de reguliere werkzaamheden.

Hoe meten we dat?

Dit meten we middels bestaande methodes. Bijvoorbeeld cliënttevredenheidsonderzoeken Wmo / Jeugd, Benchmark Divosa voor participatie.

7.3 Participatie

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

De participatiewet heeft als doel om inwoners zonder werk te begeleiden waar mogelijk naar werk. Er zijn ook inwoners die vallen onder de participatiewet die niet dit vermogen hebben. Deze inwoners begeleiden we naar een situatie waarin ze naar vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving. In 2019 is de beleidsnota "afstand tot de arbeidsmarkt" beleid en uitvoering Participatiewet 2019-2022 vastgesteld. In de gemeente Dalfsen geldt het uitgangspunt het streven naar (financiële) zelfredzaamheid en participatie voor de lange termijn. Ieder moet naar vermogen mee (kunnen) doen in de samenleving. We streven er naar dat de ontwikkeling van het aantal uitkeringen conform de trend van het landelijk gemiddelde is.

Hoe meten we dat?

1. De ontwikkeling van het aantal uitkeringen is conform de trend van het landelijk gemiddelde;
2. We streven naar maximale participatie van personen met een Participatiewet uitkering;
3. We zorgen ervoor dat 30% van de instroom binnen 12 maanden weer uitstroomt naar betaald werk;
4. Niet meer dan 25% van het aantal uitkeringsgerechtigden zit langer dan 4 jaar in de uitkering;
5. Het aantal personen met Beschut Werk eind 2020 is 5, conform landelijke opgave;
6. Het aantal garantiebannen is conform de opgave banenafpraak.

Daar waar mogelijk zijn deze meerjarige doelen in onderstaande tabel verwerkt.

Indicator	Bron	Nulmeting 2019	2021	2022	2023	2024
Doel 2: maximale participatie. Indicator: aantal mensen met traject	GWS4all	125	180	220	240	240
Doel 3: 30% van de instroom is binnen 12 maanden weer uitgestroomd naar betaald werk	Eigen gegevens	2019 35%	>30%	>30%	>30%	>30%
Doel 4: niet meer dan 25% zit langer dan 4 jaar in de uitkering	GWS4all	26%	25%	25%	25%	25%
Doel 5: aantal personen met Beschut Werk*	GWS4all	1	5	6	7	8

* Beschut Werk: de opgave na 2024 e.v. is nog niet bekend

Wat gaan we er voor doen?

- Plan van aanpak voor alle cliënten met een Participatiewetuitkering;
- iedereen is ingedeeld in een categorie én subcategorie binnen Zorg, Meedoen en Werkfit;
- iedereen op traject (kan ook behandeling zijn);
- Leerlijnen (startend met de leerlijn Groen) zijn uitgewerkt;
- In de subregio zijn de re-integratie instrumenten geharmoniseerd.

In 2020 is een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. De conclusies en aanbevelingen zijn overgenomen en hebben geleid tot actiepunten die zijn opgenomen in het plan Grip op Re-integratie.

- Beschrijven en inrichten van de werkprocessen
- Vullen van gegevens in het systeem
- Uniformeren van de werkwijze
- Optimaliseren van de verkregen informatie
- Opstellen van prognoses en analyses
- Koppeling van beleidsdoelstellingen aan budgetten

De uitvoering van dit plan wordt in april 2021 geëvalueerd.

7.4 Preventie

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Binnen het toekomstgericht welzijnsbeleid dat in 2017 is gestart willen we breed inzetten op preventie, vroegsignalering en innovatieve oplossingen. Dit alles met als effect dat het fijn wonen (en werken) is in de gemeente Dalfsen, maar ook om duurdere zorgkosten waar mogelijk te voorkomen. De doelen die we willen bereiken met het welzijnswerk zijn:

1. Het bevorderen van het welbevinden van kwetsbare inwoners.
2. Vroegtijdige signalering van mogelijke ondersteuningsbehoefte van inwoners.
3. Vergroten van de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners.
4. Stimuleren en faciliteren van burgerkracht en het verbinden van partijen.

In het najaar van 2021 is het nieuwe beleidsplan gereed. Op basis hiervan zal het meerjarig doel worden aangepast.

Hoe meten we dat?

We gebruiken de GGD gezondheidsmonitor (1x per 4 jaar uitgevoerd) en het Belevingsonderzoek Wmo (1x per 2 jaar uitgevoerd). Daarnaast vinden gesprekken plaats met het welzijnswerk over de voortgang van hun opdracht. Dit alles om te monitoren of het welzijnswerk en de uitvoering van de opdracht bijdraagt aan het behalen van de vastgestelde maatschappelijke effecten. Via de halfjaar rapportage sociaal domein wordt uw raad op de hoogte gehouden van de inhoudelijke voortgang.

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Ervaren gezondheid	Gezondheidsmonitor GGD (4 jaarlijks)	82% (2017)	-	85%	-	-

Wat gaan we ervoor doen?

- Periodiek voortgang van de werkzaamheden van Saam monitoren en zo nodig bijsturen;

7.5 Publieke gezondheid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het doel van het uitvoeringsplan is het behalen van gezondheidswinst, het creëren van bewustwording en hierdoor besparen op de zorgkosten. Dit wordt bereikt door inzet op de drie programmalijnen: kerngezonde omgeving, kerngezonde inwoners en kerngezonde samenwerkingspartners.

Hoe meten we dat?

In het uitvoeringsplan kerngezond Dalfsen 2020-2021 staan per activiteiten de output en outcome beschreven. In 2021 zal per onderwerp bekeken worden in hoeverre de output en outcome daadwerkelijk is behaald en in samenwerking met JOGG wordt bekeken of er een meetinstrument ontwikkeld kan worden om de effecten te meten van het uitvoeringsplan.

Wat gaan we ervoor doen?

- per onderwerp bekijken in hoeverre de output en outcome daadwerkelijk is behaald
- in samenwerking met JOGG bekijken of er een meetinstrument ontwikkeld kan worden

7.6 WMO

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het voor de inwoners mogelijk maken om zo lang mogelijk op een prettige manier zelfstandig te blijven wonen, waarbij voldoende sociale voorzieningen in de nabijheid zijn.

De inwoner heeft waar mogelijk een centrale en regisserende rol in het toewerken naar een toekomstbestendige oplossing.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Cliëntervaring met betrekking tot kwaliteit van geleverde ondersteuning	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	84% (2017)	86%	86%	86%	86%
Cliëntervaring of ondersteuning voldoet aan de hulpvraag	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	87% (2017)	88%	88%	89%	89%

Wat gaan we ervoor doen?

- Doorlopend trainen van consultants in keukentafelgesprekken.
- Monitoring nieuwe inkoop Wmo begeleiding, waarbij vooraf in overleg met de inwoner het resultaat wordt bepaald en gedurende het traject overleg plaats vindt tussen inwoner en zorgaanbieder over de voortgang van het te behalen resultaat.
- Aanpassen beleid WMO algemene voorziening Hulp bij het huishouden.

Verbonden partijen

GGD IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) IJsselland. De GGD bouwt voor gemeenten in IJsselland aan publieke gezondheid. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten en de zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Na aanvang van iedere bestuursperiode wordt door het Algemene Bestuur een nieuwe bestuursagenda voor de bestuursperiode opgesteld.

De beleidsdoelstellingen van de GGD zijn verwoord in de eens per vier jaar op te stellen regionale bestuursagenda. In januari 2019 is de (concept) agenda publieke gezondheid 2019/2023 "Beweging vanuit regie" verschenen. De beleidsagenda is gebaseerd op inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de regio, op gesignaleerde knelpunten, op ontwikkelingen in landelijk, regionaal en lokaal beleid, en verantwoordelijkheden van de gemeenten. De beleidsdoelstellingen in de strategische agenda zijn geformuleerd in vijf programmalijnen;

- 1 Versterken publieke gezondheidszorg.
- 2 Jeugd en kansrijke start.
- 3 Psychische gezondheid.
- 4 Gezonde leefomgeving.
- 5 Preventieve gezondheidszorg voor ouderen.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugdzorg IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ). De regeling is getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet, in het bijzonder de inkoop, contractbeheer en monitoring van diensten in het kader van specialistische jeugdzorg. Het RSJ is, als bedrijfsvoering GR, niet bevoegd besluiten te nemen over het beleid voor de jeugdzorg. Dit is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Stichting Dalfsen Werkt

Het doel van de stichting is het tot stand brengen en in stand houden van de werkvoorziening voor Dalfsenaren met een arbeidsbeperking. Daarnaast zetten wij de stichting in als re-integratie instrument voor onze inwoners die aangewezen zijn op inkomensondersteuning.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Algemene subsidieverordening gemeente Dalfsen 2013](#)

[Uitvoeringsnotitie 'Jeugd en Jongerenwerk' \(2013\)](#)

['Met elkaar, voor elkaar'. Beleidskader Wmo en Wpg 2013-2016 \(2013\)](#)

[Beleidsnota Toekomstgericht welzijnsbeleid 2017 - 2020 \(2016\)](#)

[Beleidsnota mantelzorg en vrijwilligers](#)

[Preventief gezondheidsbeleid 2017](#)

[Uitvoeringsprogramma preventief gezondheidsbeleid \(2018-2019\)](#)

[Evaluatie preventief gezondheidsbeleid \(2019\)](#)

[Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugd gemeente Dalfsen \(2019\)](#)

[Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugd gemeente Dalfsen \(2019\)](#)

[Beleidsplan Transformatie sociaal domein in uitvoering \(2019\)](#)

Financiën

Wat mag het kosten?

Sociaal domein	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-21.263	-22.399	-21.419	-20.969	-20.781	-20.683
Baten	1.392	1.155	939	616	615	614
Saldo van lasten en baten	-19.871	-21.244	-20.480	-20.352	-20.165	-20.068
Storting in reserves	0	-72	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	342	414	0	0	0	0
Resultaat	-19.528	-20.902	-20.480	-20.352	-20.165	-20.068

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Jeugdzorg	-6.938	-7.392	-6.919	-6.879	-6.779	-6.779
7.2 Lokale toegang	-1.271	-1.604	-1.371	-1.371	-1.371	-1.371
7.3 Participatie	-4.275	-4.252	-4.121	-3.999	-4.000	-4.001
7.4 Preventie	-1.695	-1.880	-1.733	-1.587	-1.587	-1.587
7.5 Publieke gezondheid	-1.052	-1.136	-1.145	-1.135	-1.145	-1.145
7.6 WMO	-4.639	-4.980	-5.191	-5.381	-5.284	-5.186
Saldo van lasten en baten	-19.871	-21.244	-20.480	-20.352	-20.165	-20.068
7.7 Mutatie reserves	342	342	0	0	0	0
Resultaat	-19.528	-20.902	-20.480	-20.352	-20.165	-20.068

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 7.2 Lokale toegang

Onafhankelijke cliëntondersteuning, nadeel € 3.500

De subsidie voor de onafhankelijke cliëntondersteuning is geïndexeerd waardoor tekort ontstaat van € 3.500.

Structureel

Beleidsveld 7.3 Participatie

Sociale Werkvoorziening, nadeel € 61.000 - € 64.000

Het nadeel ontstaat grotendeels door extra begeleidingskosten voor de SW-ers. Merkbaar is dat het aantal detacheringen afneemt en het aantal beschut binnen neemt toe, waardoor de netto opbrengsten dalen en de begeleidingskosten toenemen. In de nieuw af te sluiten contracten per eind 2021 proberen we hier andere prestatieafspraken over te maken.

Structureel

Beleidsveld 7.4 Preventie

Jeugdgezondheidszorg, voordeel € 18.000

Met ingang van 1-1-2020 heeft het algemeen bestuur van de GGD IJsselland besloten om het basispakket van de jeugdgezondheidszorg te verruimen. Een aantal taken uit het aanvullende takenpakket waar de GGD IJsselland apart een subsidie voor kreeg komen nu in het basispakket. Dat betekent een structureel financieel voordeel van €18.000

Structureel

Beleidsveld 7.5 Publieke gezondheid

Volksgezondheid openbaar, nadeel € 30.000

De daadwerkelijke gemeentelijke bijdrage aan de GGD is hoger dan de hiervoor beschikbare budgetten. Dit komt omdat een eerder verwacht financieel voordeel structureel in de begroting is doorgevoerd. Het daadwerkelijk financieel voordeel was lager dan verwacht waardoor er nu een nadeel is ontstaan van €19.000. Daar komt bij dat vanaf 2021 de gemeentelijke bijdrage met ruim €10.000 verhoogd wordt voor het onderdeel toezicht kinderopvang. In totaal bestaat het structurele tekort daarom uit 30.000.

Structureel

Beleidsveld 7.6 WMO

Toename aantal cliënten Hulp bij het Huishouden, nadeel € 220.000

De cliëntenaantallen bij de algemene voorziening voor de Hulp bij het Huishouden zijn in het eerste kwartaal 2020 gestegen met meer dan 25% ten opzichte van 1 januari 2019. De invoering van het abonnementstarief, een vaste eigen bijdrage Wmo van € 19,- per maand, speelt hier een belangrijke rol. In het kader van Grip op Wmo wordt onderzocht welke scenario's toekomstbestendig zijn om grip te blijven houden op de uitgaven voor de hulp bij het huishouden. Scenario's waarnaar wordt gekeken zijn aanscherpen van de lichte toets voor de algemene voorziening en de mogelijkheid om hulp bij het huishouden 1x per 2 weken in te zetten in plaats van elke week.

Structureel

Eigen bijdrage Wmo, nadeel € 36.000

Sinds de kwijtschelding van de eigen bijdrage Wmo automatisch wordt uitgevoerd door het CAK (vanaf 2019), is sprake van een daling van de baten voor de gemeente. Dit komt doordat inwoners bij het CAK voor de kwijtschelding van de eigen bijdrage geen aanvraag hoeven doen, waar dit wel moest toen de kwijtschelding nog door de gemeente werk uitgevoerd. Bovendien voert het CAK in tegenstelling tot de gemeente geen vermogenstoets uit. In 2019 kon de daling van de baten nog worden opgevangen middels nagekomen baten uit 2018. Voor 2020 en verder kan dit vooralsnog niet opgevangen worden. Daarom ontstaat een nadeel van € 36.000. In 2021 wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn de baten te verhogen.

Structureel

Bezuinigingen

Beleidsveld 7.2 Lokale toegang

Bijdrage Regionaal Serviceteam Jeugd, voordeel € 15.000

De subsidie voor het regionale serviceteam jeugd IJsselland is verminderd. Het bedrag kan vanaf 2021 naar beneden bijgesteld worden met € 15.000.

Bezuiniging ■
Structureel

Beleidsveld 7.4 Preventie

Innovatieve preventie projecten sociaal domein, voordeel € 50.000

De regeling 'Innovatieve preventieprojecten sociaal domein 2018' loopt tot en met 2020. In 2021 wordt het nieuwe welzijnsbeleid vastgesteld, het is nog niet duidelijk of er opnieuw gekozen wordt voor een subsidieregeling voor projecten.

Bezuiniging ■
Structureel

Preventie/voorzorg, voordeel miv 2022 € 116.000

Momenteel zijn we aan de slag met nieuw preventiebeleid waarin zowel het welzijns- als het gezondheidsbeleid wordt opgenomen. Voor de uitvoering van dit beleid zijn wij als gemeente zelf actief met consultants, beleidsmedewerkers etc. maar voor een groot deel wordt dit ook gedaan door een aantal partijen die wij subsidie verlenen. Door te kijken naar een nieuwe wijze van werken in het voorveld samen met de partijen, kunnen we bekijken welke efficiëntieslag er te maken is. Vanuit grip op sociaal domein gaan we bijvoorbeeld aan de slag met de toegang, waar kunnen inwoners als eerste terecht met een vraag of lichte hulpvraag en wie verleent de indicaties. Verder kunnen we in het nieuwe preventiebeleid keuzes maken in onderdelen waar we meer en minder op in willen zetten. Door dit in gezamenlijkheid te doen met partners, kunnen we mogelijk efficiënter gaan werken en ook goed in beeld krijgen welke effecten het zal hebben als we anders of minder in gaan zetten. Een bezuiniging op het totaal van het budget van 5% verwachten we te kunnen realiseren met relatief beperkte keuzes in beleid en uitvoering. 10% zal wellicht ook mogelijk zijn, maar zal tot gevolg hebben dat er ingrijpende(re) keuzes moeten worden gemaakt in beleid en uitvoering van preventie sociaal domein.

Wij kiezen voornamelijk voor een bezuiniging van 5% en verwachten op het totaal van onze eigen uitvoering en op de subsidies die wij aan een aantal partijen verlenen op het gebied van welzijn/gezondheid/preventie € 116.000 te kunnen bezuinigen. Partijen die dit betreft zijn bijvoorbeeld SAAM, De Kern, Tactus en de bibliotheek (programma 5). Aangezien het grootste deel van de budgetten onder programma 7 vallen, wordt deze bezuiniging meegenomen onder programma 7.

Bezuiniging ■
Structureel

Homestart, voordeel € 15.000

De incidentele middelen die we nodig hebben om het project Homestart met 1 jaar te verlengen zijn lager dan de verwachting bij de perspectiefnota. Het bedrag kan daarom naar beneden worden bijgesteld met €15.000.

Bezuiniging ■
Incidenteel

Beleidsveld 7.6 WMO

Taakstelling WMO - Grip op Sociaal Domein Voordeel 2021 € 100.000 oplopend tot 2024 €400.000

De uitgaven voor Wmo zijn afgelopen jaren flink gestegen en de verwachting is dat de kosten blijven stijgen als we geen maatregelen treffen. Op dit moment worden er in het kader van Grip op Sociaal Domein, specifiek voor het onderdeel Wmo verschillende maatregelen genomen en uitgewerkt. Gelet op de omvang van het maatregelenpakket, achten wij het mogelijk om de kosten te laten dalen. De effecten van de verschillende maatregelen zijn nog onvoldoende doorgerekend om een nauwkeurige inschatting te maken van eventuele besparingen per onderdeel van de Wmo. Over de gehele breedte van de Wmo achten we het echter realistisch om een besparing te realiseren van € 100.000 vanaf 2021, jaarlijks oplopend met € 100.000 per jaar tot € 400.000 in 2024.

Bezuiniging ■
Structureel

Maatwerk dienstverlening 18+ Pgb, voordeel € 25.000

Gezien het huidige aantal cliënten met een persoonsgebonden budget (pgb) en de afnemende trend op uitgaven pgb kan het budget naar beneden bijgesteld worden.

Bezuiniging ■
Structureel

Leges toezicht en handhaving kinderopvang, voordeel € 6.000

We stellen voor om leges te heffen op aanvragen voor registratie van kinderopvanginstellingen en gastouderopvang in het Landelijk Register Kinderopvang. De GGD voert hier inspecties voor uit. De hoogte van het bedrag dat we hiermee ophalen hangt af van de kosten die we hiervoor in rekening kunnen brengen, maar schatten we op basis van het aantal nieuwe aanvragen van de afgelopen jaren in op ongeveer € 6.000.

Bezuiniging ■
Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Bijdrage RSJ	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Innovatieve preventie projecten soc.domein	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Preventie/voerveld	0	-116.000	-116.000	-116.000
Home start	-15.000	0	0	0
Taakstelling WMO-Grip op Sociaal Domein	-100.000	-200.000	-300.000	-400.000
Maatwerkdienstverlening 18+ Pgb	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Leges toezicht en handhaving kinderopvang	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
TOTAAL PROGRAMMA 7	-211.000	-412.000	-512.000	-612.000

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Jeugdzorg	-7.392	0	-7.392	-6.919	0	-6.919	473	0	473
7.2 Lokale toegang	-1.604	0	-1.604	-1.376	5	-1.371	228	5	233
7.3 Participatie	-4.658	406	-4.252	-4.543	422	-4.121	116	16	132
7.4 Preventie	-1.880	0	-1.880	-1.733	0	-1.733	147	0	147
7.5 Publieke gezondheid	-1.152	16	-1.136	-1.167	22	-1.145	-15	6	-9
7.6 WMO	-5.713	733	-4.980	-5.681	490	-5.191	32	-243	-211
Saldo van lasten en baten	-22.399	1.155	-21.244	-21.419	939	-20.480	980	-216	764
7.7 Mutatie reserves	-72	414	342	0	0	0	72	-414	-342
Resultaat	-22.471	1.569	-20.902	-21.419	939	-20.480	1.052	-630	422

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020). De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

7.1 Jeugdzorg, + € 473.000

De taakstellende bezuiniging (ingesteld bij de begroting 2020) is in 2021 € 200.000. Deze bedraagt in 2020 € 100.000. In 2020 is er een incidenteel budget beschikbaar van € 353.000 t.b.v. Grip op sociaal domein (onderzoek en inhuur derden). NB. Dit is geen besparing, dit is een extra budget dat beschikbaar is in 2020 t.b.v. Grip op Sociaal Domein. Diverse kleine verschillen € 20.000.

7.2 Lokale toegang, + € 233.000

De bijdrage aan de RSJ is overgeheveld naar het beleidsveld 7.1 Jeugdzorg. De raming bedroeg € 87.000. € 72.000 is overgeheveld, € 15.000 kan worden afgeraad (bezuiniging ■). Vanuit dit beleidsveld zijn apparaatslasten overgeheveld naar beleidsveld Inkomensprogramma 6. Daarnaast is er personeel ingeleend in 2020. Gezamenlijk een bedrag van € 150.000.

7.3 Participatie, + € 132.000

Dit budget loopt af omdat er geen instroom in de Stichting Dalfsen Werkt plaatsvindt.

7.4 Preventie, + € 147.000

I.v.m. de bezuinigingen is het budget voor innovatieve projecten met ingang van 2021 afgeraad, € 50.000. Daarnaast kon het budget voor Jeugdgezondheidszorg via de GGD met € 18.000 afgeraad worden (bezuiniging ■).

In 2020 stond er een incidenteel (via budgetoverheveling) bedrag geraamd voor het transformatieplan van € 25.000. Voor Lang leve thuis is er in 2020 een incidenteel budget van € 30.000 geraamd. Diverse wijzigingen € 24.000.

7.6 Wmo, - € 211.000

De vrijval voor beschermd wonen vanuit de regiegemeente Zwolle is € 207.000 lager in 2021. Daarnaast verwachten wij € 36.000 minder eigen bijdragen te ontvangen. Bezuiniging ■ op Wmo-PGB van € 25.000. Diverse wijzigingen € 7.000.

7.7 Mutaties reserve, - € 342.000

Deze onttrekkingen zijn in 2020 geraamd t.b.v. het project Grip op sociaal domein.

Programma 8 Duurzaamheid en milieu

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van duurzaamheid, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Afval Begraafplaatsen Klimaat en duurzaamheid Milieu
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Riolering Klimaat en duurzaamheid (klimaatadaptatie) Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	CBS	57	172	145
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	35,5	18,5	-

Belangrijke ontwikkelingen

Afval

Gemeenten zijn vanaf 2020 alleen verantwoordelijk voor de inzameling van plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) en krijgen hiervoor een nieuwe vergoeding. De verantwoordelijkheid voor de sortering en vermarkting is overgedragen aan de verpakkingsindustrie.

Door de plotselinge importstop van China op oud papier is een Europees overschot ontstaan. Met dalende vergoedingen als gevolg. De daling ging dit voorjaar zo snel dat onze lokale inzamelaars nagenoeg geen inkomsten meer hadden en mogelijk gingen stoppen. De gemeente Dalfsen heeft een garantievergoeding van €35 per ton ingevoerd. Daarnaast betalen wij de inzamelkosten. De vergoeding voor het ingezameld oud papier is voor de gemeente Dalfsen en wisselt per maand. Voor 2021 wordt een plan uitgewerkt voor een nieuwe vergoedingenstructuur.

De ontwikkelingen van de afgelopen jaren hebben effect op de meerjarenbegroting. In 2020 is samen met ROVA een nieuwe schatting gemaakt van de meerjarenbegroting. Het effect is dat de lasten voor de inwoners de komende jaren zullen stijgen. In de programmabegroting van 2020-2023 is besloten om in 2020 en 2021 een tariefstijging van € 25 door te voeren, in 2022 een verhoging van € 10 en in 2023 nogmaals €7. Deze bedragen worden jaarlijks opnieuw berekend en vastgesteld.

Klimaatbeleid en Duurzaamheid

Het klimaat is bijna dagelijks in het nieuws. Ook in onze gemeente hebben wij dit in de kleurrijke kubus als een belangrijk speerpunt van beleid benoemd. De afgelopen periode is toegewerkt naar een op te stellen Klimaatbeleidsplan. Er zijn diverse stresstesten uitgevoerd en ten tijde van de opstelling van deze programmabegroting vonden de risicodialogen plaats. Het nieuwe klimaatbeleidsplan zal in december 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden. Daarna kan het tevens als input dienen voor de op te stellen nieuwe Omgevingsvisie. Uitvoering van het nieuwe klimaatbeleid kan vanaf 2021 plaatsvinden.

De ambitie om van Dalfsen een duurzaam leefbare gemeente te maken is in beleidsnota duurzaamheid vertaald naar twee hoofdstromen: een energiegerichte en een meer algemene lijn. Ten opzichte van het oude duurzaamheidsbeleid – CO₂-neutraal in 2025 - is dat laatste een verbreding. Hoewel we CO₂ als meetlat loslaten en ook niet langer stellen dat de hele gemeente energieneutraal zal zijn in 2025, blijft het met dit beleidsplan mogelijk toch zo ver te komen. Die constatering is belangrijk om dit beleidsplan goed te kunnen interpreteren.

Op het gebied van duurzaamheid worden momenteel enkele projecten uitgevoerd om te voldoen aan de wettelijke verplichting die het Rijk stelt. Zo neemt Dalfsen deel aan de Regionale Energie Strategie (RES) regio West-Overijssel en is er in 2020 begonnen met het opstellen van een transitievisie Warmte.

Onze RES regio heeft in 2020 een concept bod aangeboden aan de landelijke organisatie. Het aandeel vanuit Dalfsen is 100 Gwh aan duurzame elektriciteitsproductie in 2030. In 2020 en 2021 zal de RES verder worden uitgewerkt, samen met de inwoners en ondernemers uit onze gemeente.

Eind 2021 staat in het teken van de vaststelling van een transitievisie Warmte, hierin worden de alternatieven voor aardgas benoemd en wordt de volgorde bepaald waarin de wijken overstappen naar een duurzame manier van het verwarmen van de woningen. Ook moet er dan duidelijk zijn welke wijken voor 2030 van net aardgas af gaan.

Om onze duurzaamheidsambitie te kunnen uitvoeren zal er binnen de gemeente duurzame energie moeten worden opgewekt. Landelijk zien we momenteel overal grote zonneparken en windmolens gerealiseerd worden. Het huidige energienet raakt hierdoor extra belast waardoor er momenteel in onze regio weinig tot geen mogelijkheid is voor het aansluiten van nieuwe energieprojecten. In 2021 zal er vervolg gegeven worden aan de zoektocht naar mogelijke oplossingen voor dit probleem. Dit vindt hoofdzakelijk plaats in RES-verband. Er worden gesprekken gevoerd met Enexis en Tennet, maar er wordt ook gekeken naar mogelijke balansmogelijkheden (het omzetten van het teveel opgewekte duurzame energie in waterstof) in onze regio.

Om meer bewustzijn te creëren over energiereductie is samen met de Duurzame Dorpen een Energiegame ontwikkeld voor inwoners. Spelenderwijs wordt kennis gemaakt met energiebesparing en duurzame energieproductie. Ieder deelnemer krijgt als beloning een voucher van €75 voor kleinschalige energiebesparingen in de woning. Het spel en beloning wordt betaald vanuit de landelijke RRE-uitkering. Door Corona maatregelen zal dit spel naar verwachting in 2021 van start gaan.

Energieplan gemeentelijke gebouwen

Het energieplan gebouwen is nog in ontwerp. Besluitvorming vindt plaats in 2021.

In het energieplan wordt inzicht en overzicht gegeven in:

- 1) het gemiddelde energieverbruik van de gemeentelijke gebouwen
- 2) de afgegeven energielabels van de gemeentelijke gebouwen
- 3) de mogelijkheden tot vermindering van het energieverbruik
- 4) de mogelijkheden om de gebouwen gasloos en energieneutraal te maken
- 5) de afwegingskaders om maatregelen wel of niet uit te voeren
- 6) de kosten, financiering en dekking van de uit te voeren maatregelen

De maatregelen worden getoetst aan de ambities op het gebied van duurzaamheid in de Kleurrijke Kubus en de Toekomstvisie Dalfsen 2030.

Asbestdaken

In juni 2019 is door de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor een asbestdakenverbod per 2024 verworpen. Wel is het Rijk voornemens om een landelijk asbestfonds op te richten voor bedrijven en particulieren, met inbreng en deelname van provincies en gemeenten. U heeft daarvoor in 2019 besloten € 150.000 bij te dragen in de vorm van revolverende leningen. Het fonds is nog steeds niet operationeel. Voor het einde van het jaar moet duidelijk zijn hoe het kabinet hier verder mee wil gaan. In de tussentijd gaan we vanuit gezondheid en verduurzaming door met informeren en voorlichting richting dakeigenaren.

Wat willen we bereiken?

8.1 Afval

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het oorspronkelijke doel voor huishoudelijk afval is 90% hergebruik van grondstoffen en 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2020. Door middel van Omgekeerd Inzamelen is dit doel bijna bereikt. De laatste jaren stabiliseren deze cijfers op 88% en 55 kg. In het najaar van 2020 wordt het uitvoeringsplan Duurzaamheid geactualiseerd. In dit plan worden de toekomstige ontwikkelingen en nieuwe doelen opgenomen.

8.2 Begraafplaatsen

Dit beleidsveld bevat de baten en lasten van de begraafplaatsen. Op dit onderdeel zijn geen specifieke doelen geformuleerd.

8.3 Klimaat en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

De missie vanuit het beleidsplan duurzaamheid is: 'Dalfsen nu en in de toekomst leefbaar'. Hier horen twee ambities bij: 'Energie in balans' en 'Koplopergemeente'. 'Energie in balans' gaat over het evenwicht tussen energiebesparing enerzijds en duurzaam opgewekte energie anderzijds. Energieneutraliteit is het streven, waar mogelijk in 2025. 'Koplopergemeente' houdt in dat we in Dalfsen projecten willen doen die specifiek hier goed werken. Uitgaan van eigen kracht dus. In de paragraaf Duurzaamheid gaan we nader in op enkele actuele en grootschalige ontwikkelingen.

Hoe meten we dat?

De manier van aanpak en monitoren wordt herzien en in het nieuwe uitvoeringsplan (najaar 2020) gepresenteerd

Wat gaan we hiervoor doen?

Naar aanleiding van het nieuwe uitvoeringsplan worden nieuwe prestaties geformuleerd. De volgende prestaties zijn wettelijk en worden sowieso uitgevoerd in 2021:

- Opstellen transitievisie warmte
- In regioverband de RES 1.0 West-Overijssel opleveren

8.4 Milieu

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Sinds 2018 is de Omgevingsdienst belast met de uitvoering van milieutaken. In het najaar van 2018 is een gezamenlijk beleidsplan van de deelnemende gemeenten en de provincie voor de Omgevingsdienst vastgesteld. Met dit beleid voldoen we aan de wettelijke kwaliteitscriteria en werken we de doelen van de wettelijke Verordening kwaliteit VTH uit. Uitgangspunt daarbij is de missie 'Een veilige, gezonde leefomgeving voor alle inwoners en het versterken van bedrijven in regio IJsselland'. Het is onze ambitie om met de Omgevingsdienst dienstverlenend en deskundig te zijn richting inwoners en bedrijven. We zijn duidelijk over wat wel en niet kan, treden op waar dat nodig is en werken proactief aan een duurzame ontwikkeling. We willen onze missie realiseren door voorop te lopen met vernieuwende werkmethoden, actuele expertise en moderne ICT-voorzieningen.

Hoe meten we dat?

Het beleidsplan bevat doelen en indicatoren voor de uitvoering. In verband met de grote omvang hiervan wordt korthedshalve verwezen naar het beleidsplan (paragraaf 4.2.1):

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Dalfsen/CVDR615086/CVDR615086_1.html

8.5 Riolering

Voor het beleidsveld riolering wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst IJsselland

Sinds 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland operationeel als gemeenschappelijke regeling. De Omgevingsdienst behartigt de individuele en gezamenlijke belangen van de deelnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving en ziet op de vergunningverlening, het toezicht op de naleving en de handhaving van de voorschriften zoals opgenomen in de relevante regelgeving. De primaire meerwaarde van de Omgevingsdienst is gelegen in de uitvoering van milieutaken. In de komende jaren wordt de basis hiervan verder verstevigd en uitgebouwd.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

ROVA

De ROVA heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Ook is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidsbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020 \(2017\)](#)

[Verordening afvoer hemel- en grondwater \(2011\)](#)

[Beleidsplan Duurzaamheid 2.0](#)

[Uitvoeringsplan Duurzaamheid](#)

Programma uitvoering VTH-taken 2020 (2019)

[Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving 2017-2021](#)

[Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving \(2017\)](#)

[kadernota Klimaatadaptatie](#)

Financiën

Wat mag het kosten?

Duurzaamheid en milieu	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-5.155	-6.215	-5.192	-5.240	-5.328	-5.346
Baten	4.704	5.618	5.097	5.231	5.331	5.351
Saldo van lasten en baten	-450	-597	-95	-9	3	5
Stortingen in reserves	-86	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	445	437	50	0	0	0
Resultaat	-92	-160	-45	-9	3	5

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
8.1 Afval	306	458	647	668	684	690
8.2 Begraafplaatsen	-13	7	25	33	36	39
8.3 Klimaat en duurzaamheid	-284	-602	-330	-310	-310	-310
8.4 Milieu	-743	-753	-754	-720	-730	-740
8.5 Riolering	284	293	316	320	323	325
Saldo van lasten en baten	-450	-597	-95	-9	3	5
8.6 Mutatie reserves	359	437	50	0	0	0
Resultaat	-92	-160	-45	-9	3	5

Financiële bijstellingen

Beleidsveld 8.1 Afval

Afval, nadeel 2021 € 47.000, 2022 € 47.000, 2023 € 43.000, 2024 € 32.000

Door lagere kosten zoals ook benoemd in de 2e Berap 2020 ontstaan er voor de meerjarenbegroting een lager tekort en dat heeft ook een lagere onttrekking aan de voorziening tot gevolg. Door de toerekening van overhead, kwijtschelding en BTW aan dit programma, leidt dit tot een verwacht nadeel in de exploitatie van € 47.000 in 2021 en 2022 en € 43.000 in 2023 en 32.000 in 2024.

De afgelopen jaren hebben we op het gebied van afval te maken gehad met extra kosten en minder opbrengsten. Om deze financiële gevolgen op te vangen, is bij de begrotingsbehandeling 2020-2023 besloten om de tarieven in de opvolgende jaren te verhogen. Gezien de huidige ontwikkelingen zijn tariefsverhoging in de komende jaren nog steeds nodig om extra kosten en verminderde opbrengsten op te vangen.

Structureel

Beleidsveld 8.3 Klimaat en duurzaamheid

Klimaat en duurzaamheid, budgetneutraal

Oorspronkelijk zou de gemeente Dalfsen de gehele landelijke subsidie in 2020 besteden. Door Corona is de looptijd landelijk verruimd tot half 2021. Naar verwachting wordt 25% van het totale subsidiebedrag van 450.000 euro in 2020 besteed en 75% in 2021.

Incidenteel

In het nieuw uitvoeringsplan Duurzaamheid 2021-2025 is een nieuwe kostenverdeling opgenomen. Het nieuwe plan is een vervolg op het oude plan, maar versoerd door 25% bezuiniging.

Structureel

Bezuinigingen

Beleidsveld 8.2 Begraafplaatsen

Begraafplaatsen, voordeel € 7.000

Bij de ombuigingen in 2021 wordt voorgesteld om, rekening houdend met veiligheidseisen, minder beplanting te vervangen en minder onderhoud doen aan gebouwen, installaties, machines en materieel. Dit is een structurele bezuïning van €7.000.

Bezuïning ■
Structureel

Beleidsveld 8.3 Klimaat en duurzaamheid

Klimaat en duurzaamheid, voordeel 2021 €58.000/ 2022 ev € 45.000

In oktober 2020 wordt een nieuw uitvoeringsplan Duurzaamheid 2021-2025 aan de raad aangeboden inclusief een nieuwe kostenverdeling. Bij de opstelling van dit uitvoeringsplan zal rekening worden gehouden met de 25% bezuinigingsvoorstellen. Bij de uitvoering van de plannen in de afgelopen jaren is gebleken dat er voldoende budget beschikbaar was, mede door de aangevraagde en ontvangen subsidies.

Bezuïningen ■
Structureel

Beleidsveld 8.4 Milieu

Milieubeleid - overige kosten, voordeel € 1.400

Dit is bedoeld voor diverse milieuprojecten (bijv. asbestaanpak, geluidsonderzoek etc.) en inhuur advies. In het kader van de bezuinigingen wordt hiervan 25% structureel afgeraamd.

Bezuïningen ■
Structureel

Ongediertebestrijding, voordeel vanaf 2022 € 18.000

Er worden minder nesten eikenprocessierups weggezogen en/of preventief bestreden. Er wordt minder luis bestreden. Met betrekking tot de eikenprocessierups spuiten we preventief, zuigen nesten weg in bomen die gesnoeid gaan worden en het overige budget zetten we in voor wegzuigen van nesten n.a.v. klachten inwoners. Als het budget op is stoppen we met het wegzuigen van deze nesten. Besparing € 17.750.

Bezuïningen ■
Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Begraafplaatsen	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Klimaat en duurzaamheid	-58.000	-45.000	-45.000	-45.000
Milieubeleid - overige kosten	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Ongediertebestrijding	0	-18.000	-18.000	-18.000
TOTAAL PROGRAMMA 8	-66.400	-71.400	-71.400	-71.400

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Afval	-2.557	3.015	458	-2.370	3.017	647	187	1	189
8.2 Begraafplaatsen	-252	259	7	-250	275	25	2	16	18
8.3 Klimaat en duurzaamheid	-1.156	554	-602	-345	15	-330	811	-539	272
8.4 Milieu	-753	0	-753	-754	0	-754	-1	0	-1
8.5 Riolering	-1.497	1.790	293	-1.473	1.790	316	24	0	24
Saldo van lasten en baten	-6.215	6.618	-597	-5.192	5.097	-95	1.023	-522	502
8.6 Mutatie reserves	0	437	437	0	50	50	0	-387	-387
Resultaat	-6.215	6.055	-160	-5.192	5.147	-45	1.023	-908	115

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020). De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

8.1 Afval, + € 189.000

Vanaf 2020 gelden nieuwe afspraken over de inzameling van PMD. Gemeenten zijn nu alleen verantwoordelijk voor de inzameling. Hierdoor zijn minder kosten ontstaan, waarbij een voordeel ontstaat van € 189.000.

8.3 Klimaat en Duurzaamheid, + € 272.000

De landelijke RRE-subsidie van € 450.000 is in 2020 als incidentele baat en last meegenomen. Dit geldt ook voor de provinciale subsidie Energie Neutraal Renoveren van € 75.000.

In 2020 was een incidenteel bedrag van € 227.000 beschikbaar voor het opstellen van de transitievisie warmte en het energieloket. (Zie ook toelichting bij 8.6 reserves.). Daarnaast was 2020 het laatste jaar incidenteel € 65.000 beschikbaar voor verduurzaming gebouwen. Diverse verschillen € 20.000.

8.6 Reserve, - € 387.000

In 2020 is een incidentele onttrekking aan de reserve geraamd van € 227.000 voor de transitievisie warmte en het energieloket ontvangen (zie 8.3). De onttrekking aan de reserve ten behoeve van de voorziening afval is in 2020 begroot op € 209.000. In 2021 is er geen onttrekking aan de reserve tbv afval nodig. Daarnaast is het budget van € 50.000 voor de duurzame dorpen overgeheveld naar 2021.

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Omschrijving van het programma

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Hiermee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid zijn belangrijke uitgangspunten. Wij betrekken en stimuleren maatschappelijke partners bij het vormgeven en uitvoeren van ons beleid.

Portefeuillehouders en beleidsvelden

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Monumenten en archeologie Ruimtelijke ordening Wonen en bouwen
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie woningbouw Mutatie reserves

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Demografische druk	%	2020	CBS	82,1	70,0	78,2
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2019	CBS	283	248	260
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishoudens	In Euro's	2020	COELO	668	700	715
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishoudens	In Euro's	2020	COELO	694	773	793
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2019	Basisregistratie adressen en gebouwen	15,5	9,2	8,6

Belangrijke ontwikkelingen

Actualisatie bestemmingsplannen

Doordat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld en het van belang is dat de bestemmingsplannen zo actueel mogelijk zijn bij de invoering van de Omgevingswet, wordt het bestemmingsplan voor de Kernen geactualiseerd. De actualisatie van het bestemmingsplan Kernen kan naar verwachting in het najaar van 2021 worden vastgesteld. Voor het bestemmingsplan Buitengebied worden wijzigingen/actualisatie 's al jaarlijks meegenomen via een Verzamelplan.

Centrumplan Dalfsen

We hebben in 2020 mooie stappen gezet om toe te kunnen werken naar de vaststelling (november 2020) van een totaalplan voor het toekomstige centrumgebied van Dalfsen. Bij de vaststelling van dit totaalplan wordt de raad gevraagd om ook een besluit te nemen voor de uitwerking van het eerste deelgebied. De bedoeling is dat het Centrumplan, dat als een stedenbouwkundige visie is opgesteld, wordt geformaliseerd in het eerste Omgevingsplan in de gemeente Dalfsen. Planning voor de start van het proces om te komen tot dit Omgevingsplan is januari 2021.

Veilige Vecht (hoogwaterbeschermingsplan)

Het waterschap is in september 2020 gestart met de Verkenning in het kader van het project Veilige Vecht. Deze verkenning (planvorming) duurt 2 jaar. Daarna is sprake van de technische uitwerkingsfase (2 tot 3 jaar) en de jaren daarna de uitvoeringsfase.

In de Verkenningfase van dit project wil het waterschap samen optrekken met de gemeenten om te komen tot integrale plannen voor de Vecht. De opgaven bij het Centrum van Dalfsen zijn hierbij ook in beeld, zoals verwoord in de Motie Vecht en Brug.

Uitstel invoering Omgevingswet

In een brief aan de Tweede Kamer heeft minister Ollongren een nieuwe datum voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet voorgesteld: 1 januari 2022.

Deze nieuwe datum geeft volgens minister Ollongren en de koepels UvW (Unie van Waterschappen), IPO (Interprovinciaal Overleg) en VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) voldoende ruimte om het wetgevingsproces af te ronden, het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) op te leveren, de regelgeving goed te implementeren en ermee te oefenen. Het wetgevingsproces wordt nog dit jaar afgerond met de behandeling van de Aanvullingswet Natuur en het Aanvullingsbesluit in de Eerste Kamer. Daarna is de Omgevingswet compleet, wat belangrijk is voor een goede implementatie.

Wat betekent dat voor ons?

In Dalfsen zijn we volop bezig met de implementatie van de Omgevingswet. Ondanks het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een jaar, gaan we niet afwachten en werken we op hetzelfde tempo door. We zien dat we op sommige sporen van het implementatieprogramma vertraging hebben opgelopen door de coronacrisis. Onze softwareleverancier heeft het uitstel van de Omgevingswet aangegrepen om de software voor VTH (Vergunningverlening, toezicht en handhaving) te herontwikkelen. Daarnaast kunnen we pas in het najaar van 2020 starten met de participatie voor de Omgevingsvisie. Ook de interne opleiding en trainingstrajecten hebben door de coronacrisis vertraging opgelopen. Het uitstel van de Omgevingswet is daarmee ook voor Dalfsen aangenaam, maar betekent niet dat we ons tempo gaan vertragen. Mochten we voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2022 klaar zijn, dan hebben we tijd om te oefenen met de nieuwe instrumenten en nieuwe manier van werken onder de Omgevingswet. Dit is zeer wenselijk.

Het uitstel van de Omgevingswet heeft geen financiële gevolgen voor het programma Implementatie Omgevingswet, omdat het programma in ongewijzigde vorm wordt voortgezet. Wel wordt door voortschrijdend inzicht een bezuiniging van in totaal € 100.000 (€ 50.000 voor 2020 en € 50.000 voor 2021) voorgesteld voor het ontwikkelen van het Omgevingsplan.

Uitstel Wet Kwaliteitsborging bouwen

Samen met de uitstel invoering Omgevingswet is ook de Wet Kwaliteitsborging bouwen met 1 jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Dit geeft ons extra tijd om de gevolgen voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving in kaart te brengen in 2021.

Wat willen we bereiken?

9.1 Grondexploitatie woningbouw

Dit beleidsveld betreft de grondverkoop van woningbouwkavels door de gemeente. Voor informatie over dit beleidsveld wordt verwezen naar de paragraaf grondexploitatie.

9.2 Monumenten en archeologie

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Het in stand houden van (gemeentelijke) monumenten en waar nodig adviseren en stimuleren bij en van onderhoud.

Het beschermen van archeologische resten in de ondergrond.

Hoe meten we dat?

Hiervoor zijn geen indicatoren beschikbaar.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het adviseren van monumenteneigenaren;
- Het toetsen van locaties op de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten op basis van de archeologische beleidskaart;
- Waar nodig maatregelen treffen om mogelijke versterking van archeologische waarden te voorkomen of op te laten graven door gecertificeerde bureaus;

9.3 Ruimtelijke ordening

9.3.1 Omgevingswet

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We streven er naar om in 2022 voorbereid te zijn op de invoering van de Omgevingswet. Belangrijk is de realisatie en instandhouding van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, aansluitend bij de doelen beschreven in de Omgevingswet.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Voortgang implementatie Omgevingswet	Eigen gegevens	2016	65%	75%	90%	95%

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering programmaplan implementatie Omgevingswet;
- Opleveren Omgevingsvisie;
- Plan van aanpak voor de transitiefase Omgevingsplan opleveren;
- Uitvoeren plan van aanpak Organisatie, Cultuur en Opleiding;
- Uitvoeren aanbevelingen project Dienstverlening (vanuit Programma Omgevingswet);
- Uitvoeren van software upgrades om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet;

9.3.2 Ruimtelijke ontwikkeling

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling op onder andere het gebied van wonen, werken, recreatie, verkeer, landgoederen, archeologie, externe veiligheid en milieu. Duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid zijn hierbij uitgangspunt. Belangrijk is de realisatie en instandhouding van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, aansluitend bij de doelen beschreven in de Omgevingswet. In onze ruimtelijke plannen houden we daarom rekening met voldoende flexibiliteit zodat beter kan worden ingespeeld op actuele marktontwikkelingen en maatschappelijke behoeften.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen	Eigen gegevens	100%	100%	100%	100%	100%

Per 2022 worden alle bestemmingsplannen van rechtswege opgenomen in het omgevingsplan.

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Eigen gegevens	2 (2013)	2	2	2	0

Na vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie (eind 2021) vervallen de genoemde structuurvisies.

Wat gaan we ervoor doen?

- Vaststellen van een nieuwe Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied van de gemeente Dalfsen.
- Opstellen van een Omgevingsplan voor het hele centrumgebied (Centrumplan);
- Uitvoering geven aan plan Kanaalpark fase 1;
- Opstellen en vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor Oosterdalfsen Noord (woningbouwuitbreiding).
- Opstellen en vaststellen van de uitbreiding van het bedrijventerrein 't Febriek Zuid (Lemelerveld).
- Opstellen en vaststellen 7e Verzamelplan Buitengebied in 2021.
- Faciliteren van diverse inbreidingsplannen binnen de kernen.

9.3.3 Gebiedsontwikkeling

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied voor inwoners en toeristen.

Hoe meten we dat?

De provincie Overijssel deed voor het Vechtdal tweejaarlijks een tevredenheidsonderzoek in het kader van het programma Ruimte voor de Vecht. Met ingang van 1 januari 2019 is sprake van een netwerksamenwerking, waarbij de provincie één van de partners is en geen regisseur. Het onderzoek wordt niet meer uitgevoerd. Binnen Ruimte voor de Vecht is aan de orde hoe 'nieuwe monitoring' invulling kan gaan krijgen. Hierover zal in de loop van 2021 meer duidelijkheid komen. Overigens is de verwachting dat gedurende het proces van de Omgevingsvisie ook het nodige bekend zal worden hoe inwoners en ondernemers het wonen en recreëren in het Vechtdal ervaren.

Wat gaan we ervoor doen?

- Verleggen van de focus van nieuwe investeringen naar benutten van gedane investeringen.
- Meedenken vanuit de gemeente in gebiedsprocessen van de provincie en het waterschap.
- Meedenken in meekoppelkansen voor een aantrekkelijke inrichting van de Vecht, onder andere in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het waterschap.
- Gebruik maken van de ontwikkelkansen vanuit Leader+.

9.3.4 Landschaps- en groenbeleid

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

1. Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap en de groenstructuren o.a. door het stimuleren en vergroten van de biodiversiteit.
2. Het streekeigen karakter (de identiteit), in de verschillende landschapstypen, van het Dalfser landschap behouden en versterken.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Onderhoud van bestaande en nieuw af te sluiten contracten streekeigen waardevolle landschapselementen	SGBDO*	52,3 ha (2013)	70 ha	72 ha	74 ha	74 ha

Wat gaan we ervoor doen?

- Landschapsontwikkeling als thema meenemen in de omgevingsvisie
- Via *Stichting Groen Blauwe Diensten Overijssel bestaande contracten voor langjarig landschapsbeheer onderhouden en wanneer er door beëindiging financieel ruimte is in het fonds nieuwe contracten afsluiten.

9.4 Wonen en bouwen

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

Wijken moeten voor alle inwoners aantrekkelijk zijn. Diversiteit is daarbij belangrijk. Voor alle doelgroepen moeten er voldoende, passende woningen zijn. De woningcorporatie(s) hebben hierin ook een belangrijke taak. Hierbij past het principe van flexibele en duurzame bouw. Starters en senioren zijn binnen het volkshuisvestingsbeleid specifieke doelgroepen.

Hoe meten we dat?

Indicator	Bron	Nulmeting	2021	2022	2023	2024
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	CBS / eigen gegevens	211 (2018)	75	75	75	75
Aantal nieuwe startersleningen	Eigen gegevens	10 (2017)	7	7	7	7

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan de Woonvisie (vastgesteld in november 2019).
- Prestatieafspraken maken met beide woningcorporaties; waaronder het in stand houden van voldoende sociale huurwoningen.
- Verlenen van startersleningen.
- Uitvoering geven aan het beleid voor Tiny houses.
- Projecten starten vanuit Collectief particulier opdrachtgeverschap.
- Aantrekkelijk gelegen inbreidingslocaties nabij voorzieningen geschikt maken voor de bouw van seniorenwoningen.

9.4.2 Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Meerjarig doel: wat willen we bereiken?

We gaan voor een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving om te wonen, werken en leven.

Hoe meten we dat?

De doelen en indicatoren worden in subdoelen uitgewerkt in het programma uitvoering VTH-taken 2021.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan het VTH beleidsplan 2017 - 2021;
- In 2020/2021 een nieuw VTH beleidsplan 2021-2025 opstellen.

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Beleidsplannen en verordeningen

Richtinggevende documenten van de gemeente Dalfsen bij dit programma zijn:

[Structuurvisie kernen gemeente Dalfsen 2010-2020 met een doorkijk naar 2025 \(2010\)](#)

[Structuurvisie buitengebied 2012-2022 met een doorkijk naar 2030 \(2012\)](#)

[Structuurvisie De blik op het kanaal van Lemelerveld \(2014\)](#)

[Structuurvisie Centrumvisie Dorp aan de Vecht \(2017\)](#)

[Beleidsregels Ontwikkelen met Kwaliteit in het buitengebied van de gemeente Dalfsen\(2017\)](#)

[Welstandsnota 2014 \(2014\)](#)

[Nota grondbeleid 2015 -2020](#)

[Woonvisie gemeente Dalfsen 2019 tot en met 2024 \(2019\)](#)

[Verordening starterslening gemeente Dalfsen 2017 \(2017\)](#)

[Beleidsplan recreatie en toerisme voor periode 2011-2020 \(2011\)](#)

[Nota economisch beleid 2013-2020 \(2013\)](#)

[Extern veiligheidsbeleid gemeente Dalfsen 2015-2018](#)

[Landschapontwikkelingsplan Dalfsen \(2010-2020\)](#)

[Masterplan Ruimte voor de Vecht \(2009\)](#)

[Notitie archeologiebeleid gemeente Dalfsen 2017 \(2017\)](#)

[Uitgifteregeling bouwgrond \(2014\)](#)

[Startnotitie Omgevingswet \(2016\)](#)

[Programmaplan Implementatie Omgevingswet \(2018\)](#)

[Programma uitvoering VTH-taken 2020\(2019\)](#)

[Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving 2017-2021](#)

[Startnotitie Omgevingsvisie \(2019\)](#)

[Kadernotitie Omgevingsvisie \(2020\)](#)

Financiën

Wat mag het kosten?

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-10.001	-9.872	-8.577	-6.851	-5.876	-4.890
Baten	10.772	8.341	7.555	5.893	5.060	4.085
Saldo van lasten en baten	771	-1.531	-1.022	-958	-816	-806
Storting in reserves	-2.024	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	393	145	58	33	33	0
Resultaat	-859	-1.386	-965	-925	-783	-806

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
9.1 Grondexploitatie woningbouw	1.566	-24	0	0	0	0
9.2 Monumenten en archeologie	-16	-14	-4	-4	-4	-3
9.3 Ruimtelijke ordening	-973	-1.376	-1.131	-1.085	-952	-950
9.4 Wonen en bouwen	195	-117	112	130	139	148
Saldo van lasten en baten	771	-1.531	-1.022	-958	-816	-806
9.5 Mutatie reserves	-1.630	145	58	33	33	0
Resultaat	-859	-1.386	-965	-925	-783	-806

Financiële bijstellingen

N.v.t.

Bezuinigingen

Beleidsveld 9.3 Ruimtelijke ordening

Implementatie Omgevingswet, voordeel 2021 € 50.000

Het geraamde budget voor het opstellen van het Omgevingsplan is € 350.000. De verwachting is dat het Omgevingsplan minder zal kosten, door efficiënt te werken en door het Omgevingsplan gefaseerd op te stellen. Daarom is het mogelijk om in 2021 € 50.000 te bezuinigen op het budget voor de implementatie van de Omgevingswet.

Bezuiniging ■

Incidenteel

Doorberekening adviezen bestemmingsplannen, voordeel 2021 € 25.000

Veel adviezen en onderzoeken kunnen op basis van de legesverordening doorberekend worden aan initiatiefnemers. Door de grote aantallen en bundeling van aanvragen zijn de geraamde baten hoger dan de lasten. Wij stellen voor om de inkomsten incidenteel met € 25.000, te verhogen in 2021. Dit is incidenteel omdat we nog niet weten hoe de verhouding kosten - baten er onder de Omgevingswet uit gaat zien. Via de VNG komen hiervoor kengetallen beschikbaar. Wij zullen daar via het proces Implementatie Omgevingswet in 2021 nader over kunnen rapporteren.

Bezuiniging ■

Incidenteel

Beleidsveld 9.4 Wonen en bouwen

Omgevingsvergunning bouwen, voordeel € 200.000

De werkelijke opbrengsten in de laatste drie jaren waren fors hoger dan geraamd. Op grond daarvan is het mogelijk de raming te verhogen met € 200.000. Overigens loopt het onderzoek kostendekkendheid leges.

Bezuiniging ■

Structureel

Toezicht en handhaving bouw, voordeel € 6.000

Het gaat om de advieskosten/diensten derden voor het na-berekenen van constructieberekeningen. Dit is een onderdeel van de toetsing van de aanvraag omgevingsvergunningen met de activiteit bouwen en/of een bouwcontrole vanuit toezicht & handhaving. Wij verwachten, gezien de ervaringen van voorgaande jaren, op het totale budget een voordeel te kunnen realiseren van € 6.250.

Bezuiniging ■

Structureel

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Implementatie Omgevingswet	-50.000	0	0	0
Doorberekenen adviezen bestemmingsplannen	-25.000	0	0	0
Omgevingsvergunning bouwen	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Toezicht en handhaving bouw	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
TOTAAL PROGRAMMA 9	-281.000	-206.000	-206.000	-206.000

Analyse afwijkingen 2021 t.o.v. 2020

Uitsplitsing naar beleidsvelden Bedragen x € 1000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil	Verschil	Verschil
	2020	2020	2020	2021	2021	2021	Lasten	Baten	Saldo
9.1 Grondexploitatie woningbouw	-7.356	7.332	-24	-6.310	6.310	0	1.046	-1.022	24
9.2 Monumenten en archeologie	-31	18	-14	-21	18	-4	10	0	10
9.3 Ruimtelijke ordening	-1.502	126	-1.376	-1.281	151	-1.131	221	24	245
9.4 Wonen en bouwen	-982	864	-117	-964	1.077	112	17	212	230
Saldo van lasten en baten	-9.872	8.341	-1.531	-8.577	7.555	-1.022	1.294	-786	509
9.5 Mutatie reserves	0	145	145	0	58	58	0	-87	-87
Resultaat	-9.872	8.485	-1.386	-8.577	7.613	-965	1.294	-873	422

Financiële analyse

Hieronder volgt een toelichting op de verschillen groter dan € 50.000 - op beleidsveld niveau - tussen de begroting 2021 en de begroting 2020 (inclusief alle begrotingswijzigingen t/m juni 2020).

De afwijkingen zijn aangeduid als - of +. Min - betekent dus hogere lasten of lagere baten in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020.

9.3 Ruimtelijke ordening, + € 245.000

Gezien de fase van de implementatie van de Omgevingswet is er een aflopend budget en er is € 50.000 bezuinigd voor 2021. Bij de implementatie van de Omgevingswet wordt ook het landelijk digitaal stelsel ingesteld, waarbij een bijdrage van € 25.000 als structurele kosten zijn opgevoerd. Dit laat in 2021 totaal € 190.000 lagere lasten zien.

Bij de bestemmingsplannen is in 2020 een incidenteel budget van € 33.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt in 2021 € 25.000 meer opbrengsten uit de leges verwacht.

Ook is in 2020 een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de motie Vechtzone van € 35.000. Daarnaast zijn een aantal diverse kleine wijzigingen (samen € 13.000) doorgevoerd.

9.4 Wonen en bouwen, + € 230.000

Voor de omgevingsvergunningen zijn de werkelijke opbrengsten in de laatste drie jaren hoger geweest dan geraamd. Op grond daarvan is het mogelijk de raming te verhogen met € 200.000. Bezuiniging. Daarnaast zijn er diverse bijstellingen voor € 30.000.

9.5 Mutatie reserves, - € 87.000

Wegens het bijstellen van plannings (mede als gevolg van externe invloeden) zijn vanuit 2019 een drietal incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor uitvoering in 2020. Het ging hierbij om € 25.000 voor de Omgevingswet, € 29.000 voor de omgevingsvisie en € 33.000 voor het realiseren van de ontsluitingsweg Koesteeg.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Via lokale heffingen wordt dekking gevonden voor gemeentelijke uitgaven. De invoering, wijziging of intrekking gebeurt via een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening. De vaststelling van de tarieven vindt plaats in de gemeenteraad in het najaar van 2020.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze worden vooral door de inwoners opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeenten diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende lokale heffingen tenminste te bevatten:

1. de geraamde inkomsten;
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
3. een overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
4. een aanduiding van de lokale lastendruk;
5. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

1. Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Omschrijving lokale last	2019 realisatie	2020 raming	2021 raming
Afvalstoffenheffing *	2.115.253	2.406.000	2.719.904
Begraafplaatsrechten *	241.524	260.215	276.477
Hondenbelasting	129.600	132.766	131.915
Leges burgerzaken *	401.646	389.524	434.043
Leges omgevingsvergunning *	1.375.629	988.049	1.220.858
Leges overig *	10.951	12.699	19.031
Marktgelden *	5.805	6.076	6.168
OZB eigenaren woning	3.580.303	3.911.777	4.165.747
OZB eigenaren niet-woning	1.106.056	1.214.360	1.332.909
OZB gebruikers niet-woning	839.000	910.369	1.015.535
Precariobelasting	28.474	27.678	27.816
Rioolheffing *	1.426.497	1.464.500	1.464.500
Toeristenbelasting	170.539	194.000	190.000
Totaal	11.431.277	11.914.013	13.000.600

* De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies (rechten en leges). Deze belastingen vallen onder de bestemmingsbelastingen of retributies, waarbij de tarieven niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn. Deze belastingen en de hoogte van de kostendekkendheid worden toegelicht bij het onderdeel 'Overzicht kostendekkendheid'.

2. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

In de gemeente Dalfsen is het beleid rond de lokale heffingen gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- de jaarlijkse trendmatige stijging van de tarieven dient als correctie op de inflatie en is in het meerjarenperspectief vastgesteld op 1,5%;
- er is een tariefsdifferentiatie tussen woningen en niet woningen bij de OZB;
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de inwoner worden optimaal benut;
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd;
- leges en tarieven dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn.

GBLT

Namens de gemeente Dalfsen geeft de gemeenschappelijke regeling GBLT uitvoering aan het heffen en innen van gemeentelijke belastingen. Daarnaast voert GBLT ook het kwijtscheldingsbeleid uit voor zowel de gemeente als het waterschap. In de paragraaf verbonden partijen vindt u meer informatie over het GBLT als verbonden partij.

Wet Waardering Onroerende Zaken

Wet Waardering Onroerende Zaken

Vanwege de positieve economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren zien wij een positief effect op de vastgoedmarkt. In de ontvangen brief van de Waarderingskamer in januari 2020 is vermeld dat de WOZ waarden van woningen zijn tussen de waardepeildatum 1 januari 2018 en 1 januari 2019 gemiddeld met 6,9 % gestegen. De WOZ waarden van de overige onroerende zaken zijn in diezelfde periode gelijk gebleven. Dit is een hoger stijgingspercentage ten opzichte van waardepeildatum 1 januari 2017 en 1 januari 2018 (5,1% stijging voor de woningen en 1,3% daling van de overige onroerende zaken).

Door de corona crisis zijn de onzekerheden over de economische ontwikkelingen en het effect op de WOZ waarden groot. Tot op heden heeft de crisis nog geen zichtbaar effect gehad op de marktwaarde van onroerend goed. Een mogelijk effect zal naar verwachting pas vanaf 2022 aan de orde zijn.

De uitvoering van de Wet WOZ wordt gecontroleerd door de Waarderingskamer. In het rapport van bevindingen wordt de weergave van de inspectie weergegeven. Het eindoordeel bestaat uit een viertal oordeelcategorieën te weten:

1. De uitvoering verloopt goed
2. De uitvoering is voldoende
3. De uitvoering moet op onderdelen verbeterd worden
4. De uitvoering moet dringend verbeterd worden.

Naar aanleiding van de meest recente onderzoeken naar de kwaliteit van de taxaties is het oordeel van de Waarderingskamer aangepast van Voldoende naar Goed. De Waarderingskamer heeft ingestemd met bekend maken WOZ-waarden voor 2020 (waardepeildatum 1 januari 2019).

Overzicht kostendekkendheid

3. Overzicht diverse heffingen

Als gevolg van de wijzigingswet BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) dient per 2017 de paragraaf lokale heffingen een overzicht op hoofdlijnen te bevatten van de diverse heffingen. In dit overzicht dient inzichtelijk te worden gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden. Ook dient naar voren te komen wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

De “grote belastingen”, zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing, zijn hierbij het meest in het oog springend. Jaarlijks wordt aan de hand van de kosten een berekening gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen worden grote tariefschommelingen afgevlakt door te werken met een voorziening. Voor “kleine belastingen” als de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd.

Naar aanleiding van de motie onderzoek kostendekkendheid bij de begroting 2020-2023, is er een onderzoek kostendekkendheid gestart in 2020. De uitkomsten hiervan vindt u in een separate notitie.

Overzicht kostendekkendheid 2021

Heffing	Lasten taakveld	Apparaats kosten	Over head	BCF- BTW	Kwijt scheld ing	Storting voorz.	Rente	Totale lasten	Andere inkomsten	Baten Heffing	Totale Baten	Kosten dekkend heid
Afvalstoffen heffing	2.239.907	130.113	213.302	427.180	40.000	175.157	9.000	3.234.659	297.000	2.719.904	3.016.904	93%
Begraafplaats rechten	78.494	175.625	31.466	16.484		7.000		309.069	48	276.477	276.525	89%
Leges burgerzaken	188.495	690.897	105.527	55.095				1.040.014	0	434.043	434.043	42%
Leges omgevings vergunning (o.a. bouwen)	268.089	862.857	135.714	56.299				1.322.958	12.617	1.220.858	1.233.475	93%
Leges overig	107.319	432.227	64.746	3.920				608.212	0	19.031	19.031	3%
Marktgeden	8.550	9.756	2.197	1.796				22.298	1.998	6.168	8.166	37%
Rioolheffing	420.238	264.107	115.048	178.752	20.000	513.744		1.511.889	0	1.464.500	1.464.500	97%

Rioolheffing

Eind 2017 is het geactualiseerde Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) vastgesteld. De huidige inkomsten liggen op € 1,5 miljoen euro per jaar. Het GRP laat zien dat het totaal van de jaarlijkse heffingsinkomsten op het huidige niveau kan blijven. Op basis van dit GRP is er geen kostenstijging voorzien. Om in de toekomst onderhoud te kunnen uitvoeren, zonder dat de tarieven hoeven te stijgen, wordt er gespaard in een voorziening.

Afvalstoffenheffing

Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid van de tarieven. De lasten voor afvalstoffenheffing zijn de laatste jaren sterk gestegen. Om deze kosten op te vangen, is bij de begrotingsbehandeling 2020-2023 in de raadsvergadering van 7 november 2019 besloten om de tarieven in de opvolgende jaren te verhogen met € 25 / € 25 / € 10 / € 7. Gezien de huidige ontwikkelingen zijn tariefsverhoging in de komende jaren nog steeds nodig om extra kosten en verminderde opbrengsten op te vangen. Voor de tarieven van afval volgt in het najaar van 2020 een apart voorstel.

Leges

Voor de leges in algemeenheid geldt dat voor 2021 een trendmatige aanpassing van 1,5% wordt doorgevoerd. De verordening en tarieventabel worden verder geactualiseerd op basis van recente wetswijzigingen en bedrijfsvoering. Binnen de titels van de legesverordening is er geen sprake van kruissubsidiëring. Bij kruissubsidiëring worden onrendabele activiteiten gesubsidieerd met winst uit rendabele activiteiten.

Titel 1 Algemene dienstverlening

De tarieven voor de rijbewijzen en reisdocumenten worden door het Rijk vastgesteld. Dit betekent dat de gemeente beperkt invloed heeft om te streven naar een volledige mate van kostendekkendheid. Daarnaast brengen de servicepunten extra kosten met zich mee.

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Door de economische ontwikkelingen is het lastig in te schatten welke baten jaarlijks gerealiseerd worden met het in behandeling nemen van vergunningsaanvragen. Wanneer er een grotere vraag is dan heeft dit ook gevolgen voor de hoogte van de lasten. Om de kwaliteit van de dienstverlening te borgen, kan er voor gekozen worden om bij een grotere vraag tijdelijk extra personeel in te huren.

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Titel 3 van de legesverordening regelt onder andere de leges voor zaken die samenhangen met de APV. Mede door het afschaffen van de leges voor evenementen is het lastig om 100% kostendekkendheid te realiseren.

Lijkbezorging

Het onderhoudsniveau op begraafplaatsen is bepaald op het niveau A, dit wil zeggen, het hoogste niveau van onderhoud wat we kennen. Dit is een bewuste keuze, het doet recht aan de gedenkwaardige functie van een begraafplaats. Daarmee valt te verantwoorden dat de kosten voor onderhoud hoger zijn dan op andere openbare plaatsen en is een hoge mate van kostendekkendheid moeilijk te realiseren.

Marktgeden

Marktgeden worden geheven op basis van de verordening precariobelasting. Gelet op het feit dat we een dergelijke voorziening voor onze burgers in stand willen houden, ligt een hogere mate van kostendekkendheid niet binnen bereik.

Tarievenbeleid overige belastingen 2021

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Voor 2021 worden er hogere OZB opbrengsten verwacht vanwege het reguliere inflatiepercentage, de bij de begroting van 2020 vastgestelde stijging van de opbrengst van 6% en de areaaluitbreiding.

Hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen. Hondenbelasting wordt geheven per hond, voor iedere hond boven het aantal van één binnen hetzelfde huishouden wordt anderhalf maal het tarief in rekening gebracht. Voor 2021 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 1,5%.

Precariobelasting

Voor 2021 wordt een trendmatige aanpassing van 1,5% doorgevoerd.

Toeristenbelasting

Vanaf 2020 bestaat een differentiatie tussen de type overnachtingen. Het tarief voor hotels en B&B's bedraagt vanaf 2020 € 1,35 per persoon per overnachting en het tarief voor overige accommodaties € 0,90. Voor 2021 blijven deze tarieven gehandhaafd. Eventuele gevolgen van de Corona crisis zijn vooralsnog niet te kwantificeren.

4. Lastendruk gemeente Dalfsen

De lokale heffingen zijn van invloed op de woonlastenontwikkeling van de gemeente Dalfsen. Onder woonlasten wordt verstaan: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Daarin worden voor elke gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde vergeleken. In de volgende tabel wordt de lastendruk (in 2020) voor één- en meerpersoonshuishoudens met de omliggende gemeenten vergeleken. In tegenstelling tot sommige gemeenten kent Dalfsen geen tariefdifferentiatie voor rioolheffing.

Gemeente	OZB %	Gemiddelde woning-waarde	Gemiddelde OZB per woning	Afvalstoffen-heffing		Riool-heffing		Woonlasten totaal in 2020	
				Één	Meer	Één	Meer	Één	Meer
Dalfsen	0,1104%	302.527	334	201	227	133	133	668	694
Ommen	0,1168%	267.970	313	237	261	207	207	757	781
Staphorst	0,1085%	270.364	293	162	185	230	230	686	708
Zwartewaterland	0,1068%	220.710	236	165	188	292	353	693	777
Raalte	0,1261%	263.130	332	158	196	226	226	716	754
Hellendoorn	0,1594%	255.794	408	211	257	240	240	859	905

Bron: www.coelo.nl

Van de woonlasten in 2021 kan slechts indicatie worden gegeven op basis van de verwachtingen voor 2021. De tarief aanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling voor 2021:

Woonlastenontwikkeling	2020	2021
OZB eigenaren	€334	€359
Afvalstoffenheffing ¹	€ 201	€ 226
Rioolheffing	€ 133	€133
Totaal	€ 668	€718

¹ De afvalstoffenheffing is berekend op het gemiddelde van een één- en een meerpersoonshuishouden. Er is geen onderscheid in het vastrecht maar wel in de variabele kosten die afhankelijk zijn van het aantal ledigingen.

5. Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht. Bij de hondenbelasting is alleen bij de belasting voor een eerste hond kwijtschelding mogelijk. Voor de rioolheffing geldt dat bij de belasting gebruikersdeel per jaar, bij een hoeveelheid afgevoerd afvalwater van 0 m³ tot en met 500 m³, kwijtschelding kan worden verleend.

Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert GBLT de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent GBLT aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

Uit de tweede Voortgangsrapportage 2020 van het GBLT komt naar voren dat in 2019 in totaliteit een bedrag van € 50.000 aan kwijtschelding is verleend op basis van het huidige kwijtscheldingsbeleid. Door de toename van het aantal kwijtscheldingsverzoeken in de afgelopen jaren en in combinatie met hogere tarieven, zijn de toekomstige ramingen in de perspectiefnota van 2021 - 2024 bijgesteld. Voor ruim 90% worden deze kwijtscheldingen verdisconteerd in de tarieven.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2020 - 2023 is in april 2020 vastgesteld. Deze nota bevat het beleid dat de gemeente Dalfsen hanteert om haar risico's te managen en is de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen. Met dit beleid zijn kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement binnen de gemeente Dalfsen. Deze nota is tot stand gekomen na een evaluatie van de in 2014 vastgestelde nota 'Beleid risicomanagement en weerstandsvermogen Gemeente Dalfsen'.

De belangrijkste aanpassing is dat naast het in beeld brengen van de financiële risico's, vanaf de begroting 2021 ook de 'niet-financiële/strategische risico's' in beeld worden gebracht. Dit zijn bijvoorbeeld bestuurlijke, juridische, imago- en frauderisico's. Deze kunnen bijvoorbeeld optreden bij het niet realiseren van de voorgenomen en gewenste (beleids) doelstellingen. Naast de risico's gaat het om welke beheersmaatregelen, we kunnen nemen om het risico weg te nemen of te beperken.

Met het rapporteren over de top 10 strategische thema's/risico's willen we inzicht geven in welke risico's (dus in brede zin) we lopen bij de uitvoering van de speerpunten van het gemeentelijke beleid en hoe en met welke beheersmaatregelen we de realisatie van dit beleid mogelijk willen maken. Hierbij kan sprake zijn van enige overlap, waarbij strategische risico's tevens een groot financieel risico zijn. We brengen de financiële risico's afzonderlijk in beeld om een vertaling te kunnen maken naar het benodigde weerstandsvermogen.

In het beleidsdocument is de definitie van een risico als volgt verwoord:

“Risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis die het behalen van doelen kan belemmeren of vertragen”.

Dit betreft naast financiële ook niet-financiële risico's, zoals bestuurlijke en juridische risico's, imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

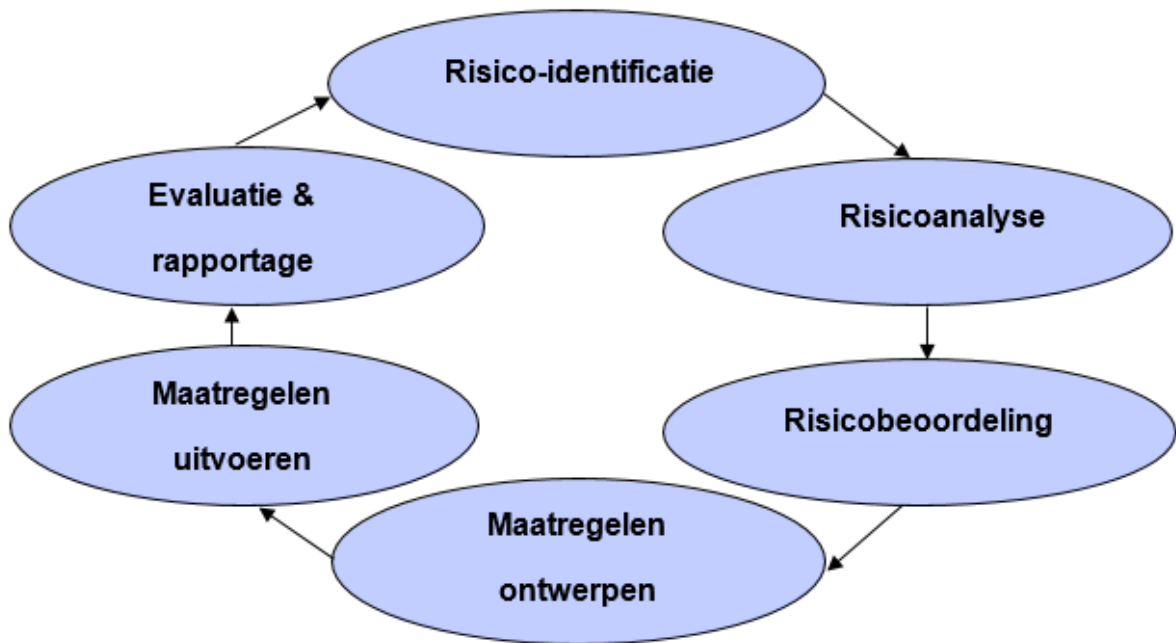
Uit de definitie van een risico volgt, dat een goede omschrijving van een risico de volgende elementen bevat:

- 1) Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) Behalen van doelen kan belemmeren of vertragen.
Het gevolg van het optreden van een risico kan heel breed zijn. Het kan zowel leiden tot financiële consequenties, maar ook tot het niet of niet meer volledig kunnen realiseren van het gewenste beleid.

Risicomanagementproces

Risicomanagement is het cyclische proces dat bestaat uit verschillende stappen met als doel de gevolgen van de risico's te voorkomen en de kans erop te verkleinen. Voor de totstandkoming van deze paragraaf is het volgende proces doorlopen. Allereerst is gemeentebreed een risico-inventarisatie uitgevoerd voor zowel de 'financiële' als 'niet-financiële' risico's.

Het risicomanagementproces bestaat schematisch uit de volgende stappen:

Toelichting op de verschillende stappen:

1. Risico-identificatie: het in kaart brengen van de risico's die samenhangen met de werkzaamheden en aandachtsgebieden;
2. Risicoanalyse: risico's kwantificeren; inschatten kans en gevolg;
3. Risicobeoordeling: alle risico's naast elkaar zetten en prioriteren;
4. Maatregelen ontwerpen: benoemen van beheersmaatregelen die helpen de individuele risico's te reduceren; verlagen van de kans en/of verlagen van het gevolg, waarbij altijd een kosten-baten analyse moet worden gemaakt met het doel risico's beheersbaar te houden;
5. Maatregelen uitvoeren: beheersmaatregelen uitvoeren teneinde risico's te reduceren en hieraan verantwoordelijkheden koppelen;
6. Evalueren en rapporteren: evalueren van (wijzigingen in) het risicoprofiel, evalueren van opgetreden risico's en van de effectiviteit van genomen beheersmaatregelen.

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's, zoals bijvoorbeeld bestuurlijke, juridische, imago- en frauderisico's, hebben niet altijd direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

De inventarisatie van de 'niet-financiële' risico's is voor het eerst uitgevoerd voor de begroting 2021. Dit moet gezien worden als een eerste stap in een proces van verdergaande bewustwording, waarbij sprake is van het verhogen van het risicobewustzijn van de organisatie en het doorlopend beheer (in beeld brengen van) en beheersen van alle typen risico's. Uit de inventarisatie voor het begrotingsjaar 2021 zijn de volgende 7 niet-financiële risico's in beeld gebracht.

Overzicht niet-financiële risico's

Thema	Risicogebeurtenissen	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Onderwerp	Omschrijving van het risico	Oorzaak van het risico	Aangeven wat gevolgen kunnen zijn, op moment dat een risico zich daadwerkelijk voordoet	Benoemen of en zo ja welke beheersmaatregel of maatregelen genomen kunnen worden.
Informatieveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> hacken en gijzelen digitale omgeving onjuiste verwerking persoonsgegevens 	<ul style="list-style-type: none"> oneigenlijk binnen dringen gemeentelijke digitale omgeving foutief handelen bij verwerking persoonsgegevens niet volgen afgesproken procedures 	<ul style="list-style-type: none"> stil vallen reguliere werkzaamheden betalen afkoopsom Beschikbaar komen persoonsgegevens identiteitsfraude burger met financiële en/of maatschappelijke gevolgen opleggen boetes door autoriteit persoonsgegevens bij overtreden regels AVG 	<ul style="list-style-type: none"> specifieke aandacht besteden aan bewustwording personeel mbt. informatieveiligheid en omgaan met privacy gevoelige gegevens up to date beveiliging systemen en netwerken (ook thuis) binnen IC toetsen naleving vastgelegde procedures en richtlijnen omtrent informatiebeveiliging en melden datalekken onafhankelijk positioneren functionaris gegevensbescherming en chief information security officer met bijzondere interne controle specifieke aandacht schenken aan AVG
Opstellen bestemmingsplan	<ul style="list-style-type: none"> vertraging in opstellen bestemmingsplan 	<ul style="list-style-type: none"> uitkomsten onderzoeken, bv archeologisch onderzoek bezwaar en beroep procedures 	<ul style="list-style-type: none"> vertraging vaststelling bestemmingsplan extra kosten meerdere en aanvullende onderzoeken vertraging toekomstige kaveluitgifte 	<ul style="list-style-type: none"> in planning rekening houden met mogelijke aanvullende onderzoeken
Ondermijning	<ul style="list-style-type: none"> het onbedoeld en onbewust faciliteren van criminelen 	<ul style="list-style-type: none"> dienstverlenende instelling kan leiden tot misbruik door 	<ul style="list-style-type: none"> onbewust bijdragen aan verdere verspreiding of 	<ul style="list-style-type: none"> vergoten weerbaarheid bestuur en ambtelijke

	door bv. het verlenen van vergunningen en subsidies	derden <ul style="list-style-type: none"> • beperken regeldruk maakt misbruik mogelijk 	ondersteuning van criminele netwerken, witwassen, integriteitsschendingen etc.	organisatie, door publicaties internet, voorlichting tijdens werkoverleggen, etc; <ul style="list-style-type: none"> • verstrekken richtlijnen hoe te handelen bij onderbuikgevoelens of concrete aanwijzingen voor ondermijnende activiteiten. • instelling algemeen mailadres ondermijning@dal fsen voor centraal verzamelen en doorgeven onderbuikgevoelens
Burger c.q. overheidsparticipatie	<ul style="list-style-type: none"> • participatie ad hoc 	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken kaders en regie • ontbreken ambtelijke capaciteit 	<ul style="list-style-type: none"> • onvoldoende belangenafweging door college en raad mogelijk • ontbreken van draagvlak (bij alle betrokkenen) • minder efficiënte participatieprocessen 	<ul style="list-style-type: none"> • participatie meer prioriteit geven door kaders te bepalen en regie te bewerkstelligen • maken concrete werkafspraken en ambtelijke inzet
Omgevingswet	<ul style="list-style-type: none"> • niet tijdig kunnen aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet incl. implementatie van lokale VTH- en plansoftware 	<ul style="list-style-type: none"> • beperkte implementatietijd nieuwe VTH-software 	<ul style="list-style-type: none"> • niet geautomatiseerd kunnen ontvangen en behandelen van aanvragen voor de omgevingsvergunning • tijdige en correcte dienstverlening komt onder druk te staan 	<ul style="list-style-type: none"> • regelmatige gesprekken met software leverancier over voortgang
Omgevingswet	<ul style="list-style-type: none"> • werkprocessen onder de Omgevingswet niet op orde (o.a. VTH-processen, werkproces Omgevingsplan, Omgevingstafel, adviesrecht) 	<ul style="list-style-type: none"> • vernieuwen alle werkprocessen en aanpassen aan de vereisten van de Omgevingswet 	<ul style="list-style-type: none"> • vermindering niveau dienstverlening • niet binnen de wettelijke termijnen kunnen besluiten over aanvragen voor een omgevingsvergunning 	<ul style="list-style-type: none"> • sturen op planning programmaplan Omgevingswet • twee keer per jaar voortgangsrapportages aan Raad, College, DT en met vermelding risico's

	raad en gemeentelijke adviescommissie (omgevingskwaliteit)			
Corona	<ul style="list-style-type: none"> actief virus 	<ul style="list-style-type: none"> besmetting met Covid-19 virus 	<ul style="list-style-type: none"> bepaalde gemeentelijke dienstverlening stilvallen bestuurlijk proces en uitvoering gemeentelijk beleid 	<ul style="list-style-type: none"> zorgen voor zo veilige mogelijke werkomgeving treffen voorzorgsmaatregelen faciliteren thuiswerken en digitaal vergaderen

Financiële risico's

De 'financiële' risico's gekwantificeerd door de kans en het gevolg in te schatten. Hierbij is gebruik gemaakt van 'referentiebeelden'. Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet, zijn de volgende vijf klassen met de referentiebeelden gehanteerd:

Kans:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 34.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 34.000 < x > € 138.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 138.000 < x > € 344.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 344.000 < x > € 688.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 688.000$	(> 1% van begroting)

Vervolgens is per risico de risicoscore bepaald. Dit is gedaan door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens de formule:

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: $5 \times 5 = 25$. Dit levert een 'bruto-risico' op, namelijk: de omvang van het risico exclusief het effect van de beheersmaatregel.

Gelijktijdig met het in beeld brengen van de risico's zijn ook de beheersmaatregelen in beeld gebracht. Een beheersmaatregel is gericht op het voorkomen of reduceren van een risico dan wel het beperken van de impact op de organisatie. Dit levert 'netto-risico's' op: namelijk de omvang van het risico inclusief het effect van de beheersmaatregel.

In onderstaande tabel is een top 10 van de 'netto-risico's' opgenomen. Op basis van de netto-risico's wordt de doorvertaling naar het weerstandsvermogen gemaakt.

N.B. Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie zijn afzonderlijk benoemd in de paragraaf Grondbeleid.

Overzicht financiële risico's

Risico	Risico Score
Ontwikkeling gemeentefonds	25
Open-einde-regelingen sociaal domein	25
Effecten Covid-19 (Corona) pandemie	20
Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming	10
Kosten voormalig personeel	8
Beperkte beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	6
Exploitatierisico bij verbonden partijen	6
Claims en aansprakelijkheidstellingen	6
Naheffing door belastingdienst	6
Procedurefouten bij inkoop en aanbestedingen	4

Ontwikkeling gemeentefonds

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering. In maart 2019 zijn twee onderzoeken opgestart: "evaluatie verdeelmodellen sociaal domein en onderzoek naar overige verdelingen gemeentefonds. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn in juni 2020 gepubliceerd. De effecten op de verdeling van de algemene uitkering worden bekendgemaakt in de december circulaire 2020. De herverdeling van het sociaal domein pakt op basis van het huidig rapport negatief uit. De herverdeling van het klassieke deel is nog onbekend.

Beheersmaatregelen

Via de periodieke circulaire van het ministerie, intergemeentelijke overleggen, VNG bijeenkomsten e.d. worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds nauwlettend gevolgd en de begroting wordt hierop aangepast.

Oorzaak:

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering.

Gevolg:

Gelet op de omvang van de algemene uitkering, als onderdeel van de totale gemeentelijke inkomsten, hebben wijzigingen door het Rijk direct forse financiële impact op de gemeentelijke financiën.

Open-einde-regelingen sociaal domein

We kennen als gemeente diverse open-einde-regelingen binnen het sociaal domein, namelijk de regelingen die vallen onder de jeugdwet, Wmo 2015 en participatiewet (WWB). Het risico bestaat voor deze regelingen dat er een groter beroep op de regelingen wordt gedaan en dat het budget daardoor ontoereikend is.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente kan - indien er sprake is van bijstandstekorten - een beroep doen op een vangnetregeling om grote tekorten te compenseren. Om daar aanspraak op te maken moet het tekort op het bijstandsbudget groter zijn dan 5% of 30 euro per inwoner (BUIG-uitkering).
2. Per geval beoordelen we of de gemeente verantwoordelijk is voor de gevraagde vergoeding.
3. We beoordelen onze huidige beleidsregels of we niet meer doen dan wat nodig is.
4. We zetten in op preventie en vroeg signalering, om de kosten op termijn zoveel mogelijk te beperken.
5. Met "Grip op Sociaal Domein" zijn we bezig met uitwerken en uitvoeren maatregelen, waarvan we verwachten dat die de kosten in positieve zin beïnvloeden.

Oorzaak:

Is sprake van meerdere open-einde regelingen. Hierdoor hebben we als gemeente beperkte grip op de toestroom naar voorzieningen.

Gevolg:

Het beschikbare budget is ontoereikend om de lasten op te vangen met mogelijke overschrijding van het budget als gevolg.

Effecten Covid-19 (Corona) pandemie

Uitbraak van het Covid-19 (Corona) virus in het voorjaar van 2020. Deze uitbraak heeft maatschappelijke en economische effecten, door maatregelen ter voorkoming of daadwerkelijke besmetting met het Corona virus.

Beheersmaatregelen

1. gebruik maken rijks compensatieregelingen;
2. mogelijk inzetten gemeentelijk noodfonds;
3. doorlopend monitoren mogelijke (financiële) Corona effecten en treffen maatregelen.

*zie ook de afzonderlijke Corona notitie bij de begroting 2021.

Oorzaak:

- *(nieuwe) lockdown
- *besmetting met Covid-19 virus
- *RIVM maatregelen

Gevolg:

- *beperken of stilvallen gemeentelijk bestuurlijk proces
- *beperken of stoppen gemeentelijke dienstverlening (vanwege externe regelgeving)
- *discontinuïteit of zelfs beëindigen (externe) organisatie(s)
- *stijging gemeentelijke kosten door o.a. oename aantal uitkeringen

Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De gemeente is verplicht elk ernstig datalek actief te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De AVG leidt tot meer verplichtingen bij het verwerken van persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens kan forse boetes opleggen indien de regels uit de AVG worden overtreden.

Beheersmaatregel

- 1: De ICT omgeving is dusdanig ingericht en voorzien van een firewall om onbevoegde toegang te voorkomen.
- 2: Er zijn procedures en richtlijnen vastgesteld omtrent informatiebeveiliging en het melden van datalekken.
- 3: Er is en wordt specifieke aandacht besteed aan de bewustwording mbt informatieveiligheid en het omgaan met privacy gevoelige gegevens onder het personeel.
4. Onafhankelijke positionering en intensieve samenwerking functionaris gegevensbescherming en Chief Information Security Officer op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming.
5. Binnen de verbijzonderde interne controles wordt specifieke aandacht geschonken aan de AVG.

Oorzaak:

1. Aanvallen van buitenaf via ransomware, malware en hackers.
2. Binnen de gemeente wordt dagelijks een groot aantal privacygevoelige gegevens verwerkt met het risico op het ontstaan van een datalek.

Gevolg:

Er kunnen forse boetes worden opgelegd en de gemeente kan aansprakelijk worden gesteld. Voor de burger kan identiteitsfraude grote financiële en maatschappelijke problemen opleveren.

Kosten voormalig personeel

Het is in de afgelopen jaren incidenteel voorgekomen dat een vaststellingsovereenkomst is opgesteld met daarin een financiële component.

Daarnaast lopen we het risico dat wethouders aanspraak maken op een wachtgelduitkering (maximaal 36 maanden).

Beheersmaatregel

- Bij de werving- en selectie van personeel is vanaf schaal 10 een assessment een mogelijk onderdeel van de procedure.
- Er wordt toegezien op de juiste toepassing van de 'goed gepraat' gesprekscyclus.
- Bij niet goed functioneren of disfunctioneren worden tijdig gesprekken gevoerd en worden afspraken vastgelegd.
- Voor wat betreft de wachtgelduitkeringen zijn geen beheersmaatregelen getroffen.

Oorzaak:

- De gemeente is zelf risicodragend voor WW uitkeringen.
- Het beëindigen van een dienstverband door een arbeidsconflict.
- Voor de aanspraken op een wachtgelduitkering zijn wij eigen risicodragend.

Gevolg:

Bij een vaststellingsovereenkomst wordt een financiële compensatie overeengekomen. Een wachtgelduitkering leidt tot een financiële verplichting voor de gemeente waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Bepaalde beschikbaarheid gekwalificeerd personeel

Als gevolg van een aantrekkelijke arbeidsmarkt kan het voor bepaalde specialistische functies/functiegroepen lastig zijn om gekwalificeerd personeel te vinden.

Beheersmaatregelen

1. Opstellen notitie om concrete instrumenten te ontwikkelen ter bevordering van het 'aantrekkelijk werkgeverschap'.
2. We hebben raamovereenkomsten met uitzendbureaus om snel tijdelijk personeel aan te kunnen trekken.
3. We werken samen in de Talentenregio waarbij we de interne arbeidsmarkt voor elkaar hebben opengesteld.

Oorzaak:

Krapte op arbeidsmarkt voor specialistische functies.
Verloop in bestaand personeelsbestand.

Gevolg:

De gemeente heeft moeite met het invullen van vacatures en vasthouden van personeel. Dit kan leiden tot het vaker inuren, uitbesteden of hogere salariskosten.

Exploitatierisico bij verbonden partijen

Verbonden partijen vertegenwoordigen een financieel en een bestuurlijk belang. De grootste risico's loopt de gemeente bij de gemeenschappelijke regelingen.

Beheersmaatregelen

1. De verbonden partijen rapporteren periodiek over de risico's in de planning & control documenten. Door de beleidsmedewerker concerncontrol wordt hier toezicht op gehouden.
2. Door een aantal gemeenschappelijke regelingen wordt eigen weerstandsvermogen aangehouden zodat zij zelf deze risico's kunnen opvangen en/of tijdig kunnen bijsturen.

Oorzaak:

Binnen de verbonden partijen kan sprake zijn van deel-verantwoordelijkheid voor de exploitatie.

Gevolg:

Wij kunnen geconfronteerd worden met een exploitatietekort van een verbonden partij dat wij moeten aanzuiveren.

Claims en aansprakelijkheidstellingen

De gemeente loopt bij de uitvoering van haar publieke taak risico's op claims door derden zoals aansprakelijkheidsstellingen en gerechtelijke procedures. Met name in de openbare ruimte is sprake van dit risico.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente heeft een aansprakelijkheidsverzekering met een eigen risico van € 2.500 per gebeurtenis.
2. Vergroten bewustwording organisatie met toevoegen kopje risico's aan college- en raadsvoorstellen.

Oorzaak:

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij sprake is van (financiële) schade waarvoor de gemeente in beginsel aansprakelijk is, maar die buiten de dekking van de verzekering vallen.

Gevolg:

De gemeente kan worden verplicht tot het vergoeden van de financiële schade van de tegenpartij, daarnaast is er ook imagoschade.

Naheffing door belastingdienst

Mogelijke naheffing in het kader van BTW, BTW Compensatiefonds, Werkkostenregeling (WKR) en Vennootschapsbelasting (VPB) bij het niet goed toepassen van de regelgeving.

Beheersmaatregelen

1. Inhuren fiscaal specialist bij complexe fiscale vraagstukken;
2. Binnen de gemeentelijke organisatie is continu aandacht voor training op het gebied van fiscaliteit;
3. In het sjabloon voor B&W-voorstellen wordt extra aandacht gevraagd voor fiscale gevolgen;
4. De interne controle op processen fiscaliteit zijn uitgebreid.

Oorzaak:

De fiscale componenten zijn nog niet optimaal geborgd in onze organisatie.

Gevolg:

De belastingdienst kan bij een boekencontrole over meerdere jaren een naheffing opleggen en eventueel ook boetes.

Procedurefouten bij inkoop en aanbestedingen

De gemeente koopt jaarlijks voor een bedrag van circa € 40 mln in. De inrichting van de inkoopfunctie is geborgd binnen de ambtelijke organisatie. Procedurefouten zijn niet uit te sluiten.

Beheersmaatregelen

1. Gebruik maken professionele inkopers via Shared Service Centrum ONS.
2. Voor inkoop personeel is in 2018 een (gezamenlijke) Europese aanbestedingen gedaan.
3. Het hele interne proces voor aantrekken personeel is opnieuw in beeld gebracht en vastgelegd, om te zorgen dat de juiste stappen worden gezet, inkoop is hierin meegenomen.
4. Jaarlijks vindt er een analyse plaats met betrekking tot inkopen boven de EU drempelwaarden door de medewerker Verbijzonderde Interne Controle (VIC).
5. In het controleprotocol is opgenomen dat alleen EU aanbestedingen meewegen in de fouttolerantie van de accountant.

Oorzaak:

- Jaarlijks is er sprake van een veelvoud aan inkoophandelingen door verschillende inkopers. Verder is de wetgeving complex.

Gevolg:

- Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente worden veroordeeld tot het vergoeden van de financiële schade.
- Gevolgde procedures kunnen door aanbestedende partijen worden afgekeurd of achteraf kan blijken dat aanbesteding niet op een rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden.

0	0	0	0	2
0	0	0	0	1
0	2	0	0	0
0	1	2	1	1
0	0	0	0	0

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht van het college. Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concern breed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico kunnen worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden, waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves rekenen we niet mee, omdat een onttrekking uit deze reserves direct van invloed is op de dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is in hoeverre stille reserves op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan reserves waar geen claims op rusten.

In onderstaande tabel is de geraamde stand van de reserves per 31 december 2024 van de begroting 2021 opgenomen. Ten opzichte van de stand van de begroting 2020 is er sprake van een daling van bijna € 1 miljoen. Deze verschuiving wordt naast een aantal kleine beschikkingen en de verwerking van het rekeningsaldo 2019 veroorzaakt door het instellen van het Corona Noodfonds in mei 2020.

Vrij besteedbaar	
Algemene reserve vaste buffer	3.500.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.813.720
Reserve herstructurering openbaar groen	383.966
Reserve volkshuisvesting	2.132.163
Totaal	14.829.849

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Het Ministerie publiceert de artikel 12 tarieven jaarlijks bij de mei circulaire van het gemeentefonds.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde jul-20	Tarief Dalfsen	Tarief art. 12	Vershil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	3.545.568.000	0,1104	0,1809	0,0705	2.500.000
eigenaar niet-woning	630.407.000	0,1896	0,1809	-0,0087	n.v.t.
gebruiker niet-woning	492.856.000	0,1852	0,1809	-0,0043	n.v.t.
				Totaal	2.500.000

Het eigen gemeentelijke tarief 2020 voor zowel eigenaar als gebruiker niet-woning is een fractie hoger dan het zogenaamde artikel 12 tarief. Dit betekent dat er voor deze twee componenten geen sprake meer is van onbelaste belastingcapaciteit en deze zijn daarom niet meegenomen in de berekening.

Op het moment van opstellen (september 2020) van de begroting 2021 waren de definitieve rekentarieven van de gemeente Dalfsen voor 2021 nog niet beschikbaar, daarom zijn de tarieven van 2020 hierin opgenomen. Bij het berekenen van de onbenutte belastingcapaciteit zijn wij volledigheidshalve uitgegaan van de landelijke ontwikkelingen voor woningen en niet-woningen, zoals deze geschetst zijn in de mei circulaire 2020. Het tarief artikel 12 status is afkomstig uit de mei circulaire 2020.

Het totale verwachte weerstandsvermogen 2021 ziet er als volgt uit:

Incidentele weerstandscapaciteit	14.829.849
Structurele weerstandscapaciteit	2.500.000
Totale weerstandsvermogen	17.329.849

Benodigde weerstandscapaciteit

Het netto-risico op basis van de geïnventariseerde risico's bedraagt € 4.474.000. In de in 2020 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen is besloten om het risico te bepalen aan de hand van de Monte Carlo simulatie.

De Monte Carlo simulatie is een (statistische) benadering waarbij niet één keer, maar vele malen het proces wordt gesimuleerd waardoor de uitkomst meer representatief is (risicosimulatie). De Monte Carlo simulatie wordt vaak in wetenschappelijke toepassingen gebruikt. Bij de Monte Carlo analyse hanteren we de volgende uitgangspunten:

- rekenen met maximumbedrag ingeschatte geldgevolg;
- rekenen met een zekerheidspercentage van 90%, en;
- ronden de uitkomst af naar boven op een veelvoud van € 100.000.

De berekening van het benodigd weerstandsvermogen met de Monte Carlo simulatie komt voor 2021 uit op een bedrag van € 3.300.000.

De Monte Carlo simulatie wordt voor het eerst toegepast om de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit voor de begroting 2021. Door de gewijzigde systematiek kan er geen vergelijking plaatsvinden met eerdere berekeningen.

Voor de incidentele weerstandscapaciteit is de algemene reserve vaste buffer beschikbaar waarvan de hoogte op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen (2019 – 2022) als volgt wordt bepaald:

De 'algemene reserve vaste buffer' is in het bijzonder ingesteld voor het afdekken van risico's. De reserve is uitsluitend bedoeld om in te zetten als daarvoor geen andere (reserve)middelen meer beschikbaar zijn. De reserve heeft dus een bufferfunctie.

Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting de hoogte van de algemene reserve vaste buffer vastgesteld op dezelfde hoogte als de benodigde weerstandscapaciteit. Om jaarlijkse schommelingen te voorkomen wordt het minimum naar boven afgerond.

Dit betekent dat de algemene reserve vaste buffer per 1 januari 2021 vastgesteld wordt op een bedrag van € 3.500.000. De geraamde stand van de algemene reserve vaste buffer bedraagt per 31 december 2020 € 4.000.000. Dit betekent dat de stand van deze reserve met € 500.000 verlaagd kan worden. Het verschil van € 500.000 is per 1 januari 2021 toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Op basis van onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio's gedaan. De raad heeft bij de vaststelling van de huidige Nota Weerstandsvermogen bepaald, dat de ratio minimaal 2 - uitstekend, moet zijn.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	2021
Benodigde weerstandscapaciteit	3.300.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	17.329.849
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	5,3

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 5,3 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente in zeer ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij voor ons zelf hebben gesteld komt op een score van 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog.

Financiële kengetallen

Alle gemeenten zijn verplicht om een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Dit is opgenomen in een ministeriële regeling.

De kengetallen geven een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente. Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

De volgende zes financiële kengetallen worden onderkend:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Structurele exploitatieruimte
5. Grondexploitatie
6. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Om de eerder genoemde kengetallen beter te kunnen duiden is bij de vaststelling van de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 - 2023 besloten om aan te sluiten bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaleringswaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan de kengetallen. Het betreft dus nadrukkelijk geen normering maar het dient als hulpmiddel om de afzonderlijke uitkomsten in beter perspectief te plaatsen. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: 'Minst risicovol' (in groen), 'Neutraal' (in geel) en 'Meest risicovol' (in oranje). Zie onderstaande tabel:

Kengetal	Hoe interpreteren	Signaleringswaarden		
		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1. Netto schuldquote				
a. Zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
b. Met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	>50%	Van 20% t/m 50%	<20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	<20%	Van 20% t/m 35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	>0%	0%	<0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	Van 95% t/m 105%	>105%

Bij de kengetallen wordt een toelichting opgenomen, op het moment dat er sprake is van een score "geel" of "oranje". Wanneer het op basis van de toelichting nodig is, wordt er gelijktijdig gerapporteerd over (te treffen) beheersmaatregelen.

Financiële kengetallen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuld quote	23%	30%	26%	21%	12%	15%
Netto schuld quote gecorrigeerd	16%	20%	17%	12%	3%	5%
Solvabiliteitsratio	53%	52%	53%	54%	56%	55%
Structurele exploitatieruimte	-6,37%	-6,75%	-2,36%	-0,04%	0,46%	0,15%
Grondexploitatie	19%	16%	9%	2%	-2%	-3%
Belastingcapaciteit	87%	89%	95%	98%	98%	98%

Hieronder treft u voor de begroting per genoemd kengetal een uitleg aan, inclusief de berekening en beoordeling.

1. Netto schuldquote

Definitie:

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hierin is een nuancering op zijn plaats. Het kan namelijk voorkomen dat gemeenten veel geld doorlenen aan derden. Om die reden is de 'netto schuldquote gecorrigeerd' ontwikkeld. Hierin is het doorleeneffect geëlimineerd en geeft daarmee een zuiverder beeld van de positie van de gemeente weer.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Vaste schulden	+	17.732	17.732	16.336	14.941	13.546	12.196
Netto vlottende schuld	+	7.169	7.500	5.500	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	+	4.737	4.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Financiële activa	-	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen	-	6.336	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	-	136	388	443	680	5.517	2.621
Overlopende activa	-	5.973	3.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totale baten		73.888	67.225	67.797	66.914	65.828	65.573
Netto schuldquote		23%	30%	26%	21%	12%	15%

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd (bedragen x €1.000)		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Vaste schulden	+	17.732	17.732	16.336	14.941	13.546	12.196
Netto vlottende schuld	+	7.169	7.500	5.500	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	+	4.737	4.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Financiële activa	-	5.194	6.087	6.087	6.087	6.087	6.087
Uitzettingen	-	6.336	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	-	136	388	443	680	5.517	2.621
Overlopende activa	-	5.973	3.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totale baten		73.888	67.225	67.797	66.914	65.828	65.573
Netto schuldquote gecorrigeerd		16%	20%	17%	12%	3%	5%

Beoordeling:

Dit kengetal laat zien dat de gemeente in verhouding veel eigen middelen heeft (ter vergelijking: een ratio van 60% is het gemiddelde van alle gemeenten). De rentelasten en aflossingen drukken beperkt op de exploitatie.

3. Solvabiliteitsratio

Definitie:

De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het percentage eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Eigen vermogen	44.250	40.917	39.030	37.641	38.366	35.265
Balanstotaal	84.151	78.903	73.091	69.210	68.389	64.378
Solvabiliteitsratio	53%	52%	53%	54%	56%	55%

Beoordeling:

Hoe hoger dit percentage, hoe beter de weerbaarheid is. Een solvabiliteit groter dan 50% is positief te noemen. De gemeente Dalfsen heeft een solvabele vermogenspositie. De gemeente is goed in staat om financiële klappen en risico's op te vangen.

4. Structurele exploitatieruimte

Definitie:

Om een flexibele begroting te kunnen bewerkstelligen is het zinvol de structurele baten hoger te laten zijn dan de structurele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Structurele lasten	74.082	71.822	70.368	68.238	66.776	66.577
Structurele baten	67.808	65.684	67.177	66.819	65.808	65.573
Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	20	20	20
Structurele onttrekkingen aan reserves	1.566	1.597	1.591	1.409	1.294	1.122
Totale baten	73.888	67.225	67.797	66.914	65.828	65.573
Structurele exploitatieruimte	-6,37%	-6,75%	-2,36%	-0,04%	0,46%	0,15%

Beoordeling:

Hoe hoger dit percentage hoe beter. Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten. Dit kengetal laat zien dat de gemeente in staat is de structurele lasten af te dekken met structurele baten. De (meerjaren) begroting is structureel sluitend. Hierin is, als gevolg van de ombuigingen, een positieve ontwikkeling zichtbaar.

5. Grondexploitatie

Definitie:

De boekwaarde van de voorraden grond zijn van belang, want deze waarden moeten meerjarig worden terugverdiend bij de verkoop. De ratio wordt berekend door de bouwgrond in exploitatie te delen door de totale baten van de programmabegroting in de bijlage 5.2.

Kengetal grondexploitatie in % (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie	14.127	10.798	5.894	1.568	-1.192	-2.295
Totale baten	73.888	67.225	67.797	66.914	65.828	65.573
Kengetal Grex	19%	16%	9%	2%	-2%	-3%

Beoordeling:

Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totaal geraamde baten. Hoe lager dit percentage is, hoe beter voor de financiële weerbaarheid. De komende jaren zullen de voorraden gronden afnemen en daarmee zal de kwetsbaarheid worden verminderd.

6. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Definitie:

Het cijfer geeft inzicht hoe de belastingdruk zich in de gemeente verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo en 'waarstaatjegemeente.nl' publiceren deze gegevens.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
OZB last gezin gemiddelde WOZ waarde	315	334	359	375	381	387
Rioolheffing gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	130	133	133	133	133	133
Afvalstoffenheffing voor gezin	197	201	226	236	243	243
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gem. WOZ waarde	642	668	718	744	757	763
Woonlasten landelijk gemiddelde T-1	739	747	755	762	770	778
Woonlasten tov landelijk gemiddelde jaar ervoor	87%	89%	95%	98%	98%	98%

Beoordeling:

De gemiddelde woonlast ligt voor een 'gemiddeld gezin' in Dalfsen voor het begrotingsjaar in lijn met het landelijke gemiddelde. De stijging ten opzichte van 2020 komt door een verhoging van het vastrechtstarief voor afval (met respectievelijk € 25, € 10 en € 7 in 2021, 2022 en 2023) en een stijging van de OZB van 6% en de areaaluitbreiding.

Samenvatting risicoprofiel

Ten opzichte van de jaarrekening 2019 (de laatste inventarisatie van de risico's) is er sprake van vier wijzigingen van risico's in de top 10 van de financiële risico's. De wijzigingen voor de begroting 2021 bestaan uit een andere inschatting van de risico's: 'algemene uitkering' en 'beperkte beschikbaarheid personeel', het toevoegen van een risico in verband met het Covid-19 (Corona) virus en het daardoor vervallen van het risico van vervanging financieel systeem.

aanpassingen:

- voor de herziening van de algemene uitkering zijn er inmiddels twee onderzoeken uitgevoerd en gepubliceerd. Duidelijk is dat de herverdeling van het sociaal domein (fors) negatief uitpakt. De herverdeling van het klassieke deel is nog onbekend. Gelet op de uitkomst van de herverdeling van het sociaal domein en mogelijke herverdeling van het klassieke deel is het risico naar boven bijgesteld. Vanwege de impact van een herverdeling is het risico hoger ingeschat en zijn zowel de kans als de financiële impact op een score 5 gezet. De mogelijke financiële impact is op 2 keer het maximale bedrag van € 688.000 gezet.
- de totaalscore voor 'beperkte beschikbaarheid geschikt personeel' is naar beneden bijgesteld van 10 naar 6. De verwachting is dat door de aantrekkelijke arbeidsmarkt, alleen het aantrekken van personeel voor bepaalde specialistische functies lastig is te realiseren.
- door de uitbraak van het Covid-19 (Corona) virus in het voorjaar 2020, is er sprake van een nieuw risico. De impact van dit risico en de mogelijke financiële gevolgen, zijn op moment van samenstellen van deze begroting nog niet in te schatten. Vooralnog wordt uitgegaan van een maximaal effect van € 688.000.
- het risico implementatie financieel systeem is door de toevoeging van het nieuwe risico in kader van Corona komen te vervallen.

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 5.3 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente in zeer ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij onszelf hebben gesteld komt op een score van 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog, dus positief.

Uit de financiële kengetallen kunnen we concluderen dat onze schuldenpositie en solvabiliteitsratio goed te noemen zijn. Tevens is de gemeente in het meerjarenperspectief (2023 en 2024) in staat de structurele lasten met structurele baten af te dekken. De gemeente heeft bovendien nog de mogelijkheid om meer inkomsten uit belastingen te verwerven. Ten aanzien van de grondexploitaties is te zien dat de komende jaren de voorraden gronden afnemen en daarmee de kwetsbaarheid wordt verminderd. Al met al kunnen we concluderen dat er sprake is van een gezonde financiële positie en een positieve ontwikkeling hierin.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Binnen de gemeente is een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen als wegen, openbare verlichting, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van cruciaal belang voor wonen, werken, vervoer, recreatie en huisvesting van de gemeentelijke diensten en instellingen. Het gewenste kwaliteitsniveau voor gebruik, inrichting en beheer wordt door de raad vastgesteld met beleidsplannen en door het college uitgewerkt in de diverse beheer- en uitvoeringsplannen.

Een omvangrijk deel van het onderhoudsbudget in de begroting is bestemd voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het is van belang dat hierover een zorgvuldig beheer wordt gevoerd, want het is juist de kwaliteit van de openbare ruimte die door de inwoners vaak intensief wordt beleefd en gewaardeerd.

Met het in de raadsvergadering van 25 september 2017 vastgestelde beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) is de gewenste onderhoudskwaliteit voor de meeste kapitaalgoederen in de openbare ruimte vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het handhaven van de groene, veilige, duurzame en nette kwaliteit van de openbare ruimte. In het beleidsplan zijn de verschillende kwaliteiten uitgewerkt per functiegebied en worden de accenten per kern toegelicht. Onderstaande figuur geeft een samenvatting van de vastgestelde inrichtings- en onderhoudskwaliteit. De onderhoudskwaliteit wordt gemeten volgens de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW (Publicatie 323).

Om de inrichtings- en gebruikskwaliteit te ondersteunen is een passend onderhoudsniveau nodig. Een duurzame veilige, nette en groene omgeving is een kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente Dalfsen en deze wil de gemeente overal bieden.

Bij toepassing van dit passende onderhoudsniveau hanteren we de volgende begrippen als kader. "Basis" Voor de hele openbare ruimte biedt de gemeente een minimaal B-niveau voor de technische staat (duurzaam, heel en veilig) en een AB-kwaliteit voor de reiniging (schoon), het aanzien van verhardingen wordt op C-kwaliteit gehouden.

"Hoog", Het groen wordt op een A-niveau onderhouden. Dit geldt dus voor dorpscentra, de begraafplaatsen en de hoofdinfrastructuur. De reiniging heeft ook in deze gebieden een AB-kwaliteit, het aanzien van verhardingen wordt op C-kwaliteit gehouden.

Figuur 1 Onderhoudsprestatie tabel IBOR

Functiegebied	Inrichting	Onderhoud							
		Groen	Verharding	Verlichting	Spelen	Meubilair	Water	Civiele kunstwerken	Reiniging
Dorpcentra	Hoog	A	B/C	A	B	B	B	B	A B
Hoofdinfrastructuur	Basis / Hoog	A	B/C	B	B	B	B	B	A B
Begraafplaatsen	Hoog	A	B/C	B	B	B	B	B	A B
Woonwijken	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Bedrijventerreinen	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Recreatie en sport	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Maatschappelijk & dienstverlening	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Buitengebied	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B

A Goed (mooi en comfortabel)

B Voldoende (functioneel)

C Matig (onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder)

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele (civiele) kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- Het beleidskader;
- Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- Financiële consequenties beleidsdoel.

Hieronder volgt eerst een samenvattend overzicht van de actualiteit van onze plannen en de verwerking daarvan in deze begroting.

Beleidsplan	Betreft periode (vaststelling)*	Financieel verwerkt in begroting
Integraal beheer openbare ruimte**	2017 - 2021 (2017)	Ja
Licht in de Openbare Ruimte	2016 - 2020 (2016)	Ja
Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan	2016 - 2026 (2016)	Ja
Groenstructuurplan	2013 - 2017 (2013)	Ja
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	2017 - 2020 (2017)	Ja
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	2010 - 2020 (2010)	Ja

Beheerplan	Betreft periode (vaststelling)*	Financieel verwerkt in begroting
Beheerplan onderhoud gem gebouwen	2019-2023 (2018)	Ja
Wegenbeheerplan	2017 - 2020 (2017)	Ja
Civiele kunstwerken	2018 - 2022 (2017)	Ja
Uitvoeringsprogramma GVVP	2016 - 2018 (2016)	Ja
Speelplaatsenbeheersplan	2019 - 2023 (2019)	Ja
Rioolbeheerplan	2015 - 2018 (2014)	Ja
Berm- en slootbeheersplan	(1998)	Ja

*) De looptijd van een aantal plannen is inmiddels verstreken. Hier vloeien geen consequenties uit voort. De 'oude' plannen zijn nog toepasbaar en worden (waar nodig) binnen afzienbare tijd geactualiseerd en/of geïntegreerd in het omgevingsplan, welke voortkomt uit de Omgevingsvisie.

****)Doorontwikkeling IBOR en vervangingsopgaven kapitaalgoederen.**

De voorbereidingen voor het doorontwikkelen van het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) zijn opgestart. Een uitgebreide toelichting hierop is terug te vinden onder het kopje "Belangrijke Ontwikkelingen" in Programma 3 "Beheer openbare ruimte".

Wegen

Het beleidskader

Het beleidsplan integraal beheer openbare ruimte vormt het beleidskader voor het onderhoud van de gemeentelijke wegen. Met het in 2017 vastgestelde beleidsplan is het gewenste onderhoudsniveau en zijn de benodigde financiële middelen vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het behoud van onze duurzame en veilige wegen. Het beleid is uitgewerkt in het vastgestelde wegenbeheerplan (college van B&W 12 juni 2017).

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De omvang van het gemeentelijke wegennet bestaat naast bermen en bermsloten uit ongeveer 2,75 miljoen vierkante meter verhard oppervlak en ongeveer 0,22 miljoen vierkante meter onverharde en half verharde paden en rijbanen.

De onderhoudstoestand van wegen is onderverdeeld naar de volgende vier thema's: **duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien**. De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte en aan de hand van de criteria voor rationeel wegbeheer van het CROW.

Voor duurzaamheid en veiligheid geldt het beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel), die is vertaald vanuit het zogenoemde kwaliteitsniveau R voor rationeel wegbeheer, waarbij het percentage verharding onvoldoende ligt tussen 5-8%. Voor comfort en aanzien geldt het beeldkwaliteitsniveau C (Matig), waarbij het percentage verharding onvoldoende \leq 7%.

Indicator	Bron	2016	2018	2020
Veiligheid percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	9%	n.n.b
Duurzaamheid percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	8%	n.n.b
Comfort percentage verharding onvoldoende	Inspectie	4%	17%	n.n.b
Aanzien percentage verharding onvoldoende	Inspectie	7%	16%	n.n.b

Vanuit de inspectie van 2018 zijn de scoringspercentages met het predicaat 'onvoldoende' voor duurzaamheid, veiligheid en aanzien hoger dan in 2016. Medio 2020 is een nieuwe inspectieronde uitgevoerd. Wij gaan ervan uit dat deze laatste inspectieronde een actueler en nauwkeuriger beeld geeft van de onderhoudstoestand op basis waarvan wij nieuwe onderhoudskeuzes kunnen voorleggen aan uw Raad. Met het opstellen van het nieuwe beleidsplan IBOR brengen we die keuzes met betrekking tot een lagere beeldkwaliteit in relatie tot mogelijke bezuinigingen in beeld.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor wegen (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 Beheer openbare ruimte en omvatten de verharde en onverharde wegen. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor groot onderhoud. Dit budget is exclusief het budget voor het reinigen van de openbare ruimte maar inclusief het budget voor bermen in het buitengebied.

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Regulier budget	423	440	463	480

x € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Groot onderhoud budget	788	788	788	788

Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het beleidskader

Het beleid is uitgewerkt in het beheerplan civiele kunstwerken 2018 - 2022 als onderdeel van het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte. Door middel van het Ibor is het gewenste onderhoudsniveau en zijn de benodigde financiële middelen vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het behoud van duurzame en veilige kunstwerken.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 60 objecten onderverdeeld 10 verkeersbruggen, 15 duikerbruggen, 25 fiets- en voetgangersbruggen, 3 tunnels, 6 kademuren en 1 overkluizing. Daarnaast heeft de gemeente circa 530 duikers in beheer.

In het beheerplan is vastgesteld om de civiele kunstwerken op een "redelijk" onderhoudsniveau te onderhouden (conditiescore 3 NEN 2767-4). Dit onderhoudsniveau komt overeen met het afgesproken beeldkwaliteitsscore "B" in de IBOR.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor civiele kunstwerken (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 beheer openbare ruimte. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor groot onderhoud.

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Regulier budget	8	8	8	8

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Groot onderhoud budget	48	48	48	48

Openbare verlichting

Het beleidskader

Het beleidskader voor de openbare verlichting is in de raadsvergadering van 24 oktober 2016 vastgelegd in het beleidsplan Licht in de Openbare Ruimte. Er is in het digitale beleidsplan vastgelegd waarom, waar en hoe openbare verlichting wordt toegepast evenals het kwaliteitsniveau en de financiële middelen. Het vastgestelde beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte bekrachtigt het eerder vastgestelde gedifferentieerde onderhoudsniveau.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbare verlichtingsareaal in onze gemeente bestaat uit (afgerond): 5.900 lichtmasten, 6.100 armaturen en 6.250 lampen. Jaarlijks verbruikt de openbare verlichtingsinstallatie ca. 750.000 kWh elektrische energie.

De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW. Voor centrumgebieden geldt het beeldkwaliteitsniveau A en voor de overige functiegebieden geldt een beeldkwaliteitsniveau B.

Financiële consequenties

De totale lasten/baten voor openbare verlichting (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 beheer openbare ruimte. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor vervangingsonderhoud van masten en armaturen.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget, waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders.

De kosten voor openbare verlichting zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

Exploitatie (energie, dagelijks beheer en onderhoud) exclusief vervangingsonderhoud

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Openbare verlichting	177	175	175	174

Vervangingsonderhoud masten/armaturen (groot onderhoud binnen de exploitatie)

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Openbare verlichting	110	110	110	110

Bovenstaande kosten hebben betrekking op het beheer en onderhoud van de aanwezige verlichtingspunten. De kosten van de aanleg van verlichtingspunten in nieuwe woonwijken, industrieterreinen, herinrichtingsplannen en inbreidingslocaties zijn hierin niet opgenomen. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting in nieuwe woonwijken en industrieterreinen worden opgenomen en verantwoord in de grondexploitatie. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting bij inbreidingen of grootschalige herinrichtingsplannen worden opgenomen in de desbetreffende exploitaties.

Riolering

Het beleidskader

Het gemeentelijk rioleringsplan is leidend voor het onderhoud van de gemeentelijke riolering. In het in 2017 vastgestelde plan staat het gewenste niveau van onderhoud, welke risico's we nemen en hoeveel geld daarvoor nodig is. Onze ambitie voor het onderhoud van de riolering is "spaarzaam en betrouwbaar daar waar het moet, vooruitstrevend daar waar het (eenvoudig) kan". Welke werkzaamheden wij uitvoeren voor het onderhoud van riolering staat in het gemeentelijk rioleringsplan en het rioolbeheerplan. Het voornemen is om de looptijd van het gemeentelijk rioleringsplan met 1 jaar te verlengen zodat we daarna kunnen aansluiten bij de implementatie van de omgevingswet.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Riolering bestaat uit diverse objecten zoals buizen, putten en pompen voor inzameling en transport van afvalwater, maar bijvoorbeeld ook wadi's voor de infiltratie van regenwater en drainage voor beheersing van de grondwaterstand. Globaal bestaat de riolering uit 169 kilometer vrijerval riolering en 63 kilometer mechanische riolering. Er zijn meer dan 3.500 inspectieputten, 9.200 kolken, 30 gemalen en 300 pompunits. Voor gedetailleerde informatie over deze voorzieningen wordt verwezen naar het beheerplan en naar het basisrioleringsplan.

In het gemeentelijke rioleringsplan is vastgelegd, aan welke voorwaarde(n) we willen voldoen en hoe de voorzieningen dan functioneren in een kwalitatieve maat. De eisen hebben betrekking op het inzamelen, transporteren en verwerken ten behoeve van de volksgezondheid, woonbaarheid en het milieu. De bijbehorende maatstaven (kwalitatieve indicatoren) zijn gericht op de effecten, wat ervaart de burger en / of omgeving. De resultaten worden afgeleid uit geregistreerde meldingen.

Maatstaven	2021
Maximum aantal meldingen van het niet kunnen lozen van afvalwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	5
Maximum aantal meldingen van gezondheid gerelateerde klachten door contact met afvalwater in de openbare ruimte.	2
Maximum aantal meldingen van stank gerelateerde klachten vanuit de gemeentelijke riolering.	5

Maatstaven	2021
Maximum aantal meldingen van grondwateroverlast veroorzaakt door gemeentelijke voorzieningen.	10

Maatstaven	2021
Maximum aantal meldingen van het niet kunnen lozen van hemelwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	10
Maximum aantal meldingen van wateroverlast per jaar.	5
Maximum schadebedrag in €€ door wateroverlast per jaar.	5000

Maatstaven	2021
Maximum aantal meldingen van persoonlijk letsel als gevolg van ernstige gebreken.	1
Maximum schadebedrag in €€ door ernstige gebreken van objecten in de openbare ruimte.	5000

Financiële consequenties

In het gemeentelijke rioleringsplan is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het kostendekkende tarief van de rioolheffing. Er wordt voor de riolering met een voorziening voor toekomstige onderhoud gewerkt. De totale lasten van de riolering vallen onder programma 8 duurzaamheid en milieu.

Exploitatie (dagelijks onderhoud)

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Riolering	370	368	373	379

Bedrag is exclusief apparaatskosten, BTW en overhead

Mutatie voorziening riolering

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bruto dotatie	514	512	505	496

Bedrag is exclusief de onttrekking aan de voorziening

Voor het in standhouden van riolering zijn naast bedragen voor dagelijks onderhoud, de volgende bedragen voor goot onderhoud opgenomen. Het bedrag voor groot onderhoud wordt onttrokken aan de voorziening riolering.

Groot onderhoud (incl. vervanging)

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Maatregelen uitvoering GRP	275	275	275	275

Water

Het beleidskader

Het gaat hier met name om het beheer van watergangen met een schouwplicht. Andere watergangen zijn functioneel onderdeel van wegen of openbaar groen en worden vanuit de betreffende budgetten gedekt. De beheerkosten worden gemaakt voor het maaien en onderhouden van watergangen (met name in het buitengebied) en het afvoeren of verwerken van het maaisel.

Het beleidskader wordt gevormd door;

- de Waterwet;
- de Keur van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Legger van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Wet natuurbescherming;
- de Wet milieubeheer.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Jaarlijks vindt onderhoud plaats aan de watergangen met een schouwplicht (Secundaire watergangen) wordt het schouwafval opgeruimd waarvoor een ontvangstplicht bestaat (Primaire watergangen). De omvang van de Secundaire watergang waarvoor een opdracht ligt om die in samenwerking met aanliggende eigenaren te onderhouden, omvatten 84 km aan lengte. Voor 149 km aan watergangen geldt een schouwplicht en wordt het schouwafval opgeruimd.

Financiële consequenties

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de watergangen:

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Watergangen	172	62	62	62

*In 2021 incidenteel € 110.000 beschikbaar voor vervanging beschoeiingen (PPN 2019-2022)

Openbaar groen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen vindt plaats conform de kwaliteitsniveaus van het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte en volgens het Groenstructuurplan gemeente Dalfsen (GSP) 2013-2017.

De kwaliteitsniveaus die gehanteerd worden zijn onderhoudsniveau A in winkelgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

In het GSP worden de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen beschreven.

Tevens beschrijft het GSP visies voor de beleidsthema's bomen, snippergroen, speelplaatsen en honden.

De identiteit van de gemeente Dalfsen wordt voor een belangrijk deel bepaald door aanwezigheid van bomen, beplanting en ander groen. Het zorgt er onder andere voor dat het prettig leven is. Afgelopen jaren is gewerkt aan het verbeteren van de huidige groenstructuur in Dalfsen zowel bij nieuwbouw als in de bestaande delen, de belangrijkste beheer en verbetervoorstellen zijn gerealiseerd of zijn in voorbereiding. De opgaven van de komende jaren op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie, circulair en biodiversiteit vragen een bepaalde invulling van groen (landschappelijke inpassing, bomen wijken niet voor aanleg zonnepanelen, waterberging, circulair terreinbeheer, natuur inclusieve landbouw, incestvriendelijk beheer). In het 1e kwartaal van 2021 wordt het groenstructuurplan geactualiseerd. Hierin wordt tevens opnieuw gekeken welke groenstructuren gewaarborgd of juist versterkt moeten worden. Ook wordt gekeken naar waar ruimte is voor participatie in het groen. De groenvisie zal in de toekomst integraal onderdeel uitmaken van de omgevingsvisie dat in het kader van de omgevingswet opgesteld zal worden.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het openbaar groen in de gemeente Dalfsen omvat in totaal ± 142 ha. Het totale bomenbestand binnen de kom beslaat ruim 17.100 stuks en buiten de bebouwde kom circa 38.000 stuks.

Financiële consequenties

Er wordt onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

1. Onderhoud en beheer aan de groene buitenruimte (bomen, bosplantsoen, heesters, gras), hondentoiletten.
2. Investeringskosten: de uitvoeringsprojecten uit het GSP worden betaald uit de reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van openbare groenstroken.

De kosten voor de aanleg van openbaar groen in nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zijn opgenomen en verantwoord in de grondexploitaties.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De kosten voor openbaar groen zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Openbaar Groen	419	412	409	409

Investeringen (groot onderhoud binnen de exploitatie)

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Openbaar Groen Groot onderhoud	50	50	50	50

Speelplaatsen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van speelplaatsen vindt plaats conform het beheerplan Spelen 2019-2023. In dit beheerplan wordt weergegeven wat het reguliere beheer aan speeltoestellen en ondergronden inhoudt en welke kosten hieraan zijn verbonden. Daarnaast wordt in dit beheerplan weergegeven welke speelplekken worden gerenoveerd.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Er zijn in totaal 615 speeltoestellen en spelaanleidingen met bijbehorende ondergronden in onderhoud bij de gemeente Dalfsen op 113 speelplekken. Daarnaast verzorgt de gemeente Dalfsen voor 100 speeltoestellen op 11 speelplekken alleen de inspecties.

In het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte is het gewenste kwaliteitsniveau beschreven voor het onderhoud. De speeltoestellen en ondergronden worden onderhouden op beheer kwaliteitsniveau B.

Het onderhoud bestaat uit klein onderhoud, groot onderhoud en cyclische vervangingen.

Financiële consequenties

Bij speelplaatsen wordt er onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

1. Onderhoudskosten: Onderhoud, beheer en vervangingen van speeltoestellen en ondergronden.
2. Renovatiekosten: De uitvoeringsprojecten van renovaties van speelplaatsen

De kosten voor onderhoud speelplekken zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

Speelplekken onderhoud en renovaties en vervangingen

x € 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Speelplekken	51	49	43	40

Bij de vaststelling van het beheerplan spelen (2019-2023) is besloten om voorsnog geen uitvoering te geven aan het onderdeel omvormingsplan. Met de voorgestelde bezuinigingen wordt vanaf 2022 gestopt met de omvorming en vervanging, en worden vernielde en of afgekeurde toestellen op basis van gehouden of nog te houden inspecties enkel nog verwijderd. De geplande vervangingen en renovaties zijn geschrapt. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd.

Gebouwen

Het beleidskader

De wijze waarop de gemeentelijke gebouwen worden onderhouden en in stand worden gehouden, is vastgelegd in het beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2019 - 2023. Dit beheerplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 18 juni 2018.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De gemeente heeft 25 gebouwen in eigendom. Gezamenlijke deler is dat de meeste gebouwen worden gebruikt voor maatschappelijke doeleinden. Alle gebouwen bij elkaar hebben een bruto vloeroppervlakte van ruim 25.000 m² en vertegenwoordigen een WOZ-waarde van in totaal ruim 25 miljoen euro.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties voor diverse gebouwen. De jaarlijkse dotatie van € 165.000 is gebaseerd op een onderhoudsplanning van tien jaar.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis voor gemeenten (brand, storm, inbraak e.d.).

De verzekering voor de eigendommen van de gemeente (gebouwen, inventaris, elektronica) en voor de scholen (gebouwen, inventaris, elektronica) is in 2018 Europees aanbesteed. De nieuwe polis heeft een looptijd van drie jaar (01-01-2019 tot 01-01-2022), met stilzwijgende verlenging voor 12 maanden, tenzij 2 maanden voor de aflooptdatum opgezegd. De polis kent een eigen risico van € 2.500.

Alle gebouwen, gemeentelijk eigendom en scholen, zijn eind 2018 opnieuw getaxeed. Omdat de verzekering van de gebouwen een jaarlijkse indexering kent hebben deze taxaties een geldigheidsduur van zes jaar

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering is een verplicht onderdeel van de begroting. De verplichting hangt samen met de wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). Deze paragraaf bevat, conform artikel 13 van het BBV, in ieder geval de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De paragraaf financiering vormt, samen met de financiële verordening (artikel 212 van de Gemeentewet) en de uitvoeringsregels treasury, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden van en toezicht houden op de financieringsfunctie. In september 2018 heeft de raad specifieke uitgangspunten vastgesteld voor het verstrekken van leningen en garanties.

In deze documenten worden onder meer doelstellingen, uitzettingen en garanties, financiering, kasbeheer en organisatie van de treasuryfunctie rond het liquiditeitenbeheer van de gemeente op korte en lange termijn vastgelegd. Zij geven de kaders weer waarbinnen de treasuryactiviteiten dienen te worden uitgevoerd. We zetten onze treasuryfunctie in 2021 op dezelfde risicomijdende wijze voort als in de jaren daarvoor.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van afschrijvingslasten ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelwijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten bij de uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in de uitvoeringsregels treasury.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2021 bedraagt dit, bij ministeriële regeling vastgestelde, percentage 8,5. De omvang van de begroting op 1 januari 2021 bedraagt € 71.194.000 De kasgeldlimiet bedraagt dan € 6.051.000.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

	Variabelen renterisico(norm)	2021	2022	2023	2024
1	Renteherziening	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.395	1.395	1.395	1.395
3	Renterisico (1+2)	1.395	1.395	1.395	1.395
4	Renterisiconorm	14.239	13.676	13.367	13.317
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	12.844	12.281	11.972	11.922
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	71.194	68.381	66.836	66.584
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	14.239	13.676	13.367	13.317
	(bedragen x € 1.000)				

Langlopende geldleningen

In januari 2017 heeft de gemeente voor het laatst nieuwe geldleningen aangetrokken van respectievelijk € 10 miljoen en € 5 miljoen. In 2023 vervalt de eerstvolgende lening.

Op 1 januari 2021 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen € 16,3 miljoen.

NAAM GELDGEVER	LAATSTE AFL.	RENTE %	LENING	AFLOSSING T/M 2020	SCHULDRES- TANT OP 01-01-21	RENTE 2021	AFLOSSING 2021	AFLOSSING T/M 2021	SCHULDRES- TANT OP 31-12-21
B.N.G.	2042	1,225	10.000.000	1.200.000	8.800.000	107.800	400.000	1.600.000	8.400.000
B.N.G.	2042	1,275	5.000.000	600.000	4.400.000	56.100	200.000	800.000	4.200.000
B.N.G.	2024	1,84	7.500.000	4.500.000	3.000.000	55.140	750.000	5.250.000	2.250.000
B.N.G.	2023	5,29	1.134.451	998.316	136.134	7.201	45.378	1.043.694	90.756
TOTAAL			23.634.451	7.298.316	16.336.134	226.241	1.395.378	8.693.694	14.940.756

Rentebeleid in de gemeente Dalfsen

Het rentebeleid ziet er als volgt uit:

- over het eigen vermogen wordt geen rente berekend
- daardoor vindt geen rentebijschrijving op de reserves plaats
- de rentekosten bestaan alleen uit externe rentekosten
- bepalend hierbij zijn de te verwachten rentekosten (begroting) of werkelijke rentekosten (jaarrekening)
- deze rentekosten worden omgeslagen over de activa; daarbij is het toegestaan het rentepercentage te corrigeren met plus of min 0,5%. In de begroting is er voor gekozen om de rente toerekening te doen op basis van het verwachte gemiddelde rentepercentage over het begrotingsjaar. Deze ligt tussen de 0,53% en 0,44%.
- Vanaf het begrotingsjaar 2022 ontstaat er een negatief renteresultaat. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Dit renteresultaat kan worden toegerekend aan de taakvelden. In de begroting is er voor gekozen om dit niet te doen, aangezien de verwachting is dat door toekomstige grondexploitaties een groter aandeel van de rente alsnog kan worden toegerekend aan de grondexploitaties, waardoor het renteresultaat positief zal worden en niet meer toegerekend mag worden aan de taakvelden.

Hieronder volgt een berekening van de rentekosten volgens het format dat is voorgeschreven.

Rentetoerekening begroting 2021	(- is nadeel)
De externe rentelasten over korte en lange financiering	-226.242
De externe rentebaten	180.711
Saldo 1: totaal van rentelasten en rentebaten	-45.531
De rente die aan de grex moet worden doorberekend (opbrengst)	56.707
Saldo 2: aan taakvelden toe te rekenen externe rente	11.176
Interne rente over eigen vermogen	0
Interne rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Saldo 3: aan taakvelden toe te rekenen externe en interne rente	11.176
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (deze is nihil bij een positief saldo van externe en interne rente)	0
Renteresultaat op taakveld treasury	11.176

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is ondersteunend en adviserend aan de organisatieonderdelen, het gemeentebestuur, directie en management.

In deze paragraaf gaan wij in op organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, samenwerking, inkoopbeleid, informatievoorziening & automatisering, Geo-informatie en documentbeheer, juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid.

Nieuw Financieel Systeem

Het huidige financieel systeem (FMS) is om diverse redenen aan vervanging toe. De raad heeft hiervoor budget beschikbaar gesteld. Het plan van aanpak is in de zomer van 2019 vastgesteld en voorziet erin dat per 1 januari 2021 het nieuwe financiële systeem operationeel is. In 2020 is hard aan deze vervanging gewerkt. In de tweede helft van 2020 is gestart met de technische inrichting van het systeem waarna het testen en trainen van de gebruikersorganisatie plaatsvindt. Conform planning gaat het systeem op 1 januari 2021 live,

Organisatieontwikkeling

Ambtelijke organisatie

De vele veranderingen in onze sociale en fysieke omgeving, bestuurlijke vernieuwing, digitalisering en big data krijgen de komende jaren nadrukkelijk de aandacht. Naast een andere manier van werken vragen de steeds complexere vraagstukken ook om een ontwikkeling in de organisatiecultuur. Bijvoorbeeld de Omgevingswet met nieuwe rollen als ruimtetechnisch adviseur, gebiedsmakelaar, etc. We ontwikkelen een zakelijke aanpak, maar behouden hierbij de heersende normen en waarden van samenwerking als het unique selling point voor het werken bij de gemeente Dalfsen.

We werken de komende jaren aan deze ontwikkelingen op basis van vijf thema's:

- Organisatieontwikkeling
- Werkgeverschap
- Kwaliteit en Processen
- Samenwerking
- Dienstverlening

De resultaten van het Medewerkersonderzoek 2020 worden hierin ook betrokken, door samen met medewerkers te werken aan actiepunten. Zo wordt ingezet op het terugdringen van de werkdruk op diverse organisatieonderdelen. Daarnaast wordt ingezet op het behouden van de in het Medewerkersonderzoek geconstateerde mooie resultaten, zoals het certificaat best workspace en de loyaliteit, betrokkenheid en bevoegenheid van medewerkers.

Het ontwikkelen en faciliteren van medewerkers in een andere manier van werken om als ambtelijke organisatie goed toegerust te zijn en blijven voor de toekomst staat hierin centraal.

Personeelsbeleid

Samen werken aan de organisatie voor onze toekomst

Aan de hand van de HR ontwikkelingen, werken we samen aan onze organisatie voor de toekomst. We willen dan ook een goed werkgever zijn en blijven ondanks de versobering op de secundaire arbeidsvoorwaarden. We willen onze betrokken en bevoegen medewerkers in staat stellen zich als professional te blijven ontwikkelen.

Ziekteverzuim

Een ziekteverzuim onder de 5% is het streven. Net als in de voorgaande perioden is het verzuimpercentage ruim onder het streefpercentage gebleven. De wijze waarop de data wordt gepresenteerd wordt gemoderniseerd ter optimalisering van (preventief) advies aan het management en de directie.

Salarispost

De huidige cao loopt tot 2021. In de begroting is rekening gehouden met een salarisstijging van jaarlijks 1% (incl sociale lasten). Na het akkoord op de nieuwe cao, wordt dit verwerkt in de reguliere P&C cyclus.

Dalfsen als aantrekkelijk werkgever

De krapte op de arbeidsmarkt is toegenomen en gemeenten vissen allemaal in dezelfde vijver. De Corona crisis leidt mogelijk tot veranderingen op de arbeidsmarkt. Wij zullen dat vanzelfsprekend op de voet volgen. We blijven ons inzetten op het binden en boeien van goed gekwalificeerde medewerkers. Als aantrekkelijke werkgever willen we onze positie op de arbeidsmarkt behouden. Dit doen we onder andere door het bieden van arbeidsvoorwaarden op maat, in te zetten op competentieontwikkeling, het zijn van een kweekvijver voor nieuw talent.

Wet banenafpraak

In de wet banenafpraak 'Meedoen naar vermogen' is de afspraak met betrekking tot het creëren van extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking vastgelegd. Naast het overtuigen van ondernemers in de gemeente Dalfsen om mensen met een arbeidsbeperking in te zetten, hebben we ook de taak te zorgen voor voldoende instroom in de ambtelijke organisatie. Onder andere door de oprichting van Stichting Dalfsen Werkt in 2016 geven wij uitvoering aan deze wet. Ook binnen de ambtelijke organisatie is een aantal collega's werkzaam met een arbeidsbeperking. Wij zijn een organisatie met kansen voor iedereen: "Iedereen doet mee en iedereen hoort erbij!".

Aandacht voor arbo en vitaliteit

De gemeente Dalfsen heeft structureel aandacht voor veilig en gezond werken. Er is aandacht voor vitaliteit: lichamelijke en geestelijke fitheid. Dalfsen scoort dan ook goed in de medewerkersonderzoeken. Bij een aantal organisatieonderdelen is sprake van een te hoge werkdruk. Dalfsen houdt de komende jaren dan ook vinger aan de pols door preventief aandacht voor dit onderwerp te hebben in gesprekken met medewerkers. Er zijn ruime mogelijkheden voor flexibel en plaats onafhankelijk werken. De Corona-crisis heeft deze ontwikkeling in een stroomversnelling gebracht. We houden scherp in de gaten of dit goed verloopt en of specifieke maatregelen noodzakelijk zijn. Denk daarbij onder andere aan de aandacht voor de werk/privébalans.

Samenwerking

Samenwerking

Onze 'zoekrichting' in de regionale samenwerking gaat vooral naar Zwolle en omgeving. We hebben daarin belangrijke stappen gezet op het gebied van economische ontwikkeling (de Regio Zwolle) en de bedrijfsvoering (voor de taken ICT, inkoop en personeels- en salarisadministratie), samen met Zwolle, Kampen, de provincie Overijssel en de gemeente Westerveld. Ook de gemeente Zwartewaterland sluit per 2021 aan bij deze samenwerking. We zullen dit de komende jaren continueren en waar dat zinvol is ook intensiveren. Zo zoeken we op taakgebieden waarin we als Dalfsen een te kleine schaal hebben om effectief en kostenefficiënt te opereren, de samenwerking met Zwolle. Onze primaire oriëntatie op Zwolle en regio betekent niet dat we andere samenwerkingsverbanden uitsluiten. Er zijn meerdere thema's denkbaar waar een samenwerking in een andere windrichting meer voor de hand ligt.

Bij nieuwe samenwerkingsverbanden zullen we blijvend oog houden voor de governancestructuren en de wijze waarop democratische controle door de gemeenteraad kan worden geborgd.

Inkoopbeleid

Per 1 januari 2020 opereren wij als volwaardig partner van SSC ONS. Het verder professionaliseren van het totale inkoop- en aanbestedingsbeleid is ingezet en wordt de komende tijd verder uitgevoerd. Een voorbeeld van deze verdere professionalisering is het gebruik maken van de algemene inkoopvoorwaarden zoals ook door de andere partners van SSC- ONS gehanteerd. In deze voorwaarden zijn alle gebruikers, dus inclusief de gemeente Dalfsen, herkenbaar vermeld. Daarnaast wordt overlegd met de lokale ondernemersverenigingen over een bedrijvenregister waaruit plaatselijke leveranciers kunnen worden geselecteerd bij het inkopen

Informatievoorziening & automatisering

Informatiebeveiliging

Vanaf 2020 volgen we op het gebied van informatiebeveiliging de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Hierin staan verschillende normen op het gebied van informatiebeveiliging. De BIO betreft één baseline voor alle bestuursorganen van de Nederlandse overheid. Ook in 2021 blijft bewustwordingscampagne rondom informatiebeveiliging en privacy actueel.

Nadat we over zijn gegaan naar het Shared Service Center met de ICT omgeving zijn we ook nadrukkelijk gaan samenwerken op het gebied van informatiebeveiliging met alle partners. De komende jaren staat onder andere de informatiebeveiliging versus Cloud en het mobile device management op het programma. Door ontwikkelingen zoals ransomware, phishing, cyberspionage etc., blijven we investeren in veiligheid van onze applicaties en systemen en in de bewustwording van de medewerkers..

De gemeente brede zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatief Single Information Audit) omtrent informatieveiligheid wordt de komende jaren weer uitgevoerd. De gemeente brede zelfevaluatie is de basis van de horizontale verantwoording informatieveiligheid binnen de gemeente Dalfsen, die het college B&W jaarlijks aflegt aan de gemeenteraad. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag verantwoordt het college van B&W zich aan de gemeenteraad over informatiebeveiliging. Hierbij wordt ingegaan op de ENSIA resultaten.

Informatievoorziening

Ook op het gebied van informatievoorziening liggen er in 2021 en verder kansen in de samenwerking met onze SSC-ONS partners. Op het gebied van Datagedreven Werken spelen binnen omliggende gemeenten dezelfde vraagstukken als in Dalfsen en kunnen we elkaar versterken met expertise.

De optimalisering van de digitale dienstverlening heeft blijvend aandacht. De Berichtenbox van Mijn Overheid heeft hier een rol in. De Berichtenbox is een onderdeel van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) van de Overheid, waar Dalfsen op aangesloten is.

Vanwege de coronacrisis is de digitale communicatie in een stroomversnelling gekomen. Ook in 2021 wordt deze ingeslagen weg vervolgd en verder ontwikkeld.

Geo-informatie en documentbeheer

Geo-informatie

Ontwikkeling Samenhangende Objectregistratie (SOR)

In de vorige begroting is reeds de komst van de Samenhangende Objectregistratie (SOR) benoemd. Deze samenhangende objectregistratie is een doorontwikkeling van de huidige basisregistraties:

- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
- Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- Basisregistratie Kadaster (BRK)
- Topografie (BRT)

Deze basisregistraties maken een steeds belangrijker deel uit van de gegevens- en informatiehuishouding van de gemeente Dalfsen, en dragen bij aan de kansen rondom datagedreven werken.

Het Ministerie van BZK heeft afgelopen voorjaar de 'beleidsvisie samenhangende objectregistratie' heeft vastgesteld, welke de basis vormt voor de verdere uitwerking van de samenhangende objectregistratie. Deze samenhangende objectregistratie zal impact hebben op de huidige basisregistraties die Dalfsen in eigen beheer uitvoert; BAG, BGT, BRO en de WOZ (GBLT). We volgen de ontwikkelingen dan ook op de voet en participeren in de ontwikkelingen waar mogelijk en noodzakelijk.

Juridische kwaliteitszorg

Legal Quick Scan

Als uitwerking van de organisatieontwikkeling is een organisatiebrede legal audit in de vorm van een quick scan gehouden. Een aantal van de hierin opgenomen aanbevelingen worden de komende jaren verder uitgewerkt, met als doel verbetering of behoud van de juridische kwaliteit. Er is een extra slag gemaakt door het invoeren van een juridische check op college- en raadsvoorstellen. Ook worden er de komende jaren, in overleg met het team Concern Control weer audits op werkprocessen gehouden.

Herijking subsidiebeleid

Uw raad heeft vanuit de Rekenkamercommissie een aantal aanbevelingen gedaan op het gebied van het Subsidiebeleid. De herijking/actualisatie van het gemeentelijk subsidiebeleid is een belangrijk aandachtspunt voor het komende jaar. Ten behoeve van dit project is een plan van aanpak opgesteld waarbij het uitgangspunt is dat aan het einde van 2021 het subsidiebeleid van de gemeente is herzien.

Wet elektronische publicatie algemene bekendmakingen en mededelingen

Met ingang van 1 januari 2021 is de Wet elektronische publicaties (hierna: Wep) van kracht. De Wep introduceert een verplichting voor gemeenten om alle wettelijk voorgeschreven bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen van (voorgenomen) besluiten die niet tot één of meer belanghebbenden zijn gericht, in een officieel elektronisch publicatieblad te doen. Het wordt verplicht om de officiële publicaties via de applicatie Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (hierna: DROP) op officiële bekendmakingen.nl te publiceren. Verordeningen worden door gemeenten al op deze wijze bekendgemaakt. Volgens de Wep moeten per 1 januari 2021 ook nieuwe beleidsregels en kennisgevingen worden bekendgemaakt via DROP. Vanaf 1 januari 2022 moeten ook alle bestaande beleidsregels beschikbaar zijn via overheid.nl en moet er ook een (landelijke) voorziening beschikbaar zijn om stukken digitaal ter inzage te kunnen leggen. In 2021 wordt dit wetsvoorstel verder uitgewerkt.

Wet open overheid (Woo)

Het wetsvoorstel voor de Wet open overheid (hierna: Woo) was al eerder (april 2016) door de Tweede Kamer aangenomen en ligt voor behandeling bij de Eerste Kamer. Begin 2019 is een wijzigingsvoorstel voor de Woo bij de Tweede Kamer ingediend, met verduidelijkingen en wijzigingen die eraan bijdragen dat het doel (een open overheid) bereikt wordt zonder hoge kosten. In juni 2020 is dit wijzigingsvoorstel aangepast aan het advies van de Afdeling Advisering van de Raad van State. De Eerste Kamer is in afwachting van de uitkomsten van de behandeling van dit wijzigingsvoorstel in de Tweede Kamer. De Woo zal op termijn de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) gaan vervangen.

Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2021 gaat een belangrijke wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) in. Waar de accountant nu bij de jaarrekening een verklaring afgeeft over zowel de getrouwheid (juistheid en volledigheid) van de geboekte baten, lasten en balansmutaties, als over de rechtmatigheid daarvan, vervalt dat laatste. De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording komt bij het college te liggen. Met de wetswijziging toetst de accountant alleen nog op de getrouwheid van de jaarcijfers.

In de jaarrekening 2021 wordt een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. In de paragraaf Bedrijfsvoering licht het college deze rechtmatigheidsverantwoording conform wetgeving toe. Deze paragraaf is geen onderdeel van de jaarrekening en de accountant toetst deze dan ook anders dan de rechtmatigheidsverantwoording.

De verbijzonderde interne controles die in 2021 worden verricht zijn vastgelegd in een - met de accountant afgestemd - intern controleplan 2020 - 2021. Dit plan is reeds gedeeld met u via het RIS.

Doelmatigheid/doeltreffendheid

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet en de 'Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur, van de gemeente Dalfsen 2017' doet het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. In deze verordening is vastgesteld dat het college iedere vier jaar een onderzoeksplan, met daarin minimaal twee onderzoeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid, naar de raad zendt met de in deze termijn te verrichten interne onderzoeken. In 2019 heeft het college het onderzoeksplan vastgesteld en ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad. In dit onderzoeksplan waren twee onderzoeken opgenomen; een onderzoek in 2019 en een onderzoek in 2021 en voor de uitvoering van deze onderzoeken heeft de raad middelen beschikbaar gesteld. De middelen voor het onderzoek in 2021 zijn echter meegenomen in de ombuigingen 2020-2023. Aan uw raad zal eind 2020/begin 2021 een voorstel voor wijziging van de onderzoeksverordening worden voorgelegd ten aanzien van de periodiciteit van te verrichten onderzoek.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Algemeen

Op grond van artikel 9, lid 2f van het BBV dient de programmabegroting een paragraaf Verbonden Partijen te bevatten. Volgens artikel 15 BBV dient deze paragraaf ten minste te bevatten:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- De beleidsvoornemens over verbonden partijen;
- De lijst van verbonden partijen.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het BBV en is als volgt gedefinieerd:

"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarbij de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft".

Van een financieel belang is sprake als aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake bij zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen. De verbonden partijen worden in deze paragraaf opgesplitst in:

- Publiekrechtelijke verbonden partijen
- Privaatrechtelijke verbonden partijen
 - Coöperaties/vennootschappen
 - Stichtingen/verenigingen
 - Overige

Gelet op het feit dat de raad op 21 maart 2016 de [Kadernota Verbonden Partijen](#) heeft vastgesteld, beperkt deze paragraaf zich tot het geven van een totaalbeeld van de verbonden partijen en de financiële aspecten ervan. Eind 2020 vindt een evaluatie plaats van deze kadernota.

In april 2020 is besloten om een drietal vennootschappen te ontbinden. Het gaat om: 'Vordering Enexis B.V.', 'Verkoop Vennootschap B.V.' en 'CBL Vennootschap B.V.'. Deze vennootschappen zijn indertijd ingesteld voor een goede afwikkeling bij de verkoop van Essent. Op dit moment resteren er nog twee van de indertijd opgerichte vennootschappen n.l.: 'CSV Amsterdam B.V.' en 'Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.', de verwachting is dat deze twee vennootschappen eind 2020 ontbonden worden.

N.B.

De financiële ratio's voor de publiekrechtelijke verbonden partijen hebben betrekking op de jaren 2019 t/m 2021. De financiële ratio's met betrekking tot de privaatrechtelijke verbonden partijen (vennootschappen) hebben betrekking op 2019. Dit gelet op het feit dat wij van deze partijen enkel de jaarstukken ontvangen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling openbaar lichaam

Naam	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland		
Website	Veiligheidsregio IJsselland		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 4.616.540	€ 5.290.000	€ 5.217.000
Vreemd vermogen	€ 31.042.577	€ 28.096.000	€ 36.138.000
Resultaat	€ 759.174	0	0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.786.264	€ 1.827.414	€ 1.865.438
Bron	Jaarrekening VRIJ	Programmabegroting VRIJ	Programmabegroting VRIJ
Beleidsvoornemens	Veiligheidsregio IJsselland richt zich de komende jaren meer op de buitenwereld en levert daarbij nog meer maatwerk in verbinding met de samenleving en onze partners. Doel is de continuïteit van de samenleving binnen de elf gemeenten uit onze regio te waarborgen, niet alleen door rampen te bestrijden, maar ook door ze te voorkomen. De Veiligheidsregio is daarbij expert, strategische netwerkpartner en adviseur voor burgers en partners. Maar gelijktijdig worden deze partners uitgedaagd om zelf een actieve bijdrage te leveren aan een veilig IJsselland. Hoe Veiligheidsregio IJsselland dat gaat doen is beschreven in de Strategische Beleidsagenda 2019-2023. Hierin staat de strategische richting, geformuleerd in concrete doelen en acties, die jaarlijks verder uitgewerkt worden.		

Ontwikkelingen

1. Als inhoudelijk belangrijke en nieuwe ontwikkeling die in 2019 is ingezet is de komende taakdifferentiatie tussen brandweervrijwilligers en beroepskrachten. Deze ontwikkeling heeft niet alleen inhoudelijke effecten, maar naar verwachting ook flinke financiële consequenties. Het landelijke overleg van voorzitters Veiligheidsregio's (Veiligheidsberaad) en de minister van Justitie en Veiligheid (JenV) hebben eind 2019 gezamenlijk een richting gevonden om brandweervrijwilligers en beroepskrachten zo te differentiëren en vorm te geven dat geen sprake is van spanning met de geldende EU-regelgeving. In verband met de Corona-crisis heeft dit proces vertraging opgelopen en wordt na de zomervakantie 2020 weer opgepakt.
2. De ontwikkeling van één landelijke meldkamer is in 2019 voortgezet. Per 1 januari 2020 is de Politie/LMS verantwoordelijk voor het beheer van de gemeenschappelijke Meldkamer Oost-Nederland (MON) in Apeldoorn. Dit als onderdeel van de landelijke meldkamersamenwerking gericht op tien meldkamers in 2022 die werken volgens een gestandaardiseerde werkwijze.
3. De Veiligheidsregio IJsselland wil een bijdrage te leveren aan de financiële uitdaging waar gemeenten voor staan. De oplossingsrichting bestrijkt meerdere jaren en bevat componenten voor korte en langere termijn. Voor de korte termijn is de koers om te zien of in 2021 en 2022 incidentele middelen vrijgemaakt kunnen worden uit de budgetten voor rente, kapitaallasten en reguliere exploitatie. Bij het trendmatig kijken naar de mediaan van de afgelopen 3 jaren voor deze budgetten dan lijkt het haalbaar dat in 2021 en 2022 € 516.000 per jaar aan incidentele besparingen kan waarmaken voor de gemeenten en die besparing structureel te maken met ingang van 2023.
4. In 2019 is het regionale Crisisplan geactualiseerd. Uitgangspunt van het Crisisplan 2020 - 2023 is dat wordt gewerkt met één crisisorganisatie die inzetbaar is voor acute en niet-acute rampen en crises, incidenten en de nafase. Operationele besluitvorming is laag belegd binnen de crisisorganisatie, de operationeel leider is operationeel eindverantwoordelijk. Bestuurlijk optreden wordt maximaal gefaciliteerd door de gouden lijn en het aansluiten van de operationeel leider bij het GBT. Er is voorzien in een kleine slagvaardige kernsamenstelling voor het ROT en GBT. Deze structuur en werkwijze zij van start gegaan per 1 maart 2020.

Risico's	<p>Enkele van bovenstaande ontwikkelingen hebben financiële consequenties waar de komende jaren op geanticipeerd moet worden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rekening houden met toenemende kosten van de vrijwillige brandweer vanwege Europese regelgeving, gericht op loongelijkstelling voor beroepsmedewerkers en vrijwilligers bij gelijke taakinvoering kunnen de structurele kosten kunnen oplopen tot € 1,5 mln. 2. De in 2019 voortgezette ontwikkeling van de Landelijke Meldkamer(LMS) betekent dat vanaf 2022 rekening moet worden gehouden met een structureel nadeel van maximaal € 215.000,- vanwege een nadeel van €215.000 op de beheerskosten. 3. De afspraak met het algemeen bestuur om in 2021 en 2022 per jaar een bedrag van € 516.000 aan incidentele middelen vrij te maken om bij te dragen aan de financiële opgaven van gemeenten. <p>Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren. Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2019 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden.</p>		
Naam	Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland		
Website	GGD IJsselland		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 1.368.000	€1.422.000	€1.418.000
Vreemd vermogen	€ 5.283.000	€4.858.000	€4.802.000
Resultaat	€ 1.055.000	€0	€0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.025.000	€1.069.608	€1.102.000
Bron			
Beleidsvoornemens	<p>Gezondheid wordt gezien als het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij. De GGD zet zich in voor publieke gezondheid. Dat wil zeggen de gezondheid van alle inwoners in onze regio van jong tot oud. De GGD maakt mogelijk dat mensen individueel en als groep meer grip hebben op hun eigen gezonde leven en leefomgeving. De GGD werkt aan gelijke kansen op een gezond leven voor iedereen. Dit gebeurt door beleid, advies, onderzoek en ondersteuning en een vangnet voor mensen die (tijdelijk) niet zelfredzaam zijn. Hierbij opereert de GGD in de publieke gezondheid op het snijvlak van zorg, markt en politiek en kiezen daarbinnen welke specifieke waarde is toe te voegen. De GGD werkt voor én met de elf gemeenten in IJsselland en samen met diverse organisaties: voor een gezonde samenleving. GGD IJsselland werkt voor ruim 520 duizend inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland en voert taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen.</p>		

Ontwikkelingen	<p>In 2019 is de regionale bestuursagenda publieke gezondheid 2019-2023 vastgesteld: Beweging vanuit regie. Deze bestuursagenda vormt de basis voor de (beleids)ontwikkeling van de GGD in deze periode. Uitgangspunt is het concept van positieve gezondheid. Daarbij ligt het accent op het versterken van eigen kracht, versterken van regie op het eigen leven en versterken van gezondheid. De bijdrage van de publieke gezondheidszorg is daarbij: · Bevorderen dat inwoners gezond zijn en mee kunnen doen(want gezondheid bevordert de (arbeids-)participatie en vice versa);· Verbindingen leggen tussen domeinen en samenwerkingspartners (en net werken coördineren); · Delen van expertise op het gebied van factoren die gezondheid en gedrag beïnvloeden;· Inzicht bieden in de gezondheidssituatie van (kwetsbare) burgers door middel van data, monitoring en onderzoek;· Bewaken en beschermen van de gezondheid(uitvoering wettelijke taken). De GGD werkt daarbij nauw samen met de gemeenten en andere partijen.</p>		
Risico's	<p>Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Aanvullende producten en diensten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele aanvullende diensten (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor structureel aanvullende producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de deelnemende gemeenten klein.</p>		
Naam	Omgevingsdienst IJsselland		
Website	Omgevingsdienst IJsselland		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 401.750	€ 315.690	€ 315.690
Vreemd vermogen	€ 2.179.384	€ 2.495.074	€ 2.495.074
Resultaat	€ 4.690	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 478.481	€ 477.913	€ 483.617
Bron	Jaarrekening 2019 Omgevingsdienst	Begroting 2021 Omgevingsdienst IJsselland	Begroting 2021 Omgevingsdienst IJsselland

Beleidsvoornemens	<p>Een klant- en oplossingsgerichte werkwijze is wat de eenduidige aanpak van de Omgevingsdienst IJsselland kenmerkt. Haar onafhankelijke experts wegen maatschappelijke belangen zorgvuldig af en vervullen een verbindende rol in het krachtenveld. Doel is een optimale balans aan te brengen tussen een duurzame leefomgeving en nieuwe initiatieven. Deze gedachte komt tot uiting in de missie: Omgevingsdienst IJsselland. Waarborgt de leefomgeving, versterkt bedrijven. De Omgevingsdienst is een moderne uitvoeringsorganisatie die voorop wil lopen met vernieuwende werkmethoden, actuele expertise en moderne ICT-voorzieningen. Zij wil daarbij een hoogwaardige bijdrage leveren aan een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving om in te wonen, werken en leven. Onder het motto ‘Lokale binding, regionale bundeling’ combineert de Omgevingsdienst nabijheid met schaalvergroting. De verbinding van kwaliteitsverbetering en efficiencywinst komt zo binnen bereik. De Omgevingsdienst is een betrouwbare partner in de keten met het Openbaar Ministerie, politie, GGD en Veiligheidsregio en een samenwerkingspartner van de waterschappen in Overijssel. De Omgevingsdiensten die landelijk zijn ontstaan hebben het doel meerwaarde te creëren op het gebied van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsdienst wil van toegevoegde waarde zijn voor het bedrijfsleven, de inwoners en de leefomgeving van IJsselland. Het managementteam geeft in de eerste drie jaar prioriteit aan de ontwikkelopgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • borgen en door ontwikkelen van politieke sensitiviteit en lokale binding; • vormen van één organisatie, en • anticiperen op inwerkingtreding Omgevingswet, wet VTH, wet Natuurbescherming en wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen.
Ontwikkelingen	<p>Wij zien op het werkveld van de Omgevingsdienst veel nieuwe ontwikkelingen, zoals de komst van de Omgevingswet met het bijbehorende Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) en de opgaven op het gebied van energie, duurzaamheid en klimaatadaptatie. In overleg met de 12 deelnemers zal de Omgevingsdienst haar kennis en expertise inzetten om op deze dossiers de gewenste resultaten te boeken. De primaire meerwaarde van de Omgevingsdienst is natuurlijk gelegen in de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieutaken. Het takenpakket van de Omgevingsdienst is sinds de start in 2018 vrij stabiel. Binnen dit pakket is er wel sprake van groei in hoeveelheid werk, veroorzaakt door de economische groei – meer bedrijven – en incidentele onderwerpen zoals PFAS (bodem) en het stikstofdossier. Door scherp te sturen en te prioriteren, slagen we er met de Omgevingsdienst in tot op heden een sluitende meerjarenbegroting te presenteren die behoudens indexatie geen autonome groei vertoont.</p> <p>Daarbij gaat de Omgevingsdienst de komende periode in transitie van inputfinanciering naar outcomesturing. De basis is daarbij een kwalitatief uitstekende en efficiënte uitvoering van de kerntaken. De uitdaging is deze meer en meer op resultaat te verbinden aan maatschappelijk belangrijke vraagstukken als veiligheid, duurzaamheid, leefbaarheid en gezondheid, oftewel meer outcomesturing.</p>

Risico's

De Omgevingsdienst zit tijdens het opstellen van deze begroting in het derde jaar vanaf de start. Het is nog steeds een relatief jonge organisatie. De onzekerheden zitten grotendeels in de veranderende wetgeving. De komst van de Omgevingswet, inclusief het Digitale Stelsel (DSO) en de wet Kwaliteitsborging Bouw zijn van invloed op de Omgevingsdienst-werkwijze. Deze wetswijzigingen kunnen van invloed zijn op de begroting, al is dit niet direct de verwachting. We gaan er vanuit dat de Omgevingsdienst met de extra verkregen middelen voldoende is voorbereid om de komst van de Omgevingswet te kunnen borgen. Op het gebied van ICT zijn in de toekomst mogelijk investeringen nodig, o.a. op het vlak van de GEO-voorzieningen, deze zijn nu nog onvoldoende inzichtelijk.

In het bedrijfsplan van de Omgevingsdienst is een efficiencydoelstelling van 8% opgenomen, in vier tranches van 2% over een periode van 2020 tot en met 2023. De efficiencydoelstelling van Omgevingsdienst heeft als uitgangspunt vier voorwaarden. Om efficiënt te kunnen werken moet er sprake zijn van: voldoende robuust takenpakket; ruime mate van (uniforme) mandatering; hoge mate van standaardisatie van producten en diensten (inclusief werkprocessen en archivering); goede samenwerking en rolverdeling tussen de deelnemers van de GR en Omgevingsdienst. We zien dat door veel werk, oa. door uitbreiding van het bedrijvenbestand, het voor de Omgevingsdienst niet mogelijk is om de efficiencydoelstelling door te voeren. Het minimumniveau voor de uitvoeringskwaliteit lijkt bereikt. Daarmee zullen keuzes gemaakt moeten worden in de werkzaamheden van de Omgevingsdienst en haar dienstverlening. We blijven met alle andere Omgevingsdienst-deelnemers continu in gesprek met de Omgevingsdienst om hierin de juiste weg te vinden, met enerzijds aandacht voor de opgaven van de Omgevingsdienst en anderzijds voor besparing en efficiency.

Naam	GBLT		
Website	GBLT		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 6.298.000	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 2.064.000	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	€ 465.212	€ 456.000	€ 464.000
Bron	Jaarrekening GBLT	Begroting 2021 GBLT	Begroting 2021 GBLT

Beleidsvoornemens	<p>Kwaliteit van dienstverlening is aangewezen als ontwikkelstrategie voor GBLT. Het algemeen bestuur heeft dat benoemd en vanaf 2017 is gestart om die ambitie vorm te geven, o.a. door het aantrekken van gekwalificeerde medewerkers en inzet van speciale software. Het aantrekken van de medewerkers is gebeurd voor de processen van waarden, business control en informatie.</p> <p>Het Algemeen Bestuur heeft in 2019 gewerkt aan het opstellen van een voorlopige positiebepaling GBLT, die in 2020 door het AB is vastgesteld. De uitgangspunten van deze positiebepaling zijn in januari 2020 via het RIS met de raad gedeeld. De insteek is om hier in 2020 een vervolg aan te geven en te starten met een bestuurlijke werkgroep, waarbij de volgende onderwerpen aan bod komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stemverhoudingen; • bijdrage verodening; • bestuurlijke slagkracht; • aanpassing Wet Gemeenschappelijke Regelingen en • AVG.
Ontwikkelingen	<p>Door aanpassing van de privacyregels van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 zijn er afspraken gemaakt tussen de gemeente en GBLT over uitwisseling van gegevens. Binnen de kaders van de nieuwe wetgeving wordt gezocht naar een praktische en werkbare oplossing om uitwisseling van gegevens zo soepel mogelijk te laten verlopen. In 2019 heeft GBLT hiervoor een onderzoek laten uitvoeren door een externe partij, om te kijken welke mogelijkheden er zijn voor de uitwisseling van privacy gevoelige gegevens. Samen met de deelnemers kijkt GBLT naar de uitkomsten van dit onderzoek. In 2020 wordt een proces opgesteld voor aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling van GBLT. Het onderwerp AVG wordt daarin meegenomen.</p> <p>In 2020 vindt de inrichting van de nieuwe belastingapplicatie plaats, zodat deze vanaf januari 2021 in gebruik kan worden genomen.</p> <p>In 2019 is gestart met een pilot voor sociaal incasseren, wat in 2020 wordt voortgezet. De insteek van de pilot is om niet-betalers vroegtijdig te benaderen en in gesprek te gaan om betalingsproblemen te voorkomen. Dit gesprek kan o.a. leiden tot een betalingsregeling of toekenning van kwijtschelding.</p>
Risico's	<p>Het grootste risico betreft een tijdige en volledige oplegging en afdracht aan de gemeente van de diverse gemeentelijke belastingen door GBLT. In de dienstverlening overeenkomst zijn afspraken gemaakt over tijdstip van oplegging en afdracht van de belastingen. In de tussentijdse rapportages wordt de voortgang gemonitord en zo nodig actie ondernomen. In verband met de Corona pandemie is er in 2020 sprake geweest, van het verlenen van uitstel van betaling en het later opleggen van de toeristenbelasting. Bij het opstellen van deze tekst is het onduidelijk of er sprake is van effecten van de Corona pandemie voor 2021.</p> <p>GBLT werkt in opdracht van en voor rekening en risico van de deelnemende overheden. Dat betekent dat de begrotingsresultaten worden verrekend met de deelnemers. Het betekent ook dat GBLT geen weerstandsvermogen heeft om tegenvallende resultaten op te vangen.</p>

Gemeenschappelijke regeling centrumregeling

Naam	Gemeenschappelijke regeling sociale recherche IJssel - Vechtstreek		
Website			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	€ 45.862	€ 48.000	€ 49.000
Bron			
Beleidsvoornemens	De Sociale Recherche verricht op verzoek van de aangesloten gemeenten onderzoek naar fraude binnen de sociale zekerheidsregelingen.		
Ontwikkelingen	In oorsprong is de sociale recherche ingesteld ter ondersteuning van de gemeenten bij de uitvoering van de Participatiewet (voorheen de Wet Werk en Bijstand) in het kader van een rechtmatige uitvoering en het tegengaan van fraude en misbruik. Vanaf 2017 heeft het toezicht op naleving van de Wmo steeds meer de aandacht, zowel binnen gemeenten als binnen de Sociale Recherche. De gemeente Dalfsen heeft inmiddels ook het toezicht op de rechtmatigheid van de Wmo belegd bij de Sociale Recherche.		
Risico's	De inschatting is dat er van risico's zowel bestuurlijk als financieel geen sprake is.		

Gem. regeling bedrijfsvoeringsorganisatie

Naam	bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam jeugd IJsselland (BVO RSJ IJsselland)		
Website	Jeugdzorg regio IJsselland		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 7,2 mln	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 0	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	€ 92.377	€ 71.811	€ 72.931
Bron	jaarrekening RSJ	begroting RSJ	begroting RSJ
Beleidsvoornemens	De uitvoeringsorganisatie fungeert met name als inkooporganisatie, contractbeheer en regionale beleidsondersteuning van de gemeenten en kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen.		
Ontwikkelingen	RSJ draagt bij aan coördinatie van de regionale aanpak van transformatie van de jeugdzorg. Hiervoor zijn op rijksmiddelen op regio niveau beschikbaar, dit betreft onder andere de relatie onderwijs-jeugdzorg; versterking van ambulante zorg. Het inkoop en financieringsmodel wordt verder doorontwikkeld evenals de monitoring (en analyse) van ontwikkelingen.		
Risico's	De gemeenschappelijke regeling heeft geen weerstandsvermogen. Een nadelig of voordelig exploitatieresultaat komt voor rekening van, respectievelijk ten goede aan, de deelnemende gemeenten. Dit is een risico voor de gemeente. Het hier bedoelde risico heeft uitsluitend betrekking op de kosten van de RSJ, niet op kosten voor de daadwerkelijke zorg.		
Naam	Shared Service Centrum Bedrijfsvoering ONS (SSC ONS)		
Website	https://www.ssc-ons.nl/		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 200.000	€ 223.000	€ 223.000
Vreemd vermogen	€ 7.640.937	€ 5.520.000	€ 4.220.000
Resultaat	-/- € 142.208	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	€ 232.582	€ 1.189.958	€ 1.240.000
Bron		begroting 2021 ONS	begroting 2021 ONS
Beleidsvoornemens	Na toetreding tot het Shared Service Centrum ONS per 1 januari 2020 is de samenwerking van start gegaan. De werkwijzen en processen binnen deze samenwerking worden in toenemende mate geoptimaliseerd en in lijn gebracht met de andere deelnemers.		
Ontwikkelingen	Uitgangspunten voor de komende jaren zijn continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid. Daarnaast heeft ONS de ambitie om verder te groeien, zowel in taken als in deelnemers.		
Risico's	Het ONS voert cruciale basistaken voor de bedrijfsvoering van de gemeente uit, in het kader van continue beschikbaarheid van digitale werkplek en de beschikbaarheid van de digitale informatie, en zo ook de beveiliging van de digitale informatie en netwerkcomponenten. De deelnemende partners sturen hierop, inclusief de beheersing van de risico's. Het SCC ONS mag een weerstandsvermogen van maximaal 5% van de jaaromzet opbouwen. Als de gekwantificeerde risico's hoger zijn dan 5% van de jaaromzet, dient het weerstandsvermogen daarop te worden aangepast.		

Naamloze Vennootschap

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Website	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 4.887 mln	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	€ 144.802 mln	n.b.	n.b.
Resultaat	€ 163 mln	n.b.	n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	Jaarrekening BNG		
Beleidsvoornemens	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Ontwikkelingen	n.v.t.		
Risico's	<p>Voor de gemeente bestaat net als bij deelname in andere vennootschappen formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerde kapitaal. Dit risico wordt als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen dan voorzien. Het is nog onduidelijk of de coronapandemie effecten zal hebben op het wel of niet uitkeren van dividend en op de hoogte van het uit te keren dividend.</p> <p>De gemeente Dalfsen heeft met 33.735 aandelen 0,0606% aandelen BNG.</p>		
Naam	Vitens N. V.		
Website	Vitens		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 533 mln	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.293 mln	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 11 mln	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	jaarrekening Vitens		
Beleidsvoornemens	<p>Vitens wil een bijdrage leveren aan het verlagen van de maatschappelijke kosten en dit is verankerd in de continuïteitsdoelstelling en strategie van Vitens. Het beleid is gebaseerd op een drietal lijnen: zo laag en stabiel mogelijke tarieven, continuïteit van de onderneming (solvabiliteit > 30%) en dividend (maximaal 50% van het netto resultaat). De doelstelling, die in de AvA van 14 juni 2012 is vastgesteld om de solvabiliteit op een minimumniveau van 30% te laten uitkomen geldt nog steeds. In het financiële beleid is het versterken van de solvabiliteit als eerste prioriteit opgenomen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is een vernieuwde strategie vastgesteld voor de periode 2018-2020. Deze is vastgelegd in het strategisch document: 'Samen in beweging voor mens en leefomgeving'. Alles wat Vitens doet, komt voort uit onderstaande strategische agenda's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 24/7 betrouwbaar en betaalbaar; - Vitenser sterk in je werk; - Meer gemak voor de klant; - Voldoende beschikbare schone bronnen. 		

Ontwikkelingen	<p>In de Aandeelhoudersvergadering van 12 juni 2019 is besloten tot een herziening van het financieel beleid met ingang van 2020. Dit vanwege de ontwikkelingen van een verhoogd investeringsniveau en daardoor een toename van rentedragende schulden. Het beleid doet recht aan vigerende wet- en regelgeving (compliance), het belang van de klant en aandeelhouders en is realistisch voor Vitens. Het wordt van kracht vanaf 2020.</p> <p>Het financiële beleid kent de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continuïteit: De solvabiliteit is vastgesteld op een eigen vermogen minimaal gelijk aan 30% van het balanstotaal en de omvang van de rentedragende schulden is gelijk of lager dan het voorgaande jaar. • Tarieven: Vitens streeft naar zo laag mogelijke drinkwatertarieven, onder voorwaarde dat aan de continuïteitsdoelstelling en vigerende wet- en regelgeving wordt voldaan. Uitgangspunt hierbij is een bedrijfsresultaat (EBIT) dat jaarlijks wordt begroot op het niveau van het vastgestelde maximaal toegestane WACC-percentage. • Dividend: Het dividend wordt gerelateerd aan het nettoresultaat en bedraagt maximaal 50% van het nettoresultaat. Randvoorwaardelijk hierbij is de continuïteitsdoelstelling (minimum van 30% solvabiliteit). 		
Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Dit risico kan als verwaarloosbaar worden gekwantificeerd.</p> <p>Daarnaast is het belangrijkste risico het uitkeren van lagere dividenduitkeringen, dan waar de gemeente rekening meehoudt. Het dividend wordt gerelateerd aan het netto resultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt maximaal 50% van het netto resultaat. Daarnaast kan er sprake zijn van het niet uitkeren van dividend wanneer de solvabiliteit lager is dan 30%. Deze situatie heeft zich voor gedaan over het jaar 2019, wat inhoudt dat er in 2020 geen dividend is ontvangen. De kans bestaat dat deze situatie zich in de toekomst nogmaals voordoet. Dit komt o.a. door het lage WACC percentage waardoor er onvoldoende ingespeeld kan worden op het hoge investeringsniveau. Uitkeren van dividend werkt dan averechts.</p> <p>Tevens is er nog een achtergestelde lening met een looptijd van 15 jaar waar de gemeente jaarlijks rente over ontvangt. In geval van faillissement bestaat het risico dat de gemeente deze lening niet terug ontvangt. Dit risico wordt als zeer laag geschat. De gemeente Dalfsen heeft 0,55% van de aandelen Vitens.</p>		
Naam	Wadinko N. V.		
Website	Wadinko		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 69 mln	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1,6 mln	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 2,1 mln	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	jaarrekening Wadinko		

Beleidsvoornemens	Wadinko continueert het huidige beleid en wil groei en innovatie in de regio bevorderen. Het streven is dat de Wadinko participaties over vijf jaar een substantieel hogere omzet hebben dan nu en dat er over 5 jaar beduidend meer mensen werken bij de Wadinko bedrijven dan nu. Wadinko streeft een goede spreiding van haar investeringen in het werkgebied na. Wadinko richt zich bij voorkeur op de maakindustrie en zakelijke dienstverlening. Het doel is maximaal 2-3 nieuwe participaties en 1 - 2 exits per jaar. Om de groeiambitie te realiseren zal de initiële investering per participatie stijgen. Daarnaast wil men meer investeren in bestaande participaties om groei en innovatie te ondersteunen. De innovatie en samenwerking tussen bedrijven en derden wordt gestimuleerd en daarvoor wordt ook geld gereserveerd.		
Ontwikkelingen	Wadinko gaat de komende jaren meer investeren in human capital. Dit omdat ondernemers juist daarmee extra waarde kunnen creëren en wordt ingezet op leiderschap en talentontwikkeling voor alle niveaus binnen organisaties.		
Risico's	Het aandeel van de gemeente Dalfsen is beperkt. Dalfsen bezit 75 van de totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Gelet op het financiële belang dat de gemeente heeft (€ 7.500) in combinatie met de zeggenschap (3,14%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar. De verwachting is dat het resultaat van Wadinko onder druk kan staan door de gevolgen van de Corona crisis bij de participaties van Wadinko. Dit kan van invloed zijn op de hoogte van het uit te keren dividend.		
Naam	Enexis Holding N. V.		
Website	Enexis Holding		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 4.112 mln	€ 4.088 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 4.146 mln	€ 4.435 mln	n.n.b.
Resultaat	€ 210 mln	€ 99,9 mln	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	jaarverslag Enexis	halfjaarcijfers 2020 Enexis	
Beleidsvoornemens	<p>Met de aandeelhouders is overeengekomen dat het uit te keren dividend over de planperiode van het Strategisch Plan maximaal 50% van de nettowinst zal bedragen, waarbij een minimumniveau van jaarlijks € 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A-rating-profiel kan verliezen.</p> <p>De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.</p> <p>Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. 		

Ontwikkelingen	<p>Er is sprake van een toename van het werkpakket door de energietransitie. Het uitvoeren van het toenemende werkpakket in combinatie met het tekort aan technisch personeel vormt een uitdaging voor de Enexis Groep. Enexis spant zich in voor extra instroom van nieuwe medewerkers, breidt de opleidingscapaciteit uit op de Enexis Vakschool en ontwikkelt opleidingsprogramma's met externe opleidingsinstituten. Een andere uitdaging zijn de langetermijninvesteringen voor duurzame aansluitingen terwijl het ontwerp van het nieuwe energiesysteem nog niet klaar is. Samen met gemeenten en provincies werkt Enexis aan Regionale Energie Strategieën, een lokaal ontwerp van het energiesysteem van de toekomst. In alle gebieden pleit Enexis voor het meest efficiënte energiesysteem, met duurzame elektriciteit, duurzaam gas én duurzame warmte. Zo wordt de bestaande infrastructuur benut en houdt de transitie vaart. De vraag van consumenten en bedrijven neemt sterk toe en de teruglevering aan het net is in de afgelopen vijf jaar ruim verdrievoudigd. Enexis staat voor grote toekomstige investeringen, waarbij sprake is van een stijging van bijna 30% van het investeringsniveau. In 2020 vindt hiervoor een aandelenemissie plaats, waarbij de bestaande aandeelhouders naar verhouding van hun aandelenpakket aandelen kunnen kopen. Voor aandeelhouders die hier geen gebruik van maken, hebben de provincies aangegeven dit te willen overnemen.</p>		
Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Dit risico kan als verwaarloosbaar worden gekwantificeerd. Daarnaast is een risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen garantiedividend. De gemeente Dalfsen heeft met 64.662 aandelen een belang van 0,0433% belang in Enexis. De verwachting is dat het WACC percentage de volgende regeringsperiode (vanaf 2022) lager zal zijn. Hierover vindt overleg plaats met ministerie. Lagere WACC betekent daling inkomsten en winst en een mogelijk lagere dividenduitkering.</p>		
Naam	N. V. ROVA Gemeenten		
Website	ROVA		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 33.817.000	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 43.407.000	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 5.686.000	€ 4.339.000	€ 4.077.000
Gemeentelijke bijdrage	€ 2.084.113	€ 1.886.600	€ 1.927.500
Bron	Jaarverslag 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Beleidsvoornemens	<p>ROVA heeft de volgende strategische doelen vastgesteld voor 2020 tm 2025.- minder verspilling natuurlijke grondstoffen- betere verwaarding ingezamelde grondstoffen- hoge klanttevredenheid- optimalisatie inzamelsystemen- duurzame bedrijfsvoering- uitbreiding BOR-taken- kennispartner en adviseur leefomgeving- leefbare en schone buurten- meer en betere openbare groenvoorzieningen.</p>		

Ontwikkelingen	<p>De positieve effecten van Omgekeerd inzamelen blijven zichtbaar. Onze regio heeft zeer goede resultaten met de hoge percentages hergebruik en de lage hoeveelheid restafval.</p> <p>Een zorgpunt is de stijging van de hoeveelheid 'stoorstoffen' tussen ingezamelde grondstoffen en dalende vergoedingen van textiel en oud papier door wijzigingen in de internationale wereldhandel. Met de partners worden koste efficiënte alternatieven ontwikkeld.</p> <p>Dankzij de nieuwe landelijke afspraken worden geen grote schommelingen meer verwacht in de financiën rondom PMD.</p>
Risico's	<p>Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot.</p> <p>Stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA.</p> <p>De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers, zodat ROVA in geval van ontbinding, surséance van betaling of faillissement pas verplicht is aflossing te voldoen nadat de op dat moment bestaande schulden van ROVA aan haar bancaire financiers zijn betaald.</p> <p>De gemeente heeft 360 ROVA-aandelen (3,28% van het totaal).</p>

Besloten Vennootschap

Naam	CSV Amsterdam B. V.		
Website			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 451.905	€ 375.000	€ 300.000
Vreemd vermogen	€ 83.583	€ 275.000	€ 200.000
Resultaat	-/- € 294.085	-/- € 125.000	-/- € 75.000
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	CSV Amsterdam BV	CSV Amsterdam BV	CSV Amsterdam BV
Beleidsvoornemens	Door de afwikkeling van de claims, is er geen sprake van beleidsvoornemens en zal na afwikkeling van de laatste financiële en juridische administratieve handelingen de vennootschap opgeheven worden. Op dit moment is nog niet duidelijk of dit in 2020 of in 2021 kan gebeuren.		
Ontwikkelingen	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 is besloten om een drietal vennootschappen te ontbinden en is ingestemd om de (accountants)kosten in verband met de ontbinding en liquidatie van de vennootschappen CBL Vennootschap 8.V., Verkoop Vennootschap B.V. en Vordering op Enexis B.V. voor rekening te laten komen van CSV Amsterdam B.V. Daarnaast heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met het bereikte compromis over de beëindiging van een geschil over vier betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave, tussen de partijen CSV Amsterdam BV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. Verder is besloten dat direct na ontvangst door CSV Amsterdam B.V. van de bedragen van het bereikte compromis en onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal vermeerderd met eventueel in te houden belastingen, wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders na rato van het aandelenbelang in de vennootschap CSV Amsterdam B.V.		
Risico's	Het risico en de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is door de afwikkeling van de claims (zie bij ontwikkelingen) relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. Gelet op het aandeel van de gemeente Dalfsen (0,0432%) is dit een te verwaarlozen risico.		
Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B. V.		
Website			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 1.589.543	€ 1.589.543	€ 0
Vreemd vermogen	€ 455.015	€ 0	€ 0
Resultaat	-/- € 15.402	-/- € 25.000	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Beleidsvoornemens	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.		

Ontwikkelingen	Het doel is dat de vennootschap in 2021 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Risico's	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW). Dit risico is voor Dalfsen gelet op het aandelenbelang 0,0432%.

Stichting

Naam	Stichting Dalfsen Werkt		
Website			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen	€ 111.912	€ 107.000	€ 104.000
Resultaat			
Gemeentelijke bijdrage	€ 3.690.411	€ 3.668.000	€ 3.564.000
Bron	jaarrekening 2019	begroting	begroting
Beleidsvoornemens	De stichting stelt geen beleid vast.		
Ontwikkelingen	In 2017 is een evaluatierapport opgeleverd over het functioneren van de stichting. De aanbevelingen zijn overgenomen en op basis daarvan heeft in 2017 verder onderzoek plaatsgevonden. In 2018 en 2019 is gewerkt aan het doorvoeren van de aanbevelingen. Vanuit SDW zijn dienstverleningsovereenkomsten met Larcom en Tiem afgesloten. Beide overeenkomsten lopen eind 2020 af. In 2020 wordt gewerkt aan de voorbereiding voor het afsluiten van nieuwe contracten per 1 januari 2021.		
Risico's	De gemeente Dalfsen heeft de SDW opgericht om de functie te vervullen van werkgever voor personeel met een (vast) WSW dienstverband of tijdelijk dienstverband (in het kader van re-integratie vanuit de Participatiewet). Omdat de stichting volledig afhankelijk is van de bijdragen van de gemeente Dalfsen komen alle risico's voor rekening van de gemeente. Hierbij moet met name gedacht worden aan verminderde loonwaarde bij het detacheren, waarbij bij bijvoorbeeld ziekte geen vergoeding door de gemeente wordt ontvangen. Er is een ontwikkeling zichtbaar waarbij het aantal gedetacheerden terugneemt. Door (fysieke) beperkingen neemt de arbeidsproductiviteit af. Dit leidt tot minder opbrengsten bij de detacheringen, of, bij stijgende behoefte aan begeleiding, teruggang naar beschut binnen. Deze ontwikkeling leidt tot minder opbrengsten en hogere begeleidingskosten. Eind 2020 vindt een aanbesteding plaats. Daarbij wordt gekeken in hoeverre invloed kan worden aangewend op deze ontwikkeling.		
Naam	Stichting Administratiekantoor Dataland		
Website	Dataland		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	€ 422.077	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 476.952	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	€ 309.764	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	Jaarrekening 2019 Dataland B.V.	n.n.b.	n.n.b.
Beleidsvoornemens	In verband met grootschalige ontwikkelingen in de komen jaren op het gebied van informatie-architectuur en data-bij-de-bron (Common Ground) is op termijn een separaat gemeentelijk gegevensknooppunt voor objectinformatie niet meer nodig. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Kadaster en DataLand hebben op 5 juni 2019 de plannen ondertekend om de dataverzameling en data-ontsluiting door DataLand geleidelijk over te dragen aan het Kadaster.		

Ontwikkelingen	DataLand zal haar activiteiten beëindigen per 1-1-2022. Het secretariaat van het Gemeentelijk Geo-Beraad, de kennisbank en de opleidingen worden door de VNG overgenomen. De Vastgoedscanner, de dataleveringen en een groot deel van de KNOOP-diensten gaan naar het Kadaster.
Risico's	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting van € 1.150 in 2004. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de driedelige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente in 2021-2024 invulling zal geven aan haar grondbeleid. In 2015 is de Nota Grondbeleid (2015-2020) vastgesteld. In de nota grondbeleid is opgenomen dat de gemeente een actief grondbeleid voert. Het grondbeleid wordt opnieuw vastgesteld in de Omgevingsvisie. Tot de vaststelling van deze visie blijft de huidige Nota van toepassing.

Actief grondbeleid houdt in dat actief gestuurd wordt op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Op deze wijze wordt grip gehouden op planvorming, realisatie en uitgifte van gronden. Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. De huidige grondexploitaties worden voornamelijk in eigen beheer uitgevoerd.

Als daar aanleiding toe is, wordt op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten, het voorkeursrecht gevestigd. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden.

De financiële vertaling van de grondexploitaties is opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2020. In de MPG zijn de financiële doorrekeningen opgenomen van alle lopende grondexploitaties en is inzicht gegeven in het verwachte resultaat en het weerstandsvermogen.

Belangrijke beleidsdocumenten:

[Nota Grondbeleid 2015-2020 \(2015\)](#)

[Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen \(2013\)](#)

[Structuurvisie kernen \(2010\)](#)

[Structuurvisie buitengebied \(2012\)](#)

Plaats van de grondexploitaties binnen de gemeentelijke organisatie/bedrijfsvoering

De taakgebieden grondbeleid en grondexploitatie vallen onder de eenheid Ruimtelijke Ontwikkeling. De eenheidsmanager is verantwoordelijk voor deze taakgebieden en is ook budgethouder.

Planning en control cyclus en grondexploitaties/informatievoorziening gemeenteraad

In de planning en control cyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks drie keer geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Dalfsen. Dat is op de volgende momenten:

- in november via de paragraaf grondbeleid in de programma begroting
- in april via de MPG
- in mei via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening

Bij belangrijke ontwikkelingen zal de raad ook tussentijds worden geïnformeerd. Dit kan onder andere bij de reguliere bestuursrapportages.

Ontwikkelingen

Voor het begrotingsjaar 2021 is in de MPG 2020 een verkoop van industrieterreinen begroot van 0,5 ha en 99 bouwka­vel transacties op woningbouwlocaties. Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit

Industrieterreinen (in ha)	2021	2022	2023	2024
De Grift III	0,50	0,35		
Totaal	0,50	0,35	-	-

Woningbouw (aantal kavels)	2021	2022	2023	2024
Oosterdalfsen	55			
Westerbouwlanden Noord	30	25	25	25
De Nieuwe Landen		8		
De Nieuwe Landen II	7	8	8	8
De Koppeling	1			
De Koele	1			
Muldersweg	5	2	2	2
Totaal	99	43	35	35

Met bovenstaande programmering is rekening gehouden met de verrichte uitgiften in 2019 en de afspraken die gemaakt zijn met ontwikkelaars en woningcoöperaties. De verkopen laten zien dat de markt­omstandigheden nog steeds goed zijn. Recente uitgiften zijn succesvol geweest, wel zijn er niet meer zoveel overschrijvingen (meer inschrijvingen dan beschikbare kavels) als voorheen.

De verwachte uitgifte op lopende exploitaties laat zien dat er nog beperkte uitgifte capaciteit zal zijn in de komende jaren. In Dalfsen is de laatste jaren doorgewerkt aan nieuwe plannen en er wordt gekeken naar potentiële nieuwe ontwikkelgebieden. Dit heeft er toe geleid dat nieuwe gronden zijn aangekocht en dat er actief wordt gekeken naar de uitbreidingsmogelijkheden voor industriële locaties. Voor de woningbouw wordt in Dalfsen gekeken naar versnelling van de exploitatie Oosterdalfsen­noord.

De uitgifte van gronden zal gefaseerd blijven gebeuren, met als doel om altijd gronden aan te kunnen bieden en geen overaanbod te creëren in de markt. De bedoeling is om er voor te zorgen dat in alle kernen mogelijkheden bestaan nieuwbouw te realiseren. Hetzij via een gemeentelijke grondexploitatie, dan wel door particuliere initiatieven.

Gronden betrekking op grondexploitaties opgenomen onder de materiële vaste activa

Om nieuwe grondexploitaties op te kunnen starten, zijn grondposities nodig. Onder de materiële vaste activa zijn een aantal grondposities opgenomen die in het verleden zijn aangekocht voor nieuwe te starten exploitaties of die dienen als ruilgrond.

In onderstaande tabel zijn de boekwaardes (stand 31-12-2019) opgenomen.

Overige gronden	m2	Boekwaarde	€ per m2
Molenstraat 14	939	-	-
Oosterdalfsen II	183.800	5.762.893	31,45
't Gruthuske	1.349	48.416	35,89
Kiezebrink	26.472	615.000	23,23
Oosterbouwlanden	80.703	2.257.500	27,97
Nieuwleusen Midden	5.370	-	-
De Meulehoek	1.085	-	-
Paltheweg	122.820	491.280	4,00
Westeinde brandweerkazerne	2.908	-	-
Westeinde	38.155	152.620	4,00
De Grift IV	44.618	178.472	4,00
Pr. Margrietstraat	7.795	126.157	16,18
Waterinkweg	18.289	73.156	4,00
Uitbreiding Hoonhorst	.286	65.525	50,95
Zwarteweg	16.415	-	-
Grondwaarde bibliotheek	1.116	35.000	31,36
Overige aankopen		671.595	
		10.477.614	

Tussentijdse winst uitname

Jaarlijks wordt op basis van het percentage van de voortgang van de grondexploitaties beoordeeld of op de grondexploitaties een tussentijdse winst gerealiseerd moet worden.

Tussentijdse winst uitnames gebeuren op hoofdlijnen op de volgende manier

- o De toepassing van de eindwaarde voor het bepalen van de tussentijdse winst.
- o Het verplicht terugdraaien van tussentijdse winsten als uit de berekening blijkt dat in het verleden teveel winst is genomen
- o Bepaling van het percentage gerealiseerd, wordt gedaan op zuivere kosten en opbrengsten.

De uitkomst van de tussentijdse winst uitname is zeer afhankelijk van diverse factoren. Op basis van de uitkomsten uit de MPG 2020 is een inschatting gemaakt van de verwachte tussentijdse winst uitname. Doordat de verwachte tussentijdse winst uitname berekend is op basis van de vastgestelde grondexploitaties in het MPG 2020, zijn toekomstige grondexploitaties hierin niet meegenomen. Ten tijde van het opstellen van de programmabegroting wordt een voorstel gedaan voor het vaststellen van een nieuwe grondexploitatie. Deze grondexploitatie bevat een verwacht verlies van € 700.000. Afhankelijk van besluitvorming kan dit een lagere verwachte winst uitname in 2021 van € 700.000 tot gevolg hebben.

Doordat de winsten zeer afhankelijk zijn van diverse factoren, worden winsten op de grondexploitaties gezien als incidenteel en worden de resultaten toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties en zijn ze daarom niet meegerekend in de exploitatie.

In onderstaand overzicht is de verwachte tussentijdse winst per exploitatie weergegeven:

	2021	2022	2023	2024
De Grift III	217.000	216.000	77.000	
Stappenbelt	26.000			
De Gerner Marke	12.000			
Muldersweg	19.000	17.000	7.000	23.000
Oosterdalfsen	425.000	212.000	226.000	36.000
Westerbouwlanden Noord	1.039.000	354.000	362.000	489.000
De Nieuwe Landen	75.000	55.000		
De Nieuwe Landen II	442.000	216.000	204.000	206.000
De Koele	28.000			
Bruto resultaat	2.283.000	1.070.000	876.000	754.000
Schatting Vennootschapsbelasting	571.000	268.000	219.000	189.000
Netto resultaat	1.712.000	802.000	657.000	565.000

Risicomanagement

De jaarlijkse herzieningen van de grondexploitaties zijn onderdeel van de risicobeheersing. Jaarlijks worden de exploitaties herzien en worden de inschattingen van toekomstige kosten en opbrengsten beoordeeld, en waar nodig aangepast. Voorzienbare risico's worden verwerkt in de desbetreffende grondexploitatie. Nadat de risico's inzichtelijk zijn, kan er gekeken worden naar manieren om deze risico's te beheersen.

Risicobeheersing bestaat uit het nemen van maatregelen op basis van een beoordeling. Bij het beheersen van risico's worden meestal vier keuzes genoemd:

- Vermijden van het risico. Het doel daarbij is om het risico weg te nemen.
- Verminderen van het risico. In dat geval wordt geprobeerd de kans of het effect van risico's zoveel mogelijk te beperken.
- Overdragen of delen van een risico. In dat geval wordt geprobeerd het risico (gedeeltelijk) uit te sluiten door dit over te dragen aan een derde partij of te delen met een derde partij.
- Accepteren van een risico. Dit kan bijvoorbeeld zijn door in financiële zin alvast een voorziening te treffen voor als het risico optreedt.

Onvoorzienbare risico's

Per project wordt er geïnventariseerd of er sprake is van risico's. Deze worden zoveel mogelijk gekwantificeerd. Hierbij kan het gaan om tegenvallers van de al geraamde kosten, maar ook het ontstaan van specifieke projectrisico's. Bijvoorbeeld verplichtingen in contracten met ontwikkelaars of grondeigenaren, locatienmerken, vervuiling en planschade. Onvoorzienbare risico's zoals het hoger uitvallen van de ramingen voor het bouw- en woonrijp maken, worden zoveel mogelijk opgevangen binnen de grondexploitatie.

Er zijn ook onvoorzienbare risico's die samenhangen met de zogenaamde marktrisico's. Bijvoorbeeld renterisico's, verwervingsrisico's en afzetrisico's. Deze worden gezien als generieke risico's, die op alle grondexploitaties van toepassing zijn en invloed op elkaar hebben. Deze eventuele tegenvallers die niet uit de grondexploitatie kunnen worden gedekt, moeten worden opgevangen door de algemene reserve grondexploitaties.

Om de risico's binnen de grondexploitaties te kwantificeren wordt een planmatig/cyclisch risicomodel toegepast. Dit risicomodel kenmerkt zich door het financieel vertalen van een situatie, waarbij er sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt. Periodiek worden de risico's van de beheersmaatregelen in kaart gebracht en geëvalueerd. Midden 2019 heeft deze voor het laatst plaatsgevonden. De geconstateerde risico's zijn gekwantificeerd op basis van kans x impact. Vervolgens zijn de beheersmaatregelen bij de risico's geformuleerd. Op deze manier wordt er actief gestuurd op projecten met een hoog risico.

In het onderstaande overzicht zijn de totale risico's per complex opgenomen (kans x impact). Op het moment dat complexen winstgevend zijn kan een deel van het risico worden opgevangen door de verwachte winsten. Voor het risicoprofiel wordt 25% van de verwachte winst in mindering gebracht op het risico.

Complex	25% van het verwachte resultaat	Risico MPG 2020	Risicoprofiel MPG 2020
BT Grift III	153.000	-	-
BT Stappenbelt	8.000	-	-
't Febriek zuid	-	-	-
Subtotaal bedrijventerreinen	161.000	-	-
De Gerner Marke	85.000	212.000	127.000
Waterfront	8.000	-	-
Oosterdalfsen	238.000	130.000	-
Kleine veer	30.000	-	-
Westerbouwlanden Noord	750.000	295.000	-
De Nieuwe Landen	25.000	24.000	-
De Nieuwe Landen II	276.000	75.000	-
De Koppeling	12.000	-	-
De Koele	26.000	-	-
Muldersveld II	4.000	-	-
Muldersweg	29.000	-	-
Subtotaal woningbouwlocaties	1.483.000	736.000	127.000
1% rentestijging		539.000	539.000
Kostenstijging & opbrengstendaling		1.068.000	1.068.000
Risico POC methode		250.000	250.000
Subtotaal	-	1.857.000	1.857.000
Totaal	1.644.000	2.593.000	1.984.000

Op basis van de analyse zijn de risico's en classificatie gelijk gebleven aan de inschatting bij de jaarrekening. De verwachte lasten van de Vennootschapsbelasting in de komende jaren zullen worden gedekt uit de tussentijdse winstnames.

De effecten van Corona zijn lastig in te schatten. Op basis van de verkopen in 2020 en de aanvragen voor nieuwe projecten lijkt de crisis een beperkte impact te hebben op de verkoopbaarheid van de gronden. Hierdoor is er vooralsnog geen specifiek risico voor Corona opgenomen. Mochten de omstandigheden wijzigen dan zal hier alsnog een reservering voor worden gemaakt.

In vergelijking met 2019 zijn de project specifieke risico's in 2020 afgenomen en kunnen eventuele risico's meer opgevangen worden binnen de grondexploitaties. In de risico inschatting is een risico opgenomen voor stijgende rente. In de grondexploitaties is gerekend met een rente van 1%. De huidige rente ligt lager, waardoor het risico voor rentestijging als risico buffer hierdoor al is opgenomen.

In de actualisaties is gerekend met de huidige prijzen (begin 2020). Door de sterk stijgende prijzen in afgelopen jaar blijft het risico bestaan dat dit niet volledig is vertaald in de berekeningen. De verwachting is dat de geprognosticeerde stijging van verkoopprijzen wel kan worden doorgevoerd. Het risico bedrag is aangepast in verband met de verwachting dat kosten sneller stijgen dan verwacht. Dit risico is deels meegenomen in het risicoprofiel, maar kan in eerste instantie worden opgevangen binnen het resultaat van de desbetreffende grondexploitatie.

Op basis van bovengenoemde is een totaal risico van circa € 2,0 miljoen berekend. Dit ligt in lijn met de risico's zoals deze bij de jaarrekening zijn weergegeven. Bij de inschatting van de risico's is rekening gehouden met het feit dat niet alle risico's zich gelijktijdig voordoen. De gemeente moet voor het totale risico voldoende buffers hebben om deze op te vangen. Dit wordt bij het weerstandsvermogen nader toegelicht.

Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen)

In de vorige paragraaf is weergegeven dat grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Deze mogelijke risico's worden gedekt door een buffer; de algemene reserve grondexploitaties.

Om de omvang van de algemene reserve grondexploitaties (weerstandsvermogen) te bepalen werd in het verleden een statische methode gehanteerd. De methode hing af van de boekwaardes, de nog te maken kosten en de verwachte winst. In de nota reserves en voorzieningen 2019-2022 is een nieuwe methode vastgesteld. Het benodigde weerstandsvermogen wordt nu bepaald aan de hand van geïnventariseerde risico's (zie vorige paragraaf). Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat bij winstgevendende exploitaties de eerste 25% van de winst kan worden ingezet om de risico's van deze exploitatie op te vangen.

Op basis van risicoafweging is een algemene reserve grondexploitaties van € 2,0 miljoen genoeg voor het afdekken van de risico's. Na resultaat verwerking jaarrekening bedraagt de reserve grondexploitaties € 2,0 miljoen (inclusief de verwerking van de tussentijdse winst).

Volgens deze gegevens kan het volgende verloop worden weergegeven voor de benodigde bijdrage vanuit/aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

	2016	2017	2018	2019
Netto berekende risico/benodigde stand reserve	1.988.000	2.713.000	2.311.000	2.400.000
Stand algemene reserve grondexploitaties	3.589.486	7.190.000	3.570.000	4.787.000
Bijdrage reserve vrij besteedbaar	1.601.486	4.477.000	1.259.000	2.387.000

Deze tabel laat zien dat vanuit de grondexploitaties jaarlijks een bijdrage wordt geleverd aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Zoals weergegeven bij de ontwikkelingen is de verwachting dat ook in de begrotingsjaren 2021-2024 per saldo een positief saldo aan tussentijdse winsten zal worden toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf. Op basis van de huidige risico inschatting (zoals weergegeven in de vorige paragraaf) zal dit in de toekomst ook leiden tot afdrachten aan de algemene reserve vrij besteedbaar. Aangezien de resultaten uit de grondexploitaties moeten worden gezien als incidentele baten en in de daadwerkelijke realisatie van deze resultaten een onzekerheid zit, zijn deze niet verwerkt in de huidige begroting. Wel is de huidige stand van de reserve toereikend om de risico's zoals deze op dit moment worden ingeschat te dekken.

Parameters

Voor de actualisatie van de grondexploitaties wordt gebruikt gemaakt van verschillende parameters. In deze paragraaf zal meer inzicht worden gegeven in de gehanteerde parameters. Deze parameters zijn bij het opstellen van de MPG 2020 allemaal geanalyseerd. Er zijn op dit moment geen indicaties dat de parameters aangepast moeten worden.

Programmering

Eén keer per twee tot drie jaar wordt een woningbouw behoefte onderzoek gedaan in de gemeente Dalfsen en wordt er marktonderzoek gedaan naar bedrijventerreinen. Deze onderzoeken zijn eind 2018 verricht. Uit dit onderzoek blijkt dat er voor Dalfsen meer vraag is dan aanbod. Dit is nog steeds de actualiteit en daarom zullen we voor 2021 geen nieuw onderzoek uitvoeren. Op basis van de werkelijke verkopen en de huidige ontwikkelingen in de markt en de verrichte onderzoeken zal beoordeeld worden in hoeverre de programmering aangepast dient te worden. De uitkomsten worden verwerkt in de programmering van de MPG 2021.

Kosten en opbrengstenstijging

Bij het opstellen van de actualisaties worden kosten (investeringen) en opbrengsten (grondverkopen) in de tijd uitgezet. Op basis van deze beoordeling zijn de volgende parameters gehanteerd bij het actualiseren van de grondexploitaties in de MPG 2020.

Parameters	2020	2021	2022 e.v.
Kostenstijging	0,0%	3,0%	3,0%
Opbrengstenstijging*	0,0%	1,0%	2,0%

* Het meenemen van een lagere opbrengststijging is een voorzichtige aanname. Eind 2020 wordt hier via de nota van uitgangspunten een analyse op gedaan.

Rentetoerekening

Het BBV heeft aangegeven voor de rentetoerekening aan te willen sluiten bij de fiscale grondslagen. Dat betekent dat alleen de daadwerkelijke rente toegerekend kan worden en dat er geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Het rentepercentage die gehanteerd wordt voor de doorrekeningen is bepaald op 1%. De werkelijke rente is lager dan 1%. Hierdoor wordt een kleine risicobuffer ingebouwd om de stijgende rente te kunnen opvangen.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet is het rekenpercentage dat gebruikt wordt om de toekomstige contante waarde van kasstromen te kunnen bepalen. Dit is het percentage waartegen de eindwaarden contant worden gemaakt naar startwaarde. Dit moet aansluiten op het meerjarig streefpercentage van Europese Banken voor inflatie. In de doorrekeningen van de grondexploitaties is rekening gehouden met een disconteringsvoet van 2%.

Verkooprijzen

De grondprijzen worden jaarlijks aangepast aan de huidige marktomstandigheden. In 2019 heeft de raad ingestemd met prijsdifferentiatie per kern. De bevoegdheid tot het vaststellen van de verkoopprijzen voor de woningbouw- en bedrijvenlocaties ligt bij het college. De prijzen voor 2020 heeft het college vastgesteld. Dit zijn op dit moment de meest actuele prijzen die beschikbaar zijn. Doorrekeningen zullen altijd gemaakt worden op de meest actueel vastgestelde prijzen.

Actualiteit grondexploitatie

Alle grondexploitatie zijn op 1 januari 2020 geactualiseerd en door de gemeenteraad vastgesteld door het vaststellen van het MPG 2020.

In onderstaand overzicht is de prognose weergegeven van de balansposten van de grondexploitatie en de verwachte resultaten zoals deze voortkomen uit het MPG 2020.

Het verwachte geconsolideerde resultaat op startwaarde bedraagt € 6,6 mln. (jaarrekening 2018: € 8,6 mln.). De belangrijkste oorzaak van de daling van het resultaat is de tussentijdse winst name van € 2,5 mln. en de hogere kosten die zijn ingerekend doordat voor de MPG 2020 de civieltechnische ramingen geactualiseerd zijn. Deze kosten hebben een sterke toename ten opzichte van vorig jaar.

	Boekwaarde 31-12-2019 A	Verwacht resultaat op startwaarde B	Verwacht resultaat op eindwaarde C	Nog te maken kosten D	Nog te realiseren opbrengst en E	Rente * F
Grift III	759.000	611.000	674.000	1.371.000	2.754.000	51.000
Stappenbelt	770.000	32.000	34.000	136.000	954.000	-13.000
't Febriek	150.000	-27.000	-28.000	320.000	443.000	-2.000
De Gerner Marke	335.000	338.000	359.000	93.000	695.000	92.000
Waterfront	-415.000	32.000	33.000	140.000	-270.000	29.000
Oosterdalfsen	1.674.000	950.000	1.070.000	2.833.000	5.530.000	47.000
Kleine Veer	-269.000	122.000	127.000	147.000	-	5.000
Westerbouwl. Noord	8.386.000	3.019.000	3.753.000	4.294.000	16.397.000	35.000
De Nieuwe Landen	426.000	98.000	106.000	387.000	916.000	3.000
De Nieuwe Landen II	1.418.000	1.106.000	1.245.000	1.311.000	3.985.000	-10.000
De Koppeling	77.000	47.000	49.000	48.000	175.000	-1.000
De Koele	28.000	103.000	109.000	99.000	216.000	20.000
Muldersveld II	-47.000	18.000	18.000	35.000	-	6.000
Muldersweg	862.000	118.000	146.000	372.000	1.410.000	-30.000
	14.154.000	6.567.000	7.695.000	11.586.000	0	232.000

Bepaling van de verwachte eindwaarde (A + D - E - F = C). De verwachte startwaarde betreft de verwachte eindwaarde contant gemaakt naar 1-1-2020 tegen 2% rente.

* - bedrag is betaalde rente, + bedrag is ontvangen rente

Paragraaf 8 Duurzaamheid

Algemeen

Duurzaamheid zit verweven in verschillende beleidsvelden binnen de gemeentelijke organisatie. Voorbeelden zijn klimaat en water, groenbeheer, gemeentelijke gebouwen en voertuigen en duurzaam inkopen en aanbesteden, maar ook civieltechnische projecten. De verplichte duurzaamheidsparagraaf in college- en raadsvoorstellen zorgt dat voor alle beleidsvelden de integrale koppeling met duurzaamheid in beeld wordt gebracht.

Beleidskader

In 2017 heeft de raad het nieuwe duurzaamheidsbeleid tot en met 2025 vastgesteld, met een uitvoeringsprogramma voor 2018, 2019 en 2020. De missie uit het duurzaamheidsbeleid, "Dalfsen nu en in de toekomst leefbaar" heeft vier pijlers: minder energiegebruik, meer duurzame energie, meer lokale kracht, meer circulair. Binnen deze vier pijlers zijn in maart 2019 tijdens de herijking van het duurzaamheidsbeleid de volgende drie thema's toegevoegd: RES, Warmteplannen en Energiemix.

Het beleid is grotendeels gericht op het faciliteren van lokale initiatieven, die één of meer van de vier pijlers in de praktijk gestalte geven. Samen met de inwoners werkt de gemeente op deze manier aan een duurzaam leefbare omgeving. Naast deze strategische insteek kent het duurzaamheidsbeleid ook platte (energie)doelstellingen over het verduurzamen van de eigen gemeentelijke organisatie.

Stand van zaken

Inmiddels zijn we met het beleidsplan duurzaamheid nu 3 jaar onderweg. In die jaren zijn zowel in de gemeente als binnen de gemeentelijke organisatie veel stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Bij veel onderwerpen/ thema's uit het Uitvoeringsplan duurzaamheid is vanuit de gemeente veelal de rol als initiator aangenomen. Door de toenemende bewustwording op het gebied van duurzaamheid in de gemeente en in de organisatie, kunnen we naar de toekomst toe kijken waar we deze initiërende rol kunnen verleggen naar adviseur of ondersteuner. Voorbeelden hiervan zijn: de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen en de verduurzaming van scholen.

De komende jaren spelen er echter ook een aantal belangrijke onderwerpen waar we als gemeente initiatief moeten nemen.

Regionale energie strategie: De gemeente Dalfsen is onderdeel van de RES regio West-Overijssel. In 2020 is er een concept bod aangeboden aan de landelijke organisatie. Dit conceptbod wordt momenteel verder uitgewerkt en in 2021 zal dit leiden tot een RES 1.0. De RES wordt 2-jaarlijks herijkt. In 2021 zal er ook meer nadruk worden gelegd op de communicatie over de RES naar de inwoners van de gemeente. Bij het proces van de RES worden waar nodig ook andere relevante beleidsvelden betrokken, zoals bijvoorbeeld ruimtelijke ordening.

Transitievisie warmte: In het klimaatakkoord is afgesproken dat er een transitie gaat plaatsvinden van aardgas naar duurzame manieren van verwarmen van gebouwen. Om deze transitie in Dalfsen vorm te geven moet er eind 2021 een transitievisie warmte beschikbaar zijn voor Dalfsen. Hier wordt het komende jaar hard naar toegewerkt. In deze visie wordt waar mogelijk ook een koppeling gemaakt met opgaven die in andere beleidsvelden spelen, te denken valt aan: openbare ruimte (bijv. rioolvervanging), maatschappelijke ondersteuning (combineren met maatregelen om langer thuis te kunnen wonen) en klimaatadaptatie. Daarnaast wordt er in 2021 gestart met het maken van wijkuitvoeringsplannen, waar gedetailleerd staat beschreven hoe bepaalde buurten/wijken de transitie naar "aardgasvrij" kunnen maken. De gemeente heeft in allebei deze producten een regierol.

Richtlijnen voor het opwekken van energie: naast de in 2020 vastgestelde kaders voor de kleinschalige opwekking van energie (voor eigen gebruik) wordt er gewerkt aan ruimtelijke kaders voor grootschalige energieopwekking. Dit nieuwe beleid zal zich in 2021 verder uitkristalliseren.

Een ander noemenswaardig project wat in 2021 loopt is de verdere professionalisering van het Energieloket. Door regionaal de samenwerking op te zoeken is er bereikt dat 22 gemeenten uit de omgeving zich verenigd hebben in één aanbesteding voor een verbeterd Energieloket. Met dit loket verwachten we nog beter de inwoner te kunnen ondersteunen bij energie gerelateerde vragen.

Diverse andere projecten die momenteel lopen:

- Verduurzaming gemeentelijke panden (voorstel gereed Q1 2021)
- Verduurzaming maatschappelijke panden
- Informeren bedrijven over verduurzaming
- Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) met energy game
- Samenwerken aan projecten met de Duurzame Dorpen
- Duurzame mobiliteit gemeentelijke organisatie

Hoofdstuk 5 Bijlagen

1 Kerngegevens

Inwoners	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal	28.594	28.650	28.850
< 20 jaar	6.438	6.925	6.600
> 64 jaar	6.456	6.150	6.550
waarvan 75 - 85 jaar	2.201	2.100	2.250

Uitkeringsgerechtigden bijstand	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
IOAW	23	24	24
IOAZ	2	3	3
PW (participatiewet)	240	213	335

Fysieke structuur	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
oppervlakte land in hectaren	16.510	16.510	16.510
oppervlakte binnenwater in hectaren	140	140	140
aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	11.889	11.773	11.964
km gemeentelijke wegen	513	513	513
km provinciale wegen	34	34	34

Personele gegevens	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
aantal fte's	214	211	212

Financiële structuur per inwoner	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
algemene uitkering gemeentefonds	1.281	1.169	1.333

2 Lasten en baten 2021 tot en met 2024

	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten						
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	-12.590	-13.648	-13.004	-13.049	-13.503	-14.193
Openbare orde en veiligheid	-2.258	-2.611	-2.552	-2.553	-2.553	-2.554
Beheer openbare ruimte	-5.331	-5.441	-5.580	-5.436	-5.440	-5.475
Economische zaken	-7.011	-1.045	-1.755	-1.108	-179	-179
Onderwijs en vrije tijd	-6.611	-5.873	-5.895	-5.574	-5.563	-5.650
Inkomensondersteuning	-6.136	-6.512	-7.219	-7.602	-7.612	-7.613
Sociaal domein	-21.263	-22.399	-21.419	-20.969	-20.781	-20.683
Duurzaamheid en milieu	-5.155	-6.215	-5.192	-5.240	-5.328	-5.346
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-10.001	-9.872	-8.577	-6.851	-5.876	-4.890
Totaal lasten	-76.356	-73.615	-71.194	-68.381	-66.836	-66.584
Baten						
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	44.335	45.932	46.618	47.935	48.582	49.279
Openbare orde en veiligheid	158	148	103	103	103	103
Beheer openbare ruimte	377	266	268	269	269	270
Economische zaken	7.676	801	1.584	937	8	8
Onderwijs en vrije tijd	892	606	676	599	528	531
Inkomensondersteuning	3.582	4.358	4.957	5.331	5.331	5.331
Sociaal domein	1.392	1.155	939	616	615	614
Duurzaamheid en milieu	4.704	5.618	5.097	5.231	5.331	5.351
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	10.772	8.341	7.555	5.893	5.060	4.085
Totaal baten	73.888	67.225	67.797	66.914	65.828	65.573
Saldo						
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	31.745	32.284	33.614	34.886	35.079	35.086
Openbare orde en veiligheid	-2.100	-2.463	-2.450	-2.451	-2.451	-2.451
Beheer openbare ruimte	-4.955	-5.175	-5.312	-5.167	-5.171	-5.205
Economische zaken	664	-244	-171	-171	-171	-171
Onderwijs en vrije tijd	-5.719	-5.267	-5.219	-4.974	-5.035	-5.119
Inkomensondersteuning	-2.555	-2.154	-2.262	-2.271	-2.281	-2.282
Sociaal domein	-19.871	-21.244	-20.480	-20.352	-20.165	-20.068
Duurzaamheid en milieu	-450	-597	-95	-9	3	5
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	771	-1.531	-1.022	-958	-816	-806
Totaal saldo	-2.468	-6.391	-3.397	-1.467	-1.008	-1.011
Stortingen in reserves	-3.396	-4.088	-570	-20	-20	-20
Onttrekkingen aan reserves	5.816	7.493	2.386	1.409	1.294	1.122
Resultaat	-49	-2.986	-1.580	-78	266	91

3 Geraamde incidentele bedragen

GERAAMDE INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Lasten		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	2024
1	Implementatie financieel pakket	230.000	0	0	0
2	Implementatie project I-Burgerzaken	15.000	10.000	10.000	7.000
3	Kinderburgemeester	7.000			
	Totaal programma 1	252.000	10.000	10.000	7.000
4	Beschoeiingen	110.000	0	0	0
5	storting opbrengst snippergroen in reserve	0	20.000	20.000	0
6	Bereikbaarheid i.r.t. Regio Zwolle	30.000	0	0	0
7	Vechtdalverbinding externe ondersteuning	30.000	30.000	30.000	0
	Totaal programma 3	170.000	50.000	50.000	0
8	Ruimte voor de Vecht, Sport en Spelen	160.000			
	Totaal programma 5	160.000	0	0	0
	Totaal programma 6	0	0	0	0
9	Homestart, burgerparticipatie	30.000	0	0	0
	Totaal programma 7	30.000	0	0	0
		0	0	0	0
11	Duurzame dorpen, budgetovh 2018	50.000	0	0	0
	Totaal programma 8	50.000	0	0	0
12	Omgevingswet advies	121.000	50.000	0	0
13	Gebiedsontwikkeling	33.000	33.000	0	0
		0	0	0	0
14	Softwarekosten digitaal stelsel omgevingswet	9.500	0	0	0
	Totaal programma 9	163.500	83.000	0	0
	Totaal	825.500	143.000	60.000	7.000

Baten		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	2024
5	verkoop snippergroen	-20.000	-20.000	-20.000	0
	Totaal programma 3	-20.000	-20.000	-20.000	0
8	Ruimte voor de Vecht, onttrekking ARVB	-80.000			
8	Ruimte voor de Vecht, bijdrage regiodeal	-80.000			
15	Bijdrage SPUK	-75.000	-75.000	0	0
	Totaal programma 5	-235.000	-75.000	0	0
16	WMO beschermd wonen	-315.000	0	0	0
	Totaal programma 7	-315.000	0	0	0
11	Duurzame dorpen, budgetovh 2018	-50.000			
	Totaal programma 8	-50.000	0	0	0
	Totaal	-620.000	-95.000	-20.000	0

Toelichting incidentele baten en lasten

De opgenomen incidentele baten in voorgaande tabel hebben merendeels een directe relatie met genoemde incidentele lasten. In dat geval is de nummering bij zowel de lasten als de baten hetzelfde.

Hieronder volgt een toelichting op de posten groter dan € 50.000 op volgorde van nummering, te starten met de incidentele lasten. Waar mogelijk is de toelichting op baten en lasten gecombineerd.

1. Implementatie financieel pakket

Het financieel systeem wordt vervangen. De implementatie van het nieuwe pakket is gepland per 1 januari 2021. De incidentele lasten voor projectleiding en vrijspelen capaciteit zijn geraamd op € 230.000.

4. Beschoeiingen

In 2021 wordt een deel van de beschoeiingen vervangen.

8. Ruimte voor de Vecht (sport en spelen)

Als onderdeel van de Regiodeal is er in 2021 € 160.000 beschikbaar voor diverse projecten. Vanuit de regio wordt € 80.000 bijgedragen; eigen inzet wordt gedekt door een bijdragen uit de reserve.

11. Duurzame dorpen

Voor activiteiten van de Duurzame dorpen is € 50.000 beschikbaar.

12. Omgevingswet

Voor het invoeren van de omgevingswet zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld.

15. Bijdrage SPUK

Het recht op aftrek van btw voor gemeenten is vervallen. Het rijk heeft een specifieke uitkering (SPUK) opgesteld om de gemeenten te compenseren. Vooralsnog geldt dit tot 2023. Daarom is deze bijdrage als incidenteel aangemerkt.

16. Vrijval beschermd wonen

Centrumgemeente Zwolle ontvangt vanaf 2015 de financiële middelen voor Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang van het rijk en heeft voor het afdekken van risico's een reserve gevormd vanuit de niet benodigde middelen. Verwacht voordeel voor 2021 is € 315.000.

4 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

TOEVOEGINGEN

Progr	Toevoegingen aan de reserves structureel	2021	2022	2023	2024
3	1. Opbrengsten snippergroen	0	20.000	20.000	20.000
	Totaal toevoegingen reserves structureel	0	20.000	20.000	20.000

Progr	Toevoegingen aan de reserves incidenteel	2021	2022	2023	2024
5	2. Budgetoverh.2019 DNA van Dalfsen, cultuurbeleid	70.000	0	0	0
1	2a. Afkomen Alg res.vaste buffer tgv Alg Res Vrij Besteedbaar	500.000	0	0	0
	Totaal toevoegingen reserves Incidenteel	570.000	0	0	0

Totaal toevoegingen structureel en incidenteel		570.000	20.000	20.000	20.000
---	--	----------------	---------------	---------------	---------------

ONTTREKKINGEN

Progr	Onttrekkingen aan de reserves structureel	2021	2022	2023	2024
1	3. Vervallen dividend WMO	23.750	18.750	13.750	8.750
1	4. Kapitaallasten gemeentehuis bouw	283.350	283.350	283.350	283.350
1	5. Vechthorst geldlening	400.000	400.000	400.000	230.843
1	6. Storting vanuit Vechthorst geldlening	-200.000	-200.000	-200.000	-115.422
1	7. Aflossing geldlening Vitens (t/m 2021)	152.000	0	0	0
1	8. Kapitaallasten Cichoreifabriek gebouw + installaties	80.966	80.966	80.966	80.966
2	9. Kapitaallasten brandweerkazerne Nieuwleusen	34.750	34.750	34.750	34.750
3	10. Kapitaallasten huisvesting gemeentewerf	46.600	46.600	46.600	46.600
3	11. Uitvoering groenstructuurplan	50.000	50.000	50.000	0
3	12. Renovatie verlichting (t/m 2022)	110.000	110.000	0	
3	13. Kapitaallasten extra zonnepanelen gemeentewerf	13.204	13.204	13.204	13.204
3	14. Kapitaallasten wandelpromenade	6.534	6.534	6.534	6.534
5	15. Kapitaallasten kunstgrasvelden	85.473	85.473	85.473	85.473
5	16. Kapitaallasten fontein	4.458	4.458	4.458	4.458
5	17. Kapitaallasten De Spil gebouw + installaties	442.783	442.783	442.783	442.783
8	18. Extra storting in voorziening Afval	0	0	0	0
9	19. Gebiedsgericht beleid projecten (t/m 2021)	25.000	0	0	0
9	20. Bestemmingsplan kernen 50% volkshuisvesting	32.500	32.500	32.500	0
	Totaal onttrekkingen aan de reserves structureel	1.591.368	1.409.368	1.294.368	1.122.289

Progr	Onttrekkingen aan de reserves incidenteel	2021	2022	2023	2024
1	21. Gemeentelijke website / intranet	25.000	0	0	0
5	22. Budgetovh 2019 DNA van Dalfsen, cultuurbeleid	140.000	0	0	0
5	23. Ruimte voor de Vecht	80.000	0	0	0
5	24. Budgetovh 2018 Duurzame Dorpen	50.000	0	0	0
1	2a. Afromen Alg res.vaste buffer tgv Alg Res Vrij Besteedbaar	500.000			
	Totaal onttrekkingen aan de reserves incidenteel	795.000	0	0	0

Totaal onttrekkingen structureel en incidenteel	2.386.368	1.409.368	1.294.368	1.122.289
--	------------------	------------------	------------------	------------------

Toelichting

1. en 11. De opbrengsten uit de verkoop van snippergroen worden gestort in de reserve herstructurering openbaar groen. De kosten van de uitvoering van groenstructuurplan (GSP) projecten worden t/m 2023 gedekt uit deze reserve. Vanaf 2024 komen de kosten ten laste van de exploitatie. *In het kader van de ombuigingen wordt de opbrengst verkoop snippergroen over de jaren 2020 en 2021 niet gestort in de reserve, maar komt t.g.v. de exploitatie. Vanaf 2022 worden opbrengsten weer toegevoegd aan de reserve.*

2. Budgetoverheveling 2019 DNA Dalfsen, cultuurbeleid
Bij vaststelling van de jaarrekening 2019 is besloten een bedrag van € 90.000 over te hevelen voor uitvoering in 2020 ad. € 20.000 en € 70.000 voor uitvoering in 2021. Totaalbedrag komt ten laste van de reserve Budgetoverheveling.

2a. In de paragraaf weerstandsvermogen, onderdeel benodigde weerstandscapaciteit, is berekend dat de stand van de algemene reserve vaste buffer vastgesteld wordt op € 3,5 mln. Dit betekent dat € 0,5 mln toegevoegd wordt vanuit deze reserve aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

3. Vervallen dividend WMO (Waterleiding Maatschappij Overijssel) betreft wegvallend dividend. In 2005 heeft WMO Beheer het aandeel in Wavin verkocht. Vervolgens is in 2006 besloten WMO beheer te laten fuseren met Wadinko Beheer BV. De gemeente is daarom nu rechtstreeks aandeelhouder in Wadinko BV. Bij de verkoop van de Wavin is besloten het wegvallende dividend gedurende 20 jaar (dat wil zeggen elk jaar € 5.000 minder) ten laste te brengen van de algemene reserve reeds bestemd.

De onttrekkingen onder de punten 4, 8, 9, 10, 13, 14,15, 16 en 17 komen ten laste van een geblokkeerde bestemmingsreserve ten behoeve van de kapitaallasten.

5 en 6. De jaarlijkse aflossing van de Vechthorst geldlening valt voor 50% vrij in de exploitatie. De looptijd van deze lening is tot 2025.

7. Deze geldlening aan Vitens kent een aflossingstermijn van 15 jaar. De aflossing is gestart op 1 juli 2007. Vanaf 2007 is besloten een bedrag van € 152.000 ten gunste te brengen van de exploitatie dit heeft te maken met de verkoopopbrengst van Vitens in 2005. De dekking vindt plaats vanuit de reserve verkoop preferente aandelen Vitens. Einddatum van deze beschikking is 2022. Vanaf 2018 wordt geanticiepeerd op het wegvallen van deze opbrengst.

De onttrekkingen onder de punten 12 en 19 zijn posten waarop dit moment nog een reserve tegenover staat. Deze onttrekkingen worden afgebouwd. Het betreft budgetten met structurele uitgaven.

18. Extra storting in voorziening Afval

De raad heeft bij vaststelling van de begroting 2020-2023 en vaststelling tarieven afval 2020 besloten de verhoging van de tarieven afval gefaseerd door te voeren en het tekort te dekken uit de voorziening Afval, door een storting hierin ten laste van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar.

Bij de begroting 2021-2024 zijn de cijfers mbt afval opnieuw doorgerekend en vanwege diverse ontwikkelingen is de extra storting in de voorziening ten laste van de ARVB vanaf 2021 niet meer nodig.

20. Bestemmingsplan kernen 50% volkshuisvesting) betreft het ontwikkelen van plannen die aan de reserve Volkshuisvesting onttrokken worden t/m 2023. Met ingang van 2024 ten laste van exploitatie.

21 t/m 24. Dit betreft budgetten die bij de jaarrekening 2018 en 2019, de PPN 2021-2024 incidenteel beschikbaar zijn gesteld ten laste van een reserve.

Structureel begrotingssaldo

Conform BBV geven wij hieronder het structureel saldo van onze begroting weer.

Berekening structureel saldo	2021	2022	2023	2024
Saldo baten en lasten	-3.398.000	-1.467.000	-1.008.000	-1.012.000
Storting in reserves	-570.000	-20.000	-20.000	-20.000
Onttrekking aan reserves	2.386.000	1.409.000	1.294.000	1.122.000
Begrotingsresultaat (afrondding)	1.582.000	-78.000	266.000	90.000
Waarvan incidenteel lasten	-826.000	-143.000	-60.000	-7.000
Waarvan incidenteel baten	620.000	95.000	20.000	0
Totaal incidenteel	-206.000	-48.000	-40.000	-7.000
Structureel saldo	-1.376.000	-30.000	306.000	97.000

5 Reserves en voorzieningen

Naam reserve / voorziening	Saldo per 2020*	Bij	Af	Saldo per 2021	Bij	Af	Saldo per 2022
Stand per 31 december							
Algemene reserve							
Algemene reserve vaste buffer	4.000.000		-500.000	3.500.000			3.500.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.443.720	500.000	-130.000	8.813.720		0	8.813.720
Algemene reserve grondexploitatie	1.957.916			1.957.916			1.957.916
Totaal algemene reserve	14.401.636	500.000	-630.000	14.271.636	0	0	14.271.636
Bestemmingsreserves geblokkeerd							
KL Gemeentehuis bouw	7.933.800		-283.350	7.650.450		-283.350	7.367.100
KL Kunstgrasvelden	409.093		-85.473	323.620		-85.473	238.147
KL Cichoreifabriek gebouw	1.029.279		-28.591	1.000.688		-28.591	972.097
KL Cichoreifabriek installaties	314.250		-52.375	261.875		-52.375	209.500
KL Brandweerkazerne Nieuwleusen	938.250		-34.750	903.500		-34.750	868.750
KL de Spil installaties	2.000.000		-250.000	1.750.000		-250.000	1.500.000
KL de Spil gebouw	7.325.753		-192.783	7.132.970		-192.783	6.940.187
KL verbouw werv Dalfsen	1.119.032		-59.804	1.059.228		-59.804	999.424
KL Wandelpromenade	131.905		-10.992	120.913		-10.992	109.921
Totaal bestemmingsres. geblokkeerd	21.201.362	0	-998.118	20.203.244	0	-998.118	19.205.126
Bestemmingsreserves							
Reserve reeds bestemd	453.632		-143.750	309.882		-18.750	291.132
Grote projecten	0			0			0
Verkoop pref.aandelen Vitens	152.224		-152.224	0		0	0
Herstructurering openbaar groen	473.966	0	-50.000	423.966	20.000	-50.000	393.966
Sociaal domein	0		0	0			0
Volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	1.428.211		-400.000	1.028.211		-400.000	628.211
Volkshuisvesting (VHV)	1.735.560	200.000	-142.500	1.793.060	200.000	-142.500	1.850.560
Corona Noodfonds	1.000.000			1.000.000			1.000.000
Budgetoverheveling	70.000		-70.000	0			0
Totaal bestemmingsreserves	5.313.593	200.000	-958.474	4.555.119	220.000	-611.250	4.163.869
Totaal reserves	40.916.591	700.000	-2.586.592	39.029.999	220.000	-1.609.368	37.640.631
Voorzieningen							
Riolering spaarvoorziening	4.346.305	513.744	-325.000	4.535.049	512.203	-325.000	4.722.252
Egalisatie afval	0	175.157	0	175.157	223.042	0	398.199
Groot onderhoud gem. gebouwen	1.198.829	162.100	-55.000	1.305.929	162.100	-170.000	1.298.029
Wethouderspensioen	1.850.340	100.000		1.950.340	100.000		2.050.340
Pensioen gewezen wethouders	1.358.982		-100.000	1.258.982		-100.000	1.158.982
Bovenwijken aansluiting N348	0			0			0
Mobiliteit (door derden bekleemde middelen)	0			0			0
Totaal voorzieningen	8.754.456	951.001	-480.000	9.225.457	997.345	-595.000	9.627.802
TOTAAL GENERAAL	49.671.047	1.651.001	-3.066.592	48.255.456	1.217.345	-2.204.368	47.268.433
* stand per 31-12-2020 is inclusief raadsbesluiten t/m PPN (juni 2020). Dus excl mutaties 2e berap 2020 (raad okt 2020).							
Res sociaal domein wordt volledig ingezet in 2020 / opheffen per 31 dec 2020							

Naam reserve / voorziening	Saldo per 2022	Bij	Af	Saldo per 2023	Bij	Af	Saldo per 2024
Stand per 31 december							
Algemene reserve							
Algemene reserve vaste buffer	3.500.000			3.500.000			3.500.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.813.720	0		8.813.720	0		8.813.720
Algemene reserve grondexploitatie	1.957.916			1.957.916			1.957.916
Totaal algemene reserve	14.271.636	0	0	14.271.636	0	0	14.271.636
Bestemmingsreserves geblokkeerd							
KL Gemeentehuis bouw	7.367.100		-283.350	7.083.750		-283.350	6.800.400
KL Kunstgrasvelden	238.147		-85.473	152.674		-85.473	67.201
KL Cichoreifabriek gebouw	972.097		-28.591	943.506		-28.591	914.915
KL Cichoreifabriek installaties	209.500		-52.375	157.125		-52.375	104.750
KL Brandweerkazerne Nieuwleusen	868.750		-34.750	834.000		-34.750	799.250
KL de Spil installaties	1.500.000		-250.000	1.250.000		-250.000	1.000.000
KL de Spil gebouw	6.940.187		-192.783	6.747.404		-192.783	6.554.621
KL verbouw werf Dalfsen	999.424		-59.804	939.620		-59.804	879.816
KL Wandelpromenade	109.921		-10.992	98.929		-10.992	87.937
Totaal bestemmingsres. geblokkeerd	19.205.126	0	-998.118	18.207.008	0	-998.118	17.208.890
Bestemmingsreserves							
Reserve reeds bestemd	291.132		-13.750	277.382		-8.750	268.632
Grote projecten	0			0			0
Verkoop pref.aandelen Vitens	0		0	0		0	0
Herstructurering openbaar groen	393.966	20.000	-50.000	363.966	20.000	0	383.966
Sociaal domein	0			0			0
Volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	628.211		-400.000	228.211		-228.211	0
Volkshuisvesting (VHV)	1.850.560	200.000	-32.500	2.018.060	114.103	0	2.132.163
Corona Noodfonds	1.000.000			1.000.000			1.000.000
Budgetoverheveling	0			0			0
Totaal bestemmingsreserves	4.163.869	220.000	-496.250	3.887.619	134.103	-236.961	3.784.761
Totaal reserves	37.640.631	220.000	-1.494.368	36.366.263	134.103	-1.235.079	35.265.287
Voorzieningen							
Riolering spaarvoorziening	4.722.252	504.495	-325.000	4.901.747	495.801	-325.000	5.072.548
Egalisatie afval	398.199	258.087	0	656.286	252.087	0	908.373
Groot onderhoud gem. gebouwen	1.298.029	162.100	-750.000	710.129	162.100	-145.000	727.229
Wethouderspensioen	2.050.340	100.000		2.150.340	100.000		2.250.340
Pensioen gewezen wethouders	1.158.982		-100.000	1.058.982		-100.000	958.982
Bovenwijks aansluiting N348	0			0			0
Mobiliteit (door derden beklemde middelen)	0			0			0
Totaal voorzieningen	9.627.802	1.024.682	-1.175.000	9.477.484	1.009.988	-570.000	9.917.472
TOTAAL GENERAAL	47.268.433	1.244.682	-2.669.368	45.843.747	1.144.091	-1.805.079	45.182.759

6 EMU-saldo en geprognosticeerde meerjarenbalans

Het EMU-saldo voor 2020 en volgende jaren is berekend met als basis de vastgestelde jaarrekening 2020.

Toelichting:

1. De bedragen komen overeen met bijlage 5.2.
2. Dit zijn de begrote bedragen aan afschrijvingen op de exploitatie.
4. De investering in 2019 is hoog met name door aankopen gronden in Oosterdalfsen.
- 3 en 9. De bedragen komen overeen met bijlage 5.5.
- 7 en 8. De in de MPG 2020 opgenomen bedragen.

EMU-saldo

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Het rijk en de decentrale overheden hebben de macro EMU-norm op

-0,4% van het BBP per jaar gezet voor de periode 2019 tot 2022. Voor gemeenten is de norm op -0,27 gezet. De individuele referentiewaarde van het EMU-saldo voor de gemeente Dalfsen is in de septembercirculaire 2020 vastgesteld op 2.401. De referentie waarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente in het gezamenlijke tekortnorm heeft.

Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 draagt Dalfsen positief bij aan het EMU-saldo.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		jaarrek 2019	begr. 2020	herzien 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.468	-3.270	-6.239	-3.397	-1.467	-1.008	-1.011
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.929	2.360	2.712	2.277	2.232	223	2.332
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten lasten van de exploitatie	2.230	799	1.008	951	997	1.025	1.010
-4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-9.325	-559	-1.067	-733	-1.517	-2.614	-1.837
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0	0	0
+6a	Baten uit desinvesteringen in (im) materiele vaste (tegen verkoopprijs) voorzover niet op exploitatie verantwoord	1.427	0	0	0	0	0	0
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-2.789	-7.571	-3.580	-3.382	-1.694	-1.545	-1.638
+8a	Baten bouwgrondexploitatie:	13.819	8.125	8.125	4.935	3.736	3.822	2.837
-9	Betalings ten laste van de voorzieningen	-730	-540	-2.496	-480	-595	-1.175	-570
-10	Betalings die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0	0	0	0	0	0
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemings en aandelen	0	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		5.093	-656	-1.537	171	1.692	-1.272	1.123

Activa	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
bedragen x € 1.000						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	495	495	495	495	495	495
Materiële vaste activa	51.748	53.393	54.937	55.652	53.261	53.756
Financiële vaste activa	5.336	4.829	4.322	3.815	3.308	2.801
Totale vaste activa	57.579	58.717	59.754	59.962	57.064	57.052
Vlottende activa						
Voorraden	14.127	10.798	5.894	1.568	-1.192	-2.295
Vorderingen	6.336	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	136	388	443	680	5.517	2.621
Overlopende activa	5.973	3.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal vlottende activa	26.572	20.186	13.337	9.248	11.325	7.326
Balans totaal activa	84.151	78.903	73.091	69.210	68.389	64.378

Passiva	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
bedragen x € 1.000						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	44.250	40.917	39.030	37.641	38.366	35.265
Voorzieningen	10.263	8.754	9.225	9.628	9.477	9.917
Vaste schulden rentetypische looptijd > 1 jaar	17.732	17.732	16.336	14.941	13.546	12.196
Totaal vaste passiva	72.245	67.403	64.591	62.210	61.389	57.378
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	7.169	7.500	5.500	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	4.737	4.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal vlottende passiva	11.906	11.500	8.500	7.000	7.000	7.000
Balans totaal passiva	84.151	78.903	73.091	69.210	68.389	64.378

7 Investeringskredieten

In het onderstaande overzicht vindt u in het kort de investeringen voor 2021. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar het Investeringsplan 2021-2024.

Investeringen met activering		2021
Programma	Omschrijving	Bedrag
3	Grasmaaimachine toro 404	40.000
3	Grasmaaimachine toro 405	40.000
3	GVVP	160.000
3	Uitvoeringsprogramma Fiets	200.000
3	Ahlman shovel	100.000
4	Centrumplan Dalfsen - onderdeel Regiodeal	50.000
5	Beschoeiing passantenhaven	52.000
5	Aanschaf materieel kunstgrasvelden	63.000
8	Overgang Rud	27.500
9	Strategische grondaankopen	1.000.000
Totaal		1.732.500

In verband met de bezuinigingen zijn een aantal investeringen die in het investeringsplan voor 2021 waren opgenomen in tijd verschoven. Bovenstaand overzicht is hierop aangepast.

8 Budgetneutrale wijzigingen

Bijdrage RSJ

Budgetneutraal

De jaarlijkse bijdrage aan het Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) ter hoogte van € 72.000 is geraamd op beleidsveld 7.2 Lokale Toegang. De RSJ is verantwoordelijk voor de aanbesteding en begeleiding van de inkoop van jeugdzorg trajecten- en producten. Met deze technische aanpassing komt de raming van deze kosten op beleidsveld 7.1 Jeugd.

Ambulantisering GGZ

Budgetneutraal

De kosten ambulantisering GGZ ter hoogte van jaarlijks € 30.000 - € 36.000 staan geraamd op beleidsveld 7.5 Publieke Gezondheid. Feitelijk heeft dit budget betrekking op wijzigingen in beschermd en begeleid wonen. Deze kosten vallen onder de wmo. Met deze technische aanpassing komt de raming van deze kosten op beleidsveld 7.6 wmo.

9 Definities verplichte beleidsindicatoren

In onderstaande tabel wordt een definitie c.q. nadere beschrijving weergegeven van de beleidsindicatoren zoals opgenomen in de programma's:

Programma	Indicator	Definitie/beschrijving
Programma 1	Formatie	Het gaat om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.
	Bezetting	Het gaat om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Ook boventallige medewerkers worden hierin meegeteld.
	Apparaatskosten	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Het betreft dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
	Externe inhuur	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Onder externe inhuur valt niet: alle vormen waarin een product of opdracht compleet in de markt wordt gezet of inhuur van deskundigheid voor de uitoefening van wettelijke taken, zoals bijvoorbeeld tolken.
	Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het percentage overhead betreft de overheadkosten zoals begroot op taakveld 0.4 gedeeld door het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves).
Programma 2	Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
	Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
	Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Programma 3		Vervallen

Programma 4	Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
	Bruto Gemeentelijk Product	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
	Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Programma 5	Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
	Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Programma 6	Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Programma 7	Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
	Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
	Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
	Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
	Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
	Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
	Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
	Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
	Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).
Programma 8	Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
	Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Programma 9	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
	Gemeentelijke woonlasten	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

	eenpersoonshuishouden	
	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

10 Uitgangspunten begroting 2021 - 2024

Prijscompensatie

Er wordt geen prijscompensatie toegepast op de budgetten voor goederen en diensten van derden. Bijstelling vindt plaats op basis van de uitgaven van de laatste 3 jaar. Komt daar een over- dan wel onderschrijding naar voren, dan wordt het budget bij de Perspectiefnota aangevraagd/afgeraamd.

CAO gemeenten

In de begroting 2021-2024 is voor 2021 e.v. uitgegaan van een salarisverhoging van 1%, hiervoor is een stelpost opgenomen.

Tarieven en belastingen

Voor de tariefstijging voor de gemeentelijke belastingen en rechten verhogen wij de opbrengsten met de Nationale Consumenten Prijsindex (CPI) zoals deze is opgenomen in de septembercirculaire van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt opgesteld, met een minimum van 1%. Met uitzondering van die tarieven die kostendekkend moeten zijn.

Toezicht provincie

In plaats van de begrotingsbrief van de provincie is er dit jaar een nieuw gemeenschappelijk financieel toezichtskader voor gemeenten. Het kader heeft tot doel het hebben van duidelijke en transparante spelregels bij de uitvoering van de wettelijke taak financieel toezicht op gemeenten door provincies.

Aantallen inwoners en woningen

Het aantal inwoners is op 1 januari 2020 vastgesteld op 28.587 door het CBS, de prognose van het aantal inwoners is van Primos. De hieronder getoonde aantallen inwoners zijn per 31 december van het betreffende jaar.

Jaar	Inwoners	A/D*	Mutatie	Verblijfsobjecten			A/D	Mutatie
				Wonen	Logies	Totaal		
2015	27.916	D		11.391	317	11.708	D	80
2016	28.070	D	154	11.444	314	11.758	D	75
2017	28.242	D	172	11.511	314	11.825	D	67
2018	28.611	D	266	11.722	314	12.036	D	211
2019	28.587	D	92	11.896	314	12.210	D	174
2020	28.700	A	100	12.046	314	12.360	A	150
2021	28.800	A	100	12.196	314	12.510	A	150

*A = aanname, D = definitief

11 Taakvelden

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 1	Bestuur/onderst/alg.dek.middel	1001	Bestuur	-1.616	19
		1002	Burgerzaken	-1.281	375
		1003	Beheer overige gebouwen&grond	-365	106
		1004	Overhead	-8.461	260
		1005	Treasury	-169	508
		1007	Alg uitkering gemeentefonds	0	38.443
		1008	Overige baten en lasten	-718	42
		1009	Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0
		1010	Mutaties reserves	-500	1.265
		1011	Res. rek. van baten en lasten	0	0
		1061	OZB woningen	-247	4.166
		1062	OZB niet-woningen	-137	2.348
		1064	Belastingen overig	-9	160
		1304	Economische promotie	0	190
Totaal	programma			-13.504	47.883

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 2	Openbare orde en veiligheid	2010	Mutaties reserves	0	35
		2101	Crisisbeheersing en brandweer	-1.978	90
		2102	Openbare orde en veiligheid	-574	13
Totaal	programma			-2.552	137

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 3	Beheer openbare ruimte	3010	Mutaties reserves	0	226
		3201	Verkeer en vervoer	-3.061	139
		3205	Openbaar vervoer	-9	0
		3507	Openbaar groen & openluchtrecre	-2.510	130
Totaal	programma			-5.580	495

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 4	Economische zaken	4010	Mutaties reserves	0	0
		4301	Economische ontwikkeling	-171	0
		4302	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.576	1.576
		4303	Bedrijvenloket en bedrijfsrege	-9	8
		4304	Economische promotie	0	0
Totaal	programma			-1.755	1.584

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 5	Onderwijs en vrije tijd	5010	Mutaties reserves	-70	753
		5203	Recreatieve havens	-44	14

5304	Economische promotie	-80	0
5401	Openbaar basisonderwijs	-94	0
5402	Onderwijshuisvesting	-647	0
5403	Onderwijsbeleid& leerlingzaken	-1.291	181
5501	Sportbeleid en activering	-186	0
5502	Sportaccommodaties	-2.114	273
5503	Cultuurpresentatie etcetera	-313	8
5504	Musea	0	0
5506	Media	-796	0
5507	Openbaar groen & openluchtrecre	-202	82
5601	Samenkracht&bürgerparticipatie	-127	118

Totaal programma **-5.965** **1.429**

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 6	Inkomensondersteuning	6010	Mutaties reserves	0	0
		6601	Samenkracht&bürgerparticipatie	-118	0
		6603	Inkomensregelingen	-6.850	4.957
		6671	Maatwerkdienstverlening 18+	-250	0

Totaal programma **-7.219** **4.957**

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 7	Sociaal domein	7010	Mutaties reserves	0	0
		7202	Parkeren	0	0
		7601	Samenkracht&bürgerparticipatie	-1.866	0
		7602	Wijkteams	-1.376	5
		7604	Begeleidende participatie	-3.746	238
		7605	Arbeidsparticipatie	-664	184
		7606	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.213	36
		7671	Maatwerkdienstverlening 18+	-4.469	454
		7672	Maatwerkdienstverlening 18-	-6.919	0
		7681	Geëscaleerde zorg 18+	-31	0
		7682	Geëscaleerde zorg 18-	0	0
		7701	Volksgezondheid	-1.136	22

Totaal programma **-21.419** **939**

Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 8	Duurzaamheid en milieu	8010	Mutaties reserves	0	50
		8702	Riolering	-1.473	1.790
		8703	Afval	-2.370	3.017
		8704	Milieubeheer	-1.099	15
		8705	Begraafplaatsen en crematoria	-250	275

Totaal	programma			-5.192	5.147
Prog	Omschrijving	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten
Prog 9	Ruimtelijke ordening en VHV	9010	Mutaties reserves	0	58
		9505	Cultureel erfgoed	-21	18
		9507	Openbaar groen & openluchtrecre	-35	0
		9801	Ruimtelijke ordening	-1.246	151
		9802	GREX (niet bedrijventerreinen)	-6.310	6.310
		9803	Wonen en bouwen	-964	1.077
Totaal	programma			-8.577	7.613
Totaal	programma's			-71.764	70.183

12 Afkortingen

A.R.V.B.	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A.V.O.I.	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur
B.A.G.	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
B.B.V.	Besluit Begroting en Verantwoording
B.G.T.	Basisregistratie Grootchalige Topografie
B.I.G.	Baseline Informatiehuishouding Gemeenten
B.N.G.	Bank Nederlandse Gemeenten
B.O.A.	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
B.Z.K.	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.B.S.	Centraal Bureau voor de Statistiek
Chw	Crisis en herstelwet
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CROW	Oorspronkelijk Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, water- en Wegenbouw, nu eigenaam
D.D.I.	Dalfser Duurzaamheids Index
D.U.O.	Dienst Uitvoering Onderwijs
E.M.U.	Economische en Monetaire Unie
E.N.S.I.A.	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
G.B.D.	Groene en Blauwe Diensten
G.G.D.	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
G.M.S.D	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
G.O.A.B.	Gemeentelijk Onderwijs en Achterstanden Beleid
GOTIK	Geld, Organisatie, Tijd, Informatie, Kwaliteit
G.R.	Gemeenschappelijke Regeling
G.R.P.	Gemeentelijk Riolerings Plan
G.S.P.	Groenstructuurplan
G.V.V.P.	Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan
H.H.T.	Huishoudelijke Hulp Toelage
I.K.B.	Individueel Keuze Budget
I.O.A.W.	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
I.O.A.Z.	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
K.I.N.G.	Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten
K.L.P.D.	Korps landelijke politiediensten
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
L.O.P.	Landschapontwikkelingsplan
M.D.T.	Multidisciplinaire teams
M.P.G.	Meerjaren Prognose Grondexploitaties

Niegg	Niet in exploitatie genomen gronden
N.S.V.V	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
O.N.S.	Overheid en Service
O.Z.B.	Onroerend Zaakbelasting
P&C	Planning en Control
R.I.V.M.	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
R.M.C.	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
R.U.D.	Regionale Uitvoeringsdienst
S.D.W.	Stichting Dalfsen Werkt
S.M.O.N.	Stichting Maatschappelijke Opbouw Nieuwleusen
SPUK	Specifieke uitkering
S.S.C.	Shared Service Centre
S.Z.W.	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
V.I.C.	Verbijzonderde Interne Controle
V.N.G.	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
V.S.V.	Voortijdig School Verlaten
V.V.E.	Voor- en vroegschoolse Educatie
V.V.N.	Veilig Verkeer Nederland
wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
wet V.T.H.	Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
W.K.R.	Werkkostenregeling
W.M.O.	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
W.N.R.A.	Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren
W.O.O.	Wet Open Overheid
wet W.O.Z.	Wet Waardering Onroerende Zaken
W.O.C.	Welzijn Onderwijs Cultuur
W.W.B.	Wet Werk en Bijstand
2b diensten	Diensten waarbij een beperkt deel van de Europese aanbestedingsrichtlijnen van toepassing zijn